

Implementeringsplan

Byens Rum

Udarbejdet af Kultur- og Fritidsforvaltningen og Teknik-
og Miljøforvaltningen

17-11-2025

Implementeringsplan

Aftale om ressortopdeling i Københavns Kommune

Den 19. juni 2025 godkendte en samlet Borgerrepræsentation en politisk aftale om ressortopdelingen i Københavns Kommune. Aftalen indeholder en række ændringer i kommunens organisering, der skal sikre borgere og virksomheder en lettilgængelig, sammenhængende og effektiv kommunal service.

For hver af de otte områder, hvor der foretages ressortændringer, har de involverede forvaltninger udarbejdet en implementeringsplan. Implementeringsplanerne forelægges Økonomiudvalget i efteråret 2025.

Dette er implementeringsplanen for Byens Rum, som omfatter ressortflyt af følgende områder:

- Tre blå parker (Svanemøllen Strand, Amager Strandpark og Havneparken på Islands Brygge)
- Kirkegårde og krematorier
- De bemandede legepladser
- Tryghedsvagterne
- Monumenter

Bygningsoverdragelse

Alle bygninger, der overdrages fra TMF til KFF, integreres i den generelle huslejemodel, der gælder for KFF's øvrige bygninger. Dette skal sikre et rent snit i forvaltningen af bygningerne.

Dette betyder, at ejerskabet til alle bygninger og matrikler på kirkegårdene vil overgå til KEJD, herunder også de underjordiske værdier. KEJD overtager med disse ejendomme også vedligeholdelsesforpligtelsen på en række murværk og asfalterede stier.

I de blå parker fastholdes grundejeransvaret i TMF og på de bemandede legepladser handler det kun om bygningsmatriklen, der overgår til KEJD samt underjordiske værdier frem til første brønd.

I de blå parker vil TMF's bygninger overgå til KEJD (fire ubemandede toiletter), men TMF vil fastholde matrikelejerskabet i lighed med ansvarsfordelingen i f.eks. Fælledparken i dag. Al infrastruktur, herunder behov og ansvar for genopretning, inkl. underjordiske værdier, forbliver i TMF. Desuden vil TMF fortsat have ansvar for anlægstekniske anlæg, såsom vedligehold af moler og bolværk.

Hensynet er at mindske omfanget af nye snitflader mellem de tre forvaltninger. Der udarbejdes et fælles forståelsespapir mellem de tre forvaltninger, der beskriver den nærmere opgavefordeling.

KEJD har på baggrund af TMF's genopretningsplan beregnet, at der er knyttet et aktuelt vedligeholdelsesbehov estimeret til ca. 282 mio. kr. over en 10-årig periode (2026 p/l). KEJD beregner ligeledes, at der er varige udgifter til løbende vedligeholdelse estimeret til ca. 17 mio. kr. årligt til de opgaver, der overgår til KEJD.

TMF overdrager samlet 3,9 mio. kr. i variable midler til bygningsområdet, heraf har KEJD aftalt en fordeling med KFF, hvor 1,7 mio. kr. tilgår KEJD til den løbende årlige vedligeholdelse.

Til forskel fra TMF opererer KEJD med en 10-årig finansieringsramme (Styringsmodel for Vedligehold), som skal fornyes i budget 27. Det anbefales, at der tages politisk stilling til, om de ressortrelaterede ejendomme skal indgå i Styringsmodel for Vedligehold på lige fod med kommunens øvrige ejendomsportefølje, eller om de skal have en særskilt finansiering og/eller prioritering.

Der er med budgetaftalen for 2026 afsat midler til renovering af bygninger på kirkegårdsområdet (10,1 mio. kr.) og til Amager Strandpark (18,8 mio. kr.). Midlerne på kirkegårdsområdet vil overgå til KEJD, som ejer og ansvarlig for vedligehold af bygningerne. Midlerne til Amager Strandpark bliver i TMF som er ansvarlige for moler og bolværk.

I budgetaftalen blev der herudover afsat 100 mio. kr. til "grøn genopretning" for perioden 2026-2029. De 100 mio. kr. skal dække genopretning og rettidigt vedligehold af byens fysiske værdier i kommunens grønne områder, herunder både bygninger og andre elementer, som overføres til KEJD (25 %) og bygninger og andre elementer, som forbliver i TMF (75 %). KEJD forventer at videregive 1-2 %-point til KFF, da KFF bliver ansvarlige for en lille delmængde af de fysiske værdier (jf. huslejemodellen).

Samlet set er der således afsat ca. 35 mio. kr. (2026 p/l) i budget 26 til vedligeholdelse af de områder. Midlerne er fordelt på 'TM091 Genopretning af bygninger på Kirkegårdsområdet' og 'TM002 Grøn genopretning', hvor der er afsat 25 mio. kr. i perioden 2026-2029. Det betyder, at der ikke mangler finansiering til vedligeholdelsesindsatsen i 2026, og KFF vil ikke blive opkrævet vedligeholdelsesrelaterede udgifter i 2026.

Det forudsættes, at basislejen i huslejemodellen er udgiftsneutral for KFF. TMF bemærker, at der ikke er afsat budget til fremtidige huslejeudgifter. Der vil herudover være et mindre årligt administrationsbidrag til KEJD, som fordeles mellem KFF og TMF efter indbyrdes aftale.

Økonomi

I Tabel 1 og 2 nedenfor er angivet den samlede økonomi og årsværk, der overgår fra Teknik- og Miljøforvaltningen (herfra TMF) og Børne- og Ungdomsforvaltningen (herfra BUF) til Kultur-, Fritids- og Borgerserviceforvaltningen (herfra KFF) som led i ressortændringerne.

Den angivne økonomi er indarbejdet som oplyst af TMF. Det er aftalt, at der i forbindelse med ressortdelingen om Byens Rum er en række ansvarsområder, som forbliver i TMF. Det er aftalt, at alle økonomiske forhold nu og fremover ses håndteret med opgavedelingen og den tilhørende ressourcefordeling.

Tabel 1. Samlet økonomi, som overdrages til KFU (PL-2026 t. kr.)

	Bemandede Legepladser	Monumenter	Kirkegårde og krematorier	Tryghedsvagter	Blå parker	Øvrige Overhead	Adm. støttefunktioner	I alt
Løn	46.196	696	58.300	2.307	2.850		1.510	111.859
Udgifter	6.986	747	28.272	461	1.345	3.797		41.608
Indtægter	-49	0	-56.067	0	0			-56.116
Total	53.133*	1.443	30.505	2.768	4.195	3.797	1.510	97.351*

*Heraf er 1.061 t. kr. midler fra BUF til Degnestaven

Tabel 2. Samlet antal årsværk, som overdrages til KFU

	Bemandede legepladser	Monumenter	Kirkegårde og krematorier	Tryghedsvagter	Blå parker	Stab
Udførende	81,0*	1,0	107,1	4,0	4,5	0
Administrativ støtte	1,0	0	3,2	0	1,0	2,0
Bygningsdrift	0,5	0	1,3	0	0	0
Materielinvesteringer og forsikringer	0	0	0	0	0	0
Totale ÅV (206,6)	82,5*	1,0	111,6	4,0	5,5	2,0

*Heraf 1 ÅV til Green Teams fra TMF og 1,5 ÅV til Degnestaven fra BUF.

Opgaveoverdragelse og organisering

Det er et fælles mål, at driftsstabiliteten sikres i implementeringsfasen, hvorfor det er nødvendigt, at der hurtigt etableres en tæt og løbende dialog mellem afgivende enheder i hhv. TMF og BUF og modtagende enheder i KFF.

Overordnet skal det sikres, at alt faglig viden overleveres, både i forberedelsesfasen, når den nye organisering træder i kraft og i opstartsfasen. Det er derfor væsentligt, at dialogen fortsætter ind i starten af Q1 2026, hvor ressortændringerne er trådt i kraft.

I dialogen mellem afgivende og modtagende enhed, skal der indledningsvist være fokus på overlevering af information om:

- Hvordan driften fungerer i dag, herunder roller, opgaver, vagtplaner mv?
- Hvilke hensyn, modtagende enhed skal være særligt opmærksomme på ift. drift og roller?
- Hvad afgivende enhed vurderer er særligt væsentligt for, at driften kan opretholdes i overgangsperioden?
- Hvordan man i overgangsperioden kan sikre et løbende fokus på arbejdsmiljø og medinddragelse?

Faser i opgaveoverdragelsen

Opgaveoverdragelsen vil følge nedenstående faser:

1. *Fase 1: Forberedelse af opgaveoverdragelse*
 - a. Etablering af en eller flere arbejdsgrupper med deltagelse af afgivende enhed i TMF og modtagende enhed i KFF med henblik på at forberede opgaveoverdragelsen. Deltagere fra KFF vil være repræsentanter fra modtagende enhed i forhold til overtagelse af de faglige opgaver samt deltagere fra CØDO (i KFF) i forhold til overdragelse af IT, økonomi og personale.
 - b. Arbejdsgruppen/grupperne skal sikre at IT-systemer, licenser, materiel, opgave- og procesbeskrivelser mv. er klar til at drift kan opstartes i KFF 1. januar 2026.
 - c. Koordinering på digitaliseringsområdet, så der kan ske overdragelse af viden. Det er aftalt, at berørte medarbejdere fortsat kan anvende PUMA til registrering og håndtering af opgaveportefølje for de opgaver, som TMF løser for KFF. Alle KFF-medarbejdere anvender Main Manager. Det forudsætter dog en løbende koordination, så

det sikres, at KFF kan fastholde et overblik over driftsopgaver og vedligeholdelsesbehov.

2. *Fase 2: Ikrafttræden af opgaveoverdragelse og opstart af drift i ny organisation.*

- a. Opgavevaretagelsen opstartes i KFF med drift fra dag ét.

3. *Fase 3: Evt. justering og tilpasning af opgavevaretagelse*

- a. Opgavehåndteringen tilpasses om nødvendigt og arbejdsgruppe(r)n(e) fra Fase 1 kan indkaldes om nødvendigt.

4. *Fase 4: Eventuelle tiltag til udvikling af områderne*

- a. Igangsætning af tiltag til udvikling af områderne, f.eks. rekreativ udnyttelse af de blå parker.
- b. Afdækning af eventuelle finansieringsbehov.

Medarbejderprocesser og kommunikation

I KFF sker MED-inddragelsen i forbindelse med implementering af ressortaftalen for Byens Rum i Hoved-MED og Overgangs-MED.

Overgangs-MED for Byens Rum

Der blev afholdt konstituerende møde i Overgangs-MED den 19. august og vil afholdes ca. hver sjette uge herfra. Overgangs-MED består af relevante medarbejder- og ledelsesrepræsentanter fra de berørte områder i TMF og KFF.

Formålet med Overgangs-MED er at sikre medindflydelse for de medarbejdergrupper, der flyttes til KFF. På møderne drøftes bl.a. status og implementeringen af ressortaftalen.

Derudover er det aftalt, at to observatører fra Overgangs-MED deltager i møder i Center-MED for Center for Kultur- og Fritidsaktiviteter i KFF i andet halvår 2025. Hensigten er at skabe sammenhæng mellem udvalgene og observatørerne får kendskab til og kan bidrage til drøftelserne i Center-MED.

Ressort drøftet som fast punkt på alle møder i KFF's Hoved-MED og Lokal-MED i 2025.

Tidsplaner og forløb for onboarding af medarbejdere vil løbende blive drøftet i Overgangs-MED for at sikre den rette MED-inddragelse.

Der er planlagt kommunikation i forlængelse af hvert møde i Overgangs-MED, som vil tage udgangspunkt i referater fra møderne. Det besluttet af Overgangs-MED på hvert af møderne, om der skal være yderligere kommunikation, og om den skal være af generel karakter eller målrettes relevante grupper. I forlængelse af det konstituerende møde i Overgangs-MED blev der publiceret en nyhed om udvalgets arbejde til TMF- og KFF-intra den 29. august 2025. Der er ligeledes oprettet en intraside målrettet TMF og KFF med info om Overgangs-MED, referater mv.

Opsummering af pointer fra medarbejderorganer og evt. andre parter

Der har været afholdt ekstraordinært Overgangs-MED og Hoved-MED i hhv. KFF og TMF med henblik på at indhente MED-udvalgenes bemærkninger til implementeringsnotatet.

Fra møderne i Hoved-MED i KFF har medarbejderorganerne afgivet følgende bemærkninger:

- Processen har været tidspresset og som konsekvens heraf er der fortsat fokus på proces og arbejdsmiljø.
- Konkret input og spørgsmål til implementeringsnotaterne behandles i forvaltningernes videre processer.
- KFF forpligter sig på at svare hurtigst muligt i de respektive ressortspor. Der er særligt fokus på de administrative medarbejdere, der skal overflyttes fra TMF, hvor der udestår afklaring om organisatorisk placering i KFF.
- Der skal sikres en god proces for onboarding, herunder fokus på særlige arbejdsmiljømæssige behov og inddragelse af medarbejderrepræsentanter.
- Emner, der ikke omtales i implementeringsnotaterne, håndteres mellem forvaltningerne og i relevant omfang i MED-sporene.
- Der skal fortsat være fokus på onboarding, samarbejde og arbejdsmiljø efter den fysiske overgang af medarbejdere.
- Genforhandling af KFF's MED-aftale i 2026, herunder også MED-struktur.

Bemærkninger fra Hoved-MED i TMF (supplerende høringssvar fra medarbejdersiden er vedlagt som bilag 11):

- Processen har været tidspresset, og det er derfor vigtigt, at der fortsat er fokus på en god inddragelse og dialog med medarbejderne omkring processen, arbejdsmiljømæssige behov, fremtidig opgaveportefølje og onboarding mhp. at sikre størst mulig trykthed.

- For, at de administrative medarbejdere i enhederne kan varetage opgaveløsningen optimalt, er det vigtigt at sikre nærhed til kernerdriften og det eksisterende arbejdsfællesskab. Den organisatoriske placering bør ske under hensyntagen til dette.
- Der udestår en endelig afklaring af de administrative støttefunktioner, og der er behov for en proces for de berørte parter, når den endelige afklaring foreligger.
- Der er behov for et tværgående overblik over ændringer i system- og databrug på tværs af forvaltninger og faggrupper. Dette omfatter fx nødvendige integrationer, dataoverførsler samt en afklaring af, hvilke ændringer der kræver træning og hyppere.
- For at sikre en tryk overgang af opgaverne på de bemandede legepladser og kirkegårde, er det vigtigt med fortsatte drøftelser omkring økonomien og klarhed over beregningsgrundlaget.

Bilagsoversigt

I det følgende udfoldes de nærmere implementeringsplaner for hvert enkelt underliggende område.

Herudover er der vedlagt følgende bilag:

- Bilag 1. Kort over de blå parker
- Bilag 2. Kvalitetshåndbog 2020
- Bilag 3. Oversigt over IT-systemer i TMF
- Bilag 4. Materiel i de blå parker, der ikke overgår til KFF
- Bilag 5. Kort over kirkegårdsarealer
- Bilag 6. Rammer for drift af Københavns Kommunes kirkegårde
- Bilag 7. Oversigt over bygninger, der overgår til KEJD
- Bilag 8. Administrationsgrundlag for monumentområdet
- Bilag 9. Kort med angivelse af affaldskurve og offentlige toiletter på kirkegårde
- Bilag 10. KEJD's høringssvar på implementeringsplanen for Byens Rum
- Bilag 11. Supplerende høringssvar fra medarbejdersiden i TMF-MED

Ressortflyt af tre blå parker

Baggrund og målbillede

Genstandsfeltet omfatter de tre blå parker Amager Strandpark, Svanemøllen Strand og Havneparken på Islands Brygge. Tilsammen dækker de et areal på 663.899 kvadratmeter, som fordeler sig som følger:

Amager Strandpark – 629.132 kvm.

Svanemøllen Strand – 4.696 kvm.

Havneparken på Islands Brygge – 30.071 kvm.

De tre parker er registreret i parkregisteret i KK-kort, der anvendes til at definere afgrænsningen af de blå parker (jf. Bilag 1). Parkerne afgrænses delvist af spuns og stenmoler og har et vandspejl både mod Øresund og Københavns Havn.

Havneparken og Svanemøllen Strand er arealer med begrænset byinventar og anlæg, mens der i Amager Strandpark er en del inventar, såsom volleyballbaner og anlæg.

De blå parkers nuværende fysiske udtryk sker på baggrund af drift efter Kvalitetshåndbogen (Bilag 2), der fastsætter tilstandskrav for de enkelte elementer.

Der udarbejdes et fælles forståelsespapir mellem forvaltningerne, som beskriver grundejerfunktionen, herunder roller og ansvar.

Politisk ophæng

Af den politiske aftale fremgår, at parterne er enige om, *"at ansvaret for drift og udvikling af byens "blå" parker, dvs. Amager Strandpark, Svanemøllen Strand og Havneparken på Islands Brygge, flyttes fra Teknik- og Miljøudvalget til Kultur- og Fritidsudvalget, og at dette evalueres efter tre år med fokus på bl.a. områdernes rekreative udnyttelse til aktiviteter, mv."*

Der er ingen øvrige politiske bindinger.

Målbillede for ressortændringen

Det er ambitionen at fastholde en effektiv drift samt at udvikle områdernes rekreative udnyttelse. Heri ligger bl.a., at de blå parker tænkes aktivt ind i implementeringen af handleplan for fremtidens svømmetilbud, som er forankret i Kultur- og Fritidsforvaltningen.

Succeskriterier for implementeringen

Kultur- og Fritidsforvaltningen vil ved overtagelsen af drift og udvikling af de tre blå parker have følgende succeskriterier for øje:

- At fastholde det eksisterende serviceniveau på tværs af grønne opgaver, renhold og øvrige opgaver, som ressortoverdrages.
- At de tre blå parkers rekreative anvendelse udvikles.

Det nuværende serviceniveau fastholdes på driften af de tre blå parker. Der overføres ikke ressourcer fra Teknik- og Miljøforvaltningen til Kultur- og Fritidsforvaltningen til et øget fokus på områdernes rekreative udnyttelse. Kultur- og Fritidsudvalget vil derfor få mulighed for at drøfte de fremtidige planer for området i 2026.

På den baggrund kan der efterfølgende iværksættes nye aktiviteter med input fra lokalområdet, brugere, herunder brugerråd i Amager Strandpark. I udviklingen af de blå parker vil Kultur- og Fritidsforvaltningen også prioritere initiativer, som understøtter formålet i Kultur- og Fritidsudvalgets Handleplan for Fremtidens Svømmetilbud, særligt udvikling af udendørs svømmetilbud, herunder saunafaciliteter mv.

Fakta om den opgave, der overdrages

Nedenfor oplistes de aktuelle opgaver, som er forbundet med drift og udvikling af de blå parker samt angivelse af, hvordan opgaverne vil fordele sig efter ressortdelingen.

Fordelingen af roller og ansvar mellem forvaltningerne vil beskrives i et fælles forståelsespapir mellem de tre forvaltninger.

Ansvarsområde og funktion	Overgår til KFF	Fastholdes i TMF	KEJD
Afholdelse af arrangementer i de blå parker		X	
Grønne opgaver, inkl. renhold af grønne arealer	X		
Renhold af strandarealer	X		
Weekendturnus, renhold	X		
Opgaver fra "Giv et Praj" henvendelser relateret til overdragne opgaver	X		
Byrumsforvalter til understøttelse og udviklingsressourcer	X		
Drift af inventar som borde, bænke, mv.		X	
Tre ubemandede legepladser i de blå parker*	X		
Maskinelt og manuelt tømte affaldskurve, herunder sæsonkurve		X	

Tværgående arealpleje (TAP)		X	
Renhold på fladerne til fejmaskine (veje, fortove, stier og cykelstier)		X	
Indvendig drift og vedligeholdelse af offentlige toiletter		X	
Vedligehold af moler, bolværk mv.		X	
Store områder med ukrudtsbekæmpelse		X	
Klimaskærm på alle bygninger***			X
Grundejeransvar		X	

*Midler til drift er indeholdt i de overførte midler til byrumsforvalter og puljen til vedligehold af legepladser. Overdragelsen af de ubemandede legepladser følger samme princip som for de blå parker, hvorefter KFF varetager renhold af de grønne arealer.

** Al infrastruktur, herunder behov og ansvar for genopretning, inkl. underjordiske værdier, bliver i TMF.

*** Det er udelukkende de fritstående toiletter, som overdrages til KEJD. KEJD får ansvaret for klimaskærmen.

Uddybende om arrangementer

I dag afholdes der flere arrangementer i de blå parker, herunder særligt på Amager Strand. Det omfatter bl.a. musikfestivaler og koncerter, sportsarrangementer og loppemarkeder. Arrangementerne kan variere i størrelse og kompleksitet og der kan være løbende dialog med ansøgeren om behovet for myndighedsgodkendelser og øvrige krav, som arrangørerne skal imødekomme.

Med ressortflyttet vil ansvaret for sagsbehandling af myndighedsgodkendelser samt dialog og koordination med arrangører fortsat ligge hos TMF. Dette omfatter også opkrævning af markedsleje for kommercielle arrangementer på arealerne.

Uddybende om byrumsforvaltning

Byrumsforvalterens administrative opgaver består bl.a. i at besvare borgerhenvendelser, prioritering af evt. mindre vedligeholdelse og bestilling/indkøb af ydelser og udstyr. Derudover bistår byrumsforvalteren ved overdragelse af anlægsprojekter til drift.

Hvis der er en udviklingsplan for området, vil byrumsforvalteren løfte evt. tiltag i samråd med f.eks. parkbrugerråd (særligt for Amager Strandpark). Herudover eksekverer byrumsforvalteren vedtagne planer som f.eks. pleje- eller udviklingsplan, herunder ønsker om anden beplantning, andet brug af området eller nye faciliteter.

Mindre initiativer og ændringer kan ske indenfor byrumsforvalterens eget budget. Større ændringer vil oftest forudsætte en politisk prioritering i forbindelse med budgetforhandlingerne.

Økonomi

Nedenfor angives den økonomi og omfanget af årsværk, der overføres til KFF. Den administrative støtte består i de opgaver, der varetages af byrumsforvalteren.

Tabel 1. Blå parker: Bevilling ordinær drift 2026 – 1.000 kr. 2026 pl

	Årsværk	Løn	Udgifter	Indtægter	I alt
Udførende	4,5	2.179	329	0	2.508
Driftsstøtte og sekretariatsbetjening	1,0	671	1.016	0	1.687
I alt	5,5	2.850	1.345	0	4.195

Overførsel af personale

Der er anvendt tidsregistrering fra PUMA¹ til beregning af årsværk på udførende medarbejdere. Der overføres alene tomme årsværk.

Område	Udførende ÅV	Enhed i TMF
Amager Strandpark	3,0	Grøn Drift Syd
Havneparken på Islands Brygge	1,0	Grøn Drift Syd
Svanemøllen Strand	0,5	Grøn Drift City
ÅV TOTAL	4,5	

Understøttende funktioner	Understøttende ÅV	Enhed i TMF
Byrumsforvalter	1,0	Bynatur
ÅV TOTAL	1,0	

Det bemærkes, at effekten af sæsonudsving ses ikke i angivelsen af ÅV, da der er beregnet på helårseffekt.

Faciliteter

I Bilag 4 fremgår et overblik over materiel, maskiner og værktøj, som ikke indgår i ressortflyttet og som KFF derfor har søgt og fået finansiering til at indkøbe fra midler i Overførselssagen.

Ift. matrikler, bygninger og driftsarealer i de blå parker overgår bygninger til KEJD, arealdriften til KFF og grundejeransvar forbliver i TMF. I forhold til bygninger indgår KEJD en lejeaftale med KFF i henhold til

¹ Registreringsdata fra PUMA på "Totaltid" 2024 fra specifikke opgavebokse, hvor medarbejderne har registreret deres tidsforbrug på deres grønne plejeopgaver. I ÅV-beregningen er tilladt tid til "Øvrig tid" til møder, kurser, TR/AMR-arbejde.

den huslejemodel, der gælder for KFF's øvrige bygninger. TMF vil dog drifte og vedligeholde toiletfaciliteter indvendigt.

Proces for overdragelse af opgaven

Der nedsættes to arbejdsgrupper med deltagelse af repræsentanter fra relevante enheder i hhv. KFF og TMF, som skal sikre en smidig opgaveoverdragelse. Den ene arbejdsgruppe vil have fokus på de operationelle forhold og opgaveløsning i parkerne. Den anden arbejdsgruppe vil have fokus på stabsfunktioner og understøttelse, herunder økonomi.

Tidsplan for opgaveoverdragelsen

Nedenfor er angivet en overordnet tidsplan for overdragelse af opgaverne forbundet med udvikling og drift af de blå parker.

Q 4 2025	Q1 2026	Q2 2026	2027	2029
Møderække i arbejdsgruppe til forberedelse af opgaveoverdragelse	Ressortflyt træder i kraft.		Igangsætning af eventuelle initiativer til øget rekreativ anvendelse.	Evaluering af opgaveflyttet. Fokus vil være på områdernes rekreative udnyttelse til aktiviteter, jf. aftaleteksten.
	Løbende opfølgning og evt. justering af opgaver og processer.			
TMF overdrager viden om eksisterende digital understøttelse i PUMA og overdrager historiske data fra PUMA efter behov.				

Vurdering af centrale risici ved opgaveoverdragelsen

Kultur- og Fritidsforvaltningen ser følgende risici:

- Der er behov for at indkøbe det materiel, som ikke overføres fra Teknik- og Miljøforvaltningen. Det kan være vanskeligt at nå at indkøbe materiel, som er klar fra januar 2026 og der kan derfor være behov for øget manuel udførsel af opgaver indtil materiel er indkøbt.
- Arbejdstilrettelæggelsen kan blive udfordrende, da der er behov for mange personaleressourcer i et sæsonpræget og

begrænset tidsrum om morgenen, og der dermed ikke blot kan ansættes 4,5 medarbejdere.

Teknik- og Miljøforvaltningen ser følgende risici:

- Tab af stordriftsfordele, der kan påvirke effektivitet og høj faglig standard i løsninger på kirkegårde og blå parker.
- Tæt samarbejde med grundejer om udviklingstiltag

Fremtidig organisering

Årsværk til driftsopgaver på de blå parker vil indgå i det eksisterende serviceområde Vicevært KBH i Faciliteter i KFF.

Vicevært KBH arbejder strategisk med facilitetsdrift i form af basisdrift, bygningssikkerhed, tilsyn med alarmsystemer, græspleje, intern håndværksservice mv. Opgaver i driften af de blå parker matcher godt med eksisterende opgaver og fagligheder i serviceområdet.

Vicevært KBH vil holde løbende statusmøder med TMF for dels at følge op på ressortoverflytningen og dels at sikre koordinering mellem de opgaver, der overflyttes, og de opgaver, som TMF fortsat varetager i de blå parker.

KFF vil i 2026 præsentere KFU for en sag om, hvordan man kan fremme områdernes rekreative udnyttelse.

Ressortflyt af kirkegårde og krematorier

Baggrund og målbillede

Området for kirkegårde og krematorier omfatter fem kommunalt administrerede kirkegårde i København, hhv. Assistens Kirkegård, Bispebjerg Kirkegård, Brønshøj Kirkegård, Sundby Kirkegård og Vestre Kirkegård.

Kirkegårdene i Bispebjerg og Sundby rummer krematorier (ét på hver), som overgår til KFF. Krematorier afgrænses som kritisk drift.

I Bilag 5 er vedlagt kort, som anskueliggør de omfattede arealer.

Alle de kommunalt administrerede kirkegårde i Københavns Kommune er kristent indviede og derfor omfattet af *Lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde*. Denne lov har bl.a. til formål at sikre, at "der er tilstrækkelig plads til begravelser på folkekirkens kirkegårde, og at disse fungerer som værdige og vel vedligeholdte begravelsespladser". Alle har ret til begravelse på de folkekirkelige kirkegårde uagtet religiøst tilhørsforhold.

Brønshøj Kirkegård er i dag udliciteret til en privat aktør, som en del af udlicitering af driftsopgaverne i bydelene Vesterbro og Brønshøj-Husum. Øvrige kirkegårde drives af kommunalt ansatte medarbejdere.

Kirkegårdene er finansieret via hhv. takst og skat i fordelingen 60% takst og 40% skat. Begravelsesmønstrene har over flere år ændret sig. Dette betyder, at færre kistebegraves og flere får strøet deres aske på havet.

I Danmark kremeres knapt 90 pct. af alle døde. Det betyder dels en kortere fredningstid (den periode, hvor et gravsted ikke kan nedlægges), dels at en mindre del af kirkegårdene anvendes som gravstedsområde. En urnegrav har en fredningstid på 10 år og fylder typisk 1 kvadratmeter, mens en kistegrav har en fredningstid på 20 år og typisk fylder 3 kvadratmeter. Konsekvensen er flere friarealer på kirkegårdene som i stedet skal passes for skattemidler.

Kirkegårdenes nuværende udtryk implementerer tilstandskravene i Kvalitetshåndbogen (Bilag 2), der fastsætter tilstandskrav for de enkelte elementer.

Politisk ophæng

Af den politiske aftale fremgår, at parterne er enige om, "at ansvaret for udvikling og drift af kirkegårde og krematorier flyttes fra Teknik- og Miljøudvalget til Kultur- og Fritidsudvalget."

Området er foruden Lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde reguleret af en række politiske og administrative beslutninger og retningslinjer, som er udfoldet i Bilag 6.

Endeligt er der en lovpligtig opgave forbundet med bevaringsværdige gravminder.

Målbillede for ressortændringen

Det er ambitionen, at ressortflyt af kirkegårde og krematorier til Kultur- og Fritidsudvalget kan muliggøre en styrket formidling af Københavns historie.

Kirkegårdene genspejler byens udvikling og rummer gode muligheder for at arbejde videre med at bringe byens kulturliv tættere på københavnernes hverdag. Det skal ske med respekt for kirkegårdens primære opgave som værdig begravelsesplads og rum for ro og eftertænksomhed.

Formidlingen vil blive styrket med sigte på, at flere københavnere får kendskab til de særlige kvaliteter, som Københavns kirkegårde rummer. Der vil også blive arbejdet på at gøre brug af de særlige muligheder, som kapellerne f.eks. rummer, når de ikke anvendes til højtideligheder.

Kultur- og Fritidsforvaltningen vil også kunne styrke forankringen af kirkegårdene i nærområdet, så lokale interesser og ønsker fortsat indgår i udviklingen af det særlige byrum, som kirkegårdene udgør.

I første omgang prioriteres den sikre drift efter overdragelsen pr. 1. januar 2026.

Succeskriterier for implementeringen

Kultur- og Fritidsforvaltningen vil ved ressortovertagelsen af driften af de kirkegårde og krematorier have følgende succeskriterier for øje:

- At driften opretholdes ved opgaveoverdragelsen og med et særligt fokus på at sagsbehandlingen i forhold til bisættelser, kremeringer mv. kan fortsætte uden ophold.
- At der på sigt iværksættes nye formidlingsindsatser om kirkegårdene i et samspil mellem de fagligheder, der er blandt personalet i Kirkegårde og krematorier, og de museumsfaglige enheder i Kultur- og Fritidsforvaltningen. KFU forelægges i 2026 en sag om, hvordan sådanne aktiviteter kan fremmes.

Fakta om den opgave, der overdrages

Nedenfor oplystes de aktuelle opgaver, som er forbundet med drift og udvikling af kirkegårde og krematorier samt angivelse af, hvordan opgaverne vil fordele sig efter ressortdelingen.

Ansvarsområde og funktion	Overgår til KFF	Fastholdes i TMF
Grønne opgaver, inkl. hele træplejeopgaven, renhold af grønne arealer samt mindre fejeopgaver	X	
Grave og urnenedsættelse	X	
Salg af gravsteder	X	
Tegning og beplantningsplan for nye gravsteder	X	
Kremering	X	
Byrumsforvalter til understøttelse og udvikling af området i henhold til gældende pleje- og udviklingsplaner	X	
Kapelopsynsopgaver, herunder betjening af kapellerne ved højtideligheder, bistand med blomsteropsætning og flyt af blomster til gravplads.	X	
Opgaver og ydelser ved højtideligheder, herunder bistand og vejvisning til bedemænd og begravelsesfølge	X	
Opgaver fra "Giv et Prøj" henvendelser	X	
Drift og vedligeholdelse af bygninger*	X	
Vintertjeneste indenfor murene på kirkegårdene	X	
Manuelt tømte affaldskurve**	X	
Maskinelt tømte affaldskurve**		X
Tværgående arealpleje (TAP), herunder rensning af brønde efter behov		X
Indvendig drift og vedligeholdelse af offentlige toiletter**		X
Renovering af grusstier, som udføres af "Bydækkende Grøn Drift"		X
GIS-relaterede opgaver		X
GIS-opgaver relateret til gravsteder	X	
Fejning og snerydning af offentlige veje og fortove i tilknytning til kirkegårde		X
Antigrafitti-ordning		X
Formidling og håndtering af bevaringsværdige gravsteder	X	
Aflåsning af kirkegårdene		X

*Der henvises til afsnittet "Faciliteter" nedenfor for omfattede bygninger

**Se kort med angivelse af affaldskurve og offentlige toiletter i bilag 9.

Uddybende om formidlingsopgaven

Formidlingsopgaven dækker bl.a. over "frit tilgængelige digitale og analoge" rundvisninger, som varetages af kirkegårdsvejlederen. Større grupper kan også bestille rundvisninger på både krematoriet og på kirkegårdene. Særligt krematoriet har jævnligt besøg af SOSU-studerende

og andre studerende fra sundhedssektoren. Der er også ofte grupper af konfirmander, der besøger krematoriet.

Herudover er der en lovpligtig opgave forbundet med bevaringsværdige gravminder. Dette sker i tæt samarbejde med Nationalmuseet. Istandsættelse og vedligeholdelse af de bevaringsværdige gravsteder varetages af gravmindeforvalteren.

I forlængelse heraf skal der foretages en gennemgang af alle gravsteder, der hjemfalder, når fredningsperioden er udløbet og de pårørende ikke ønsker at forlænge det. Opgaven med at gennemgå, registrere og vurdere alle hjemfaldne gravsteder er omfattende.

Uddybende om udlicitering af Brønshøj Kirkegård

Siden 1. april 2021 har den del af driften af Brønshøj Kirkegård, som vedrører grøn drift, pleje og renhold, været udliciteret til en ekstern leverandør. Den udliciterede opgave omfatter grøn drift og pleje af gravsteder samt renhold på grønne arealer, stier, veje og pladser, affaldstømning af offentlige affaldskurve samt opfølgning på levering af aftalte ydelser og forhandling om pris på at udføre eventuelle nye ydelser. Herudover omfatter opgaven de takstfinansierede ydelser på gravsteder, herunder vedligehold af gravsteder og urne- og kistegravning.

Den udliciterede opgave omfatter ikke drift af bygninger, inventar og belægnings, herunder vedligeholdelse og reparation. Disse opgaver vil med ressortflyttet overgå fra TMF til KFF.

Udliciteringsaftalen på Brønshøj Kirkegård er udbudt som én af tre selvstændige kontrakter.

På et møde i Borgerrepræsentationen den 7. november 2024 blev det besluttet, at de tre selvstændige kontrakter skal genudbydes. På den baggrund er udarbejdelsen af udbudsmaterialet påbegyndt i TMF med henblik på offentliggørelse primo maj 2026. De nye kontrakter skal træde i kraft den 1. januar 2027.

TMF forventer at forelægge en indstilling til TMU i oktober 2025, hvori planen for udbuddet skal godkendes, herunder tildelingskriterier.

TMF skal i den forbindelse sikre, at der indlægges et forbehold for, at et nyt KFU kan træffe beslutning om at hjemtage opgaverne på Brønshøj Kirkegård og derved beslutte, at udliciteringsaftalen ikke genudbydes. Alle eksisterende midler og ressourcer forbundet med opgaveløsningen vil tilgå KFF.

KFU vil forelægges en sag med indstilling til videre proces for opgaveløsningen på Brønshøj Kirkegård hurtigst muligt efter årsskiftet.

Uddybende om aflåsning af kirkegårde

Det er aftalt, at aflåsning af kirkegårdene ved lukketid fastholdes i TMF. Det kræver imidlertid et tæt samarbejde og fleksibilitet fra de pågældende medarbejdere i TMF. Hvis opgaven på et senere tidspunkt overgår til KFF, vil det forudsættes, at der følger midler med.

Det forudsættes desuden, at KFF's medarbejdere har nøgler til kirkegårdene, så de kan få adgang til arealerne udenfor almindelig åbningstid, hvis behovet opstår. Det kan både være aktuelt i forlængelse af driftsopgaver, men kan også være nødvendigt som led i formidlingsopgaven på kirkegårdene, f.eks. i form af nattevandringer.

Økonomi

Nedenfor angives den økonomi og omfanget af årsværk, der overføres til KFF. Understøttende funktioner er estimerede.

Tabel 1. Kirkegårde: Bevilling ordinær drift 2026 – 1.000 kr. 2026 pl –

	Årsværk	Løn	Udgifter	Indtægter	I alt
Udførende	107,2	55.602	16.846	-55.939	16.509
Administrativ støtte	3,2	2.028	2.344	0	4.372
Bygningsdrift	1,3	670	7.063	0	7.733
Materielinvesteringer og fors.	0	0	2.019	-128	1.891
I alt	111,7	58.300	28.272	-56.067	30.505

Note 1: For bygningsdrift er i alt opgjort løn på 932 t. kr. på ordinær drift fordelt på Kirkegårde og Bemandede legepladser. Hertil kommer op til 450 t. kr., jf. omkonteret projektløn fra anlægsprojekter. Sidstnævnte indgår ikke i opgørelsen.

Note 2: Ressourcer til kontraktstyring af udliciterede kontrakter på Brønshøj Kirkegård indgår i udgiftsbudgettet vedr. driftsstøtte. De samlede enhedsbetalinger vedr. kontrakten overføres tillige.

Det bemærkes, at der ses et fald i salg af ydelser, som f.eks. granpålægning og blomster. Dette afføder et fald i indtægterne, som påvirker størrelsen af bemanningen på kirkegårdene. Allerede i 2026 slår ændringerne igennem med i alt 2,7 mio. kr. Dog udlignes ca. 1 mio. kr. af faldende pris på indkøb af gas til kremation.

KFF skal have særligt fokus på udfordringen med ændringerne i økonomien, hvis det ønskes at opretholde kirkegårdenes nuværende udtryk.

Herudover er dele af kirkegårdsopgaven udsat for konkurrence (f.eks. til pasning af gravsteder), hvilket båndlægger mulighederne for at promovere kirkegårdens ydelser.

Overførsel af personale

Udførende personale tilknyttet aktiviteterne på kirkegårde og krematorier, inkl. administrationen i enhederne overdrages. De overførte ressourcer til hhv. arealforvaltning og tværgående støtte overføres som tomme årsværk. Hele lønbudgettet følger med 1:1.

Område	Udførende ÅV	Enhed i TMF
Kirkegårde og krematorier	106,5	Kirkegård Syd, Kirkegård Nord og Kirkegårde og Krematorier
Renhold – lille fejmaskine	0,44	Renhold
Tværgående ukrudtsbekæmpelse – Vestre Kirkegård	0,25	Renhold Syd og Cykler
ÅV TOTAL	108	

Understøttende funktioner	Understøttende ÅV	Enhed i TMF
Udvikling af forvalteropgaver	1,4	Bynatur
Arealforvaltning	0,25	Kontrakter
Tværgående understøttelse	0,5	Renhold og Driftsviden
Bygningsvedligehold	1,3	Bygningsdrift
Opgaver i sekretariatet	1	Sekretariatet
ÅV TOTAL	4,45	

Øvrige opmærksomhedspunkter

- Der er vedlagt et samlet overblik over anvendte IT-systemer i TMF i Bilag 3.
- Den gamle del af Sundby Kirkegård fastholdes i TMF, da den i dag driftes som park. Arealet rummer få aktive gravpladser og gravminder. Der kan derfor være behov for samarbejde om opsynet med de få gravsteder, der befinder sig på arealet.
- KFF skal implementere beredskabshåndtering på Kirkegårde og Krematorier i forvaltningens vanlige beredskabssystem.

Faciliteter

KFF overtager i udgangspunktet de fulde matrikulerede arealer og tilhørende bygninger for hhv. Assistens Kirkegård, Bispebjerg Kirkegård, Brønshøj Kirkegård, Sundby Kirkegård (matr.nr. 6A + 3313) og Vestre Kirkegård.

Der henvises til Bilag 7 for oversigt over bygninger, der overgår til KEJD. KEJD bemærker, at det er det gældende ansvarskatalog for vedligehold, der er fastsat i huslejemodellen, der beskriver lejer og udlejers ansvar for vedligehold. Det betyder f.eks., at KEJD som udgangspunkt vil have ansvaret for det udvendige vedligehold (jf. Bilag 10).

På den udliciterede Brønshøj Kirkegård råder leverandøren indtil videre over materialeplads med garageanlæg til dækning af øvrige opgaver indenfor aftalegrundlaget. Brønshøj Kirke har brugsret til det lille kapel og bygningen langs kirkegårdsmuren mod Brønshøj Kirkevej.

Adgang til materielgård og driftsarealer på Bispebjerg Kirkegård

Det er aftalt, at TMF skal have adgang til de materielgårde som anvendes helt eller delvist til formålet under hensyntagen til KFF's øvrige drift. Dette gælder materielgården på Rådvalsvej og lokalerne på Frederiksborgvej.

Alle arealer på Kirkegårdene skal fremstå præsentable i lighed med den øvrige kirkegård. KFF er ansvarlig for alle overflader på kirkegårdenes udendørsarealer efter gældende snitflade med KEJD.

For så vidt angår materielgården på Rådvalsvej udpeges et areal, som TMF råder over. Desuden udpeges specifikke fællesarealer til håndtering af vask og affaldshåndtering for både TMF og KFF. Samtlige fremtidige driftsudgifter i forbindelse med drift og vedligehold af maskiner og installationer placeret på fællesarealerne påhviler fremover TMF. KFF håndterer udgifter til overflader.

For så vidt angår de bygninger, som TMF anvender i dag, udlejes disse fremover af KEJD.

Proces for overdragelse af opgaven

Der nedsættes to arbejdsgrupper med deltagelse af repræsentanter fra relevante enheder i hhv. KFF og TMF, som skal sikre en smidig opgaveoverdragelse. Den ene arbejdsgruppe vil have fokus på de operationelle forhold og opgaveløsning på kirkegårdene og i krematorierne. Den anden arbejdsgruppe vil have fokus på stabsfunktioner og understøttelse, herunder økonomi.

Tidsplan for opgaveoverdragelse

Nedenfor er angivet en overordnet tidsplan for overdragelse af opgaverne forbundet med udvikling og drift af kirkegårde og krematorier.

Q 4 2025	Q1 2026	Q2 2026	Q3 2026
Møderække i arbejdsgruppe med henblik på at forberede opgaveoverdragelse	Opgaveoverdragelse træder i kraft og drift opstarter i KFF.	Afsøgning af muligheder for styrkelse af formidlingsindsatser.	Evalueringsaf opgavevaretagelse og organisering.
Introduktion til KFF for medarbejdere som overflyttes.	Hvis nødvendigt indkaldes arbejdsgruppen fra fase 1.		

Vurdering af centrale risici ved opgaveoverdragelsen

Kultur- og Fritidsforvaltningen ser følgende risici:

- Sikker IT-drift ved overgangen er særligt kritisk på kirkegårdsområdet, da der er behov for en kontinuerlig sagsbehandling. F.eks. kræver sagsbehandlingsopgaven adgang til arkiver i eDoc bagud i tid, og der er en særlig udfordring med at sikre at medarbejderne efter ressortflyttet har adgang hertil.
- Snitflader mellem de opgaver på kirkegårdene, som overdrages og de opgaver på kirkegårdene, som bliver i TMF, skal afklares.

Teknik- og Miljøforvaltningen ser følgende risici:

- Tab af stordriftsfordele der kan påvirke effektivitet og høj faglig standard i løsninger på kirkegårde og blå parker.

Fremtidig organisering

Kirkegårde og krematorier overflyttes som en helhed til Faciliteter i Kultur- og Fritidsforvaltningen. Derudover vil Faciliteter inddrage afdelingen Kunst og Historie med henblik på at styrke formidlingen af Københavns Historie i sammenhæng med kirkegårdene.

Organiseringen evalueres i løbet af det første år i forhold til om ledelsesstruktur, administrativ understøttelse mv. matcher den øvrige organisering i Faciliteter og KFF.

Ressortflyt af de bemandede legepladser

Baggrund og målbillede

Københavns Kommune råder i dag over 27 bemandede legepladser fordelt på tværs af samtlige bydele. TMF råder over drift og bemanning af 26 legepladser og BUF over én bemandede legeplads (Degnestavnen).

Bemanningen af TMF's legepladser består aktuelt af ca. en tredjedel pædagogisk uddannet personale, mens den resterende mængde udgøres af pædagogiske assistenter og ufaglærte.

Degnestavnen drives i dag som en delvist bemandede legeplads med uddannet pædagogisk personale.

Formålet med de bemandede legepladser er at facilitere aktiviteter, som kan understøtte de pædagogiske målsætninger om at skabe mødesteder, leg og bevægelse, tryghed og formidling for børn. De bemandede legepladser har forskellig karakter, både i størrelse, profiler og tilknytning til lokalmiljøet.

Otte af de bemandede legepladser er placeret i udsatte byområder og har derfor udvidede åbningstider aften og weekend, ligesom den pædagogiske bemanning har fokus på særlige indsatser. Der er et tæt samarbejde med lokalmiljøet og eksterne aktører om aktiviteter og tryghedsskabende foranstaltninger.

På tre af legepladserne (ByOasen, Kulværket og Remiseparken/Bondegården) er der dyrehold i form af marsvin, kaniner, høns, dværggrise, ponyer og geder. Derudover har flere legepladser akvarier og terrarier med fisk, snegle, vandrende pinde, mm.

Udvalgte legepladser (Trafiklegepladsen i Fælledparken og Naturlegepladsen i Valbyparken) kan bookes for undervisning. Herudover er der på flere legepladser et samarbejde om faste reservationer til grupper, f.eks. barselsgrupper. Bygninger og legepladser kan i dag ikke bookes uden aftale med det pågældende personale.

Politisk ophæng

Af den politiske aftale fremgår, at parterne er enige om, at *"ansvar for udvikling og drift af de bemandede legepladser (...) flyttes fra Teknik- og Miljøudvalget til Kultur- og Fritidsudvalget."*

Der er ingen øvrige politiske bindinger.

Målbillede for ressortændringen

Det er ambitionen, at ressortflyttet af de bemandede legepladser til KFU kan skabe en tættere sammenhæng mellem aktiviteterne på de bemandede legepladser og KFF's øvrige mangfoldige tilbud indenfor børnekultur.

Succeskriterier for implementeringen

Kultur- og Fritidsforvaltningen vil ved ressortovertagelsen af de bemandede legepladser have følgende succeskriterier for øje:

- Fastholdelse af serviceniveau: Fra dag ét skal det eksisterende aktivitetsniveau fastholdes. Dette kræver både god modtagelse af medarbejdere, samt at nødvendige systemer holdes i drift.
- Vedligehold og arealpleje: Den fulde arealdrift for de bemandede legepladser ligger fortsat i TMF og det er afgørende, at de respektive byrumsforvaltere er opmærksomme på legepladserne. Midler til vedligehold fastholdes i TMF. Det er afgørende, at puljen og mindreforbrug i TMF svarer til vedligeholdelsesbehovet og at der fortsat vil være et tæt samarbejde om udmøntningen af denne. Det fremtidige samarbejde og arbejdsgang beskrives
- At der på sigt sker en integration i KFF med følgende fokuspunkter:
 - o Øget aktivitetssamarbejde og udnyttelse af synergier: Der er i dag et godt samarbejde mellem flere af de bemandede legepladser og KFF- institutioner, men der er potentiale for at samarbejdet kan udfoldes og udbredes på tværs af byen og lokalt og føde ind i et mere samlet aktivitets- og kulturtilbud til børn.
 - o Bedre data: Der er i dag begrænset data om brugen af de bemandede legepladser. Der kan være potentiale for opsætning af fx besøgstællere eller anden dataindsamling, som kan øge kvaliteten af tilbuddene og brugen af dem.
 - o Øget kommunikation til forskellige målgrupper: Brug og anvendelse af legepladser kan styrkes gennem KFF's kommunikationsindsatser som f.eks. Brug Byen og målrettet kommunikation til særlige målgrupper som

turister og internationale borgere, som KFF i forvejen arbejder med.

Der er ikke afsat midler til øget aktivitetssamarbejde, data og kommunikation. For at afklare den politiske ambition for dette forelægges Kultur og Fritidsudvalget i 2026 en sag med henblik på drøftelse om de politiske ambitioner.

Fakta om den opgave, der overdrages

Nedenfor oplistes de aktuelle opgaver, som er forbundet med drift og udvikling af de bemandede legepladser samt angivelse af, hvordan opgaverne vil fordele sig efter ressortdelingen.

Ansvarsområde og funktion	Overgår til KFF	Fastholdes i TMF
Bemanning af den bemandede legeplads Degnestavnen (fra BUF)	X	
Bemanning af 26 bemandede legepladser	X	
Driftsunderstøttelse, kommunikation og sekretariatsbetjening i forbindelse med de bemandede legepladser	X	
Aktiviteter, tryghedsskabelse og positiv adfærdspåvirkning	X	
Beskæftigelse af fritidsjobbere/Green Team	X	
Drift og vedligehold af bygninger på arealerne, herunder klimaskærm (tage, vægge, døre og vinduer), tagrendetømning, varme og ventilation, terrasser, afløb og vand samt indre vedligehold (maling, slibning, skift af gulv og køkkenfaciliteter)*.	X	
De faste låseopgaver (Skydebanehaven)	X	
Maskinelt og manuelt tømte affaldskurve		X
Tværgående arealpleje (TAP)		X
Fuld arealpleje, herunder belægninger, beplantning og legepladstilsyn (som f.eks. påfyldning af sand i sandkasser)		X
Indvendig drift og vedligeholdelse af offentlige toiletter		X
GIS-relaterede opgaver		X
Antigraffiti-ordning		X
Puljen til vedligehold af både bemandede og ubemandede legepladser		X
Sikkerhedsinspektion af legepladserne		X

*Det bemærkes, at opgaven vil løses i henhold til det gældende ansvarskatalog for vedligehold, der er fastsat i huslejemodellen, som bl.a. tilskriver, at vedligehold af klimaskærm på bygninger er KEJD's ansvar som udlejer.

Uddybende om understøttelse af de bemandede legepladser

Der er en række medarbejdere, som understøtter de bemandede legepladser i bl.a. en fælles administration med politiske bestillinger, kommunikation, økonomi, drift mv. Legeplads.kk.dk er et eventsite, der i dag deles mellem to afdelinger i TMF. Fremover til at blive et dele-site mellem KFF og TMF, da der både er bemandede og ikke-bemandede legepladser på sitet. Der er også en række lokale Facebook-profiler for de bemandede legepladser, som følger med til KFF.

Uddybende om Green Teams

Green Teams er en politisk besluttet indsats med et socialpolitisk sigte, som har en årlig bevilling på 2,3 mio. kr. Indsatsen understøtter, at udsatte ledige unge kommer i fritidsjobs på de bemandede legepladser. Bevillingen går til projektledelse, aflønning af de unge fritidsjobbere og til en mentoruddannelse af driftsmedarbejderne på legepladserne.

Denne bevilling overgår til KFF, bevillingen er midlertidig og udløber ved udgangen af 2027.

Uddybende om sikkerhedsinspektion af legepladserne

Hvert år bliver halvdelen af de i alt 134 offentlige legepladser i Københavns Kommune tilset af en uvildig sikkerhedsinspektør. Legepladserne bliver tilset med udgangspunkt i gældende standarder. Der bliver udarbejdet en rapport for hver inspiceret legeplads, hvor alle fejl og mangler beskrives.

De modtagne inspektionsrapporter gennemgås i forhold til udbedring af de anmærkninger, som den pågældende legeplads har fået. Derudover bliver der ført dagligt tilsyn af driftsmedarbejdere, der tilser legepladserne i forhold til løse og udstikkende skruer, glasskår, skarpe genstande, synlige skader og hærværk.

Tilsyn af trampoliner

Hvert år tilses de ca. 58 trampoliner, som fordeler sig på legepladserne, af en uvildig sikkerhedsinspektør.

Hvis en trampolin overstiger 1,44 kvadratmeter, vil den kategoriseres som en forlystelse og skal derfor efterleve Forlystelsesbekendtgørelsen, hvorefter Københavns Politi udsteder tilladelser til opstilling. I dag får TMF derfor akkrediteret trampoliner over 1,44 kvadratmeter hos en godkendt leverandør. Efter godkendt tilsyn sendes tilsynsrapporter til Københavns Politi.

Trampoliner under 1,44 kvadratmeter kan inspiceres af en legepladsinspektør, da det i så fald kategoriseres som et hopperedskab.

Puljen til vedligehold af legepladser

Puljen dækker over en renoveringspulje, bestående af servicemidler (varige), som blev bevilliget i Budget 2022. Puljen indeholder en årlig bevilling på ca. 5 mio. kr. til løbende renovering af de i alt 134 offentlige legepladser, hvoraf 26 er bemandede af TMF og én er bemanded af BUF. Udover renovering af legepladser afholdes udgiften til sikkerhedsinspektioner af legepladser og trampoliner også af puljen. Dette svarer til ca. 200.000 kr. årligt.

Midlerne fra puljen kan bruges til at fastholde sikre legepladser, herunder reparation og/eller udskiftning af legeredskaber, kanter, faldunderlag, belægninger, hegn, inventar og lignende.

Puljen skal samlet dække alle byens legepladser – både bemandede og ubemandede. Den er ikke knyttet til et bestemt antal legepladser. Ved anlæg af nye legepladser vil der lægges en andel af den afledte drift ind i puljen, så det sikres, at den vokser med antallet af legepladser.

Det skønnes, at de bemandede legepladser de seneste år har fået tildelt mellem 35 og 50 procent af puljens midler.

Proces for prioritering af puljen

Puljen bliver udmøntet én gang årligt (ved årsskiftet). Udmøntningen sker administrativt og forelægges ikke til politisk godkendelse.

Udmøntning af puljen planlægges aktuelt via et udbud for to år ad gangen, hvorefter 30-40 legepladser samlet set renoveres. Opgaven udbydes i begrænset licitation i tre grupper og hver gruppe udbydes til tre indbudte virksomheder.

Udvælgelsen af legepladser og omfang af renoveringsopgaven på den enkelte legeplads sker i et samarbejde mellem en projektleder i TMF (PKR), byrumsforvaltere og legepladspersonalet på de bemandede legepladser. Prioritering af puljen sker ud fra en række kriterier, herunder vurdering af renoveringsbehov, besøgstal og ønsker fra bl.a. byrumsforvaltere og legepladspersonale.

Projektlederen i TMF står for planlægning og prioritering af renoveringspuljen, udbudsprocessen, tilbudsvurdering, kontrahering, byggeledelse og økonomistyring. Udbudsmaterialet indkøbes fra en ekstern landskabsarkitekt.

Håndtering af snitflader mellem TMF og KFF

Ansaret for forvaltning af puljen fastholdes i TMF som en del af arealplejen på de bemandede legepladser. Der skal dog sikres et tæt samarbejde og inddragelse af KFF om udmøntning af puljen. Samarbejdet

skal formaliseres, så det sikres, at relevante fagpersoner fra KFF har medindflydelse på indstillingen til udmøntning.

Dette vil bl.a. ske ved, at medarbejdere fra KFF indgår i udarbejdelsen af indstillingen, ligesom indstillingen skal godkendes i både TMF og KFF.

Overdragelse af Degnestavnen

Som led i ressortflyttet er det besluttet, at den bemandede legeplads Degnestavnen, som i dag driftes og bemandes af BUF, overgår til KFF med henblik på, at alle 27 bemandede legepladser i Københavns Kommune samles i én forvaltning.

Overdragelsen af Degnestavnen vil ske efter samme principper, som gælder for overdragelsen fra TMF. Det betyder, at KFF overtager personale og driftsøkonomi.

Degnestavnens legeplads breder sig over et meget stort areal med en blanding af åbne områder, natur og bakket terræn samt en enkelt bygning. Legepladsen er bemannet med pædagogisk personale og der er både udendørs og indendørs legetilbud til børn og unge.

Legepladsen blev omfattende istandsat i 2021 og benyttes af lokalområdets dag- og fritidstilbud samt beboere i lokalområdet.

BUF har i dag ansvaret for driften af Degnestavnen og bemannes med personale fra BUF's Fritidscenter Bispebjerg Syd svarende til en fuldtidsmedarbejder og nødvendige ressourcer til daglig drift.

BUF har indgået en standardlejekontrakt med KEJD, som udelukkende dækker husleje til ejendommen – og ikke udendørsarealet. Renhold og drift af udendørsarealerne foretages af TMF. Den aftale skal overgå til KFF, og de samme aftaler skal laves på de andre bygninger på arealerne, som TMF overdrager.

TMF varetager i dag vedligehold af legepladsen, herunder rengøring af toilet i lighed med de øvrige bemandede legepladser i byen.

Økonomien for Degnestaven er samlet opgjort, jf. Tabel 1.

Tabel 1. Degnestaven: Bevilling fra BUF (2026 pl t. kr.)

	Årsværk	Løn	Udgifter	Indtægter	I alt
Udførende	1,5	897	104		1.001
Administrativ støtte			6		6

Bygningsdrift			54		54
I alt	1,5	897	164	0	1.061

Det bemærkes, at de overførte ressourcer fra BUF til Degnestavnen er lavere sammenlignet med økonomien for de øvrige legepladser, der overflyttes fra TMF.

Økonomi

Nedenfor angives den økonomi og omfanget af årsværk, der overføres til KFF fra TMF. Understøttende funktioner er estimerede.

Tabel 2. Bemandede legepladser: Bevilling fra TMF, ordinær drift (2026 pl t.kr.)

	Årsværk	Løn	Udgifter	Indtægter	I alt
Udførende	78,5	42.253	2.822	0	45.075
Green Teams	1,0	2.202	251	0	2.453
Driftsstøtte	1,0	586	0	0	586
Bygningsdrift	0,5	258	2.973	0	3.231
Materielinvesteringer og fors.	0,0	0	776	-49	727
I alt	81,0	45.299	6.822	-49	52.072

Note 1: For bygningsdrift er i alt opgjort løn på 929 t. kr. på ordinær drift fordelt på Kirkegårde og Bemandede legepladser. Hertil kommer op til 450 t. kr., jf. omkonteret projektløn fra anlægsprojekter. Sidstnævnte indgår ikke i opgørelsen.

Det bemærkes, at større udgifter til vedligehold af bygninger på area-lerne typisk har været finansieret via mindreforbrug i TMF (PKR) i slut-ningen af året eller ved at samle midler på tværs af enheden og priori-tere den pågældende legeplads.

Maling af bygninger og rengøring af toiletter i de bygninger, som ikke er offentligt tilgængelige, er finansieret af det medfølgende bygnings-budget og personalet på legepladsen har udført selve opgaverne. Dette for at få mest mulig effekt for pengene.

Overførsel af personale

Der overdrages udførende personale, som er tilknyttet aktiviteterne på de i alt 27 bemandede legepladser (26 fra TMF og 1 fra BUF). Heri ind-går også ressourcer til administration.

Personalet er organiseret under én enhedschef og tre teamledere, der dækker hver deres geografiske område, samt nogle understøttende funktioner, der har reference til enhedschefen. Legepladserne

understøttes desuden af medarbejdere i centrale enheder i PKR, der står for indmelding af vagtplaner, bygningsdrift og Green Team ordning.

Enkelte af de bemandede legepladser har dyrehold. I den overførte driftsøkonomi er der indlagt midler til bl.a. dyrlæge, renhold af bure/faciliteter, ligesom der er indeholdt midler til ansættelse af medarbejdere, som har kompetence til dyrehold.

Det bemærkes, at antallet af medarbejdere er højere end de angivne årsværk og spænder fra ca. 120-130 i højsæsonen (inkl. vikarer).

Område	Udførende ÅV	Enhed i TMF
Bemandede legepladser fra TMF	78,5	De bemandede legepladser
Bemandet legeplads fra BUF	1,5	
ÅV TOTAL	80	

Understøttende funktioner	Understøttende ÅV	Enhed i TMF
Green Team	1,0	Sekretariatet
Driftsstøtte og løn/vagtplan	1,0	Sekretariatet
Bygningsvedligehold	0,5	Bygningsdrift
ÅV TOTAL	2,5	

Den primære personaleadministration indgår i de 81 ÅV, hvor 2 ÅV er understøttende og varetager opgaver med udvikling, sagsbehandling, fakturabehandling, indkøb og lignende.

Øvrige opmærksomhedspunkter

- Der er vedlagt et samlet overblik over anvendte IT-systemer i TMF i Bilag 3. Det er aftalt, at medarbejdere fortsat kan anvende PUMA i nødvendigt omfang. Herudover vil der være behov for anvendelse af KFF-systemer, herunder BookByen, Terminal, KAS og Main Manager.
- Medarbejderne på de bemandede legepladser er ansat i et vagtplansrul. Deres tilstedeværelse varierer med ugentlige udsving og hertil også sæsonudsving. Derfor bliver deres løbende arbejdstid registreret og manuelt indtastet i KAS.
- En af de to bemandede legepladser i Hans Tausens Park lukker i forbindelse med et skybrudsprojekt. Den samlede bemanning i enheden fastholdes efter lukningen, så det får ikke konsekvenser for medarbejderne.

- I forbindelse med forhandlinger om Budget 2026 er parterne blevet enige om, at Kultur- og Fritidsforvaltningen skal udarbejde budgetnotat om initiativerne vedrørende nye og eksisterende bemandende temalegepladser til forhandlingerne om Overførselssagen 2025-2026, hvor eventuel finansiering af projekterne afklares.

Faciliteter

Se Bilag 7 for et overblik over de bygninger, der er tilknyttet de bemandede legepladser og som derfor overgår til KEJD, jf. huslejemodellen.

Proces for overdragelse af opgaven

Der nedsættes to arbejdsgrupper med deltagelse af repræsentanter fra relevante enheder i hhv. KFF, TMF og BUF, som skal sikre en smidig opgaveoverdragelse. Den ene arbejdsgruppe vil have fokus på de operationelle forhold og opgaveløsning på de bemandede legepladser. Den anden arbejdsgruppe vil have fokus på stabsfunktioner og understøttelse, herunder økonomi.

Tidsplan for opgaveoverdragelsen

Nedenfor er angivet en overordnet tidsplan for overdragelse af opgaverne forbundet med udvikling og drift af de bemandede legepladser.

Q 4 2025	Q1 2026	Q3 2026	2027	2029
Møderække i arbejdsgruppe til forberedelse af opgaveoverdragelse	Ressortflyt træder i kraft.	Politisk drøftelse om fremtidig anvendelse af de bemandede legepladser.	Igangsætning af initiativer til at styrke anvendelse/aktivitetsniveau.	Evaluering af opgavevaretagelsen
Introduktion til KFF's systemer og arbejdsgang	Løbende opfølgning og evt. justering af opgaver og processer.			

Vurdering af centrale risici ved opgaveoverdragelsen

Kultur- og Fritidsforvaltningen ser følgende risici:

- Det vurderes, at KFF er længere fremme i forhold til brug af data og har investeret mere i brugen af systemer til dette, f.eks. besøgstællere og system til arrangementsplanlægning- og aktivitetsregistrering.
- Det er centralt at bevare et tæt samarbejde mellem særligt TMF og KFF om arealpleje og renhold. Hertil skal findes en løsning på indmelding af opgaver på området.

Teknik- og Miljøforvaltningen ser følgende risici:

- Der kan være risici forbundet med nye snitflader på tværs af KFF og TMF, som før blot var på tværs af enheder i TMF.

Fremtidig organisering

Bemanding på legepladserne flyttes som én enhed.

De bemandede legepladser forankres pr. 1. januar i Center for Kultur- og Fritidsaktiviteter under Aktiviteter, som er ansvarlig for indhold, aktiviteter og værtskab i 20 biblioteker, 31 kulturhuse og 55 idrætsanlæg. Enhedschefen for de bemandede legepladser vil indgå i ledergruppen fra de 10 bydele i KFF.

Organiseringen evalueres i løbet af det første år i forhold til om ledelsesstruktur, administrativ understøttelse mv. matcher den øvrige organisering i Aktiviteter og KFF.

Der er behov for løbende dialog med TMF og KEJD i forhold til bygninger og vedligehold af udearealer mv.

Ressortflyt af tryghedsvagterne

Baggrund og målbillede

Tryghedsvagterne er en ordning, der skal hjælpe med at gøre det trygt for byens beboere og gæster at færdes i det offentlige rum om natten. Vagterne holder øje med og reagerer på utryk adfærd og kan bidrage til at nedtrappe konflikter.

Tryghedsvagterne blev indført som en forsøgsordning i 2024 med en bevilling for en treårig periode (2024-2026). Forsøgsordningen trådte i kraft 1. maj 2024 og løber p.t. frem til 1. maj 2027.

Der er afsat midler til fire årsværk, som skal rundere to og to onsdag-lørdage året rundt med mulighed for at indsætte ekstra ved behov.

Politisk ophæng

Af den politiske aftale fremgår, at de nuværende natteværter (KFF) og tryghedsvagter (TMF) skal samles i samme forvaltning. Aftaleparterne er således enige om, at *"ansvaret for (...) tryghedsvagter flyttes fra Teknik- og Miljøudvalget til Kultur- og Fritidsudvalget."*

Bevillingen til tryghedsvagterne udløber ved udgangen af 2026. Der er afsat midler til evaluering af indsatsen, som skal præsenteres for det ansvarlige politiske udvalg inden budgetforhandlingerne for 2027. Evalueringen forventes at være afsluttet januar 2026 og er igangsat i TMF.

Målbillede for ressortændringen

Det er ambitionen, at en samling af de nuværende natteværter og tryghedsvagterne kan sikre et tættere samarbejde mellem de to indsatser og dermed styrke kommunens værtsrolle i nattelivet. Herudover vil sammenlægningen også bidrage til at reducere uhensigtsmæssige opgaveoverlap.

Succeskriterier for implementeringen

Samlingen af Tryghedsvagter og Natteværter vil finde sted med følgende succeskriterier for den indledende fase af implementeringen:

- Samlingen finder sted uden nævneværdig betydning for Tryghedsvagternes nuværende bemanding og nuværende tilstedeværelse i det offentlige rum.

- Tryghedsvagternes dataindsamling og registrering af hændelser konsolideres i Natteværternes aktuelle system.

I den efterfølgende fase vil følgende succeskriterier fungere som pejlemærker for driften:

- Tryghedsvagternes indsats og organisering justeres og skærpes på baggrund af Tryghedsvagternes hidtidige erfaringer.
- Samarbejdet med Natteværterne og Aftenværterne knyttes tæt således, at der opnås en naturlig opgave- og rollefordeling samt fordeling af indsatser således, at uhensigtsmæssige overlap undgås.

Der etableres ét fælles kontaktpunkt for de administrative opgaver, deling af viden og information med samarbejdspartnere samt betjening af politiske udvalg for både Natteværter og Tryghedsvagter.

Fakta om den opgave, der overdrages

Nedenfor oplystes de aktuelle opgaver, som er forbundet med tryghedsvagterne i dag samt angivelse af, hvordan opgaverne vil fordele sig efter ressortdelingen.

Ansvarsområde og funktion	Overgår til KFF	Fastholdes i TMF
Rundering af Københavns natteliv og koordination af indsatser med både politi og øvrige myndigheder	X	
Administrative opgaver, herunder sikring af klageadgang*, registrering af hændelser i form af inddragelse af politi og andre myndigheder, facilitering af netværk på tværs af kommunerne og betjening af politisk udvalg	X	

*TMF oplyser, at der endnu ikke er modtaget klager over tryghedsvagterne.

Økonomi

Nedenfor angives den økonomi og omfanget af årsværk, der overføres til KFF.

Tabel 1. Tryghedsvagter: Bevilling, ordinær drift 2026 - 1.000 kr. 2026 pl -

	Årsværk	Løn	Udgifter	Indtægter	I alt
Udførende	4,0	2.307	461	0	2.768
I alt	4,0	2.307	461	0	2.768

Det bemærkes, at bevillingen til tryghedsvagter er midlertidig og udløber med udgangen af 2026. Der er afsat midler i 2026 til uniformering og penge til evaluering af ordningen.

Overførsel af personale

Det bemærkes, at de fire årsværk er besat som syv deltidsstillinger, så vagtplanen kan udfyldes og der er fleksibel dækning ved ferie, sygdom og i forbindelse med højsæson.

Område	Udførende ÅV	Enhed i TMF
Tryghedsvagter	4,0	Udeservering og Støj 1
ÅV TOTAL	4,0	

I de angivne ÅV er der desuden indeholdt en koordinator på området, som udgør administrativ understøttelse.

Øvrige opmærksomhedspunkter

- Der er vedlagt et samlet overblik over anvendte IT-systemer i TMF i Bilag 3. Tryghedsvagterne vil fortsat kunne anvende PUMA til registrering af hændelser med henblik på afrapportering til politimyndigheder og politisk udvalg.

Faciliteter

Der er ingen fysiske faciliteter forbundet med opgaven. Tryghedsvagterne vil i udgangspunktet dele lokaler med Natteværterne. Der vil i den indledende fase skulle tages stilling til, om der er behov for at finde større lokaliteter.

Proces for overdragelse af opgaven

Der nedsættes i udgangspunktet ikke arbejdsgrupper, da opgaveoverdragelsen forventes at forløbe uden større koordineringsbehov.

Tidsplan for opgaveoverdragelsen

Nedenfor er angivet en overordnet tidsplan for overdragelse af opgaverne forbundet med tryghedsvagterne.

Q4 2025	Q1 2026	Q2 2026
Opstartsmøder mellem Natteværternes ledelse og Tryghedsvagterne (herunder TR, AMR og MED)	Flytning af Tryghedsvagters uniformer og udstyr	Afklaring om forsøgsordningen forlænges eller lovgivningen gøres permanent
Introduktion til Natteværternes logningssystemer samt overførelse af eksisterende data	Intern evaluering af re-sortflyttet	Evaluering af forsøgsordningen.
Eventuel rekruttering og uddannelse af nye Tryghedsvagter		

Vurdering af centrale risici ved opgaveoverdragelsen

Teknik- og Miljøforvaltningen ser ingen risici.

Kultur- og Fritidsforvaltningen ser følgende risici:

- Natteværternes nuværende lokaler i Brolæggerstræde 14 kan vise sig at være for små til at kunne rumme både Tryghedsvagter og Natteværter. Det kan indebære øgede udgifter til husleje.

Fremtidig organisering

Natteværternes nuværende snitflader til TMF 'Støj og Udeservering' bevares gennem faste møder og løbende skriftlig overlevering således, at der også fremadrettet er et tæt samarbejde med Støjvagten og kontrollen af udeserveringer.

Der etableres ét fælles kontaktpunkt for de administrative opgaver, deling af viden og information med samarbejdspartnere samt betjening af politiske udvalg for både Natteværter og Tryghedsvagter.

Ressortflyt af monumenter

Baggrund og målbillede

Monumenter er fritstående skulpturer samt skulpturelle elementer i springvalg, bygningsintegreret kunst og mindesmærker. Der er tale om permanente kunstværker, idet monumenter dog også kan tilgå samlingen med en afgrænset levetid.

Københavns Kommune har omtrent 400 værker. Der kommer løbende nye til – enten som donationer fra private initiativtagere, via MKB eller som følge af politiske bestillinger. Den kunstneriske kvalitet vurderes af Rådet for Visuel Kunst og/eller øvrige relevante byrumsfaglige kompetencer.

Politisk ophæng

Det fremgår af den politiske aftale, at " (...) *ansvaret for monumenter i byens rum skal lægges tættere på Rådet for Visuel Kunst*". Aftaleparterne er derfor enige om at flytte ansvaret for monumenter fra Teknik- og Miljøudvalget til Kultur- og Fritidsudvalget.

Administration af ansøgninger om nye værker er beskrevet i administrationsgrundlaget for monumentområdet (jf. Bilag 8).

Målbillede for ressortændringen

Det er ambitionen, at ressortflyt af monumenter til Kultur- og Fritidsudvalget kan bidrage til at styrke formidlingen af Københavns historie i samarbejde med Københavns Museum og sikre en stærkere sammenhæng med historiske elementer på kirkegårdene.

Succeskriterier for implementeringen

- Administration af monumenter i byens rum implementeres i KFF i henhold til det nuværende administrationsgrundlag i TMF. Driftsniveau fastholdes som i dag inden for eksisterende budget.
- Hvis strategi for kunst i offentlige rum (Kunst i København) godkendes, skal der afsøges og udvikles sagsgange, der flugter med retningslinjerne i strategien. Dette vil kræve tilførsel af ressourcer til Kunst & Historie.

- Styrkelse af formidlingen af monumenterne i det offentlige rum som del af formidlingen af Københavns historie. Dette vil kræve tilførsel af ressourcer til Kunst & Historie.

Fakta om den opgave, der overdrages

Nedenfor oplistes de aktuelle opgaver, som er forbundet med ansvaret for monumenterne samt angivelse af, hvordan opgaverne vil fordele sig efter ressortdelingen.

Ansvarsområde og funktion	Overgår til KFF	Fastholdes i TMF
Administrationsgrundlag for udvælgelse af monumenter (permanente kunstværker)	X	
Vejledning til initiativtagere om donation af kunst til KK	X	
Faglig vurdering, høring af lokaludvalg og Rådet for Visuel Kunst samt politisk forelæggelse af forslag til nye permanente kunstværker	X	
Opstilling og registrering af permanente kunstværker	X	
Tilsyn, tilstandsregistrering og vedligeholdelse af permanente kunstværker, inkl. fundament og værker i springvand	X	
Antigraffiti-ordning		X
Springvandsdrift (vand, teknik og bassin) og ad hoc-opgaver forbundet hermed, f.eks. brolægning i forbindelse med renovering/nye værker, opsætning af skilte, indhegning, mv.		X
Faglig rådgivning indenfor TMF's fagområder		X
Byrumsfaglig kvalificering af kunstværker ift. konteksten		X
Myndighedsbehandling af byggetilladelser, tilladelser til vejændring, fredning samt sagsbehandling af ansøgninger om midlertidige kunstværker		X

Uddybende om tilsyn og vedligeholdelse af permanente værker

På monumentområdet er der én samlet bevilling, som også dækker vedligeholdelse. Almindelig rengøring er ikke omfattet af bevillingen og udføres dermed ikke.

Springvandsdrift dækker over rengøring af bassiner og "vandløb", hvor de tekniske dele af monumentet renses, skiftet og vedligeholdes. Det gælder f.eks. dyser, filtre, slanger, rør og lignende.

Økonomi

Nedenfor angives den økonomi og omfanget af årsværk, der overføres til KFF.

Tabel 1. Byrumskunst: Bevilling ordinær drift 2026 – 1.000 kr. 2026 pl

	Årsværk	Løn	Udgifter	Indtægter	I alt
Udførende	1,0	696	747	0	1.443
I alt	1,0	696	747	0	1.443

Overførsel af personale

Område	Udførende ÅV	Enhed i TMF
Monumenter	1,0	Bynatur
ÅV TOTAL	1,0	

Faciliteter

Der er ingen fysiske faciliteter forbundet med opgaven (udover selve monumenterne).

Proces for overdragelse af opgaven

Der nedsættes ikke arbejdsgrupper, idet Kunst og Historie i KFF allerede i dag arbejder tæt sammen med TMF om monumentområdet.

KFF vil gå i dialog med TMF om overdragelse af opgaver i løbet af Q4 i 2025. Herefter implementeres administrationsgrundlaget med ressort-flyttet.

Vurdering af centrale risici ved opgaveoverdragelsen

Kultur- og Fritidsforvaltningen ser følgende risici:

- De nuværende IT-systemer skal implementeres i KFF's drift. Risikoen ved overflytning er ikke kortlagt.

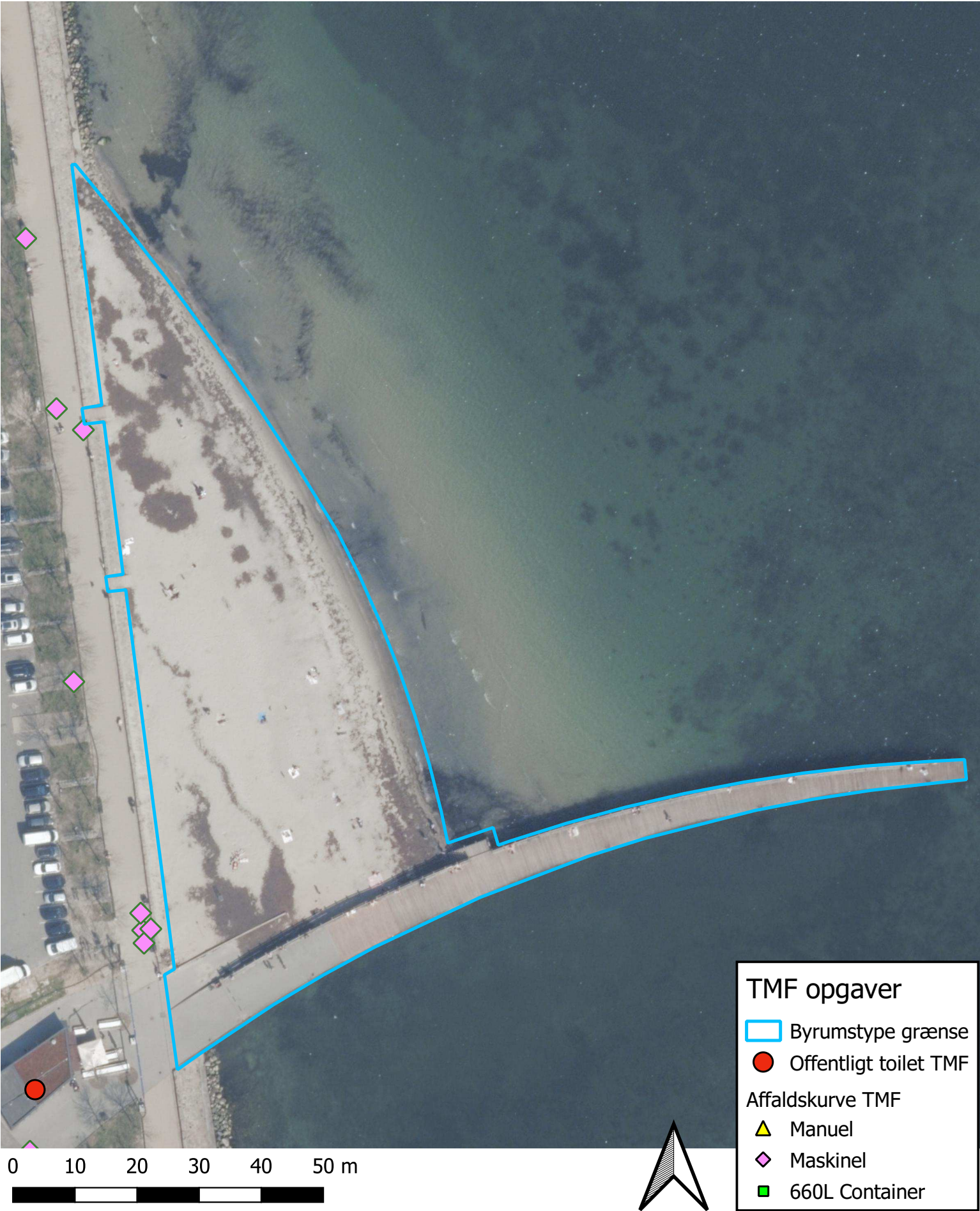
Fremtidig organisering

Den overførte medarbejder indplaceres i sekretariatet for Kunst & Historie. KFF og TMF skal fortsat samarbejde om området. Det bemærkes, at indfrielsen af målsætninger om bl.a. styrket formidling vil være afhængig af tilførsel af ressourcer.

Amager Strand

Svanemøllen Strand

Havneparken på Islands Brygge

Pleje og renhold af grønne arealer, vejarealer og ubemandede toiletter

Indhold

Indledning	7	5.2 Bevoksninger (krat og skov)	67
DEL A		5.3 Dynamiske skovbryn	68
RENHOLD AF GRØNNE AREALER	8	5.4 Park- og naturtræer	69
Læsevejledning	10	5.5 Gade- og allétræer	70
Meldepligt	12	5.6 Formede træer	71
Forvalterredskabet	12	6 Naturarealer	74
1 Renhold af grønne arealer	16	6.1 Strand	76
1.1 Fjernelse af affald og snavs	16	6.2 Klitlandskab	77
1.2 Ukrudtsbekæmpelse på belægninger	20	6.3 Eng og overdrev	78
1.3 Tømning af affaldskurve	22	6.4 Mose og sumpskov	79
		6.5 Rørskov	80
DEL B		6.6 Bredvegetation	81
PLEJE OG VEDLIGEHOLDELSE AF GRØNNE AREALER	26	7 Søer og vandløb	82
Læsevejledning	28	7.1 Offentlige søer og vandløb	85
Meldepligt	31	7.2 Private søer og vandløb	86
Lokale driftsplaner for grønne arealer og elementer	31	7.3 Dræn og grøfter	87
Forvalterredskabet	31	8 Vandinstallationer	88
2 Græs	32	8.1 Monument med vand	91
2.1 Prydplæne	36	8.2 Prydbassin	92
2.2 Sportsplæne	37	8.3 Soppebassiner og rekreativ brug af vand	93
2.3 Brugsplæne	39	8.4 Drikke- og vandposter	94
2.4 Slået græs (halvlangt græs, slås 5 x år)	39	8.5 Springvand i søer og bassiner	95
2.5 Fælledgræs (langt græs inkl. blomstereng, slås 1-2 x årligt)	40	9 Regnvandsafledning	98
2.6 Naturgræs (langt græs, slås ikke)	41	9.1 Permeable befæstelser	100
2.7 Rabatgræs (kun vejarealer, slås 1-2 x årligt)	42	9.2 Regn- og klimabede (vejbed, tagbed, modular wetland, overrislingseng, renseområder m.v.)	101
2.8 Græsarmering	43	9.3 Trug og vandrender (grøfter til regnvandsafledning, wadi)	102
3 Blomster	46	9.4 Linjedræn (afløbsrender, linjeafvanding, aco-dræn m.v.)	103
3.1 Roser	49	9.5 Sten- og grusrender	104
3.2 Stauder	50	9.6 Regnvandsbassiner (våde bassiner)	105
3.3 Naturstauder	51	9.7 Tørre bassiner	108
3.4 Sæsonblomster (sommerblomster m.v.)	52	9.8 Underjordisk vandmagasin (faskiner, cisterner, tanke m.v.)	109
3.5 Slyng- og klatreplanter	53	9.9 Ind- og udløb (inkl. afløbsriste, vejriste og kuppelriste)	110
4 Klippet hæk og pur	54	9.10 Afløbsbrønde (tørbrønde, rensebrønde, inspektionsbrønde, sandfangsbrønde m.v.)	111
4.1 Prydhæk	57	9.11 Dræn og rørledninger (inkl. underføringer)	112
4.2 Gravstedshæk	58	9.12 Tekniske installationer	113
4.3 Hæk	59	10 Belægninger	114
4.4 Landskabshæk	60	10.1 Løse prydbelægninger (grus, perlesten m.v.)	116
4.5 Pur og formklippede buske	61	10.2 Løse belægninger	117
5 Træer og bevoksninger	62		
5.1 Buskplantninger (prydbusketter, busketter, bunddækkende buske)	66		

10.3	Faste belægninger uden fuger (asfalt, ob-belægning, beton m.v.)	118	17	Vintertjeneste	174
10.4	Faste belægninger med fuger (natursten, beton, tegl m.v.)	119	17.1	Vintertjeneste, parker og kirkegårde	175
11	Bygværker	122	DEL C		
11.1	Trapper	123	RENHOLD AF VEJAREALER	176	
11.2	Broer og dæk	124	Læsevejledning	180	
11.3	Småbygninger	125	Meldepligt	183	
11.4	Terrænmure, mure og hegn (inkl. stendiger, låger og rækværker)	126	Forvalterredskabet	183	
11.5	Bredsikring	127	18 Tværgående tilstandskrav for renhold af vejarealer	184	
12	Byinventar	130	Affaldstyper	184	
12.1	Byinventar med rengøring m.v.	131	Skalaer til beskrivelse af affalds udbredelse	185	
12.2	Byinventar med meldepligt	132	Tilsyn	185	
12.3	Monumenter	133	Situationer, der typisk kræver ekstra renhold	185	
13	Lege- og aktivitetselementer	134	19 Tværgående udførelseskrav for renhold af vejarealer	186	
13.1	Legepladsgennemgang	137	Minimumsfrekvenskategorier	186	
13.2	Gennemgang af sports- og motionsområder	138	Krav til renholdsmetoder	186	
13.3	Legeelementer	139	20 Fortov	190	
13.4	Sports- og motionselementer	140	21 Sti	191	
13.5	Sports- og faldgummi	141	22 Areal udlagt til offentlig brug	192	
13.6	Løse faldunderlag	142	23 Cykelsti	193	
13.7	Løse sportsbelægninger	143	24 Kørebane	194	
13.8	Kunstgræsbane	144	25 Parkering	195	
14	Gravstedsselementer	146	26 Refuge/helle, rundkørsel og rabat	196	
14.1	Gravstedsrunder	152	27 Plads og gågade	197	
14.2	Individuelt gravsted i brug	153	28 Bussluse	198	
14.3	Ryddet individuelt gravsted	154	29 Trappe	199	
14.4	Individuelt gravsted med bevaringsværdigt gravminde	155	30 Sti- og cykelbro	202	
14.5	Blomsterbed med grave	156	31 Fodgængertunnel med trappe	203	
14.6	Prydplæne med grave	157	32 Fodgænger- og cykeltunnel uden trappe	204	
14.7	Fældedgræs med grave	158	33 Gadetræsbed, plantebed og plantekumme	205	
14.8	Blomsterpladser	159	34 Byinventar	206	
14.9	Urnemure	160	34.1 Byinventar, der skal rengøres	206	
14.10	Kirkegårdsmonumenter og gravminder	161	34.2 Byinventar, der skal renholdes omkring	210	
15	Opgaver på gravsteder	162	35 Spulestrækninger	212	
15.1	Anlæg og andre opgaver på individuelt gravsted	164	36 Ukrudtsbekæmpelse	214	
15.2	Rydning af individuelt gravsted	165	37 Affaldskurve	216	
15.3	Årstidens blomster på gravsteder	166	DEL D		
15.4	Gran på gravsteder	167	RENGØRING AF UBEMANDEDE TOILETTER	218	
16	Gravning og tildækning af grave	168	38 Rengøring af ubemandede toiletter	224	
16.1	Gravning af kistegrave	169	38.1 Ubemandede toiletter	224	
16.2	Gravning af urnegrave	170	BILAG		
			Skalafotos	228	

Indledning

Om Kvalitetshåndbogen

Kvalitetshåndbogen beskriver kvalitetskravene til pleje og renhold af parker, naturarealer, legepladser og kirkegårde, samt kvalitetskravene til renhold af vejarealer og ubemandede toiletter i Københavns Kommune.

Håndbogen kan bruges af alle, der arbejder med at pleje og renholde København. Den giver overblik over og beskriver de enkelte elementer, der indgår i dette arbejde.

Håndbogen er grundlaget for, at grønne arealer, vejarealer og ubemandede toiletter fremstår efter samme ensartede standarder over hele København. Håndbogen skal kombineres med Københavns Kommunes digitale kort, som viser de konkrete elementer, der indgår i pleje og renhold af byens grønne arealer, vejarealer samt ubemandede toiletter.

Formålet med håndbogen er:

- At kvalitetsniveauet for grønne arealer, vejarealer og ubemandede toiletter er beskrevet.
- At sikre et ensartet grundlag for samarbejde mellem dem, der løser opgaverne, og tilsynet.

Håndbogen er inddelt i fire dele:

DEL A

RENHOLD AF GRØNNE AREALER

beskriver kvalitetskravene til renhold af parker, naturarealer, legepladser og kirkegårde, herunder:

- Fjernelse af affald.
- Ukrudtsbekæmpelse på belægninger.
- Tømning af affaldskurve.

DEL B

PLEJE OG VEDLIGEHOLD AF GRØNNE AREALER

beskriver kvalitetskravene til:

- Pleje af beplantning på vejarealer samt i parker, naturarealer, legepladser og kirkegårde.
- Vedligehold af belægninger, bygværker, byinventar m.m. på grønne arealer, hvor Teknik- og Miljøforvaltningen har ansvaret for vedligeholdelsen.
- Drift af regnvandshåndtering i Københavns Kommunes skybruds- og klimatilpasningsprojekter på vejarealer.

DEL C

RENHOLD AF VEJAREALER

beskriver kvalitetskravene til:

- Fjernelse af affald.
- Rengøring af byinventar.
- Ukrudtsbekæmpelse.
- Tømning af affaldskurve.

DEL D

RENGØRING AF UBEMANDEDE TOILETTER

beskriver kvalitetskravene til:

- Rengøring af flader og inventar.
- Tilstedeværelse af toiletpapir, sæbe m.m.

DEL A

Renhold af grønne arealer

DEL A

Renhold af grønne arealer

DEL A beskriver kvaliteten for renhold af grønne arealer (parker, naturarealer, legepladser og kirkegårde) samt tømning af affaldscurve på disse arealer. Renhold forstås som fjernelse af forskellige former for affald, snavs, blade og ukrudt.

Tilstandskrav og udførelseskrav

Kvalitetsniveauet for renhold beskriver vi ved hjælp af to principper, nemlig tilstandskrav og udførelseskrav.

Tilstandskrav for renhold beskriver kvalitetskravene på en skala fra 1 til 5 (suppleret med tekst og fotos). Hvert trin på skalaen angiver hvor meget affald, der accepteres (bl.a. småt affald og kritisk affald).

Udførelseskrav for renhold beskriver, hvor tit der – som minimum – skal gøres rent (**minimumsfrekvens**).

Minimumsfrekvensen sikrer, at alle arealer bliver renholdt – ikke blot tilset – et bestemt antal gange om året. Minimumsfrekvensen er sat lavt for at sikre, at vi ikke overproducerer eller løser unødvendige opgaver. Den lave frekvens betyder, at det vil være nødvendigt at gøre rent hyppigere end minimumsfrekvensen, for at tilstandskravet er overholdt.

Der er forskellige minimumsfrekvenser forskellige steder i byen, da affaldspresset er forskelligt. F.eks. vil minimumsfrekvensen for at renholde et grønt areal i Indre By typisk være højere end et grønt areal i Vanløse.

Udførelseskrav kan i nogle tilfælde beskrive særlige krav til renholdelsesmetoden for det enkelte element. Men generelt er der dog metodefrihed.

Læsevejledning

Kvalitetsniveauet for renhold – altså tilstandskrav og udførelseskrav – omfatter alle de elementer, som indgår i det enkelte grønne areal, herunder græs, blomster, klippet hæk og pur, træer og bevoksninger, naturarealer, søer og vandløb, vandinstallationer inkl. monumenter med vand og prydbassiner, belægninger, bygværker, byinventar, lege- og aktivitetslementer samt gravstedselementer.

Kvalitetsniveauet for renhold på grønne arealer er beskrevet i afsnit 1.1 *Fjernelse af affald og snavs*. I afsnit 1.2 beskrives kvalitetsniveauet for ukrudtsbekæmpelse på belægninger. I afsnit 1.3 beskrives kvalitetsniveauet for tømning af affaldscurve.

Kapitlerne er opbygget ud fra denne skabelon. →

Forklaring

TEMA er en overordnet driftskategori. Her angives det driftstema, som beskrives, f.eks. kapitel 1 *Renhold af grønne arealer*.

ELEMENT er en kategori inden for temaet, hvor indholdet af driftsopgaven adskiller sig væsentligt fra de andre elementer i temaet. F.eks. 1.1 *Fjernelse af affald og snavs*.

UNDERELEMENT(er) er en yderligere underopdeling, hvor der er mindre variation i driftsopgaverne inden for et driftselement. F.eks. *Fast belægning uden fuge og Løs belægning*.

INDLEDENDE TEKST beskriver elementet og de hensyn, som kvalitetsniveauet beskrives ud fra; typisk funktion, sikkerhed, æstetik og holdbarhed.

STANDARDOPGAVER er de opgaver, som skal udføres på driftselementet, beskrevet som tilstandskrav, udførelseskrav og meldepligt.

TILSTANDSKRAV beskriver de tilstande, som skal opnås. Det er op til den driftsutførende at tilrettelægge driften, så tilstandskravene opfyldes inden for de rammer, der er opstillet for driften generelt og inden for de specifikke udførelseskrav.

Tilstandskrav for renhold beskrives og fastlægges oftest vha. en skala over forskellige renholdsniveauer.

UDFØRELSESKRAV beskriver de indsatser, der skal udføres på en given måde og til en given frekvens eller tidspunkt.

Udførelseskrav for renhold beskriver desuden et spænd af frekvenser, hvorfra det fastlægges, hvor ofte det enkelte element – som minimum – skal renholdes.

MELDEPLIGT beskriver de situationer, hvor uregelmæssigheder i forhold til elementet/elementerne skal meldes ind til tilsynet, som så tager stilling til, om og hvad der skal gøres. Bemærk desuden separat afsnit nedenfor om generel meldepligt inden for *DEL A Renhold af grønne arealer*.

BESTILLINGSOPGAVER er ikke en del af standardopgaverne og udføres kun efter forudgående bestilling.

1 RENHOLD AF GRØNNE AREALER ← TEMA

1.1 Fjernelse af affald og snavs ← ELEMENT / UNDERELEMENT

Fjernelse af affald og snavs på grønne arealer omfatter alle elementer, herunder også græs, blomster, bevoksninger, naturarealer, søer og vandløb, vandinstallationer inkl. monumenter med vand og prydbassiner, belægninger, bygværker, byinventar, lege- og aktivitetselementer samt gravstedselementer. ← INDLEDENDE TEKST

Grønne arealer skal have en tilstand, hvor arealerne fremstår rene og er både fremkommelige, sikre og indbydende at opholde sig på.

Derudover er det unikke areal (med en unik geografisk lokation) tildelt minimumsfrekvenser for renhold i henholdsvis højsæson og lavsæson.

STANDARDOPGAVER

Tilstandskrav

-

Udførelseskrav

-

Meldepligt

-

BESTILLINGSOPGAVER

-

Meldepligt

Meldepligt betyder, at det skal meldes ind til tilsynet, hvis der konstateres særlige forhold af betydning for udførelsen af opgaven, som f.eks. ødelagt inventar eller elementer, der udgør en sikkerhedsrisiko.

Meldepligt inden for *DEL A Renhold af grønne arealer* omfatter:

- Hærværk og skader på elementer.
- Forhold, der udgør en sikkerhedsrisiko (undermineringer, beskadigede rækværker, blottede elinstallationer, giftudslip, knækkede trin m.v.).
- Forurening (f.eks. olie og våd måling/cement).
- Henstillet storskrald, erhvervsaffald og husholdningsaffald i pose (alle tre typer affald skal dog fjernes, selv om de skal indmeldes, jfr. definitionen af stort affald i afsnit 1.1).
- Alvorlige angreb af sygdom og død på beplantning.
- Rotter og andre skadedyr.
- Store nedfaldne grene (da der kan være tale om et risikotræ; grenen skal dog stadig fjernes, jfr. definitionen af større affald i afsnit 1.1).
- Invasive arter (kæmpe-bjørneklo, japan-pileurt, kæmpe-pileurt, vild-pastinak, sildig og canadisk gyldenris, rød hestehov, rynket rose samt armensk brombær).
- Uretmæssig inddragelse og brug af kommunale arealer såsom teltslagning, henstilling af campingvogne, naboers inddragelse af kommunale arealer til have m.v.
- Uoverensstemmelser mellem GIS-kortgrundlag og elementernes faktiske udbredelse og indretning.

Under det enkelte element kan der herudover være særlige forhold, der skal meldes ind. Det står i kapitlet for det enkelte element under overskriften 'Meldepligt'.

I særligt kritiske situationer – f.eks. hvis der er risiko for personskade – skal medarbejderen sikre sig, at skade ikke forværres, og/eller at der spærres af, før tilsynet underrettes.

Forvalterredskabet

Forvalterredskabet er en række vejledninger og administrative grundlag for, hvordan forskellige driftsopgaver skal udføres. Det findes på Teknik- og Miljøforvaltningens intranet: <https://tmf.kkintra.kk.dk/indhold/forvalterredskab>. Udføres opgaver af tredjepart, får denne adgang til relevant materiale via bilag til kontrakten.

1 Renhold

1 RENHOLD AF GRØNNE AREALER

1.1 Fjernelse af affald og snavs

Fjernelse af affald og snavs på grønne arealer omfatter alle elementer, herunder også græs, blomster, bevoksninger, naturarealer, søer og vandløb, vandinstallationer inkl. monumenter med vand og prydbassiner, belægninger, bygværker, byinventar, lege- og aktivitetselementer samt gravstedselementer.

Grønne arealer skal have en tilstand, hvor arealerne fremstår rene og er både fremkommelige, sikre og indbydende at opholde sig på.

Derudover er det unikke areal (med en unik geografisk lokation) tildelt minimumsfrekvenser for renhold i henholdsvis højsæson og lavsæson.

STANDARDOPGAVER

Tilstandskrav

Tilstandskrav fordeler sig på forskellige typer af affald ud fra forskellige hensyn. For det første er der hensynet til menneskers sikkerhed, men der er også hensynet til fremkommelighed, æstetik samt belægningens

tilstand, idet snavs kan danne grobund for ukrudt, der skader belægningen. I forbindelse med tilstandskrav skelnes der imellem følgende typer af affald:

AFFALDSTYPE	BESKRIVELSE
Mindre affald	- Mindre end 20 cm². Til eksempel er en gammeldags tændstikæske 58 mm. x 34 mm., hvilket svarer til 19,7 cm². - Uorganisk og organisk materiale inkl. dødt eller løsrevet plantemateriale og nedfaldsfrugt. - For organisk materiale kun på belægninger.
Større affald	- Større end 20 cm². - Uorganisk og organisk materiale inkl. dødt eller løsrevet plantemateriale og nedfaldsfrugt. - For organisk materiale kun på belægninger, søer og vandløb, vandinstallationer inkl. monumenter med vand og prydbassiner, belægninger og bygværker.
Stort affald	- Så stort, at det ikke kan henkastes, men kun henstilles; f.eks., men ikke udelukkende, storskrald (sofa, køleskab, skab mm), erhvervsaffald, husholdningsaffald i pose og drivtømmer. - Cykler og indkøbsvogne i vand betragtes også som stort affald.
Kritisk affald	Affald, som ved lov kræver særlig håndtering, eller som er til fare for menneskelig sikkerhed, herunder, men ikke udelukkende, glasskår, kanyler, kondomer, menneskelige afsondringer (opkast, urin, afføring), dyre-ekskremitter, døde dyr (musestørrelse og større), medicin, olie, kemikalier, våd cement og våd maling.
Løst og fast snavs	- F.eks., men ikke udelukkende, støv, sand, grus, pløre, småt organisk materiale, herunder alger og fugleklatter. - Kun på faste belægninger.
Blade	- Blade eller visuelt identificerbare dele af blade. - Kun på belægninger.

Tilstandskravene til ovenstående typer af affald er baseret på nedenstående skalaer til beskrivelse af synligt affalds udbredelse for hver 50 m² grønt areal. Se også *Bilag: Skalafotos*.

'Synligt affald' forstås som umiddelbart synligt affald, idet affaldet ikke er skjult inde i / bag ved / neden under det enkelte element. Synligt affald kan både ligge på/i det enkelte element (f.eks. græs, blomster, belægninger), flyde på/i elementet (f.eks. søer og vandløb) eller hænge i elementet (f.eks. i klippet hæk og pur, bevoksninger eller inventar).

SKALAER FOR AFFALDS UDBREDELSE FOR HVER 50 m ² GRØNT AREAL						
Karakter	Mindre affald (antal)	Større affald (antal)	Stort affald (antal)	Kritisk affald (antal/forekomst)	Løst og fast snavs (cm ²)	Blade (cm ²)
5	≤ 5	0	0	0	≤ 600 (1 A4 ark)	≤ 2.400 (4 A4-ark)
4	6 - 10	1	0	0	≤ 1.800 (3 A4 ark)	≤ 4.800 (8 A4-ark)
3	11 - 20	2	0	0	≤ 3.000 (5 A4 ark)	≤ 7.200 (12 A4-ark)
2	21 - 40	3	1	1	≤ 6.000 (10 A4 ark)	≤ 9.600 (16 A4-ark)
1	≥ 41	≥ 4	≥ 2	≥ 2	≥ 6.600 (11 A4 ark)	≥ 10.200 (17 A4-ark)

SALTEDE BELÆGNINGER

- Tilstandskrav i forbindelse med saltede belægninger gælder udelukkende større, stort og kritisk affald. Se også kravene til renhold af saltede belægninger under *Udførelseskrav* nedenfor.

SØER OG VANDLØB SAMT REGNVANDSBASSINER

- Tilstandskravet gælder større affald samt kritisk affald i overfladen de første tre meter fra vandkant.
- Tilstandskravet gælder desuden stort affald i hele søen/vandløbet.

BADEZONER I KYSTNÆRT HAV

- Tilstandskravet for badezoner i kystnært hav gælder stort affald og kritisk affald i overfladen i hele badezonen.

LEGEPLADSER SAMT AREAL OP MOD LEGEPLADSER

- For kritisk affald på legepladser (inkl. sandkasser) samt areal op mod legepladser gælder tilstandskravet både synligt og ikke synligt kritisk affald. Dette

krav skyldes hensynet til menneskelig sikkerhed, og særligt børns sikkerhed.

- Dette tilstandskrav suppleres desuden af et udførelseskrav om, at legepladser (inkl. sandkasser) samt areal op mod legepladser først på dagen alle årets 365 dage gennemgås og renholdes for kritisk affald (jfr. kategori A under *Udførelseskrav* nedenfor). De omfattede arealer fremgår af GIS-kort.

TILSYN

Ved tilsyn tages udgangspunkt i 50 m², hvor der gives én karakter for arealet. Karakteren er baseret på ovenstående skalaer, idet affaldstypen med laveste karakter er udslagsgivende for den samlede karakter for arealet.

Nyanlagt fast belægning med fuger samt nyligt genopfyldte fuger: Her omfatter tilsynet udelukkende mindre, større, stort og kritisk affald. Se også *Udførelseskrav* nedenfor.

SITUATIONER DER KAN GIVE EKSTRA RENHOLD

Forskellige situationer må forventes at kræve ekstra renhold, for at tilstandskravene er overholdt:

- I løvfaldsperioden kommer der flere nedfaldne blade end sædvanligt, samtidig med at affald kommer til syne, f.eks. i klippet hæk og pur samt i bevoksninger.
- Når sne er tøet bort, kan der komme ophobet affald til syne.
- Ved fældning, beskæring eller rydning kan der komme affald til syne, som skal fjernes. Beskæring forekommer typisk om vinteren. Fældning eller rydning forekommer sjældnere.
- Det er arrangør, som har forpligtelsen til at renholde efter et arrangement. Ikke desto mindre kan et arrangement give mere affald på arealer, der støder op til arrangementsarealet.
- Godt vejr forøger affaldspresset, særligt på visse strækninger og arealer.

Denne opremsning af situationer, der kan give ekstra renhold, er eksempler og dermed ikke udtømmende.

Udførelseskrav

Alle grønne arealer (med en unik geografisk lokation) er tildelt en frekvens for, hvor tit de – som minimum – skal renholdes. Der er med andre ord tale om en minimumsfrekvens.

Det unikke areal er tildelt en af følgende minimumsfrekvenser for renhold:

MINIMUMSFREKVENSER FOR RENHOLD	
Kategori	Frekvens
A	Ugens 7 dage
B	Alle hverdage
C	Ugens 2 hverdage + 1 weekenddag/helligdag
D	Ugens 3 hverdage
E	Ugens 2 hverdage
F	Ugentligt på en hverdag
G	Hver 14. dag på en hverdag
H	Månedligt på en hverdag
I	Hver tredje måned på en hverdag
J	Årligt på en hverdag

Det unikke areal har én minimumsfrekvens i højsæsonen (fra og med påskeugen til og med uge 42 samt for nogle unikke arealer også i december) og en anden minimumsfrekvens i lavsæsonen. Dette fremgår af GIS-kort. Der er som nævnt tale om minimumsfrekvenser. Derfor vil de reelle frekvenser for renhold af det unikke areal være højere, for at tilstandskravet for arealet er efterlevet.

SALTEDE BELÆGNINGER

- Der må kun fjernes affald på en måde, som ikke fjerner saltet. Det betyder blandt andet, at der ikke må pustes og fejes i 24 timer efter saltning. Øvrige renholdsmetoder forventes stadig anvendt. Se også *Tilstandskrav* ovenfor.

FAST BELÆGNING MED FUGER

- Fast belægning med fuger skal renholdes så skånsomt som muligt, sådan at fugemateriale så vidt muligt forbliver i fugen. Renholdes der maskinelt med børste, skal denne indstilles sådan, at den ikke trykker mere end højst nødvendigt.

NYANLAGT FAST BELÆGNING MED FUGER SAMT NYLIGT GENOPFYLDTE FUGER

- Nyanlagt fast belægning med fuger samt nyligt genopfyldte fuger må ikke pustes og fejes de første tre måneder efter anlæggelse. Der skal anvendes andre renholdsmetoder, for at tilstandskravet opfyldes. Løst og fast snavs samt blade er i disse tilfælde ikke omfattet af tilstandskravet; se også *Tilstandskrav* ovenfor. Forhold kan gøre det nødvendigt at forlænge de tre måneder, hvor der ikke må pustes og fejes. En uge før de tre måneders udløb skal man derfor kontakte tilsynet. Hvis tilsynet ikke fremsender indsigelser mod renhold inden for fem dage, kan pustning og fejning af arealerne indledes.

KUNSTBELÆGNING

- Kunstbelægning skal renholdes så skånsomt som muligt. På nogle arealer med kunstbelægning må der gerne anvendes maskinel fejning med nylonbørste. Andre arealer er så sårbare, at der ikke må anvendes nogen form for fejning (hverken maskinel eller manuel) men gerne f.eks. pustning og sugning. Krav til renholdsmetode ift. kunstbelægning fremgår af GIS-kort.

STRAND

- Rester fra bål og griller fjernes, idet det sikres, at stadig varmt sand/sten ikke kan give brandsår (hvis man efter renhold ikke kan se, at der har været bål/grill).
- Arealerne gennemgås for bål- og grillrester dagligt i perioden 1. april til 30. september.

Meldepligt

KYSTNÆRT HAV

- Stort affald indtil tre meter fra kystlinje.
- Kritisk affald indtil tre meter fra kystlinje.

BESTILLINGSOPGAVER

- Renhold for stort affald og kritisk affald indtil tre meter fra kystlinje.

1 RENHOLD AF GRØNNE AREALER

1.2 Ukrudtsbekæmpelse på belægninger

Fast belægning uden fuge

Fast belægning med fuge

Løs belægning

Løs prydbelægning

Kvalitetsniveauet for ukrudt på belægninger i grønne områder tager afsæt i, at belægningen skal være indbydende samt fremkommelig og sikker at færdes på. Dertil er der hensynet til belægningens tilstand, som kan blive beskadiget af ukrudt.

Kvalitetsniveauet for ukrudt på grønne arealers belægninger er udelukkende baseret på tilstandskrav. Omfattede belægninger fremgår af GIS-kort.

STANDARDOPGAVER

Tilstandskrav

Tilstandskravet for ukrudtsbekæmpelse er baseret på følgende definition af ukrudt: Planter, urter, firling, alger og mos, som gror på steder og måder, som ikke er planlagt. Kulturplanter, som har spredt sig uønsket, er også omfattet.

Tilstandskravet for ukrudtsbekæmpelse fordeler sig på tre overfladetyper (se foto-illustration på modstående side), hvor der er nedenstående skalaer til beskrivelse af ukrudts udbredelse. Tilstandskravet gælder for hver 50 m² belægning. For belægning på trapper gælder tilstandskravet for hvert trappetrin.

Tilstandskrav gælder også flade under og omkring byinventar, der står på arealet. Byinventar fremgår af GIS-kort.

TILSYN

Ved tilsyn tages udgangspunkt i 50 m² belægning, hvor der gives én karakter for arealet. Karakteren er baseret på nedenstående skalaer, idet belægningen med laveste karakter er udslagsgivende for den samlede karakter for arealet.

Ved tilsyn af trapper, gives én karakter for trappen, idet trappetrinnet med den laveste karakter er udslagsgivende for den samlede karakter for trappen.

SKALAER FOR UKRUDTS UDBREDELSE FOR HVER 50 m² ELEMENT

Karakter	Fast belægning med fuge inkl. fuge mod kantsten		Fast belægning uden fuge men inkl. fuge mod kantsten		Løs belægning	
	Omfang fuger (%)	Højde (cm)	Omfang fuge (%)	Højde (cm)	Omfang areal (%)	Højde (cm)
5	≤ 5	1	≤ 5	≤ 1	≤ 1	≤ 1
4	≤ 10	≤ 3	≤ 10	≤ 3	≤ 5	≤ 3
3	≤ 25	≤ 10	≤ 25	≤ 10	≤ 10	≤ 10
2	≤ 50	≤ 20	≤ 50	≤ 20	≤ 25	≤ 20
1	> 50	> 20	> 50	> 20	> 25	> 20

BESTILLINGSOPGAVER

Udførelseskrav

-

UKRUDT I FORBINDELSE MED FAST BELÆGNING MED/UDEN FUGE

- Ukrudt skal så vidt muligt fjernes uden at beskadige belægning, fuger og fugemateriale, sådan at der ikke kommer yderligere grobund for ukrudt.

UKRUDT OMKRING TRÆER

- Der skal udvises forsigtighed ved både termiske og mekaniske metoder til ukrudtsbekæmpelse omkring træer.

Meldepligt

-

FAST BELÆGNING MED FUGE
INKL. FUGE MOD KANTSTEN

FAST BELÆGNING UDEN FUGE
MEN INKL. FUGE MOD KANTSTEN

LØS BELÆGNING

1 RENHOLD AF GRØNNE AREALER

1.3 Tømning af affaldskurve

Manuelt tømte affaldskurve

60 liter (københavnerkurv, richard møller kurv, lotuskurv)

110 liter (lamel-/tremme-/trådkurv, pariserstativ)

265 liter (mobilt stativ)

Maskinelt tømte affaldskurve

120 liter (fælledparkkurv)

140 liter (kvadratisk tårnkurv)

240 liter (pizzakurv, maxikurv)

660 liter (container)

Affaldskurve skal have en tilstand, hvor de fremstår indbydende, sikre at benytte og med plads til mere affald.

Derudover er den unikke affaldskurve (med en unik geografisk lokation) tildelt minimumsfrekvenser for tømning i henholdsvis højsæson og lavsæson.

STANDARDOPGAVER

Tilstandskrav

Tilstandskrav er baseret på hensynet til, at københavnere kan komme af med deres affald, og at dette kan foregå på en sikker og indbydende måde.

Tilstandskravene er baseret på nedenstående skala til beskrivelse af affaldskurves fyldningsgrad.

Se også *Bilag: Skala-fotos*.

SKALA FOR AFFALDSKURVES FYLDNINGSGRAD	
Karakter	Fyldningsgrad i procent
5	≤ 49 (op til halvfuld)
4	50-75 (mellem halvfuld og tre fjerdedele fuld)
3	> 76 (over tre fjerdedele fuld)
2	> 100 (der er ikke plads til mere affald)
1	> 100 (der er ikke plads til mere affald) + affald på jorden der stammer fra affaldskurven

TILSYN

Ved tilsyn gives der en karakter for hver affaldskurv baseret på skalaen i venstre spalte.

SITUATIONER DER KAN GIVE EKSTRA TØMNING ELLER EKSTRA RENHOLD PÅ AREAL I TILKNYTNING TIL AFFALDSKURVE

- Det er arrangør, som har forpligtelsen til at renholde efter sit arrangement. Ikke desto mindre kan et arrangement give mere affald i affaldskurve på arealer, der støder op til arrangementsarealet. Arrangementer kan altså give en ekstra arbejdsbyrde, for at tilstandskravene for affaldskurve er overholdt.
- Erhvervsdrivende og borgere placerer af og til erhvervs- og husholdningsaffald i eller ved siden af affaldskurve. Dette kan også give en ekstra arbejdsbyrde, for at tilstandskravene for affaldskurve er overholdt, eller for at tilstandskravene for henkastet affald på det pågældende areal er overholdt. Se afsnit 1.1 Fjernelse af affald og snavs.
- Fugle hiver ofte affald fra affaldskurve ud på det omkringliggende areal. Fugle og andre dyr kan også lave hul på affaldsposer, som sidder i stativer, sådan at der falder affald ud på det omkringliggende areal.

Begge forhold kan give en ekstra arbejdsbyrde, for at tilstandskravene for henkastet affald på det pågældende areal er overholdt. Se afsnit 1.1 *Fjernelse af affald og snavs*.

Denne opremsning af situationer, der kan give ekstra tømning eller ekstra renhold på areal i tilknytning til affaldskurve, er eksempler og dermed ikke udtømmende.

Udførelseskrav

Den unikke affaldskurv (med en unik geografisk lokation) er tildelt minimumsfrekvenser for tømning, fordelt på henholdsvis højsæson (fra og med påskeugen til og med uge 42 samt for nogle affaldskurve også i december) og lavsæson. Dette fremgår af GIS-kort. Kravet supplerer ovenstående tilstandskrav.

Der er som nævnt tale om minimumsfrekvenser. De reelle frekvenser for tømning af den unikke kurv vil være højere, for at tilstandskravet for kurven er efterlevet.

Der er følgende minimumsfrekvenser for tømning af affaldskurve, inklusive den enkelte affaldskurvs eventuelle askebæger:

MINIMUMSFREKVENSER FOR AFFALDSKURVES TØMNING	
Kategori	Tømmefrekvens
A	5 daglige tømninger ugens 7 dage. - Tømningerne fordeles ligeligt hen over tidsrummet 04.00-02.00, idet den første tømning skal foretages i tidsrummet 04.00-08.00, og den sidste tømning skal foretages i tidsrummet 20.00-02.00. - De 3 øvrige tømninger fordeles ligeligt mellem kl. 08.00 og 20.00.
B	4 daglige tømninger ugens 7 dage. - Tømningerne fordeles ligeligt hen over tidsrummet 04.00-02.00, idet den første tømning skal foretages i tidsrummet 04.00-08.00, og den sidste tømning skal foretages i tidsrummet 20.00-02.00. - De 2 øvrige tømninger fordeles ligeligt mellem kl. 08.00 og 20.00.
C	3 daglige tømninger ugens 7 dage. - Tømningerne fordeles ligeligt hen over tidsrummet 04.00-02.00, idet den første tømning skal foretages i tidsrummet 04.00-08.00, og den sidste tømning skal foretages i tidsrummet 20.00-02.00. - Den tredje tømning fordeles ligeligt mellem kl. 08.00 og 20.00.
D	2 daglige tømninger ugens 7 dage. - Den første tømning skal foretages i tidsrummet 04.00-13.00. Den anden tømning skal foretages i tidsrummet 13.00-02.00.
E	1 daglig tømning ugens 7 dage. - Tømningen skal foretages i tidsrummet 04.00-13.00
F	4 ugentlige tømninger fordelt på 3 hverdage og 1 weekenddag. - De 4 tømninger skal være ligeligt fordelt hen over ugen.
G	2 ugentlige hverdagstømninger. - De 2 tømninger skal fordeles ligeligt hen over ugens hverdage.
H	1 ugentlig hverdagstømning. - Der skal gå et passende antal dage mellem tømningerne.

BESTILLINGSOPGAVER

AFFALD, DER KNYTTER SIG TIL AFFALDSKURVEN

- Affald, der knytter sig til affaldskurven, samles op i forbindelse med tømning, f.eks. affald som er hevet op af kurven af fugle, samt affald som er faldet ned fra overfyldt kurv.

KIRKEGÅRDES AFFALDSKURVE MED GRØNT AFFALD

- På kirkegårde findes særlige affaldskurve/-kummer, som er beregnet til grønt affald.
- Affaldskurves/-kummers grønne affald skal kunne deponeres som grønt affald. Det vil sige, at affaldskurves/-kummers grønne affald skal være fri for plastik og andet uorganisk materiale, når affaldskurvene/-kummerne tømmes over i container/opbevaringsbås beregnet til grønt affald.

Meldepligt

- Kurve inkl. låg/tag, som er skæve, defekte, afbrændte eller med flosset foliering.
- Kurve inkl. låg/tag er meget beskidte og lugter.
- Sensorer som sidder løst, er væk, er beskidte, er afbrændte m.v.Københavns Kommune som tilstødende grundejer).
- Behov for at flytte kurven eller opstille en ekstra eller anden (større) kurv på grund af ændret adfærd og brug af byen.

DEL B

Pleje og vedligehold af grønne arealer

DEL B

Pleje og vedligehold af grønne arealer

DEL B beskriver omfanget og kvaliteten af pleje og vedligehold for de grønne arealer.

Kvalitetsbeskrivelsen er delt op i standardopgaver og bestillingsopgaver. **Standardopgaverne** er de opgaver, som det forventes, at der skal udføres, for at elementet lever op til den angivne kvalitet. **Bestillingsopgaver** udføres kun efter forudgående bestilling.

Standardopgaverne er i udgangspunktet beskrevet ved enten tilstandskrav, udførelseskrav eller meldepligt. Nogle udførelseskrav supplerer dog tilsvarende tilstandskrav og angiver i så fald den minimale udførelse af opgaven.

Her i håndbogen findes beskrivelser af drift og pleje i almindelighed, mens bestillingsopgaver beskriver vedligeholdelses- og genopretningsopgaver som normalt kun skal udføres undtagelsesvis. Herunder regnes generelt reparations-, genopretnings- og fornyelsesopgaver. Vær opmærksom på, at etableringspleje ikke er beskrevet i håndbogen. Disse opgaver beskrives i forvalterredskabet samt som bestillingsopgaver for det enkelte element.

Læsevejledning

Der er et kapitel for hvert af de elementer, som indgår i grønne arealer, f.eks. græs, træer, bevoksninger, naturarealer, regnvandsafledning og gravstedslementer.

Kapitlerne er opbygget ud fra denne skabelon. →

Forklaring

TEMA er en overordnet driftskategori. Her angives det driftstema som beskrives, f.eks. græs, blomster eller belægninger.

ELEMENT er en kategori inden for temaet, hvor indholdet af driftsopgaven adskiller sig væsentligt fra de andre elementer i temaet.

UNDERELEMENT(er) er en yderligere underopdeling, hvor der er mindre variation i driftsopgaverne inden for et driftselement.

INDLEDENDE TEKST beskriver elementet og de forhold som det skal driftes ud fra.

For grønne elementer beskrives her de overordnede krav til udtryk, udvikling og funktion som driften skal sigte mod at opfylde.

STANDARDOPGAVER er de opgaver, som rutinemæssigt skal udføres på driftselementet, beskrevet som tilstandskrav, udførelseskrav og meldepligt.

TILSTANDSKRAV er en beskrivelse af de tilstande, som skal opnås gennem udførelsen af driften. Det er op til den driftsudførende at tilrettelægge driften, så tilstandskravene opfyldes inden for de rammer, der er opstillet for driften generelt og inden for specifikke udførelseskrav.

UDFØRELSESKRAV er en beskrivelse af indsatser, der skal udføres på en given måde og til givent tidspunkt eller periode. Nogle udførelseskrav supplerer tilsvarende tilstandskrav og angiver i så fald den minimale udførelse af opgaven.

MELDEPLIGT er særlige forhold, hvor uregelmæssigheder skal meldes ind til tilsynet, *Giv et praj* eller andre, som så tager stilling til, om og hvad der skal gøres, f.eks. ødelagt inventar, hærværk m.v.

BESTILLINGSOPGAVER er ikke en del af standardopgaverne og udføres kun undtagelsesvist. Bestillingsopgaverne udføres kun efter forudgående bestilling. Denne type af opgaver kan f.eks. bestilles hos andre enheder i PKR eller hos en ekstern leverandør.

13 LEGE- OG AKTIVITETSELEMENTER ← TEMA

13.7 Løse Sportsbelægninger ← ELEMENT

13.7.1 Petanquebane ← UNDERELEMENT

13.7.2 Sandsportsareal

Løse sportsbelægninger er opbygget af sand, grus eller stenmel og kan have forskellige fremtrædelser. Petanquebaner er opbygget af grus eller stenmel og anvendes til petanque og andre boule-spil. Sandsportsarealer er arealer med løst strandsand der bruges til forskellige sportsaktiviteter, f.eks. beach volley. ← INDLEDENDE TEKST

Driften sigter mod at den løse sportsbelægning indbyder til brug og fremstår funktionelt.

STANDARDOPGAVER

Tilstandskrav

-

Udførelseskrav

-

Meldepligt

-

BESTILLINGSOPGAVER

-

Meldepligt

Meldepligt betyder, at det skal meldes ind til tilsynet, hvis der konstateres særlige forhold af betydning for udførelsen af opgaven, som f.eks. ødelagt inventar eller elementer, der udgør en sikkerhedsrisiko.

Meldepligt inden for DEL B, Pleje og vedligehold af grønne arealer, omfatter:

- Hærværk og skader på elementer.
- Forhold, der udgør en sikkerhedsrisiko (undermineringer, beskadigede rækværker, blottede elinstallationer, giftudslip, knækkede trin m.v.).
- Forurening (f.eks. olie og våd maling/cement).
- Henstillet storskrald, erhvervsaffald og husholdningsaffald i pose (alle tre typer affald skal dog fjernes, selv om de skal indmeldes, jfr. definitionen af stort affald i afsnit 1.1 *Fjernelse af affald og snavs*).
- Alvorlige angreb af sygdom og død på beplantning
- Rotter og andre skadedyr .
- Store nedfaldne grene (da der kan være tale om et risikotræ; grenen skal dog stadig fjernes, jfr. definitionen af større affald i afsnit 1.1 *Fjernelse af affald og snavs*).
- Invasive arter (kæmpe-bjørneklo, japan-pileurt, kæmpe-pileurt, vild-pastinak, sildig og canadisk gyldenris, rød hestehov, rynket rose samt armensk brombær).
- Uretmæssig inddragelse og brug af kommunale arealer såsom teltslagning, henstilling af campingvogne, naboers inddragelse af kommunale arealer til have m.v.
- Uoverensstemmelser mellem GIS-kortgrundlag og elementernes faktiske udbredelse og indretning.

Under det enkelte element kan der herudover være særlige forhold, der skal meldes ind. Det står i kapitlet for det enkelte element under overskriften 'Meldepligt'.

I særligt kritiske situationer – f.eks. hvis der er risiko for personskade – skal medarbejderen sikre sig, at skade ikke forværres, og/eller at der spærres af, før tilsynet underrettes.

Lokale driftsplaner for grønne arealer (parker, natur og kirkegårde)

En lokal driftsplan beskriver de specifikke forhold, der gør sig gældende for drift og vedligehold af et givent område, såsom udviklingsplaner eller særlige driftsaftaler.

Lokale driftsplaner bygger på en konkret viden og vurdering af lokale forhold og behov i forhold til elementer og udførsel. Det vil til en hver tid være den lokale driftsplan, der fastsætter plejen for et område, hvis en sådan findes.

Forvalterredskabet

Forvalterredskabet er en række vejledninger og administrative grundlag for, hvordan forskellige driftsopgaver skal udføres. Det findes på Teknik- og Miljøforvaltningens intranet: <https://tmf.kkintra.kk.dk/indhold/forvalterredskab>. Udføres opgaver af tredje-part, får denne adgang til relevant materiale via bilag til kontrakten.

2

Græs

Arbejdet omfatter græsslåning af græselementer i henhold til elementbeskrivelserne for græs.

Slåningen kan skulle udføres på både jævnt eller ujævnt underlag samt på skråninger med en hældning, under hensyntagen til arbejdsmiljø og sikkerhed.

Græsslåning omfatter slåning af alle former for urteagtig vegetation samt 1- og 2-årige rodkud fra vedplanter. Løg i løgplæner indgår i driften af plænerne, udlægning af nye løg vil være bestillingsarbejde.

Græsarmering kan indgå i græsarealer og plejes som det græselement, det er registreret som. Opretning og/eller udskiftning af græsarmering, vil være bestillingsarbejde.

Udførelse

Affald, sten og større grene skal opsamles inden græsslåning så de ikke sønderdeles ved græsslåning eller beskadiger materiellet.

Græsslåning skal udføres, så græsarealet fremstår i overensstemmelse med det pågældende tilstandskrav. Græsset må ikke blive så langt at det generer brugen af terrænudstyr eller færdslen på stier, veje og fortov.

Ved slåning må træer og faste genstande ikke beskadiges af slåningsmateriellet (f.eks. snøre). Græsslåningen skal udføres, så afklippet græs i mindst muligt omfang kastes ud over færdsels- og/eller naboarealer og fjernes umiddelbart efter græsslåning.

Ved slåning med græsopsamler, skal det afklippede græs bortkøres til godkendt deponi medmindre andet aftales med Tilsynet.

Hvis udstyr som f.eks. boldmål og borde/bænkesæt flyttes før slåning, skal dette genanbringes hvor det stod umiddelbart efter slåningen og inden græsarealet forlades – senest samme arbejdsdag.

Der må ikke anvendes kemiske bekæmpelsesmidler eller pesticider af nogen art på kommunale arealer.

Der må kun anvendes gødning, som er godkendt af EU/Danmark, ligesom EU/danske forskrifter for opbevaring, benyttelse og bortskaffelse af bl.a. brugt emballage skal følges.

Særlige hensyn på kirkegårde

Der skal generelt være pænt og ryddeligt på kirkegården, også under gennemførsel af større arbejder. Det er vigtigt at have fokus på at der orienteres forud og under anlægsarbejder og ekstraordinære driftsopgaver f.eks. via breve til gravstedsejerne eller informationsskilte. Arbejdet må ikke være til gene for begravelseshandlinger eller for gravstedsbesøgende. Arbejdet skal planlægges og udføres så gravstedsbesøgende ikke generes unødigt. Arbejdet skal udføres med små el-drevne maskiner (motorsav, kratrydder, selvkørende græsklipper, hækklippere m.v.) med mindre, at andet aftales med tilsynet.

2 GRÆS

2.1 Prydplæne

Prydplæner anvendes hvor der ønskes et særligt velplejet udtryk og hvor der kun er et begrænset slid på græsset. Prydplæner er ensartede og præcise i deres udtryk og er skarpt afgrænset til andre elementer. Græsset er helt tæt, grønt og sammenhængende og består af græsarter, der tåler tæt klipning.

Driften sigter mod, at prydplæner fremstår frodige, ensartede, meget jævne og der er meget lidt ukrudt, som generer helhedsindtrykket.

STANDARDOPGAVER

Tilstandskrav

- Græsset må ikke være højere end 6 cm og klippes så det er uden totter af nogen art.
- Klippehøjden er 3 cm.
- Omring træer, inventar og faste elementer må græsset ikke adskille sig tydeligt fra den øvrige græsflade.
- Der må ikke forekomme synligt græsafklip på prydplænen og de tilstødende belægninger når arbejdet er færdiggjort.
- Nedfaldent løv må ikke henligge på prydplænen.
- Bare pletter over 5x5 cm må ikke forekomme på en prydplæne.

Udførelseskrav

- Affald, samlinger af nedfaldsløv, grene og lignende opsamles før klipning.
- Kantskæring eller stikning 2 gange årligt, juni og september mod alle tilstødende elementer. Kantafretning skal have en jævnhed på 1 cm på 3 meter.
- Mindre ujævnheder og huller oprettes og der eftersås primo maj.
- Eftersåning udføres efter behov for at opretholde tilstandskrav.
- Gødning tilføres 3 gange om året i, ultimo april, primo juni og medio oktober efter lokal gødningsplan.
- Løv indsamles 1 gang om ugen i løvfaldssæsonen.

Meldepligt

- Behov for yderligere opretning.
- Behov for ukrudtsbekæmpelse.

BESTILLINGSOPGAVER

- Etableringspleje.
- Ekstra udbedring af ujævnheder primo september.
- Vertikalskæring med opsamling og bortskaffelse.
- Topdressing inkl. overslæbning med net.
- Ukrudtsbekæmpelse ved f.eks. stikning eller strigling.

2 GRÆS

2.2 Sportsplæne

Sportsplæner bruges hvor der dyrkes intensivt boldspil og fremstår ensartede og præcise i deres udtryk. På sportsplæner er kravene til græssets jævnhed, tæthed og slidstyrke store. Forekomst af ukrudt skal minimeres ved at sikre græsset en optimal vækst og tæthed. Græsset er kortklippet og danner en tæt, jævn og slidstærk sammenhængende flade.

Driften sigter mod, at sportsplænerne er velegnede til boldspil i sæsonen.

STANDARDOPGAVER

Tilstandskrav

- Græsset må ikke være højere end 6 cm og klippes så det er uden totter af nogen art.
- Klippehøjden er 3,5 cm, dog 4,5 cm i det tidlige forår og sent efterår.
- Omkring evt. faste elementer må græsset ikke være højere end 10 cm.
- Der må ikke forekomme synligt græsafklip på sportsplænen eller på de tilstødende belægninger.
- Nedfaldet løv må ikke genere græssets vækst.
- Bare pletter over 25x25 cm må ikke forekomme på en sportsplæne.

Udførelseskrav

- Affald, samlinger af nedfaldsløv, grene og lignende opsamles før hver klipning.
- Kantskæring eller stikning 1 gang årligt mod løse belægninger.
- Bare pletter større end 25x25 cm på sportsplænen skal i sæsonen udbedres senest 1-2 uger efter konstatering.
- Mindre ujævnheder og huller udbedres og der eftersås jfr. den lokale driftsplan.
- Vertikalskæring med opsamling af filt samt eftersåning udføres jfr. den lokale driftsplan.
- Strigling 2 gange om året efterfulgt af topdress, eftersåning og gødning i april og september eller efter aftale med tilsynet. Mængder m.v. jfr. den lokale driftsplan.
- Udjævning af overfladen med slæbenet ca. 4 gange årligt. Tidspunkt aftales med tilsynet.
- Vertidræning ned til 30 cm dybde efterfulgt af topdress og eftersåning. jfr. den lokale driftsplan.
- Overfladisk jordluftning udføres 3-4 gange årligt jfr. den lokale driftsplan.
- Dybde jordluftning udføres 2-3 gange årligt jfr. den lokale driftsplan.
- Gødning 3 gange om året i, ultimo april, ultimo juni, august-september efter lokal gødningsplan.

Meldepligt

- Behov for yderligere opretning.
- Behov for yderligere ukrudtsbekæmpelse.

BESTILLINGSOPGAVER

- Etableringspleje
- Ekstra udbedring af ujævnheder.
- Vertikalskæring med opsamling og bortskaffelse samt stikning af ukrudt over 4 cm.
- Topdressing inkl. overslæbning med net.
- Ukrudtsbekæmpelse.

2 GRÆS

2.3 Brugsplæne

2.3.1 Brugsplæne

2.3.2 Brugsplæne med løg

Brugsplæner findes i grønne områder, parker og på kirkegårde og benyttes blandt andet til leg, uorganiseret boldspil, gående færdsel, hundeluftning og ophold.

Driften sigter mod, at brugsplænen fremstår som en sammenhængende, nogenlunde jævn grøn flade med stor slidstyrke.

STANDARDOPGAVER

Tilstandskrav

- Græsset må ikke være højere end 8 cm.
- Klippehøjden er 4 cm.
- Langs faste elementer må græsset højst være 15 cm, dog må græsset må ikke genere brugen af terrænudstyr eller færdslen på stier, veje og fortov.
- Sønderklippet affald, grene, muldskud m.v. må ikke forekomme efter klipning.
- Grene, kviste og nedfaldet løv må ikke hæmme græssets vækst.
- Græsafklip i klumper må ikke hæmme græssets vækst og græsafklip må ikke skæmme eller genere færdslen på tilstødende belægninger.

Udførelseskrav

- Forårsklargøring: opsamling af grene m.v. før første klipning.
- Vinterklargøring: fjernelse af løv der hæmmer græssets vækst efter sidste klipning.
- Kantskæring jfr. lokal driftsplan.

BRUGSPLÆNER MED LØG

- Arealet med løg klippes først når løgenes blomster og blade er visnet og afklip opsamles.

Meldepligt

- Behov for opretning.
- Behov for eftersåning.

BESTILLINGSOPGAVER

- Etableringspleje.
- Gødskning.
- Eftersåning.
- Udbedring af huller og bare pletter.
- Opretning af græsarmering.
- Vertikalskæring.
- Yderligere kantskæring.
- Topdress.
- Vertidræning.
- Løgplæne: etablering eller supplerings af løg.

2 GRÆS

2.4 Slået græs (halvlangt græs, slås 5 x år)

2.4.1 Slået græs

2.4.2 Slået græs med løg

Slået græs er mellemhøjt græs med naturpræg med indslag af urter, som finder anvendelse på skråninger, naturprægede områder, ved indkørsler og stier, samt hvor der ønskes variation på store græsflader m.v., herunder på gravarealer.

Driften sigter mod, at det slåede græs er mellemhøjt, og giver en oplevelse af græs og urternes vækst. Det slåede græs er frodigt og i vækst svarende til jordbunden. Vedagtig opvækst og aggressorer må ikke præge arealet.

STANDARDOPGAVER

Tilstandskrav

- Sønderklippet affald, større grene m.v. må ikke forekomme efter klipning.
- Bunker af grene, kviste og nedfaldet løv må ikke henligge så det giver varig skade på græssets vækst.
- Græsafklip i klumper må ikke hæmme græssets vækst og græsafklip må ikke skæmme eller genere færdslen på tilstødende belægninger.

Udførelseskrav

- Græsset slås 5 gange i ca. 5 cm højde i perioden juni til oktober med opsamling af afklip.
- Affald og grene større end Ø 5 cm fjernes før slåning
- Evt. kantskæring jfr. lokal driftsplan.

SLÅET GRÆS MED LØG

- Arealet med løg klippes først når løgenes blomster og blade er visnet.

Meldepligt

- Forekomst af invasive arter.
- Skader som kræver genopretning.

BESTILLINGSOPGAVER

- Ekstra slåning.
- Opretning og eftersåning.
- Bekæmpelse af invasive arter.
- Lægning eller supplering af løg.

2 GRÆS

2.5 Fælledgræs (langt græs inkl. blomstereng, slås 1-2 x årligt)

2.5.1 Fælledgræs

2.5.2 Fælledgræs med løg

2.5.3 Fælledgræs med blomster (blomsterenge)

Fælledgræs er højt græs som kan have et indslag af urter og anvendes i større parker og naturområder, hvor der ønskes en ekstensiv drift. Fælledgræs kan, hvis jorden er næringsfattig og græsset ikke for kraftigt, bidrage til øget naturværdi ved at give plads til flere urter.

Driften sigter mod at fælledgræsset udgør en sammenhængende græsflade, hvor vegetationen præges af de lokale jordbundsforhold og vækstvilkår. Arealer med fælledgræs har ikke større samlinger af aggressorer eller opvækst af vedplanter.

STANDARDOPGAVER

Tilstandskrav

- Sønderklippet affald, større grene m.v. må ikke forekomme efter klipning.
- Bunker af grene, kviste og nedfaldet løv må ikke henligge så det giver varig skade på græssets vækst.
- Græsafklip må ikke skæmme eller genere færdslen på tilstødende belægninger.
- Fælledgræsset må ikke genere fritrumsprofilerne jfr. kapitel 5 *Træer og bevoksninger*.

Udførelseskrav

- Græsset slås 1-2 gange årligt i juni og september/oktober efter aftale med tilsynet. Slåhøjden er max. 10 cm. Slåning omkring træer, bevoksning og terrænudstyr m.v. udføres samtidig. Den lokale driftsplan kan foreskrive andre slåtidspunkter, slåfrekvenser samt krav om opsamling af afklip m.v.
- Slåning eller klipning af stier defineres i den lokale driftsplan.
- For Fælledgræs med løg og Fælledgræs med blomster kan den lokale driftsplan definere andre tidspunkter for slåning eller ekstra slåninger af hensyn til blomstring og udvikling.

Meldepligt

- Forekomst af invasive arter.
- Skader som kræver genopretning.

BESTILLINGSOPGAVER

- Ekstra slåning.
- Opsamling og bortskaffelse af afklip.
- Opretning og eftersåning.
- Bekæmpelse af invasive arter.
- Lægning eller supplering af løg.

2 GRÆS

2.6 Naturgræs (langt græs, slås ikke)

Naturgræs er højt græs bestående af grove naturlige græsser og et evt. indslag af urter. Naturgræs anvendes i naturområder, på skråninger, reservearealer m.v.

Driften sigter mod at arealer med naturgræs fremstår med naturpræg og vegetationen afhænger i høj grad af de lokale jordbundsforhold og vækstvilkår. Tilgroning med busk- og vedopvækst samt invasive arter eller aggressorer er uønsket på arealer med naturgræs.

STANDARDOPGAVER

Tilstandskrav

- Naturgræsset må ikke genere fritrumsprofilerne jfr. kapitel 5 *Træer og bevoksninger*.

Udførelseskrav

- Slås 1 gang hvert eller hvert 2. år i primo oktober med opsamling og bortskaffelse, jfr. lokal driftsplan.
- Slåning eller klipning af stier defineres i den lokale driftsplan.
- Bekæmpelse af vedagtig opvækst kan være defineret i den lokale driftsplan.

Meldepligt

- Forekomst af vedagtig opvækst.
- Forekomst af invasive arter.
- Skader som kræver genopretning.

BESTILLINGSOPGAVER

- Slåning af græsfladen.
- Opsamling og bortskaffelse af afklip.
- Bekæmpelse af invasive arter.
- Bekæmpelse af vedagtig opvækst.
- Opretning af skader.

2 GRÆS

2.7 Rabatgræs (kun vejarealer, slås 1-2 gange årligt)

2.7.1 Rabatgræs

2.7.2 Rabatgræs med løg

2.7.3 Rabatgræs med blomster

Rabatgræs er groft mellemhøjt til højt græs, der typisk anvendes langs veje og stier. Rabatgræs tillades at fremstå uensartet som følge af slid og ekstensiv drift. I rabatgræs kan urter forekomme.

Driften sigter mod, at rabatgræsset udgør et grønt dække og ikke generer færdsel eller oversigtsforhold.

STANDARDOPGAVER

Tilstandskrav

- Rabatgræsset må ikke genere fritrumsprofilerne jfr. kapitel 5 *Træer og bevoksninger*.
- Sønderklippet affald m.v. må ikke forekomme efter klipning.
- Afklip må ikke skæmme eller genere færdslen eller nedsætte funktion af afvandingsriste.

Udførelseskrav

- Græsset slås 1-2 gange årligt, frekvens, tidspunkt, slåhøjde samt trafikale hensyn defineres i den lokale driftsplan.

Meldepligt

- Behov for opretning af skader.

BESTILLINGSOPGAVER

- Opretning af skader m.v.
- Eftersåning.
- Afgravning af hensyn til afvanding.
- Lægning eller supplering af løg.

2 GRÆS

2.8 Græsarmering

Græsarmering anvendes, hvor der er behov for befæstelse af hensyn til en begrænset eller periodisk færdsel, og hvor der er ønske om et grønt udtryk. Hvis græsarmeringen ligger i tilknytning til et græsareal, vil driften tilnærme sig dette, med de begrænsninger som bærelaget giver for græssets vækst og udførelsen af driftsopgaver som vertikalskæring.

Driften sigter mod at armeringens funktion som bærelag opretholdes og græsset så vidt muligt falder ind i de omgivende græsarealer.

STANDARDOPGAVER

Tilstandskrav

- Græsset skal så vidt muligt svare til det omgivende græs.

Udførelseskrav

- Græsset klippes eller slås som det omgivende græs eller som defineret i den lokale driftsplan.
- Nedfaldent løv og afklip opsamles i samme omfang som det omgivende græs eller som defineret i den lokale driftsplan.

Meldepligt

- Meldepligt som på det tilstødende græselement eller som defineret i den lokale driftsplan.
- Behov for genopretning.
- Behov for oprensning og eftersåning.

BESTILLINGSOPGAVER

- Genopretning af armering.
- Oprensning af græsarmering og eftersåning.

3

Blomster

Blomster omfatter en lang række blomstrende elementer, dog hører blomstrende buske inkl. buskroser under bevoksninger og forskellige blomsterenge med stort indslag af naturligt græs under græs.

De enkelte arbejdsopgaver skal så vidt muligt udføres i én arbejdsgang og med løbende oprydning og renhold af arbejdsstedet, sådan at arbejdsstedet fremstår helt ryddeligt ved arbejdsdagens ophør.

Der må ikke anvendes kemiske bekæmpelsesmidler eller pesticider af nogen art på kommunale arealer.

Der må kun anvendes gødning, som er godkendt af EU/Danmark, ligesom EU/danske forskrifter for opbevaring, benyttelse og bortskaffelse af bl.a. brugt emballage skal følges.

Særlige hensyn på kirkegårde

Der skal generelt være pænt og ryddeligt på kirkegården, også under gennemførsel af større arbejder. Det er vigtigt at have fokus på at der orienteres forud og under anlægsarbejder og ekstraordinære driftsopgaver f.eks. via breve til gravstedsejerne eller informationsskilte. Arbejdet må ikke være til gene for begravelseshandlinger eller for gravstedsbesøgende. Arbejdet skal planlægges og udføres så gravstedsbesøgende ikke generes unødigt. Arbejdet skal udføres med små el-drevne maskiner (motorsav, kratrydder, selvkørende græsklippere, hæklippere m.v.) med mindre, at andet aftales med tilsynet.

3.1 ROSER

3.1.1 Prydroser

3.1.2 Klatreroser

3.1.3 Roser i blomsterkumme

Roser giver blomsterpragt og duft og opleves på nært hold. Roser er et højt prioriteret element som kræver intensiv pleje.

Roserne skal fremtræde frodige og veludviklede med markant blomstring og sunde planter i hele vækstperioden.

STANDARDOPGAVER

Tilstandskrav

- Roserne må ikke mangle vand.
- Visne og knækkede stængler, blade, blomster, løv og frøstande må ikke skæmme helheden.
- Ukrudt må ikke skæmme helheden.
- Rodskud og vildskud fjernes og må højst blive 20 cm lange.
- Roserne må ikke genere fritrumsprofilerne jfr. kapitel 5 *Træer og bevoksninger*.

Udførelseskrav

- Lugning og kultivering af jorden mindst hver 3. uge i vækstsæsonen. Rodukrudt fjernes med rod.
- Roserne beskæres 1 gang i marts eller tidligt april før væksten kommer i gang. Afskårne stængler, afklip samt løv m.v. fjernes samtidigt.
- Gødning og evt. kalkning efter gødningsplan med organisk, rosenegnet gødning jfr. lokal driftsplan.

KLATREROSER

- Ved beskæring fjernes døde partier og der foretages fritrumsbeskæring også i forhold til evt. vinduer og døre.
- Gennemgang og justering af opbindinger, herunder opbinding af nye skud.

ROSER I BLOMSTERKUMMER

- Vanding af roser i blomsterkummer efter vandingsplan defineres i den lokale driftsplan.

Meldepligt

- Behov for ekstra ukrudtsbekæmpelse.
- Forekomst af skadedyr og sygdom.
- Behov for efterplantning (mere end 5% af roserne er døde eller døende).
- Behov for reparation eller fornyelse af espalier eller blomsterkumme.

BESTILLINGSOPGAVER

- Ekstra ukrudtsbekæmpelse.
- Ekstra gødning.
- Efterplantning og udskiftning inkl. etableringspleje.
- Jordforbedring.
- Sygdoms- og skadedyrsbekæmpelse.
- Vinterdækning.
- Lægning eller supplering af løg.
- Vanding.

3 BLOMSTER

3.2 Stauder

3.2.1 Staudebede

3.2.2 Bunddække

3.2.3 Stauder i blomsterkumme

Staudebede er kendetegnet ved at bestå af flerårige, urteagtige planter, som anvendes for at opnå en æstetisk virkning eller fremme andre sanseindtryk så som duft og årstidsvariation. Bunddække anvendes, hvor der ønskes en ensartet, grøn, harmonisk flade enten alene eller som underlag for anden beplantning m.v.

Plejen af staudebede og stauder i kummer sigter mod, at stauderne bidrager til frodighed og blomster med udgangspunkt i arternes forskellige blomsterpragt, højde, farve, bladform og duft.

Plejen af bunddække skal sikre et ensartet og harmonisk fladedække uden væsentlige huller.

STANDARDOPGAVER

Tilstandskrav

- Visne og knækkede stængler, blade, blomster, løv og frøstande må ikke skæmme helheden.
- Ukrudt må ikke skæmme helheden eller hæmme staudernes vækst.
- Stauderne må ikke genere fritrumsprofilerne jfr. kapitel 5 *Træer og bevoksninger*.

Udførelseskrav

- Afpudsning af stauder og lugning minimum hver 3. uge i vækstsæsonen. Rodukrudt fjernes med rod.
- Uønsket vedagtig opvækst skal fjernes med rod.
- Stauderne nedskæres 1 gang i marts eller april før væksten kommer i gang. Afskårne stængler, afklip samt løv m.v. fjernes.

STAUDEBEDE

- Evt. vanding, opbinding, deling og gødskning jfr. lokal driftsplan.

STAUDER I BLOMSTERKUMMER

- Vanding efter vandingsplan defineres i den lokale driftsplan.

Meldepligt

- Behov for ekstra ukrudtsbekæmpelse.
- Behov for ekstra vanding.
- Forekomst af skadedyr og sygdom.
- Behov for efterplantning.
- Behov for ekstra opbinding.
- Behov for ekstra gødskning.
- Behov for ekstra deling.

BESTILLINGSOPGAVER

- Ekstra ukrudtsbekæmpelse.
- Ekstra vanding.
- Ekstra gødskning.
- Efterplantning.
- Etableringspleje.
- Omplantning.
- Jordforbedring.
- Sygdoms- og skadedyrsbekæmpelse.
- Opbinding.
- Lægning eller supplering af løg.

3 BLOMSTER

3.3 Naturstauder

Naturstauder er robuste stauder med vækstkraftige arter i sammenhængende bevoksninger under ekstensive betingelser. De giver farve, variation og naturlig dynamik.

Naturprægede staudeflader kan både indeholder vilde og dyrkede stauder. Staudearterne er valgt ud fra lokalitetens vækstforhold og robuste arter med et minimalt plejebehov.

Naturstauder benyttes i klimatilpasnings- og skybrudsprojekter samt andre steder hvor der ønskes et naturpræget udtryk.

Plejens mål er at begrænse de største og mest aggressive og invasive vilde urter så et mangfoldigt udtryk opretholdes.

STANDARDOPGAVER

Tilstandskrav

- Naturstauderne må ikke brede sig ind over andre elementer hvor dette ikke er ønsket.
- Aggressive arter må ikke dominere helheden.
- Naturstauderne må ikke genere fritrumsprofilerne jfr. kapitel 5 *Træer og bevoksninger*.

Udførelseskrav

- Naturstauderne klippes eller slås i marts/april før væksten kommer i gang. Afskårne stængler fjernes samtidigt, medmindre andet er angivet i den lokale driftsplan.
- Uønsket vedagtig opvækst fjernes med rod 1 gang årligt.
- Udvalgt ukrudt slås eller luges 2-5 gange årligt jfr. den lokale driftsplan.

Meldepligt

- Forekomst af skader, hærværk eller problematisk vækst.
- Forekomst af invasive arter.
- Behov for vanding i meget tørre perioder.

BESTILLINGSOPGAVER

- Efterplantning/eftersåning.
- Fjernelse af aggressorer med rod.
- Bekæmpelse af invasive arter.
- Vanding.
- Reetablering.
- Etableringspleje.

3 BLOMSTER

3.4 Sæsonblomster (sommerblomster m.v.)

3.4.1 Sæsonblomster bed

3.4.2 Sæsonblomster i blomsterkumme

Sæsonblomster anvendes primært for at give blomsterpragt og massive farvevirkninger. Sæsonblomster opleves tæt på, hvor hver enkelt plantes vækstform, blomst og duft er i fokus. Sæsonblomster kan vokse i bede eller i faste eller flytbare kummer. Planterne er en- eller flerårige planter samt løg og knolde, som udplantes eller lægges en til flere gange årligt, og som ryddes eller nedskæres efter afblomstring.

Plejen sigter mod at plantningerne fremstår tætte og frodige og dermed bidrager med blomsterrigdom.

STANDARDOPGAVER

Tilstandskrav

- Visne og knækkede stængler, blade, blomster, løv og frøstande må ikke skæmme helheden.
- Ukrudt må ikke skæmme helheden.

Udførelseskrav

- Udskiftning af jord før udplantning. I kummer udskiftes halvdelen af jorden, i bede udskiftes jorden jfr. lokal driftsplan. Jordblanding specificeres i den lokale driftsplan.
- Rydning og udplantning 2 gange om året efter anvisning i den lokale driftsplan.
- Vanding, gødskning og opbinding defineres i den lokale driftsplan.

UDPLANTNINGSPLANTER I BEDE OG FASTE KUMMER

- Rydning og udplantning 2 gange om året efter anvisning i den lokale driftsplan.

UDPLANTNINGSPLANTER I KUMMER MED INDSATS

- Udskiftning af indsats med ny plantning samt rydning og opbevaring af gammel indsats 2 gange om året.

Meldepligt

- Behov for efterplantning.
- Forekomst af skader eller hærværk.

BESTILLINGSOPGAVER

- Opbinding.
- Efterplantning.
- Gødskning.
- Flytning af kummer.

3 BLOMSTER

3.5 Slyng- og klatreplanter

Slyng- og klatreplanter skal give frodighed og blomstring og kan anvendes på facader, mure, hegn, espalier, pergolaer m.v. hvor der er begrænset plads, eller hvor en lodret flade skal dækkes f.eks. en husgavl. Klatreplanter kan forekomme solitært eller som sammenhængende grøn flade.

Driften sigter mod at slyng- og klatreplanterne skal fremstå frodige og sunde. Styling af vækst og regulering af planten i forhold til voksestedet skal være i fokus.

Klatreroser beskrives under afsnit 3.1 *Roser*.

STANDARDOPGAVER

Tilstandskrav

- Slyng- og klatreplanterne må ikke genere fritrumsprofilerne jfr. kapitel 5 *Træer og bevoksninger*.
- Synlige døde og visne grene må ikke skæmme helheden.
- Ukrudt må ikke skæmme helheden.
- Uønsket vedagtig opvækst skal fjernes med rod.

Udførelseskrav

- Beskæring af hensyn til fritrum (inkl. døre og vinduer m.v.) og opbinding 1-2 gang om året jfr. den lokale driftsplan.
- Beskæring af hensyn til blomstring og frodighed 1 gang om året jfr. den lokale driftsplan. Udførelsen aftales med tilsynet.

Meldepligt

- Behov for ekstra opbinding.
- Forekomst af skader og hærværk på planter og espaliere.
- Behov for vanding i meget tørre perioder.
- Behov for gødskning.

BESTILLINGSOPGAVER

- Opbinding.
- Ekstra nedklipning.
- Efterplantning.
- Etableringspleje.
- Vanding.
- Gødskning.

4

Klippet hæk og pur

Den enkelte beplantning skal som udgangspunkt klippes i samme periode hvert år.

Der klippes tilbage til sidste års klip med mindre at andet aftales med tilsynet.

Klippetiderne afhænger af art, jfr. den lokale driftsplan.

Klippehøjde og klippebredde for den enkelte hæk eller pur jfr. den lokale driftsplan.

Klipning af top, en side, begge sider jfr. den lokale driftsplan.

Højdeklasse

Under 50 cm	0
Fra 50-120 cm	A
Fra 120-180 cm	B
Fra 180-250 cm	C
Over 250 cm	D

De enkelte arbejdsopgaver skal så vidt muligt udføres i én arbejdsgang og med løbende oprydning og renhold af arbejdsstedet, sådan at arbejdsstedet fremstår ryddeligt ved arbejdsdagens ophør.

Eventuel lokal deponering af afklippet materiale aftales med tilsynet og etableres efter fornødne tilladelser og med etablering af nødvendige afspærringer.

Der må ikke anvendes kemiske bekæmpelsesmidler eller pesticider af nogen art på kommunale arealer.

Der må kun anvendes gødning, som er godkendt af EU/Danmark, ligesom EU/danske forskrifter for opbevaring, benyttelse og bortskaffelse af bl.a. brugt emballage skal følges.

Særlige hensyn på kirkegårde

Der skal generelt være pænt og ryddeligt på kirkegården, også under gennemførsel af større arbejder. Det er vigtigt at have fokus på at der orienteres forud og under anlægsarbejder og ekstraordinære driftsopgaver f.eks. via breve til gravstedsejerne eller informationsskilte. Arbejdet må ikke være til gene for begravelseshandlinger eller for gravstedsbesøgende. Arbejdet skal planlægges og udføres så gravstedsbesøgende ikke generes unødigt. Arbejdet skal udføres med små el-drevne maskiner (motorsav, kratrydder, selvkørende græsklipper, hækklippere m.v.) med mindre, at andet aftales med tilsynet.

4 KLIPPET HÆK OG PUR

4.1 Prydhæk

Prydhække er præcise og veludviklede hække som bruges til indramning og opdeling i haveanlæg og på kirkegårde.

Plejen sigter mod at prydhækken fremstår med skarpe og præcise former og plejen skal sikre, at formen opretholdes. Hækkens består af én art og de enkelte hækplanter skal fremstå i god og tæt vækst helt til jorden. Ukrudt må ikke påvirke hækkens vækst eller udseende.

STANDARDOPGAVER

Tilstandskrav

- Ukrudt må ikke sætte blomst.
- Synligt ukrudt må ikke blive højere end 5 cm, eller vokse ud over hækkens form. Der må højst være 4 stk. synligt ukrudt pr. 3 meter løbende hæk.
- Klippehøjde og klippebredde defineres i den lokale driftsplan.
- Efter klipning skal hækken have en rethed på 1 cm over 5 meter og må højst afvige 5 cm i hele hækkens længde.

Udførelseskrav

- Der klippes tilbage til sidste afklipning med mindre at andet aftales med tilsynet.
- Afklip opsamles og bortskaffes samme dag.
- Klippeterminer afhængig af art, jfr. den lokale driftsplan.
- Uønsket vedagtig nyopvækst fjernes med rod 1 gang om året efter aftale med tilsynet.
- Prydhække gødes efter gødningsplan 1 gang om året jfr. den lokale driftsplan.
- Døde planter og behov for efterplantning.

Meldepligt

- Fysiske skader.
- Alvorlige sygdomsangreb.
- Behov for vanding.
- Behov for fjernelse af vildskud fra roden.
- Problemer med at overholde fritrumsprofilerne jfr. kapitel 5 *Træer og bevoksninger*.

BESTILLINGSOPGAVER

- Etableringspleje af hæk.
- Efterplantning af enkelte planter.
- Tilbagebeskæring af hæk.
- Højderegulering af hæk.
- Ekstra klipning af hæk eller dele af hæk.
- Fjernelse af vildskud fra roden.
- Vanding af hæk.

4 KLIPPET HÆK OG PUR

4.2 Gravstedshæk

Gravstedshække er ensartede og veludviklede hække som bruges til indramning af gravsteder. På kirkegården er hækkens rumdannende funktion en vigtig forudsætning for at skabe plads og afskærmning til de gravstedsbesøgendes refleksion og sorgbearbejdning.

Plejen sigter mod at gravstedshække er hække klippet i præcise former, der fremstår tætte, sunde og i god vækst. Plejen sigter mod, at gravstedshækken fastholdes og udvikles som sammenhængende, ensartet indhegning af gravsteder. Ukrudt må ikke skæmme udtrykket eller hæmme hækkens vækst.

STANDARDOPGAVER

Tilstandskrav

- Ukrudt må ikke sætte blomst.
- Synligt ukrudt må ikke blive højere end 5 cm.
- Klippehøjde og klippebredde defineres i den lokale driftsplan.
- Efter klipning skal hækken have en rethed på 4 cm over 5 meter.

Udførelseskrav

- Der klippes tilbage til sidste års klip med mindre at andet er aftalt.
- Afklip opsamles og bortskaffes samme dag.
- Klippeterminer defineres i den lokale driftsplan.
- Uønsket vedagtig nyopvækst fjernes med rod 1 gang om året efter aftale med tilsynet.
- Opretning og udskiftning af hække foretages for indtil 10 % af hækkene pr. år efter aftale med tilsynet.
- Opretning efter sætninger (hækken tages op og genplantes efter tilførsel af muld) efter aftale med tilsynet.
- Udskiftning af skadede, døde eller døende hækplanter efter aftale med tilsynet.

Meldepligt

- Problemer med at overholde fritrumsprofilerne jfr. kapitel 5 *Træer og bevoksninger*. Behov for genopretning ud over udførelseskrav
- Fysiske skader på hækken.
- Forekomst af skadedyr og sygdom.
- Behov for gødskning af hækken.

BESTILLINGSOPGAVER

- Genplantning af hæk.
- Etableringspleje af hæk.
- Gødning af hæk.
- Tilbagebeskæring af hæk.
- Højderegulering af hæk.
- Ekstra klipning af hæk eller dele af hæk.

4 KLIPPET HÆK OG PUR

4.3 Hæk

Hække er ensartede og veludviklede, og bruges til indramning og opdeling.

Plejen sigter mod at hækkene er tætte, sunde og i god vækst og består af én eller få rækker planter af samme art. Hækkens form skal fremstå regelmæssigt og plejen skal sikre at formen opretholdes. Ukrudt må ikke skæmme udtrykket eller hæmme hækkens vækst.

STANDARDOPGAVER

Tilstandskrav

- Synligt ukrudt må ikke skæmme helhedsindtrykket eller hæmme hækkens vækst.
- Klippehøjde og klippebredde defineres i den lokale driftsplan.
- Efter klipning skal hækken have en rethed på 5 cm over 5 meter.

Udførelseskrav

- Klippeterminer defineres i den lokale driftsplan.
- Der klippes tilbage til sidste års klip med mindre at andet aftales med tilsynet.
- Afklip opsamles og bortskaffes samme dag.
- Uønsket vedagtig nyopvækst fjernes med rod 1 gang om året efter aftale med tilsynet.

Meldepligt

- Problemer med at overholde fritrumsprofilerne jfr. kapitel 5 *Træer og bevoksninger*. Fysiske skader på hækken.
- Døde planter og behov for efterplantning.
- Forekomst af skadedyr og sygdom.
- Behov for fjernelse af vildskud fra roden.

BESTILLINGSOPGAVER

- Etableringspleje af hæk.
- Efterplantning af enkelte planter.
- Gødsning af hæk.
- Tilbagebeskæring af hæk.
- Fjernelse af vildskud fra roden.
- Højderegulering af hæk.
- Ekstra klipning af hæk eller dele af hæk.

4 KLIPPET HÆK OG PUR

4.4 Landskabshæk

Landskabshække er robuste hækelementer i parker, naturområder og på veje, som har en indrammende eller opdelende funktion.

Landskabshække kan bestå af en eller flere arter og der kan forekomme selvsåede planter i hækken. Hækken må ikke hindre færdsel på veje og stier. Ukrudt må ikke skæmme udtrykket væsentligt.

Plejen sigter mod, at landskabshækkene er sunde og i god vækst.

STANDARDOPGAVER

Tilstandskrav

- Klippehøjde og klippebredde defineres i den lokale driftsplan.

Udførelseskrav

- Der klippes tilbage til sidste års klip medmindre andet aftales med tilsynet.
- Afklip opsamles og bortskaffes samme dag.
- Klippetermin defineres den lokale driftsplan.

Meldepligt

- Fysiske skader på hækken.
- Døde planter og behov for efterplantning.
- Problemer med at overholde fritrumsprofilerne jfr. kapitel 5 *Træer og bevoksninger*.

BESTILLINGSOPGAVER

- Etableringspleje af hæk.
- Efterplantning af enkelte planter.
- Fjernelse af uønsket vedopvækst med rod.
- Fjernelse af vildskud fra roden.
- Ukrudtsbekæmpelse ved lugning.
- Tilbagebeskæring af hæk.
- Højderegulering af hæk.
- Ekstra klipning af hæk eller dele af hæk.

4 KLIPPET HÆK OG PUR

4.5 Pur og formklippede buske

4.5.1 Pur

4.5.2 Formklippet busk

Pur er ensartede og veludviklede elementer som bruges til indramning, opdeling og fladedækning. Formklippede buske bidrager med geometriske eller organiske former på kirkegårde og i haverum.

Plejen sigter mod, at pur og formklippede buske er klippet i præcise former og fremstår tætte, sunde og i god vækst. Plejen skal sikre at formen opretholdes. Et klippet pur består af flere rækker planter af samme art, som danner en ensartet flade.

STANDARDOPGAVER

Tilstandskrav

- Ukrudt må ikke sætte blomst.
- Synligt ukrudt må ikke blive højere end 15 cm.
- Klippedimensioner og -form defineres i den lokale driftsplan.
- Efter klipning skal på lige flader have en rethed på 5 cm over 5 meter.

Udførelseskrav

- Der klippes tilbage til sidste års klip med mindre at andet aftales med tilsynet.
- Afklip opsamles og bortskaffes samme dag.
- Klippeterminer defineres i den lokale driftsplan.
- Uønsket vedagtig nyopvækst fjernes med rod 1 gang om året efter aftale med tilsynet.

Meldepligt

- Fysiske skader på hækken.
- Behov for fjernelse af vildskud fra roden.
- Døde planter eller behov for efterplantning.
- Forekomst af skadedyr og sygdom.
- Problemer med at overholde fritrumsprofilerne jfr. kapitel 5 *Træer og bevoksninger*.

BESTILLINGSOPGAVER

- Etableringspleje.
- Efterplantning af enkelte planter.
- Gødskning.
- Tilbagebeskæring.
- Højderegulering.
- Ekstra klipning.
- Fjernelse af vildskud fra roden.

5

Træer og bevoksninger

5 TRÆER OG BEVOKSNINGER

I dette afsnit henvises til en række vejledninger og administrationsgrundlag for bevoksninger og træer, som kan hentes via forvalterredskabet på intranettet <https://tmf.kkintra.kk.dk/indhold/forvalterredskab>

- Plantning af træer
- Vanding af træer
- Beskæring af gadetræer og allétræer
- Gravning ved træer
- Risikotræer – fældning og flagermus
- Risikotræer – torsoer
- Træartsvalg for gadetræer
- Træartsvalg i parker og naturområder
- Procedure for fritrumsbeskæring ved hække og træer
- Procedure for grene i el ledninger
- Spiselige planter

Generelle tilstandskrav og meldepligter

Alle træer skal fremtræde sunde, have synlig tilvækst og en stabil grenstruktur. Vækst og farve bør være typisk for arten.

Den udførende skal reagere på afvigelser fra disse forhold og har meldepligt til tilsynet, herunder hvis der er behov for vanding af hensyn til overlevelse, behov for beskæring af hensyn til udvikling eller sikkerhed samt i bevoksninger behov for tilbagerykning, efterplantninger m.v.

Etableringspleje

Kvalitetshåndbogen beskriver i udgangspunktet drift og pleje i almindelighed, de overordnede opgaver i etableringsplejen er beskrevet i bestillingsopgaver for det enkelte element samt i forvalterredskabet. En undtagelse er dog træer, hvor etableringsplejen ofte strækker sig over mange år og glider sammen med den almindelige drift.

Sikkerhed

Træerne skal være i en sikkerhedsmæssig forsvarlig stand, det vil sige:

- Ved færdselsarealer (f.eks. langs stier og veje, ved opholdspladser og på legepladser) må der ikke forekomme døde, knækkede, nedfaldne eller afskårne grene, disse fjernes hurtigst muligt.
- Alvorlige påkørsler og skader på træer, især ved færdselsarealer, registreres og drøftes straks med tilsynet. I tilfælde af erstatningskrav beregnes skadens værdi efter Værdisætning af træer, VAT19, eller nyere version.
- Svampe- og insektangreb, der har sikkerhedsmæssige konsekvenser, skal straks meldes til tilsynet.
- Andre forhold der udgør en sikkerhedsrisiko, herunder væltede træer, løsnede rodager m.v., skal straks meldes til tilsynet.

Træerne må ikke genere færdsel, oversigtsforhold, lys/ledninger eller byrumsinventar samt nabobygninger. Der skal foretages de nødvendige beskæringer for at sikre dette og man skal samtidig respektere træernes naturlige vækstform.

Ved klipning, slåning, beskæring, ukrudtsbekæmpelse m.v. af hensyn til fritrumsprofiler skal der så vidt muligt sikres at der beskæres så langt tilbage at tilvæksten inden næste udførelse ikke generer fritrumsprofilen under normale vækstvilkår eller det skal sikres at frekvensen for aktiviteten justeres tilsvarende.

Nedenfor anføres generelle fritrumsafstande, den lokale driftsplan beskriver evt. afvigelser herfra.

Vej og kørebane	Der friholdes indtil 4,5 meter over fladen.
Gangstier inkl. trapper	Der friholdes indtil 2,8 meter over fladen.
Cykelsti, fortov og plads	Der friholdes indtil 2,8 meter over fladen.
Oversigtsforhold i forbindelse med færdselsarealer	Der friholdes jfr. lokal driftsplan.
Belysningskilder	Der friholdes mellem belysning og den oplyste flade eller genstand.
Belysningsledninger	Der friholdes 1,5 meter over og til siden og 3 meter under ledningen.
Bæreledninger	Ledningen friholdes.
Skilte, færdselstavler, lyskurve m.v.	Der friholdes så udstyrets information kan aflæses i tilstrækkelig afstand.
Elskabe, dæksler og andre tekniske installationer	Der friholdes så installationen kan tilgås.
Nabobygninger ved vejarealer m.v.	Der friholdes indtil 2 meter fra facader, vinduer og tag.
Nabomatrikler	Der friholdes indtil 2,8 meter over matrikelskel.

→

Parkgriller	Der friholdes indtil 5 meter i alle retninger.
Hegn, legpladshegn og sportshegn	Der friholdes så bevoksningen ikke berører hegn.
Legeelementer	Der friholdes indtil 1 meter i alle retninger.
Sports- og motions-elementer	Der friholdes indtil 1 meter i alle retninger.
Redningsposte	Der friholdes indtil 1 meter i alle retninger.
Monumenter og monumenter med vand	Der friholdes indtil 1 meter fra monumentet inkl. sokkel i alle retninger.
Gravsteder i brug og bevaringsværdige gravsteder	Der friholdes indtil 2 meter over fladen i forhold til bevoksning der rækker ind over gravstedet.
Kirkegårds-monumenter	Der friholdes indtil 1 meter fra monumentet inkl. sokkel i alle retninger.
Bevaringsværdige gravminder niveau A	Der friholdes indtil 20 cm fra gravmindet samt tilhørende hegn og borner.
Bevaringsværdige gravminder niveau B	Der friholdes indtil 20 cm fra gravmindet.
Bevaringsværdige gravminder niveau C	Der friholdes så gravmindets inskription kan ses.
Byinventar, bygværker, vandinstallationer og gravstedselementer ud over ovenstående	Der friholdes så bevoksningen ikke generer brugen af inventaret, udsynet til inventaret eller rører inventaret. Undtaget herfor er dog espalierede planter og lignende hvor disse er tiltænkt. Den lokale driftsplan kan indeholde angivelser om disse f.eks. i forhold til vinduer og døre.

Beskæring

Træerne skal beskæres i overensstemmelse med retningslinjerne angivet i materialet om beskæring i forvalterværktøjet.

Ved beskæring skal der tages særligt hensyn til træernes helhedsvirkning, artens karakteristika og alder, derefter prioriteres krav om gennemgående stamme og nødvendig opstamning.

Beskæring skal altid udføres, så træet tager mindst muligt skade. Udstyr og arbejdsmetoder, der skader træets bark, er ikke tilladt.

Som udgangspunkt må der kun anvendes håndsav og -sakse. Brug af motorsave skal godkendes af tilsynet før anvendelse.

Diameteren af grene, der på sigt skal væk, samt bortskæringer af flere grene i samme stammehøjde må højst være en tredjedel af stammens diameter, dog aldrig mere end 10 cm i diameter. Større grene kan i specielle tilfælde beskæres efter aftale med tilsynet.

Arbejde i nærheden af træer

Inden for træets dryp- og vækstzone og mindst 4 m fra træets stamme må der ikke placeres materiel med totalvægt på mere end 3.500 kg og/eller med et akseltryk på mere end 1.750 kg. Der skal udvises særlig varsomhed som trimning omkring træer, så stammen ikke beskadiges.

Der må ikke anvendes kemiske bekæmpelsesmidler eller pesticider af nogen art på kommunale arealer.

Der må kun anvendes gødning, som er godkendt af EU/Danmark, ligesom EU/danske forskrifter for opbevaring, benyttelse og bortskaffelse af bl.a. brugt emballage skal følges.

Særlige hensyn på kirkegårde

Der skal generelt være pænt og ryddeligt på kirkegården, også under gennemførsel af større arbejder. Det er vigtigt at have fokus på at der orienteres forud og under anlægsarbejder og ekstraordinære driftsopgaver f.eks. via breve til gravstedsejerne eller informationsskilte. Arbejdet må ikke være til gene for begravelseshandlinger eller for gravstedsbesøgende. Arbejdet skal planlægges og udføres så gravstedsbesøgende ikke generes unødigt. Arbejdet skal udføres med små el-drevne maskiner (motorsav, kratrydder, selvkørende græsklipper, hæklippere m.v.) med mindre, at andet aftales med tilsynet.

5 TRÆER OG BEVOKSNINGER

5.1 Buskplantninger (prydbuske, busketter, bunddækkende buske)

5.1.1 Prydbusketter (inkl. enkeltstående prydbuske)

5.1.2 Busketter (inkl. fritvoksende hække)

5.1.3 Bunddækkende buske

Buskplantninger udgør ensartede, sammenhængende flader eller rumafgrænsende elementer med oplevelser, der varierer af buskenes forskellige former, farver og dufte. Buskplantninger kan bestå af en eller flere arter. Bunddækkende buske er som regel ensartede beplantninger, der danner en jævn flade.

Plejen sigter mod at buskene fremtræder frodige og harmoniske. Karakter, udtryk og størrelse kan variere, men fælles gælder at plejen tager udgangspunkt i at buskarternes prydværdi udfoldes bedst muligt.

Træer i busketter og bunddækkende buske beskrives som park- og naturtræer.

STANDARDOPGAVER

Tilstandskrav

- Buskplantningerne må ikke genere fritrumsprofilerne jfr. kapitel 5 *Træer og bevoksninger*. Døde, visne og brækkede grene må ikke skæmme helheden.
- Vissent løv må ikke genere evt. bunddækkende vækst. Fjernes efter aftale med tilsynet eller jfr. den lokale driftsplan.
- Ukrudt må ikke skæmme helheden eller hæmme buskenes vækst.

Udførelseskrav

- Beskæring skal udføres så buskenes naturlige udseende og vækstform respekteres.
- Grene m.v. der hænger ind i fritrumsprofilerne beskæres mindst en gang om året.
- Uønsket vedagtig nyopvækst fjernes med rod 1 gang om året efter aftale med tilsynet.

BESKÆRING AF PRYDBUSKETTER

- Prydbuskene beskæres eller nedskæres hvert 2. år (50% af arealet om året) af hensyn til blomstring, størrelse vækstform og art efter aftale med tilsynet eller jfr. den lokale driftsplan.

BESKÆRING AF BUSKETTER

- Busketterne beskæres eller nedskæres hvert 5. år (20% af arealet om året) af hensyn til blomstring, størrelse vækstform og art efter aftale med tilsynet eller jfr. den lokale driftsplan.

BESKÆRING AF BUNDDÆKKENDE BUSKE

- De bunddækkende buske udtyndingsbeskæres, nedskæres eller knuses hvert 10. år (10 % af arealet om året) efter aftale med tilsynet eller jfr. den lokale driftsplan.

Meldepligt

- Behov for efterplantning.
- Behov for fjernelse af nedfaldent løv.

BESTILLINGSOPGAVER

- Efterplantning.
- Etableringspleje.
- Fjernelse af løv.
- Gødskning efter gødningsplan.
- Tilbagerykning af buskplantningens kant.

5 TRÆER OG BEVOKSNINGER

5.2 Bevoksninger (krat og skov)

5.2.1 Parkbevoksning

5.2.2 Landskabsbevoksning

Bevoksninger er robuste, dynamiske elementer i parker og naturområder samt på kirkegårde.

Karakter, udtryk og størrelse kan variere, men fælles gælder det at plejen tager udgangspunkt i, at bevoksningerne fremtræder frodige og harmoniske og at den naturlige udvikling i bevoksningen styres mod det ønskede udtryk.

STANDARDOPGAVER

Tilstandskrav

- Bevoksningerne må ikke genere fritrumsprofilerne jfr. kapitel 5 *Træer og bevoksninger*.

Udførelseskrav

- Grene, stammer m.v. der hænger ind i fritrumsprofilerne beskæres mindst 1 gang årligt efter aftale med tilsynet. Alternativt kan bevoksningens kant langs stier m.v. rykkes ind.
- Ved beskæring og skovning over blomster, græs og belægningselementer skal alt affald fjernes og følge-skader reetableres til samme standard.
- Fældede træer og afskårne grene/kvas kan efterlades i bunden af bevoksningen hvor det ikke skygger for ønsket opvækst og efter aftale med tilsynet.
- Ved beskæring og skovning over græs og belægningselementer skal alt grene, kviste m.v. fjernes
- Beskæring af grene eller fældning af træer, der udgør en sikkerhedsrisiko efter aftale med tilsynet.
- Ved færdsels- og opholdsarealer fjernes døde, syge og knækkede grene mindst 1 gang årligt efter aftale med tilsynet.

PARKBEVOKSNINGER

- Tyndingshugst typisk hvert 5. år (20% af arealet om året) efter aftale med tilsynet og jfr. lokal driftsplan.
- Nedsikring af vedagtig opvækst typisk hvert 5. år (20% af arealet om året) efter aftale med tilsynet og jfr. lokal driftsplan.

LANDSKABSBEVOKSNINGER

- Tyndingshugst typisk hvert 20. år (5% af arealet om året) efter aftale med tilsynet og jfr. lokal driftsplan.
- Nedsikring af vedagtig opvækst typisk hvert 20 år (5% af arealet om året) efter aftale med tilsynet og jfr. lokal driftsplan.

Meldepligt

- Forekomst af invasive arter.
- Forekomst af potentielle risikotræer.
- Forekomst af døde og potentielt farlige grene.
- Behov for tilbagerykning af bevoksningens kant.

BESTILLINGSOPGAVER

- Plantning.
- Etableringspleje.
- tilbagerykning af bevoksningens kant.
- Fældning af enkelte træer (udover risikotræer).
- Knusning af hugstaffald.
- Stabling eller bunkning af hugstaffald og kvas.
- Fjernelse af invasive arter.
- Fjernelse af uønsket ukrudt.

5 TRÆER OG BEVOKSNINGER

5.3 Dynamiske skovbryn

Dynamiske skovbryn er overgangszoner i varierende størrelser hvor bevoksningen ryddes med års mellemrum. Skovbrynet spiller sammen med de omgivende elementer, særligt græs og giver mulighed for at understøtte biodiversitet ved at skabe læ og flere fødekilder for særligt fugle, sommerfugle og andre insekter.

Overgangszonerne er særligt vigtige hvor der ønskes et dynamisk hegn eller skovbryn med stor naturværdi eller hvor dynamiske bevoksninger og færdselsarealer ligger tæt og det kræver et særligt fokus, at tilgodese både ønsket om fremkommelighed og en naturpræget bevoksning.

Plejen sigter mod, at overgangszonen skal fremtræde som en frodig og harmonisk overgang mellem bevoksning og omgivelser og skal udvikle sig mod den karakter som anføres i udviklingsplanen for området.

STANDARDOPGAVER

Tilstandskrav

- De dynamiske skovbryn må ikke generere fritrumsprofilerne jfr. kapitel 5 *Træer og bevoksninger*.

Udførelseskrav

- Grene, stammer m.v. der hænger ind i fritrumsprofilerne beskæres mindst 1 gang årligt efter aftale med tilsynet.
- Beskæring af grene eller fældning af træer, der udgør en sikkerhedsrisiko efter aftale med tilsynet.
- Ved færdsels- og opholdsarealer fjernes døde, syge og knækkede grene mindst 1 gang årligt efter aftale med tilsynet.
- Fældede træer og afskårne grene/kvas kan efterlades i bunden af bevoksningen hvor det ikke skygger for ønsket opvækst og efter aftale med tilsynet.
- Ved beskæring og skovning over græs og belægningsselementer skal alle grene, kviste m.v. fjernes
- Åbne arealer i overgangszonen kan plejes som det tilstødende element, typisk et natur- eller græselement. Karakter og omfang defineres i den lokale driftsplan.
- Nedsækning eller udtynding af uønsket vedagtig opvækst hvert 2. år (50 % af arealet om året) efter aftale med tilsynet eller jfr. den lokale driftsplan.
- Indrykning af dynamiske skovbryn 1 gang hvert 8. år (svarende til 12 % af arealet om året) omfattende rydning af vedvækster i hele eller dele af zonen og evt. reetablering af tilstødende element. Omfang, herunder stubhøjde og reetablering efter aftale med tilsynet eller jfr. den lokale driftsplan.

Meldepligt

- Forekomst af invasive arter.
- Forekomst af risikotræer.
- Forekomst af døde og potentielt farlige grene.

BESTILLINGSOPGAVER

- Plantning.
- Etableringspleje.
- Bearbejdning af bund.
- Fældning af enkelte træer.
- Knusning af hugstaffald.
- Stabling eller bunkning af hugstaffald og kvas.
- Fjernelse af invasive arter.

5 TRÆER OG BEVOKSNINGER

5.4 Park- og naturtræer

5.4.1 Parktræer

5.4.2 Naturtræer

Park- og naturtræer er træer, der får lov til at udvikle en naturlig krone-opbygning og kan udvikle sig frit i forhold til voksestedet. Træerne anvendes typisk i naturområder, parker og på kirkegårde. Park- og naturtræer med en høj alder har en særlig æstetisk og biologisk værdi.

Plejen skal sikre vækst og trivsel med henblik på at træet kan opnå en høj alder. For træer i ensartede grupper, som f.eks. træerækker, sigter plejen også på et ensartet udtryk.

STANDARDOPGAVER

Tilstandskrav

- Park og naturtræerne må ikke generere fritrums-profilerne jfr. kapitel 5 *Træer og bevoksninger*.
- Vanris på parktræer må ikke forvedde eller være længere end 50 cm.

Udførelseskrav

- Grene, stammer m.v. der hænger ind i fritrums-profilerne beskæres mindst 1 gang årligt efter aftale med tilsynet.
- Beskæring af grene eller fældning af træer, der udgør en sikkerhedsrisiko efter aftale med tilsynet og jfr. sikkerhedsrapporter.
- Ved færdsels- og opholdsarealer fjernes døde, syge og knækkede grene mindst 1 gang årligt efter aftale med tilsynet.

Etablerings- og opbygningspleje af parktræer som nedenstående medmindre den lokale driftsplan foreskriver andet.

- Al beskæring opstartes ved prøvebeskæring mellem driftsudførende og tilsynet.
- Træet beskæres indtil 6 meter over jordniveau.

ALDER 0-20 ÅR (ETABLERINGS- OG OPBYGNINGSFASER)

- Beskæring hvert 2.-3. år (40% af træerne om året).
- Vanding, op- og nedtagning af vandingsposer jfr. lokal driftsplan.
- Kontrol og justering af opbindingsudstyr. Udstyret skal tilpasses træets vækst så stammen ikke beskadiges.
- Opbindingsstokke og -bånd fjernes efter 3. vækstsæson.

ALDER 21+ ÅR

- Beskæring hvert 20. år (5% af træerne om året).

Meldepligt

- Forekomst af risikotræer.
- Forekomst af døde og potentielt farlige grene.

BESTILLINGSOPGAVER

- Genplantning af træ.
- Fældning af træ (ikke risikotræer).
- Stødfræsning.

5 TRÆER OG BEVOKSNINGER

5.5 Gade- og allétræer

5.5.1 Gadetræer

5.5.2 Allétræer

Gade- og allétræer er træer som fremstår fritvoksende i gader og på pladser og i forbindelse med andre færdselsarealer i parker m.v., hvor vækstforholdene ikke er optimale og hvor der stilles store krav til fritrumsprofiler.

Allétræer er træer i alléer, trærækker og andre grupper i parker m.v., hvor der stilles krav til form og ensartethed.

Plejen sigter mod at alletræet eller gadetræet fremstår sundt og stabilt med en naturlig kroneform samt mulighed for tilstrækkelig opstamning. Drift og pleje afhænger især af træets art, alder og placering.

Driften af gadetræsbede udføres jfr. overfladen, typisk grus, træhulsriste, græs eller blomster.

STANDARDOPGAVER

Tilstandskrav

- Gadetræerne må ikke genere fritrumsprofilerne jfr. kapitel 5 *Træer og bevoksninger*.
- Vanris må ikke forvedde eller være længere end 50 cm.

Udførelseskrav

- Grene m.v. der hænger ind i fritrumsprofilerne beskæres mindst 1 gang årligt efter aftale med tilsynet.
- Beskæring af grene eller fældning af træer, der udgør en sikkerhedsrisiko efter aftale med tilsynet og jfr. sikkerhedsrapporter.
- Ved færdsels- og opholdsarealer fjernes døde, syge og knækkede grene mindst 1 gang årligt efter aftale med tilsynet.
- Vanris på rodhals og stamme op til nederste sidegren fjernes minimum 1 gang om året.

Etablerings- og opbygningspleje som nedenstående medmindre den lokale driftsplan foreskriver andet.

- Al beskæring opstartes ved prøvebeskæring mellem driftsudførende og tilsynet.
- Træet beskæres normalt indtil 6 meter over jordniveau, robinie og elm dog indtil 12 meter over jordniveau fra lift.

ALDER 0-3 ÅR (ETABLERINGSFASE)

- Opbygningsbeskæring, opstamning og kronepleje hvert år. Der må højst beskæres 6 betydende og 6 mindre betydende grene pr. træ.
- Vanding, op- og nedtagning af vandingsposer jfr. lokal driftsplan.

- Kontrol og justering af opbindingsudstyr. Udstyret skal tilpasses træets vækst så stammen ikke beskadiges.
- Opbindingsstokke og -bånd fjernes efter 3. vækstsæson.

ALDER 4-20 ÅR (OPBYGNINGSFASE)

- Opbygningsbeskæring, opstamning og kronepleje hvert 2.-3. år (40% af træerne). Der må højst beskæres 10 betydende og 20 mindre betydende grene pr. træ.

ALDER 21+ ÅR

- Opstamning og kronepleje hvert 20. år (5 % af træerne).

Meldepligt

- Forekomst af døde og potentielt farlige grene.
- Forekomst af risikotræer.

BESTILLINGSOPGAVER

- Fældning af træ (ikke risikotræer).
- Opstilling af saltværn.
- Ekstra vanding inkl. op- og nedtagning af vandingsposer.
- Genplantning af træ.
- Stødfæsning

5 TRÆER OG BEVOKSNINGER

5.6 Formede træer

5.6.1 Formklippet træ (inkl. stammehæk)

5.6.2 Knudebeskåret træ (inkl. kultiverede frugttræer)

5.6.3 Stynet træ

5.6.4 Kronereduceret træ

Formede træer er træer, hvor kronen er synligt formet med æstetisk, kulturhistorisk, funktionsmæssigt eller sikkerhedsmæssigt formål. Formede træer anvendes typisk i haverum, på pladser og kirkegårde, men kan også findes i naturområder som f.eks. stynede træer. Formklippede træer kan udgøre en stammehæk.

Driften sigter mod at træet fremstår sundt og i vækst samt at den ønskede form opretholdes.

Driften af gadetræsbede udføres jfr. overfladen, typisk grus, træhulsriste, græs eller blomster.

STANDARDOPGAVER

Tilstandskrav

- De formede træer må ikke genere fritrumsprofilerne jfr. kapitel 5 *Træer og bevoksninger*.
- Stammehække skal have en ensartet kronebund gennem hele vækstsæsonen.

KRONEREDUCEREDE TRÆER

- Vanris må ikke forvedde eller være længere end 50 cm.

FORMKLIPPEDE OG KNUDEBESKÅRNE TRÆER

- Vanris må ikke forekomme.

Udførelseskrav

- Grene m.v. der hænger ind i fritrumsprofilerne beskæres mindst 1 gang årligt efter aftale med tilsynet.
- Beskæring af grene eller fældning af træer, der udgør en sikkerhedsrisiko efter aftale med tilsynet og jfr. sikkerhedsrapporter.
- Ved færdsels- og opholdsarealer fjernes døde, syge og knækkede grene mindst 1 gang årligt efter aftale med tilsynet.

FORMKLIPPEDE TRÆER

- Formklipping 1 gang årligt i september efter aftale med tilsynet.
- Den lokale driftsplan kan foreskrive anden hyppighed af beskæring.
- Vanris på rodhals og stamme op til nederste sidegren fjernes mindst hver 2. måned.

KNUDEBESKÅRNE TRÆER

- Tilbagebeskæring af årsskud til knuder og fjernelse af vanris i kroner i november, 1 gang årligt eller hvert andet år, jfr. lokal driftsplan og efter aftale med tilsynet. Årsskud skæres af med rene snit og der må ikke efterlades stubbe.
- Vanris på rodhals og stamme op til nederste sidegren fjernes mindst hver 2. måned.

STYNEDE TRÆER

- Styning af træerne typisk hvert 5. år efter aftale med tilsynet.
- Den lokale driftsplan kan foreskrive anden hyppighed af beskæring.

KRONEREDUCEREDE TRÆER

- Beskæring af træerne typisk hvert 5. år efter aftale med tilsynet.
- Den lokale driftsplan kan foreskrive anden hyppighed af beskæring.
- Vanris på rodhals og stamme op til nederste sidegren fjernes mindst 1 gang om året.

Eablerings- og opbygningspleje som nedenstående med mindre den lokale driftsplan foreskriver andet.

- Al beskæring opstartes ved prøvebeskæring mellem driftsudførende og tilsynet.
- Træet beskæres indtil 12 meter over jordniveau.

ALDER 0-3 ÅR (ETABLERINGSFASE)

- Opbygningsbeskæring, opstamning og kronepleje typisk hvert 2. år.
- Vanding, op- og nedtagning af vandingsposer jfr. lokal driftsplan.
- Kontrol og justering af opbindingsudstyr. Udstyret skal tilpasses træets vækst så stammen ikke beskadiges.
- Opbindingsstokke og -bånd fjernes efter 3. vækstsæson.

ALDER 4-20 ÅR (OPBYGNINGSFASE)

- Opbygningsbeskæring, opstamning og kronepleje af typisk hvert 2.-3. år.

ALDER 21+ ÅR

- Opstamning og kronepleje af 10% af træerne.

Meldepligt

- Forekomst af døde og potentielt farlige grene.
- Forekomst af risikotræer.

BESTILLINGSOPGAVER

- Fældning af træ (ikke risikotræ).
- Gødning.
- Ekstra vanding, inkl. op- og nedtagning af vandingsposer.
- Genplantning af træ
- Stødfræsning.

6

Naturarealer

Naturarealer er elementer som ofte er omfattet af § 3 i Naturbeskyttelsesloven men ikke passer ind i temaer som Græs, Træer og bevoksninger samt Søer og vandløb.

6 NATURAREALER

6.1 Strand

6.1.1 Sandstrand

Strand er en naturtype som ligger meget tæt på vandkanten og påvirkes så ofte af havvand og vind at arealerne er næsten vegetationsløse. Stranden kan bestå af rent sand eller mere eller mindre af sten i forskellige størrelser og har rekreativ værdi.

Driften skal sigte mod at stranden opleves indbydende og fri for affald.

STANDARDOPGAVER

Tilstandskrav

- Stranden skal fremstå næsten vegetationsløs i hele sin udstrækning og uden større mængder tang og andet opskyllet plantemateriale.

Udførelseskrav

- Bunker af tang og andre opskyllede plantemateriale fjernes og bortskaffes 1 gang om året inden 15. april.
- Vedagtig opvækst og større mængder ukrudt fjernes 2 gange årligt efter aftale med tilsynet.
- Evt. tilførsel af sand eller udjævning af sand jfr. lokal driftsplan.

Meldepligt

- Større lugtgener, herunder fra tang.
- Manglende sanddække.
- Store huller.

BESTILLINGSOPGAVER

- Tilførsel af strandsand.

6 NATURAREALER

6.2 Klitlandskab

Et klitlandskab er en naturtype præget af lav og sparsom bevoksning, beliggende tæt på kysten. Klitlandskabet er typisk præget af sand og med tørke og salttolerante bevoksninger, der domineres af marehalm, sand-hjælme og østersø-hjælme.

Driften af klitlandskabet sigter mod, at klitten er stabil og at naturindhold bevares eller øges.

STANDARDOPGAVER

Tilstandskrav

- Bevoksningen må ikke genere fritrumsprofilerne jfr. kapitel 5 *Træer og bevoksninger*. Bevoksningen er uden vedopvækst over 1 år.

Udførelseskrav

- Slåning af hensyn til fritrumsprofilerne mindst 1 gang om året.
- Uønsket vedagtig nyopvækst fjernes med rod mindst 1 gang om året efter aftale med tilsynet.
- Ukrudt herudover fjernes jfr. lokal driftsplan.

Meldepligt

- Behov for genplantning af flader med marehalm/hjælme.
- Større huller eller skader.
- Forekomst af invasive arter.

BESTILLINGSOPGAVER

- Efterplantning af marehalm/hjælme inkl. midlertidig hegning.
- Fjernelse af uønsket vedagtig opvækst, aggressorer og invasive arter ud over udførelseskrav.
- Bekæmpelse af invasive arter.
- Udjævning af huller og hjulspor.
- Sandpåfyldning.

6 NATURAREALER

6.3 Eng og overdrev

6.3.1 Eng

6.3.2 Strandeng

6.3.3 Overdrev

6.3.4 Strandoverdrev

Overdrev er naturarealer som hovedsageligt er bevokset med græs, halvgræsser og urter med et mindre indslag af krat og enkelte træer. Strandoverdrevet er kystnært og derfor saltpåvirket.

Enge er naturarealer som hovedsageligt er bevokset med græs, halvgræsser og urter. Strandeng er kystnær og derfor saltpåvirket i modsætning til de ferske enge. På arealer med græsning er det de frivillige græsningsansvarlige som har forpligtigelsen til dagligt at tilse dyr og hegning samt at vedligeholde hegnet.

Driften af enge og overdrev sigter mod at øge eller bevare naturindholdet på arealerne ved at fjerne afklip så næringsstofftilførsel begrænses.

STANDARDOPGAVER

Tilstandskrav

- Afklip må ikke skæmme eller genere færdslen på tilstødende belægnings.

Udførelseskrav

- Enge og overdrev slås 0-2 gange årligt efter aftale med tilsynet, afslået materiale opsamles og bortskaffes, slåhøjde efter aftale med tilsynet. Renslåning omkring terræninventar m.v. udføres samtidig.
- Metode og tidspunkt for slåning tilrettelægges med hensyn til dyre og planteliv samt arealets bæreevne og efter aftale med tilsynet.
- På arealer med græsning slås områder med højt græs og urter (det ikke-græssede) slås 0-1 gang i sæsonen efter aftale med tilsynet.

Meldepligt

- Behov for klipning af hensyn til fritrumsprofilerne jfr. kapitel 5 *Træer og bevoksninger*. Skader som kræver genopretning.
- Forekomst af invasive arter.
- Forekomst af uønsket vedagtig opvækst.

BESTILLINGSOPGAVER

- Klipning af hensyn til færdselsarealer.
- Ekstra slåning inkl. opsamling og bortskaffelse af afklip.
- Opretning.
- Bekæmpelse af invasive arter.
- Fjernelse af uønsket vedagtig opvækst med rod.

6 NATURAREALER

6.4 Mose og sumpskov

6.4.1 Mose

6.4.2 Sumpskov

Mose er en naturtype med høj vandmætning af jorden og ofte klart vandspejl nogle steder. Vegetationen består hovedsageligt af urter tilpasset fugtig bund, og kun i mindre omfang vedplanter. Sumpskov er en bevoksning med høj vandmætning af jorden og ofte klart vandspejl nogle steder. Vegetationen består hovedsageligt af el, pil, birk, ask, hæg og eg på de lidt tørrere områder.

Driften af mose og sumpskov skal sigte mod, at naturindholdet bevares eller øges primært ved at undgå utilsigtet tilgroning af mosen og efterlade dødt ved m.v.

STANDARDOPGAVER

Tilstandskrav

- Mose og sumpskov må ikke genere fritrumsprofilerne jfr. indledningen til kapitel 5 *Træer og bevoksninger*.

Udførelseskrav

- Arbejder i mose og sumpskov foretages med ikke-skadende udstyr og så vidt muligt i frostperioder.
- Grene, stammer m.v. der hænger ind i fritrumsprofilerne beskæres 1 gang om året efter aftale med tilsynet. Materialet skal blive liggende.
- Slåning af græs og urter af hensyn til fritrumsprofilerne 1 gang om året efter aftale med tilsynet.
- Beskæring af grene eller fældning af træer, der udgør en sikkerhedsrisiko efter aftale med tilsynet og jfr. sikkerhedsrapporter.

Meldepligt

- Behov for udtynding eller tilbagerykning af skovbryn.
- Forekomst af invasive arter.
- Forekomst af risikotræer.
- Forekomst af døde og potentielt farlige grene.
- Forekomst af invasive arter.
- Forekomst af uønskede vedagtig opvækst.

BESTILLINGSOPGAVER

- Tyndingshugst.
- Tilbagerykning af bryn.
- Fjernelse af invasive arter.
- Fjernelse af aggressivt ukrudt.
- Klipning af hensyn til fritrumsprofiler.
- Bekæmpelse af invasive arter.
- Fjernelse af vedagtig opvækst.
- Nedskæring og fældning af krat og træer.

6 NATURAREALER

6.5 Rørskov

6.5.1 Rørskov med fast slåning

6.5.2 Rørskov uden fast slåning

Rørskov er en vegetationstype i våde områder langs bredder og på lavt vand. Den består typisk af tagrør og dunhammer. Rørskov har en høj naturmæssig og rekreativ værdi.

Driften skal sikre en tæt og stabil rørskov, som ikke breder sig under hensyntagen til dyrelivet.

STANDARDOPGAVER

Tilstandskrav

- Rørskoven må ikke genere fritrumsprofilerne jfr. kapitel 5 *Træer og bevoksninger*.

Udførelseskrav

- Slåning af hensyn til fritrumsprofilerne 1 gang om året jfr. lokal driftsplan og efter aftale med tilsynet.
- Slåning af hensyn til udsyn og for at sikre åbne arealer jfr. lokal driftsplan og efter aftale med tilsynet.
- Slåning for at forhindre forøgelse af omfanget af rørskoven jfr. lokal driftsplan og efter aftale med tilsynet. Rørskoven slås 10 cm under vandoverfladen.
- Rørhøst udføres kun mellem 1. november og 29. februar.

Meldepligt

- Forekomst af invasive arter.
- Forekomst af aggressorer.

BESTILLINGSOPGAVER

- Bekæmpelse af invasive arter og aggressorer.
- Ekstra slåning af rørskov.
- Aggressive og dominerende træagtige planter fjernes.

6 NATURAREALER

6.6 Bredvegetation

Bredvegetation består af græs-, urte- og vedsumpplanter langs breder og brinker. Bredvegetation spiller en vigtig rolle for at mindske erosion og stabilisere breder og brinker, men kan også have en æstetisk kvalitet.

Driften sigter mod, at bredvegetationen spiller positivt ind i områdets æstetik og biodiversitet og brinkerne holdes stabile.

STANDARDOPGAVER

Tilstandskrav

- Bredvegetationen må ikke genere fritrumsprofilerne jfr. kapitel 5 *Træer og bevoksninger*.

Udførelseskrav

SLÅNING

- Efter aftale med tilsynet skæres bredvegetationen ned 1 gang i vinterhalvåret. Alt afskåret materiale fjernes. Omfang defineres i den lokale driftsplan.
- Den lokale driftsplan kan definere yderligere nedskæringer i vækstsæsonen af hensyn til udsyn, fritrumsprofiler m.v.

Meldepligt

- Erosion af brinker.
- Forekomst af invasive arter.

BESTILLINGSOPGAVER

- Bekæmpelse af invasive arter.
- Ekstra slåning.

7

Søer og vandløb

7 SØER OG VANDLØB

Søer og vandløb omfatter de driftselementer, som hører til vandløbssystemet jfr. Vandløbsloven. Det er væsentligt at holde sig for øje at vandløb jfr. lovens definitioner er en samledefinition af: Vandløb, søer, moser, dræn, rørlagte løb, branddamme mm. Ifølge Vandløbsloven kan et vandløb klassificeres som hhv. privat eller offentligt. Privat, hvor grundejer har vedligeholdelsesforpligtigelsen, eller offentligt, hvor den kommunale vandløbsmyndighed har vedligeholdelsesforpligtigelsen.

Vandløb og søer er omfattet af en egentlig vandløbsvedligeholdelse, der sigter mod at sikre de gældende afstrømnings- og miljøforhold, som findes for det enkelte vandområde. Derudover kan der udføres almen drift – dvs. pleje af arealerne samt renhold af affald, såvel i vandet som på bredarealerne. For nuværende har Teknik- og Miljøforvaltningen udarbejdet en oversigt over, hvilke vandelementer, der i dag er defineret som søer eller vandløb (se forvalterredskab for oversigt). Dræn er ikke medtaget i denne oversigt, men er i vandløbslovens forstand vandløb, hvor ejeren har den fulde vedligeholdelsespligt. Dræn og andre ledninger, som leder (regn) vand fra befæstede arealer er per definition spildevandsanlæg.

Offentlige vandløb

For offentlige vandløb gælder, at det er Københavns Kommune, som vandløbsmyndighed, som varetager vedligeholdelsen efter vandløbslovens bestemmelser og afholder udgifterne hertil, uanset hvilken person eller instans, som ejer de pågældende vandløb. Formålet med en egentlig vandløbsvedligeholdelse jfr. vandløbsloven er at sikre vandløbets vandføringsevne samt miljøtilstand. Den egentlige vandløbsvedligeholdelse af offentlige vandløb er ikke omfattet af denne kvalitets-håndbog, men er defineret i vandløbsregulativer, som udarbejdes af vandløbsmyndigheden. Egentlig vandløbsvedligeholdelse er grødefjernelse i vandløbet, fjernelse af aflejringer samt sikring af skråningsanlæg.

I denne kvalitetshåndbog beskrives de offentlige vandløb derfor kun i forbindelse med almen areal vedligeholdelse og renhold, som har til sigte at opretholde de rekreative forhold i og omkring vandløbet samt at sikre de æstetiske forhold og anvendelsen af de pågældende arealer.

Private vandløb

Københavns Kommune er ejer af en række søer og vandløb, som er klassificeret som private vandløb. Københavns Kommune er forpligtet som ejer, til at gennemføre egentlig vandløbsvedligeholdelse (som nævnt ovenfor). Derudover skal Københavns Kommune som grundejer udføre den almene arealvedligeholdelse og renhold af fast affald mm. I kvalitetshåndbogen er de kommunalt ejede private

vandløb derfor beskrevet både med hensyn til vandløbsvedligeholdelse samt almen arealvedligeholdelse.

Oversigt over vandløb

I nedenstående oversigt er angivet, hvilke søer og vandløb som Københavns Kommune har klassificeret og for nuværende administrerer. Listen er ikke statisk og hvis der konstateres nye vandløb – defineret som lavninger som er regelmæssig vandfyldt og har afvanding – vil Københavns Kommune føje disse til listen. Disse "nye" vandløb vil i udgangspunktet blive defineret som private, hvor bredejereren har vedligeholdelsen. Afgrænsningen af vandløb og søer i forhold til vandløbslovens bestemmelser er defineret ved kronekant eller regulativvandstand. For offentlige vandløb henvises til gældende vandløbsregulativer for vandløbets udstrækning. For private vandløb anvendes nedenstående afgrænsning vha. kronekant.

For nuværende er flg. vandløb klassificeret

OFFENTLIGE: Fæstningskanalen, Utterslev Mose og Østre Kanal del, Maglerenden, Nordkanalen og Søborghusrenden, Emdrup Sø, Lygte Å, Ladegårds Å, De Indre Søer, Sølgadeløbet, Østre Anlæg, Østre Løb og Kastelsgravene samt Damhussøen og Grøndals Å. Dertil kommer vandløb med særlig afløbsmæssig interesse: Kagsbæk og Kagsmosen, Kirkeåen og Kastrup Fort inkl. Kastrupløbet.

PRIVATE: Fælledparkens sø inkl. oppumpning og Fælledløbet, Ørstedsparkens Sø, Kildevældssøen, søen i Ryparkens naturpark, Degnemosen, Louisehullet, Sø i Valbyparken, Badesøen (Gyngemosen), Tingbæk (Gyngemosen). Kirkemosen inkl. tilløb, vandløb på Damhusengen, Rødovrerenden. På Amager findes en række småvandløb, Grønjordssøen samt søer og vandløb under pumpelagene. Dertil findes enkeltmandsvandløb (ejet af KK): Utterslev og Brønshøj gadekær.

Ismålinger og skøjtebaner

Vejledninger og administrationsgrundlag for Ismålinger og skøjtebaner på søer, kan hentes via forvalterredskabet på <https://tmf.kkintra.kk.dk/indhold/forvalterredskab>.

Lokal driftsplan

Den lokale driftsplan for private søer og vandløb samt dræn og grøfter indeholder oplysninger om tilsyns- og rensningsfrekvenser mv. samt placering af ind- og udløb, underføringer mv. for så vidt de ikke fremgår af generelle driftskort.

7 VAND

7.1 Offentlige søer og vandløb

Søer og vandløb, som er offentlige vandløb jfr. Vandløbsloven og underlagt regulativ bestemmelser og disses krav til vandløbets vedligehold og afstrømning. Det er vandløbsmyndigheden som udfører selve vandløbsvedligeholdn inkl. rensning af ind- og udløb.

Øvrige opgaver, herunder almen areal vedligehold og renhold varetages af den geografiske enhed. Opgaven afgrænses mod vandløbet af kronekant eller regulativvandstand som defineret i vandløbets regulativ.

Plejen sigter mod at der ikke er væsentlige lugtgener og at de offentlige søer og vandløb fremtræder tiltalende.

STANDARDOPGAVER

Tilstandskrav

- Ansvar for den hydrauliske drift ligger hos den kommunale vandløbsmyndighed.

Udførelseskrav

-

Meldepligt

- Væsentlige lugtgener, væsentlige ændringer i vandstanden, kraftig algevækst, store mængder døde fisk eller fugle og andre forhold, der indikerer, at tilstanden i søen ikke er i orden, skal meldes til tilsynet. Døde dyr, særligt fugle håndteres jfr. anvisning i forvalterredskabet.
- Manglende eller defekt redningsudstyr.
- Forekomst af invasive plantearter.
- Stort affald mere end tre meter fra vandkanten.

BESTILLINGSOPGAVER

- Oprensning af stort affald udenfor 3-meter zonen.
- Fjernelse af afslået grødeskæring af flyde- og bundplanter.
- Ikke-hydraulisk oprensning.
- Ikke-hydraulisk grødeskæring.

7 VAND

7.2 Private søer og vandløb

7.2.1 Private søer (Kommunalt ejede)

7.2.2 Private vandløb (Kommunalt ejede)

Vandløb inkl. søer og vandhuller som ikke en del af de offentlige vandløb.
Vandløbsvedligehold inkl. hydraulisk drift varetages i den almindelige drift.

Plejen sigter mod, at vandet kan flyde hensigtsmæssigt samt at der ikke er væsentlige lugtgener, at søer og vandhuller fremtræder indbydende og med mulighed for et naturligt og sundt dyre- og planteliv.

STANDARDOPGAVER

Tilstandskrav

- Søer og vandløb er oprenset og grødeskåret, ind- og udløb er rensat så vandet kan strømme frit.

PRIVAT SØ

- Vandstanden skal være indenfor målsætningen jfr. den lokale driftsplan.

Udførelseskrav

- Rensning af ind og udløb jfr. lokal driftsplan (der beskriver hvor ind/udløb er).
- Større affald i overfladen samt stort og kritisk affald både i overflade og på bund opsamles indtil 3 meter fra vandkanten. Henvielse til definition i kapitel 1 *Renhold af grønne arealer*.
- Spuling og rensning af underføringer.

PRIVAT VANDLØB

- Slåning af vegetation og grødeskæring jfr. lokal driftsplan.
- Oprensning af hensyn til vandaflledning jfr. lokal driftsplan.

Meldepligt

- Væsentlige lugtgener, væsentlige ændringer i vandstanden, kraftig algevækst, store mængder døde fisk eller fugle og andre forhold, der indikerer, at tilstanden i søen ikke er i orden, skal meldes til tilsynet. Døde dyr, særligt fugle håndteres jfr. anvisning i forvalterredskabet.
- Forekomst af invasive plantearter.
- Manglende eller defekt redningsudstyr.
- Stort affald mere end tre meter fra vandkanten.
- Behov for reparation af underføringer.

BESTILLINGSOPGAVER

- Oprensning af stort affald udenfor 3-meter zonen.
- Fjernelse af flyde og bundplanter.
- Oprensning af bundmateriale med hensyntagen til evt. lermembraner.
- Grødeskæring.
- Bredsikring/Faskine sætning.

7 VAND

7.3 Dræn og grøfter

7.3.1 Drængrøft

7.3.2 Rørdræn og underføringer

Grøfter, som ikke er medtaget i oversigten over private vandløb, er ikke en del af det københavnske vandløbssystem og den hydraulisk drift varetages derfor i den almindelige drift.

Plejen sigter mod at grøften kan føre vand, der ikke er væsentlige lugtgener og at der er mulighed for et naturligt og sundt dyre- og planteliv.

STANDARDOPGAVER

Tilstandskrav

- Grøften er oprenset, slået og grødeskåret, dræn og ind- og udløb renses så vandet kan strømme frit.

Udførelseskrav

- Grøftens umiddelbare ind- under- og udløb tilses og renses ved behov 1 gang om året eller jfr. den lokale driftsplan.

DRÆNGRØFT

- Slåning af vegetation jfr. lokal driftsplan.
- Oprensning af hensyn til vandaflledning jfr. lokal driftsplan.

RØRDRÆN OG UNDERFØRINGER

- Spuling eller rensning af hensyn til vandaflledning, jfr. den lokale driftsplan.

Meldepligt

- Væsentlige lugtgener, væsentlige ændringer i vandstanden, kraftig algevækst, store mængder døde fisk eller fugle og andre forhold, der indikerer, at tilstanden i søen ikke er i orden, skal meldes til tilsynet. Døde dyr, særligt fugle håndteres jfr. anvisning i forvalterredskabet.
- Forekomst af invasive plantearter.

BESTILLINGSOPGAVER

- Fjernelse af uønskede aggressorer.
- Udskiftning af rør.

8

Vand- installationer

Vandinstallationer omfatter alle driftselementer som håndterer vand til forskellige former for rekreativ, kunstnerisk eller praktisk brug. Vandet kommer typisk fra drikkevandssystemet, men såkaldt sekundavand kan også komme fra vandløbssystemer eller regnvandsafledningen.

Vandinstallationer omfatter således de klassiske vandinstallationer som springvand, soppebassiner og drikkeposte, men også springvand i søer og rense- og pumpefaciliteter m.v. ved rekreativ brug af regnvand i klimatilpasningsprojekter.

I denne kvalitetshåndbog beskrives vandinstallationer kun i forbindelse med renholdsopgave da den tekniske drift, som f.eks. vintersikring, samt det kunstneriske tilsyn er placeret andetsteds.

Via forvalterredskabet <https://tmf.kkintra.kk.dk/indhold/forvalterredskab> kan der hentes:

- Vejledning for rengøring af vandlegepladser.
- Oversigt over soppesøer samt plan for åbningstider, ansvar for klargøring af soppebassin m.v.

8 VANDINSTALLATIONER

8.1 Monument med vand

8.1.1 Monument med vand

8.1.2 Kirkegårdsmonumenter med vand

Monumenter med vand er klassiske springvand, vandkunster samt kunstnerisk udførte prydbassiner og andre elementer hvor drikkevand anvendes i kunstnerisk sammenhæng.

Driften sigter mod at monumentet fremstår indbydende og opfylder sit prydformål.

STANDARDOPGAVER

Tilstandskrav

KIRKEGÅRDSMONUMENTER MED VAND

- Monumentets flader og kumme fremstår uden visuelt genererende alger, belægnings, sediment m.v.

Udførelseskrav

KIRKEGÅRDSMONUMENTER MED VAND

- Monumentets kumme renses for alger, jord, belægnings og sediment, inkl. evt. afkalkning mindst 1 gang om måneden jfr. lokal driftsplan.
- Ind- og udløb gennemgås og renses jfr. lokal driftsplan.

Meldepligt

- Lugtgener, kraftig algevækst eller andre problemer med vandkvalitet.
- Problemer med vandstanden.
- Manglende funktion af vandcirkulation.
- Skader eller hærværk.

BESTILLINGSOPGAVER

-

8 VANDINSTALLATIONER

8.2 Prydbassin

8.2.1 Prydbassin

8.2.2 Kirkegårdsbassin

8.2.3 Vandplanter i bassin

Prydbassiner er bassiner med en prydfunktion og som typisk har fast bund, forsynes med drikkevand og som afleder til spildevandssystemet. Der kan bruges vandrensningsmidler.

Driften sigter mod at bassinet fremstår indbydende og opfylder sit prydformål.

STANDARDOPGAVER

Tilstandskrav

KIRKEGÅRDSBASSIN

- Kirkegårdsbassinet fremstår uden visuelt genererende alger, belægninger, aflejringer m.v.

Udførelseskrav

KIRKEGÅRDSBASSIN

- Bassinet renses for alger, jord, belægninger og aflejringer, inkl. evt. afkalkning mindst 1 gang om måneden jfr. lokal driftsplan.
- Rensningsmetoder tilpasses ønsket og evt. beskyttet dyre- og planteliv i pryd bassin.
- Ind- og udløb gennemgås og renses jfr. lokal driftsplan.
- Evt. vintertømning af bassinet beskrives i den lokale driftsplan.

VANDPLANTER I BASSIN

- Pleje af vegetation jfr. den lokale driftsplan.

Meldepligt

- Lugtgener, kraftig algevækst eller andre problemer med vandkvalitet.
- Problemer med vandstanden.
- Manglende funktion af vandcirkulation.
- Skader eller hærværk.

BESTILLINGSOPGAVER

- Påfyldning af vand f.eks. ved fordampning.
- Reparation efter skader og hærværk.
- Graffiti afrensning.

8 VANDINSTALLATIONER

8.3 Soppebassiner og rekreativ brug af vand

8.3.1 Soppebassin

8.3.2 Vandlegeredskaber

8.3.3 Rekreativt vand på belægning

Soppebassiner er rekreative bassiner især i forbindelse med legeområder. Plejeniveauet er højt på grund af strenge krav til hygiejnen og skal sikre en høj vandkvalitet.

Driften skal sikre at bassinerne er sikre og indbydende at bruge.

Soppebassiner er åbne i perioden 1. juni til 31. august eller som anført i den lokale driftsplan, med mindre at andet er aftalt med tilsynet.

Bassinerne fyldes på dage hvor den ansvarlige jfr. Plan for åbningstider m.v. på forvalterredskabet har besluttet at vejret er til åbning.

Bassiner og installationer skal være lukkede og vintersikrede omkring 1. september.

Oversigt over plan for åbningstider, ansvar for klargøring af soppebassin m.v. findes på forvalterredskabet.

STANDARDOPGAVER

Tilstandskrav

SOPPEBASSINER OG VANDLEGEREDSKABER

- Soppebassiner skal være brugsklare fra kl. 10 på åbningsdage.
- Der må ikke forekomme affald, løv, jord eller lignede i soppebassinet, og kanterne skal fremstå rene og pæne i åbningssæsonen.
- Vandet skal være rent og lugtfrit.
- Skilte med retningslinjer for brugen af soppesøen er opsat ved bassinet.

REKREATIVT BRUG AF REKREATIVAND

- Driften beskrives i den lokale driftsplan.

Udførelseskrav

SOPPEBASSINER OG VANDLEGEREDSKABER

- Affald, løv, jord og lignende fjernes svarende til tilstandskrav mindst 1 gang pr. åbningsdag.
- Når soppebassinet er i brug, skal det tømmes og rengøres hver dag.
- Rengøring af bassiner og redskaber foretages jfr. Vejledning for rengøring af vandlegepladser i forvalterredskabet samt instruktioner fra tilsynet i øvrigt.
- Efter rengøring fyldes bassinet med nyt, rent vand (der anvendes drikkevand fra hane).

REKREATIV BRUG AF REGNVAND

- Driften beskrives i den lokale driftsplan.

Meldepligt

- Sikkerhedsmæssige forhold, herunder glat bund.
- Fejl og mangler i belægningen og på tilstødende belægninger.
- Utætheder.
- Funktionsfejl i armatur og afløb.

BESTILLINGSOPGAVER

-

8 VANDINSTALLATIONER

8.4 Drikke- og vandposter

8.4.1 Drikkepost

8.4.2 Kirkegårdsvandpost

Drikke- og vandposter er tappesteder hvor offentligheden kan tappe drikkevand i det offentlige rum, enten til at slukke tørsten eller, på kirkegårde, til at vande gravsteder m.v. kirkegårdsvandposte er evt. inklusive vandkandestativer.

Driften omfatter primært rengøring, der skal sikre posternes funktion og en god hygiejne. Driften sigter mod at posterne er hygiejniske og indbyder til brug.

STANDARDOPGAVER

Tilstandskrav

- Drikkeposter på pladser og i parker skal fremstå rene og indbydende. Kirkegårdsvandposter skal fremstå rene og indbydende.
- Afløbsriste i forbindelse med drikke- og vandposte skal være rensede så vandet kan trække væk.

Udførelseskrav

- Riste renses mindst 1 gang om året.
- Kirkegårdsvandposter åbning omkring 1. april og lukning omkring 15. oktober. Vandkander hænges ud og sættes ind samtidig med åbning og lukning af vandposten.

Meldepligt

- Funktionsfejl.
- Utæthed.
- Hærværk.
- Tilstoppet afløb.

BESTILLINGSOPGAVER

- Sugning af sandfang.

8 VANDINSTALLATIONER

8.5 Springvand i søer og bassiner

Springvand i søer og bassiner har typisk en prydværdi, men kan også have en funktion i forhold til at ilte vandet.

Driften omfatter primært opsyn med meldepligt og sigter mod at driftsstop bliver afhjulpet.

STANDARDOPGAVER

Tilstandskrav

-

Udførelseskrav

-

Meldepligt

- Forhold der udgør en sikkerhedsrisiko.
- Manglende funktion.
- Behov for øget rensning.
- Skader eller hærvær.

BESTILLINGSOPGAVER

-

9

Regnvands- afledning

9 REGNVANDSAFLEDNING

Driftselementerne i forbindelse med regnvandsafledning bruges typisk til at aflede, forsinke, midlertidigt opbevare og rense overfladevand som ikke er en del af vandløbssystemet.

Dræn og grøfter kan være en del af spildevandssystemet hvis de håndterer overfladevandet fra belægninger inden det formelt udledes til vandløbssystemet. Det skal bemærkes at drænvand fra kirkegårde og andre begravelsespladser er kategoriseret som spildevand.

Regnvandsafledning omfatter de driftselementer der bortleder spildevand på eller fra terræn, jfr. definitionerne i spildevandsbekendtgørelsens § 4, særligt stk. 1, 3 og 7. Det vil sige de driftselementer hvor vand fra befæstelser, tage eller spildevandsledninger ledes til sø, vandløb eller hav, afledes til jorden eller på anden måde bortledes f.eks. via kloak.

Regnvandsafledningen kan deles i tre kategorier, dels den traditionelle afledning af regnvand fra hårde overflader, dels klimatilpasningsprojekter hvor der indarbejdes forsinkelse eller lokal afledning af regnvandet og endelig skybrudsprojekter, hvor ekstraordinært store regnmængder typisk håndteres i anlæg som har en anden funktion under normalregn. For skybrudsprojekter er driften udfordret af at den hydrauliske funktion kun bliver nødvendig med mange års mellemrum, men så til gengæld er meget vigtig, hvilket stiller krav til den forebyggende indsats. Men også at der i skybrudssituationer bliver skubbet kloakvand op på overfladen både i og udenfor skybrudsprojekterne, hvilket stiller krav til hygiejnen.

Driftselementer og hydraulisk drift

Det er vigtigt at bemærke, at driftsbeskrivelsen af elementerne i regnvandsafledning i udgangspunktet alene omhandler den hydrauliske drift. Det betyder, at det kan være relevant at supplere en del af overfladelementerne med beskrivelser for andre elementer, f.eks. hvis et regnbed er beplantet med et staudebed skal driftsbeskrivelsen for regnbed suppleres med beskrivelsen for staudebed.

Driftsaftaler for klimatilpasnings- og skybrudsprojekter

Mange klimatilpasnings- og skybrudsprojekter er medfinansieringsprojekter, hvor den hydrauliske del af anlægsprojektet så vel som den hydrauliske del af driften finansieres af forsyningsselskabet og hvor kommunen kan udføre dele af driften. I disse tilfælde er der indgået en driftsaftale som beskriver den hydrauliske drift. Driftsaftalen indgår i den lokale driftsplan og skal følges hvor den afviger fra kvalitetshåndbogen. Driftsaftalen er udarbejdet på grundlag af den Drifts- og Vedligeholdelsesplan rådgiver har udarbejdet i forbindelse med anlægsprojektet og revideres årligt på grundlag af erfaringerne med det hydrauliske driftsbehov samt forsyningsselskabets ønsker.

Skybrudssæson

Risikoen for skybrud er størst i sommerhalvåret og toppen i sensommeren. Der skal derfor være større fokus på driften af klimatilpasnings- og skybrudsprojekterne i sommerhalvåret. Den lokale driftsplan vil indeholde oplysninger om perioder og omfang af sæsonafhængige opgaver.

Lokal driftsplan

For regnvandsafledning vil indholdet i den lokale driftsplan primært udgøres af driftsaftalerne for de medfinansierede klimatilpasnings- og skybrudsprojekter, da frekvenser og opgaver afhænger af det enkelte projekts udformning. Herudover kan den lokale driftsplan indeholde oplysninger om f.eks. afløb med særligt hyppigt behov for rensning, forholdsregler ved skybrudsvarsel o.lign.

Rotter

Afløbselementer er særlig udsat for skadedyr, særligt rotter og det er vigtigt med en særlig fokus på at være opmærksom på og indmelde mistanke om skadedyrsangreb.

9 REGNVANDSAFLEDNING

9.1 Permeable befæstelser

Permeable befæstelser har til formål at lede vand fra overfladen gennem befæstelsen til elementer under belægningen som kan lede vandet videre. Permeable befæstelser kan være baseret på faste belægninger eller belægningssten og -fliser som i sig selv er permeable, det kan være baseret på permeable fuger i en fast belægning eller det kan være en permeabel løs belægning.

Driften af en permeabel befæstelse sigter mod at opretholde en tilstrækkelig kapacitet for vandgennemstrømning.

Driftsbeskrivelsen her vedrører alene den hydrauliske drift og skal suppleres med den relevante beskrivelse for belægninger, f.eks. græsarmering, gummi-belægning, asfalt (drænasfalt), løs belægning m.v.

STANDARDOPGAVER

Tilstandskrav

- Belægningen skal opfylde det minimale krav til gennemtrængelighed for vandgennemtrængelighed for den specifikke belægning.

Udførelseskrav

- Gennemgang og rensning af belægningen samt evt. udskiftning af løse materialer, jfr. den lokale driftsplan eller som specificeret i driftsaftale med forsyningsselskab.
- Dokumentation af ressourceforbrug i forhold til evt. driftsaftale.

Meldepligt

- Synligt nedsat afledningsevne.
- Forekomst af nedfaldent løv, snæv, sediment eller andet.

BESTILLINGSOPGAVER

- Udførelse af nedsivningstest.
- Spuling og sugning af fast belægning.
- Udskiftning af toplag eller fuger.
- Fejning og opsamling af løv og snæv.

9 REGNVANDSAFLEDNING

9.2 Regn- og klimabede (vejbed, tagbed, modular wetland, overrislingseng, renseområder m.v.)

Regn- og klimabede har til formål at lede, bremse, opmagasinere, rense og/eller nedsive regnvand (primært hverdagsregn) fra belægninger eller tage. Regn- og klimabede har som regel en bevoksning, som kan have meget forskellig karakter fra naturprægede urtevegetationer til haveprægede prydbede, og omfatter vej- og tagbede, rensebede, modular wetlands, renseenge m.v.

Driften sigter mod at opretholde den hydrauliske funktion af bedene.

Driftsbeskrivelsen her vedrører alene den hydrauliske drift og kan suppleres med den relevante beskrivelse for det eller de grønne eller grå elementer. Det kan være staudebede, busketter, brugsplæner m.v.

STANDARDOPGAVER

Tilstandskrav

- Vandet skal kunne strømme uhindret i regn- og klimabedet.
- Klimabedets magasineringsskapacitet skal være opretholdt.

Udførelseskrav

- Slåning af urteagtig vegetation med fjernelse af afklip, fjernelse af uønsket vedagtig opvækst med rod samt fjernelse af nedfaldent løv og affald i forhold til vandets strømning jfr. den lokale driftsplan.
- Dokumentation af ressourceforbrug i forhold til evt. driftsaftale.

Meldepligt

- Sikkerhedsmæssige forhold.
- Funktionsfejl, typisk stående vand i længere tid eller ud over hvad der er defineret i driftsaftalen eller tilsvarende.

BESTILLINGSOPGAVER

- Udtagning af jordprøver.
- Udførelse af nedsivningstest.
- Kontrol af vandkapacitet i forhold til aflejret sediment m.v., f.eks. ved indmåling.
- Oprensning.
- Justering af pH (metode specificeres).
- Delvis udskiftning af filterjord.
- Fuldstændig udskiftning af filterjord.
- Reetablering af bevoksning.

9 REGNVANDSAFLEDNING

9.3 Trug og vandrender (grøfter til regnvandsafledning, Wadi)

9.3.1 Trug og grønne (med bevoksning)

9.3.2 Vandrende (i belægning)

Trug og Vandrender har til formål at lede regnvandet og i mindre grad opmagasinere regnvand under skybrudshændelser. Trug kan også være vejgrøfter, der er en del af afledningen af vejvandet og ikke af vandløbssystemet.

Driften sigter mod at elementerne er funktionsdygtige ved regn hændelser og består primært i oprensning og slåning af vegetation.

STANDARDOPGAVER

Tilstandskrav

- Vandet skal kunne strømme uhindret i trug eller rende.
- Trugets eller rendens magasineringsskapacitet skal være opretholdt.

Udførelseskrav

KLIMATILPASNINGS- OG SKYBRUDSPROJEKTER GENERELT

- Alt nedfaldent løv fjernes jfr. den lokale driftsplan.
- Oprensning af affald i forhold til vandgennemstrømning jfr. den lokale driftsplan.
- Skader efter oprensning m.v. reetableres.
- Dokumentation af ressourceforbrug i forhold til evt. driftsaftale.

TRUG OG GRØFTER

- Slåning af græs eller anden vegetation med opsamling af hensyn til vandets strømning jfr. den lokale driftsplan.
- Oprensning jfr. den lokale driftsplan.
- Skader efter oprensning reetableres.

Meldepligt

- Behov for justering af rensningsfrekvens.
- Ekstraordinært behov for oprensning.
- Funktionsfejl.
- Sikkerhedsforhold.

BESTILLINGSOPGAVER

- Kontrol af vandkapacitet (f.eks. ved indmåling af aktuelt volumen eller profil).
- Oprensning.
- Reetablering af bevoksning efter oprensning.
- Ekstra slåning af vegetationen.
- Ekstra opsamling af affald.

9 REGNVANDSAFLEDNING

9.4 Linjedræn (afløbsrender, linjeafvanding, ACO-dræn m.v.)

Linjedræn er vandrender overdækket med rist og anvendes til at aflede større mængder vand og samtidig sikre færdsel og tilgængelighed.

Driften af elementet har til formål at sikre vandrendes vandaflledningsevne og at færdsel og anden brug kan foregå sikkerhedsmæssigt forsvarligt.

Nogle linjedræn i vejarealer er ejet og driftet af HOFOR og derfor ikke omfattet af denne beskrivelse.

STANDARDOPGAVER

Tilstandskrav

- Ristene skal fremstå fri for affald og andre obstruktioner.
- Vandet skal kunne strømme frit.

Udførelseskrav

- Af riste og åbninger 1 gang årligt eller jfr. den lokale driftsplan.
- Beplantning omkring riste tilses og klippes eller beskæres af beplantning indtil 20 cm fra risten 1 gang årligt eller jfr. den lokale driftsplan.

LINJEDRÆN I KLIMATILPASNINGS- OG SKYBRUDSPROJEKTER

- Gennemgang jfr. den lokale driftsplan.
- Renderne renses eller spules mindst 1 gang årligt eller jfr. den lokale driftsplan.
- Dokumentation af ressourceforbrug i forhold til driftsaftale.

LINJEDRÆN PÅ VEJAREALER

- Gennemgang af alle afløb 1 gang om året.
- Renderne renses mindst hvert 2. år.

LINJEDRÆN PÅ ØVRIGE AREALER

- Gennemgang af 50% af afløb hvert år.
- 25% af renderne renses hvert år.

Meldepligt

- Behov for justering af rensningsfrekvens.
- Ekstraordinært behov for oprensning.
- Funktionsfejl, herunder løse og beskadigede riste.

BESTILLINGSOPGAVER

- Ekstra rensning af riste.
- Ekstra rensning af render.
- Udskiftning af ødelagte riste.
- Udskiftning af ødelagte render.

9 REGNVANDSAFLEDNING

9.5 Sten- og grusrender

Sten- og grusrender er render eller huller som er fyldt med sten eller skærver og har til formål at lede og opbevare vand eller fungere som sandfang ved udløb.

Driften af elementet har til formål at sikre sten- og grusrendens vandaflednings- og eller sandfangsevne.

STANDARDOPGAVER

Tilstandskrav

- Sten eller grusrenden kan lede og opmagasinere vandet hensigtsmæssigt.
- Sten- eller grusrendens sandfangsfunktion er opretholdt.

Udførelseskrav

- Gennemgang, rensning (fjernelse af grus, løv etc.) og rydning af græs og anden bevoksning jfr. den lokale driftsplan.
- Dokumentation af ressourceforbrug i forhold til evt. driftsaftale.

Meldepligt

- Behov for justering af rensningsfrekvens.
- Ekstraordinært behov for oprensning.
- Funktionsfejl.

BESTILLINGSOPGAVER

- Supplering af sten.
- Oprensning af sediment.
- Udskiftning af sten.

9 REGNVANDSAFLEDNING

9.6 Regnvandsbassiner (våde bassiner)

Regnvandsbassiner er afløbstekniske anlæg med permanent vandspejl som kan have rekreativ funktion, rensefunktion eller en kombination heraf. Rensningen kan komme dels gennem de biologiske processer i vandet, dels gennem sedimentering, sidstnævnte ofte i særlige rensbassiner.

Driften sigter mod at opretholde bassinet hydrauliske og rekreative funktion.

STANDARDOPGAVER

Tilstandskrav

- Vandet skal kunne strømme uhindret til og fra regnvandsbassinet.
- Regnvandsbassinets magasineringskapacitet skal være opretholdt.
- Regnvandsbassinets renseevne skal være opretholdt.

Udførelseskrav

- Dokumentation af ressourceforbrug i forhold til evt. driftsaftale.

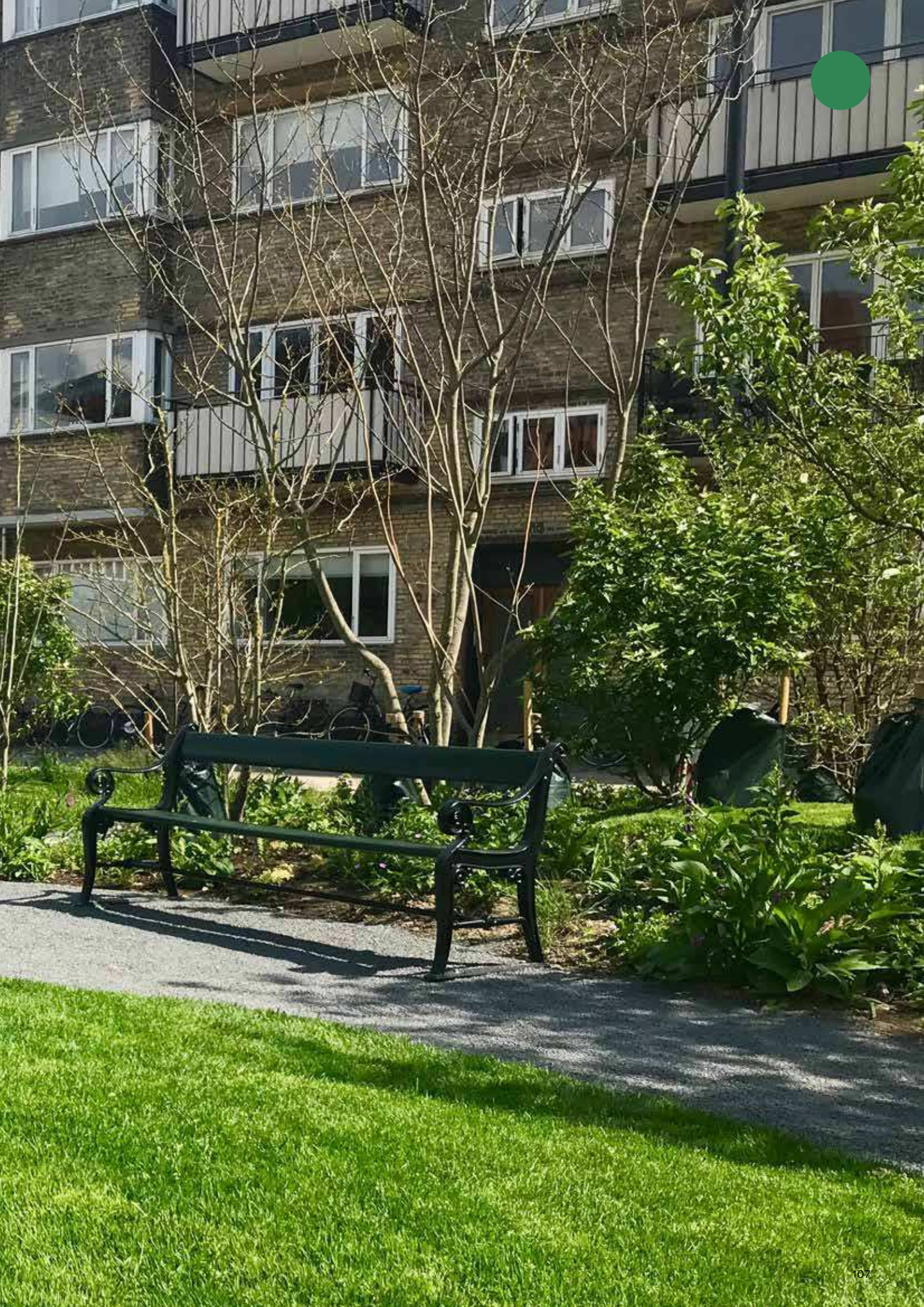
Meldepligt

- Væsentlige lugtgener, lav vandstand og andre forhold, der indikerer, at tilstanden i bassinet eller vandtilførslen ikke er i orden, skal meldes til tilsynet.
- Forekomst af invasive arter.
- Stort affald mere end tre meter fra vandkanten.

BESTILLINGSOPGAVER

- Kontrol af bundkote.
- Grødeskæring af flyde- og bundplanter.
- Oprensning af bundmateriale med hensyntagen til membraner og bassinets tæthed.

9 REGNVANDSAFLEDNING

9.7 Tørre bassiner

9.7.1 Tørt bassin med bevoksning

9.7.2 Tørt bassin med belægning

Tørre bassiner har til formål at lede og opmagasinere regnvand i afløbssystemet og er kendetegnet ved at de som regel er mere eller mindre tørre udenfor regnhændelserne. Tørre bassiner fyldes i udgangspunktet kun i forbindelse med skybrudshændelser.

Driften sigter mod at elementerne er funktionsdygtige ved regnhændelser og består primært i oprensning og slåning af vegetation.

STANDARDOPGAVER

Tilstandskrav

- Vandet skal kunne strømme uhindret til og fra det tørre bassin.
- Det tørre bassins magasineringsskapacitet skal være opretholdt.

Udførelseskrav

- Gennemgang i forhold til og evt. fjernelse af nedfaldent løv og affald i forhold til vandets strømning, jfr. den lokale driftsplan.
- Dokumentation af ressourceforbrug i forhold til evt. driftsaftale.

TØRT BASSIN MED BEVOKSNING

- Slåning af urteagtig vegetation med fjernelse af afklip samt fjernelse af uønsket vedagtig opvækst med rod, jfr. den lokale driftsplan.

Meldepligt

- Behov for ændring af frekvenser for gennemgang og fjernelse af løv og affald.

BESTILLINGSOPGAVER

- Kontrol af vandkapacitet i forhold til aflejret sediment m.v., f.eks. ved indmåling.
- Oprensning.
- Reetablering af bevoksning efter oprensning.

9 REGNVANDSAFLEDNING

9.8 Underjordisk vandmagasin

(faskiner, cisterner, tanke m.v.)

Underjordisk regnvandsopmagasinering er faskiner, rør, tanke eller overdækkede bassiner og lignende hvor hverdagsregn og/eller skybrudsregn opmagasineres i kortere eller længere tid inden det ledes videre i afløbssystemet, udledes til recipient eller anvendes til driftsformål.

Driften sigter mod at opretholde magasinets kapacitet og funktion så længe som muligt.

STANDARDOPGAVER

Tilstandskrav

- Magasinets minimumskapacitet skal være opretholdt.

Udførelseskrav

- Gennemgang og rensning, jfr. den lokale driftsplan.
- Dokumentation af ressourceforbrug i forhold til evt. driftsaftale.

Meldepligt

- Problemer med funktion eller kapacitet.

BESTILLINGSOPGAVER

- Kontrol af kapacitet.
- Oprensning.

9 REGNVANDSAFLEDNING

9.9 Ind- og udløb (inkl. afløbsriste, vejriste og kuppelriste)

Ind- og udløb har til formål at lede vandet ind i regnvands-afledningssystemet og mellem de forskellige elementer i systemet. Ind- og udløbet fører ofte til eller fra et rør eller en brønd, men kan også være placeret mellem to elementer på terræn f.eks. i en kantsten.

Ind- og udløbet er ofte forsynet med en rist, som har til formål at sikre at der ikke kommer affald, større plantemateriale og andre fremmedlegemer i rør og brønde, samt at færdsel og anden brug af arealerne kan foregå sikkert.

Driften har som mål at sikre at vandet kan afledes gennem ind- og udløbet og at færdsel og anden brug kan foregå sikkerhedsmæssigt forsvarligt.

STANDARDOPGAVER

Tilstandskrav

- Riste og åbninger er fri for affald, blade, bevoksning m.v. så vandet kan løbe frit.

Udførelseskrav

- Rensning af riste og åbninger hvis gennemgangen jfr. nedenfor viser behov.
- Klipning og beskæring af beplantning indtil 20 cm fra ind- eller udløbet hvis gennemgangen viser behov.
- Dokumentation af ressourceforbrug i forhold til evt. driftsaftale.

IND- OG UDLØB I KLIMATILPASNINGS- OG SKYBRUDSPROJEKTER

- Gennemgang jfr. den lokale driftsplan.
- Dokumentation af ressourceforbrug i forhold til evt. driftsaftale.

IND- OG UDLØB PÅ ØVRIGE AREALER

- Gennemgang af afløb hvert 2. år.

Meldepligt

- Behov for justering af rensningsfrekvens.
- Ekstraordinært behov for rensning.
- Funktionsfejl.

BESTILLINGSOPGAVER

- Ekstra rensning af enkelt ind- og udløb.

9 REGNVANDSAFLEDNING

9.10 Afløbsbrønde

(tørbrønde, rensebrønde, inspektionsbrønde, sandfangsbrønde m.v.)

Afløbsbrønde er brønde som giver adgang til afløbssystemets skjulte dele og som har forskellige funktioner. Sandfangsbrøndens primære funktion er at rense partikler fra det afledte vand inden det ledes videre i spildevandssystemet. Tørbrønde leder vand fra et afløb til en underføring. Rensebrønde giver adgang for at rense dræn og ledninger. Inspektionsbrønde giver mulighed for at tilse og betjene tekniske installationer eller ledninger.

Driften sigter mod at brøndens funktion er opretholdt.

Afløbsbrøndene kan være udstyret med f.eks. ventiler eller højt vandlukker. Rensning af riste beskrives i driftselementet ind- og udløb.

STANDARDOPGAVER

Tilstandskrav

- Brøndens funktionalitet skal være opretholdt, f.eks. rensning, vandledning eller adgang for inspektion og rensning.
- Meldepligt for behov for justering af rensningsfrekvens.

Udførelseskrav

AFLØBSBRØNDE I KLIMATILPASNINGS- OG SKYBRUDSPROJEKTER

- Gennemgang i forhold til funktionalitet og rensning eller rekvirering af rensning jfr. den lokale driftsplan.
- Dokumentation af ressourceforbrug i forhold til evt. driftsaftale.

AFLØBSBRØNDE PÅ ØVRIGE AREALER (PARKER, LEGEPLADSER, NATUROMRÅDER, KIRKEGÅRDE M.V.)

- Gennemgang i forhold til funktionalitet af brøndene hvert 2. år.
- Rensning eller rekvirering af rensning jfr. den lokale driftsplan.

Meldepligt

- Ekstraordinært behov for oprensning.
- Funktionsfejl.
- Skadedyr, herunder rotter.

BESTILLINGSOPGAVER

- Ekstra rensning af sandfangsbrønd.
- Ekstra rensning af øvrige brønde.
- Reparationer og udbedringer af defekte elementer.

9 REGNVANDSAFLEDNING

9.11 Dræn og rørledninger (inkl. underføringer)

Dræn og ledninger er rør, som har til formål at lede vandet videre i afløbssystemet eller at dræne det fra jordmaterialet.

Driften sigter mod at den drænende eller ledende funktion opretholdes.

STANDARDOPGAVER

Tilstandskrav

- Vandet kan flyde frit.

Udførelseskrav

KLIMATILPASNINGS- OG SKYBRUDSPROJEKTER

- Gennemgang i forhold til funktion og rensning eller rekvirering af rensning jfr. den lokale driftsplan.
- Dokumentation af ressourceforbrug i forhold til evt. driftsaftale.

VEJAREALER

- Meldepligt i forhold til funktionsfejl.

ØVRIGE AREALER (PARKER, LEGEPLADSER, NATUROMRÅDER, KIRKEGÅRDE M.V.)

- Gennemgang i forhold til funktionalitet med brøndene hvert 2. år.
- Rensning eller rekvirering af rensning jfr. den lokale driftsplan.

Meldepligt

- Ekstraordinært behov for oprensning.
- Funktionsfejl.
- Skadedyr, herunder rotter.

BESTILLINGSOPGAVER

- Ekstra rensning af dræn og ledninger.
- Reparation og udskiftning af ødelagte dræn og ledninger/rør.

9 REGNVANDSAFLEDNING

9.12 Tekniske installationer

9.12.1 Skot og spjæld

9.12.2 Højt vandslukke/kontraventil

9.12.3 Pumpe

9.12.4 First Flush system

9.12.5 Øvrige tekniske installationer (f.eks. vandbremse)

Tekniske installationer er forskellige mekaniske eller elektroniske installationer som skal sørge for at vandet ikke løber de forkerte steder hen og i det rigtige tempo.

Driften sigter mod at funktionen opretholdes og består hovedsagelig i tilsyn, rensning og eventuelt åbning og lukning.

STANDARDOPGAVER

Tilstandskrav

- Installationen er funktionsdygtig og korrekt indstillet.

Udførelseskrav

KLIMATILPASNINGS- OG SKYBRUDSPROJEKTER

- Rensning jfr. den lokale driftsplan.
- Dokumentation af ressourceforbrug i forhold til evt. driftsaftale.

SKOT OG SPJÆLD

- Renses og åbnes eller lukkes 2 gange om året jfr. den lokale driftsplan.
- Dokumentation af ressourceforbrug i forhold til evt. driftsaftale.

Meldepligt

- Sikkerhedsforhold.
- Åbenlyse funktionsfejl.

BESTILLINGSOPGAVER

- Ekstra rensning.
- Reparation af defekte elementer.

10

Belægninger

Belægninger omfatter de fleste befæstede arealer, dog er trapper placeret under bygværker og faldunderlag under lege- og aktivitetselementer.

Ukrudtsbekæmpelse på belægninger er beskrevet i kapitel 1 Renhold af grønne arealer.

10 BELÆGNINGER

10.1 Løse prydbelægninger (grus, perlesten m.v.)

Løse prydbelægninger giver stier og pladser et blødt men præcist udtryk og belægningen har en god bæreevne. Den løse prydbelægning kan bestå af grus, perlesten, flis m.v. Løse prydbelægninger opleves typisk i prydanlæg og på kirkegårde.

I driften er der særlig fokus på at belægningerne fremstår velholdte, dvs. jævne og med præcise kantafrænsninger samt at belægningen er uden stående vandpytter og ukrudt.

Ukrudtsbekæmpelse, opsamling af løv m.v. beskrives i kapitel 1 *Renhold af grønne arealer*. Vinteropgaver beskrives i kapitel 17 *Vintertjeneste*.

STANDARDOPGAVER

Tilstandskrav

- Løse prydbelægninger skal fremstå jævne med oprindelig profilering samt uden lunger, huller, skyllerender eller revner.
- Der må højst være gab på 1,5 cm på 3 meter retskede.

Udførelseskrav

- Belægningen overslæbes eller overrives mindst 1 gang om året.
- Lapning af huller og ujævnheder mindst 1 gang om året efter aftale med tilsynet.
- Lapning m.v. skal ske med samme materiale som belægningen.
- Opretning af en 1/3 af kanterne hvert år efter aftale med tilsynet.

Meldepligt

- Behov for opretning.
- Afvandingsproblemer.

BESTILLINGSOPGAVER

- Opretning af belægningen.
- Lapning af større huller.
- Ekstra overslæbning/overrivning.
- Ekstra udlægning af perlesten/grus/flis.

10 BELÆGNINGER

10.2 Løse belægninger

Løse belægninger giver stier og pladser et blødt udtryk med en god bæreevne. Den løse belægning er typisk etableret med grus. Løse belægninger opleves typisk i byens parker.

I driften er der særlig fokus på at belægningerne fremstår robuste og farbare, dvs. jævne og uden større vandpytter.

Ukrudtsbekæmpelse, opsamling af løv m.v. beskrives i kapitel 1 *Renhold af grønne arealer*. Vinteropgaver beskrives i kapitel 17 *Vintertjeneste*.

STANDARDOPGAVER

Tilstandskrav

- Løse belægninger skal fremstå jævne samt uden større lunger, revner eller huller.
- Slaghuller og skyllerender må ikke forekomme.
- Der må højst være gab på 5 cm på 3 meter retskede.

Udførelseskrav

- Lapning m.v. skal ske med tilsvarende materiale som belægningen.
- Lapning af huller m.v. mindst 1 gang om året efter aftale med tilsynet.

Meldepligt

- Behov for opretning.
- Behov for opretning af kanter.
- Afvandingsproblemer.

BESTILLINGSOPGAVER

- Opretning af belægningen.
- Opretning af kanter.
- Overslæbning/overrivning.
- Udlægning af nyt slidlag.
- Ekstra udlægning af grus.

10 BELÆGNINGER

10.3 Faste belægninger uden fuger

(asfalt, OB-belægning, beton m.v.)

Faste belægninger uden fuge er asfaltbelægninger, in situ-beton, OB-belægning og andre belægninger uden fuger.

Driften skal sikre at belægningen er fremkommelig og uden problematiske huller og sætninger.

Ukrudtsbekæmpelse, opsamling af løv m.v. beskrives i kapitel 1 *Renhold af grønne arealer*. Vinteropgaver beskrives i kapitel 17 *Vintertjeneste*.

STANDARDOPGAVER

Tilstandskrav

-

Udførelseskrav

-

Meldepligt

- Behov for forsegling af revner.
- Behov for lapning af enkelte huller.
- Behov for reparation af belægningen.
- Behov for opretning af befæstelsen.
- Behov for reparation af termoplast og malede figurer.
- Behov for reparation af overfladebehandling (OB).
- Forekomst af lunger og stående vand.
- Underlaget er glat i vådt føre.

BESTILLINGSOPGAVER

- Lapning af huller.
- Forsegling af revner.
- Nyt slidlag/OB.
- Reparation af belægning.
- Opretning af belægning.
- Genopmaling af figurer.
- Udlægning af termoplast.

10 BELÆGNINGER

10.4 Faste belægninger med fuger (natursten, beton, tegl m.v.)

Faste belægninger med fuger er sten eller fliser af natursten, beton, tegl eller andre materiale, som er lagt med en større eller mindre fuger.

Driften skal sikre at belægning er fremkommelig og uden problematiske huller og sætninger.

Ukrudtsbekæmpelse, opsamling af løv m.v. beskrives i kapitel 1 *Renhold af grønne arealer*. Vinteropgaver beskrives i kapitel 17 *Vintertjeneste*.

STANDARDOPGAVER

Tilstandskrav

-

Udførelseskrav

- Opfyldning af alle fuger dybere end 1 cm, 1 gang om året efter aftale med tilsynet. Efter opfyldningen er alle fuger fyldte.

Meldepligt

- Behov for opretning af belægning.
- Behov for yderligere opfyldning af fuger.

BESTILLINGSOPGAVER

- Ekstra opfyldning af fuger.
- Opretning af belægning.
- Udskiftning af ødelagte belægningssten eller -fliser.

11

Bygværker

Bygværker omfatter broer, mure, stendiger, hegn, låger, trapper, pergolaer og andre konstruktioner i byens rum.

Opgaver i forbindelse med vedligehold af egentlige bygninger falder udenfor de opgaver, der udføres af de geografiske enheder.

11 BYGVÆRKER

11.1 Trapper

11.1.1 Trappe med fast belægning

11.1.2 Trappe med løs belægning

Trapper giver mulighed for at man kan passere terrænforskelle, og de kan indgå i en arkitektonisk helhed ofte sammen med terrænmure. Eventuelle gelændere er en del af elementet.

Trapper kan være udformet på mange måder og bestå af mange forskellige materialer. Det kan være lige fra en meget naturpræget trappe, med kun et bræt som stødtrin og jord/grus/græs som trinflade til en meget kulturpræget trappe opbygget komplet i fint forarbejdede granitblokke.

Driften sigter mod at trapper, inkl. gelændere skal fremstå fungere og være i sikkerhedsmæssig forsvarlig stand.

Ukrudtsbekæmpelse, opsamling af løv m.v. beskrives i kapitel 1 *Renhold af grønne arealer*. Vinteropgaver beskrives i kapitel 17 *Vintertjeneste*.

STANDARDOPGAVER

Tilstandskrav

- Hvis trappen ikke er i sikkerhedsmæssig forsvarlig stand, skal der afspærres ved konstatering.
- Brædder m.v. må ikke være løse, søm, skruer må ikke stikke op eller være til fare eller gene for færdsel eller ophold.
- Alger, fugleklatter m.v. må ikke være til fare eller gene for færdsel eller ophold.

TRAPPE MED LØS BELÆGNING

- Trinene må ikke have kanter og lunger over 2 cm.

Udførelseskrav

- Udstikkende søm og skruer fjernes eller dykkes ved konstatering.

TRAPPE MED LØS BELÆGNING

- Trin efterfyldes 1 gang årligt.

Meldepligt

- Forekomst af opspring, kanter og lunger over 2 cm samt bagfald.
- Behov for efterfyldning af fuger.
- Trappen lever ikke op til sikkerheds- og funktionskrav
- Ved hærværk.

BESTILLINGSOPGAVER

- Opretning af trappens belægning.
- Reparation af trappe eller gelænder.
- Opfyldning af fuger.

11 BYGVÆRKER

11.2 Broer og dæk

11.2.1 Parkbroer og platforme

11.2.2 Terrændæk o.lign.

Broer og dæk omfatter konstruktioner som anvendes til færdsel eller ophold uanset om de fører over vand, land eller ligger i terræn. Eventuelle gelændere er en del af elementet. Broer kan bestå af forskellige materialer f.eks. stål og træ, ofte i kombination. Broer og dæk er ofte permanente konstruktioner men kan også være mobile f.eks. ved særlig sæsonbestemt funktion.

Driften sigter mod, at broer og trædæk er i sikkerhedsmæssig forsvarlig stand, og at opholdsarealer fremstår indbydende.

STANDARDOPGAVER

Tilstandskrav

- Hvis bro eller dæk ikke er i sikkerhedsmæssig forsvarlig stand, skal der afspærres ved konstatering.
- Brædder m.v. må ikke være løse, søm, skruer må ikke stikke op eller være til fare eller gene for færdsel eller ophold.
- Alger, fugleklatter m.v. må ikke være til fare eller gene for færdsel eller ophold.

Udførelseskrav

- Afrensning af bro- eller terrændæk 1 gang årligt.
- Udstikkende søm og skruer fjernes eller dykkes ved konstatering.
- Mobile broer og dæk tages op og lægges ud jfr. den lokale driftsplan.

Meldepligt

- Hærværk eller skader, herunder på skridnet.
- Behov for overfladebehandling.
- Behov for reparationer og anden vedligehold.
- Behov for ukrudtsbekæmpelse.

BESTILLINGSOPGAVER

- Afslibning af træoverflader.
- Overfladebehandling.
- Reparation og opretninger.
- Etablering af skridnet.

11 BYGVÆRKER

11.3 Småbygninger

11.3.1 Pergolaer, pavilloner o.lign.

Småbygninger som pergolaer, pavilloner, bålhytter og halvtage er konstruktioner man kan gå ind under, og som kan give læ eller støtte og som ikke er egentlige bygninger.

Driften sigter mod, at elementets funktion er opretholdt og at konstruktionen er i sikkerhedsmæssig forsvarlig stand.

STANDARDOPGAVER

Tilstandskrav

- Hvis elementerne ikke fremstår i en sikkerhedsmæssig forsvarlig stand, skal der afspærres ved konstatering.
- Brædder m.v. må ikke være løse, søm, skruer må ikke stikke op eller være til fare eller gene for færdsel eller ophold.

Udførelseskrav

- Gennemgang i forhold til tilstandskrav 1 gang om året.
- Udstikkende søm og skruer fjernes eller dykkes ved konstatering.

Meldepligt

- Sikkerhedsmæssige problemer.
- Behov for vedligehold.
- Ved hærværk.

BESTILLINGSOPGAVER

- Udbedring af skader.
- Overfladebehandling.
- Afrensning af graffiti.

11 BYGVÆRKER

11.4 Terrænmure, mure og hegn

(inkl. stendiger, låger og rækværker)

11.4.1. Mur / 11.4.2 Terrænmur / 11.4.3 Stendige / 11.4.4 Hegn

(træhegn/støbejernshegn/stålhegn/trådhegn/panelhegn/kædehegn/fodhegn)

11.4.5 Låger / 11.4.6 Rækværker (træ/metal)

Mure er murede eller støbte elementer som indhegner, afgrænser eller markerer indgange. Mure kan være kombineret med hegn og låger. Hegn er elementer af træ, metal eller andet som indhegner, eller afgrænser.

Terrænmure optager niveauforskelle og danner rum. Terrænmure kan være udført i mange forskellige materialer med eller uden fuger. Stendiger er opbygget af natursten og indhegner, afgrænser eller udligner terrænforskelle. Stendiger kan både have betydning som kulturhistoriske elementer og som vigtige levesteder for dyr og planter. Stendiger er ofte omfattet af naturbeskyttelsesloven eller lov om kirker og kirkegårde.

Hegn og låger i forbindelse med legepladser og boldbure beskrives i afsnit 13.3 *Legeelementer* samt afsnit 13.4 *Sports- og motionselementer*.

Driften sigter mod, at elementets funktion opretholdes.

STANDARDOPGAVER

Tilstandskrav

- Hvis elementerne ikke fremstår i sikkerhedsmæssig forsvarlig stand, skal der afspærres ved konstatering.

TERRÆNMURE

- Løse sten øverst på terrænmuren skal flugte den øvrige mur både vandret og lodret og må ikke udgøre en sikkerhedsmæssig risiko.

Udførelseskrav

- Gennemgang af elementet 1 gang om året.
- Eventuel bekæmpelse af uønsket bevoksning, algevækst m.v. beskrives i den lokale driftsplan.
- Vedagtigt ukrudt fjernes 1 gang om året med rod uden at beskadige bygværket.
- Eventuel pleje af ønsket bevoksning beskrives i den lokale driftsplan.

STENDIGER

- Eventuelt arbejde på sten- og kirkegårdsdiger skal være i overensstemmelse med gældende lovgivning.

HEGN OG LÅGER

- Hængsler og låse smøres 1 gang om året.
- Udstikkende søm, skruer m.v. spændes, fjernes eller dykkes så vidt muligt ved konstatering.

Meldepligt

- Sikkerhedsmæssige udfordringer.
- Behov for reparationer herunder håndtag og lukkemekanismer på låger.
- Behov for genopretning.
- Skader eller hærværk.

BESTILLINGSOPGAVER

- Reparationer.
- Opretning for at overholde krav til jævnhed m.v.
- Justering af låger.
- Opstramning af trådhegn.

11 BYGVÆRKER

11.5 Bredsikring

11.5.1 Bredsikring med ukrudtsbekæmpelse

11.5.2 Bredsikring uden ukrudtsbekæmpelse

Bredsikring er alle elementer som har til formål at sikre bredden mod erosion langs vandelementer, og kan være alt fra lave træpalisader til glaciser og stenkastninger. Bredsikringen kan have en hammer af et andet materiale, typisk beton, træ eller granit.

Driften sigter mod, at elementets funktion opretholdes.

STANDARDOPGAVER

Tilstandskrav

- Bredsikringen skal fremstå hel og funktionsdygtig og uden skader eller mangler.

Udførelseskrav

- Gennemgang i forhold til vedligeholdsmæssig tilstand 1 gang om året.
- Vedagtigt ukrudt fjernes 1 gang om året med rod uden at beskadige bygværket.

BREDSIKRING MED UKRUDTSBEKÆMPELSE

- Eventuel bekæmpelse af uønsket bevoksning og pleje af ønsket bevoksning beskrives i den lokale driftsplan.

Meldepligt

- Sikkerhedsmæssige udfordringer.
- Hærværk.
- Behov for reparationer og vedligehold.
- Behov for genopretning.

BESTILLINGSOPGAVER

- Reparationer.
- Udskiftning.
- Opfyldning med jord.
- Påfyldning med sten.

12

Byinventar

Byinventar omfatter bænke, skilte m.v., men også skulpturer og monumenter.

Lege- og motionsinventar er placeret i kapitel 13 Lege- og aktivitetselementer.

12 BYINVENTAR

12.1 Byinventar med rengøring m.v.

12.1.1 Skilte med udskiftning

12.1.2 Redningsposte

12.1.3 Borde og bænke

12.1.4 Grill

Byinventar med rengøring og andre opgaver er byinventar hvor der med mellemrum skal udføres rengøring, sikkerhedsgennemgang, udskiftning eller andre opgaver som standardopgaver.

Driften sigter mod at inventaret fungerer, er i en sikkerhedsmæssig forsvarlig stand og opfylder sin funktion som siddemulighed, informationsmulighed eller andet.

Ud over visse skilte, redningsposte, borde og bænke samt griller kan der forekomme andet byrumsinventar med regelmæssig service. Dette beskrives i den lokale driftsplan.

STANDARDOPGAVER

Tilstandskrav

- Terrænudstyret skal være funktionsdygtigt og indbyde til brug.

REDNINGSPOST

- Redningsposten er fuldt udstyret med redningsudstyr og korrekt monteret.

GRILL

- Grillen er ikke overfyldt.

Udførelseskrav

SKILTE MED SERVICE

- Skilte eller skilteindsatser udskiftes efter aftale med tilsynet.
- Udsætning og indtagning af sæsonskilte.
- Håndtering af brochurer i brochureholdere beskrives i den lokale driftsplan.

REDNINGSPOST

- Gennemgang i forhold til udstyr og funktion hver 14. dag. Dokumentation for gennemgang skal foreligge på forlangende. Den lokale driftsplan kan foreskrive andre frekvenser for hele eller dele af året.
- I den lokale driftsplan beskrives hvordan supplerende redningsudstyr rekvireres.

BÆNKE, BORD-BÆNKE-SÆT, BÆNKFLADER, PLINTE

- Afvaskning mindst 2 gange om året i april og juli.

GRILL

- Hovedrengøring 1 gang om året i marts eller april.
- Kul og aske tømmes mindst 1 gang om måneden mellem 1. april og 30. september.
- Tømning sker når kullene er afkølet.

Meldepligt

- Elementet er ikke brugbart eller ikke i sikkerhedsmæssig forsvarlig stand.
- Uregelmæssigheder meddeles tilsynet.
- Forekomst af hærværk.

BESTILLINGSOPGAVER

- Overfladebehandling.
- Afvaskning ud over tilstands- og udførelseskrav.
- Reparation.
- Genopretning.
- Opsætning og nedtagning af midlertidige skilte.

12 BYINVENTAR

12.2 Byinventar med meldepligt

Byinventar med meldepligt er byinventar hvor der ikke rutinemæssigt udføres rengøring, tømning, udskiftning m.v. Elementet omfatter blandt andet: Parkbelysning der ikke er opfattet af MKB-udbud; Skilte uden service; Bomme, Borner og Pullerter (metal, træ, beton, sten); Pæle og master (træ, metal, beton); Kampesten; Trafikdæmpende element (beton, træ, metal, plast); Cykelstativer; Cykelpumper, Espalierstativer m.v.

Driften skal hjælpe med til at byinventaret er funktionsdygtigt og sikkert ved at melde hvis det ikke fungerer eller ikke er i sikkerhedsmæssig forsvarlig stand.

STANDARDOPGAVER

Tilstandskrav

-

Udførelseskrav

-

Meldepligt

- Elementet er ikke i sikkerhedsmæssig forsvarlig stand.
- Elementet er ikke brugbart eller funktionsdygtigt stand.
- Skader eller hærværk.

BESTILLINGSOPGAVER

- Overfladebehandling.
- Afvaskning.
- Reparation.
- Genopretning.
- Opstramning af trådhegn.
- Mindre justeringer.

12 BYINVENTAR

12.3 Monumenter

12.3.1 Monumenter og skulpturer

Monumenter er skulpturer og andre menneskeskabte kunstværker i byens rum som har kunstnerisk eller historisk interesse. Fundamenter og sokler indgår som en del af elementet.

Monumenter med vand beskrives særskilt i afsnit *8.1 Monument med vand*.

Driften skal melde hvis monumentet er beskadiget eller ikke er i sikkerhedsmæssig forsvarlig stand.

STANDARDOPGAVER

Tilstandskrav

- Elementet må ikke være beskadiget eller skæmmet af drift og pleje på tilstødende elementet.

Udførelseskrav

- Ved akut sikkerhedsrisiko afspærres og/eller sikres monumentet.

Meldepligt

- Elementet er ikke i sikkerhedsmæssig forsvarlig stand.
- Hærværk eller andre opståede skader.

BESTILLINGSOPGAVER

-

13

Lege- og aktivitets- elementer

Lege- og aktivitetslementer er legeredskaber samt motionsredskaber m.v., men også faldunderlag, boldhegn, mål og net samt trampoliner, klatrevægge og skaterramper.

Offentlige legepladser i Københavns Kommune skal overholde de europæiske sikkerhedsstandarder DS/EN 1176 og DS/EN 1177.

Dagligt sikkerhedstilsyn på legepladsen beskrives i afsnit 13.1 *Legepladsgennemgang*.

Derudover så henvises til vejledninger og administrationsgrundlag for lege- og aktivitetslementerne, som kan hentes via forvalterredskabet på intranettet <https://tmf.kkintra.kk.dk/indhold/forvalterredskab>.

- Vejledning for rengøring af vandlegepladser
- Oversigt over soppesøer samt plan for åbningstider, ansvar for klargøring af soppebassin m.v.

13 LEGE OG AKTIVITETSELEMENTER

13.1 Legepladsgennemgang

Legepladser bruges til leg og bevægelse og derfor udsættes for stort slid og belastning og hvor fejl og mangler kan have store konsekvenser. En vigtig driftsopgave er derfor at sikre at inventaret er brugbart og sikkert.

Driftens daglige gennemgang af legepladserne skal sikre, at elementerne fungerer, og er i en sikkerhedsmæssig forsvarlig stand.

Herudover får Teknik- og Miljøforvaltningen udført en sikkerhedsinspektion af den enkelte legeplads hvert 2. år.

STANDARDOPGAVER

Tilstandskrav

- Legeelementerne skal fremstå indbydende.
- Hvis legeelementerne ikke fremstår i sikkerhedsmæssig forsvarlig stand, skal der afspærres ved konstatering.

Udførelseskrav

- Gennemgange udføres dagligt inden kl. 10. Uregelmæssigheder meddeles øjeblikkeligt tilsynet.
- Udførelse af gennemgang dokumenteres.
- Dug og fjedre på trampoliner tilses.
- Mål og net gennemgås.
- Legeredskaber gennemgås.
- Kritisk affald skal fjernes ved konstatering, jfr. kapitel 1 *Renhold af grønne arealer*.
- Fejl der betegnes som farlige, f.eks. udstikkende søm og skruer, knækkede, løse eller manglende dele, fare for brud på trosser og wirer m.v., udbedres eller redskabet afspærres.
- Udstikkende søm, skruer m.v. spændes, fjernes eller dykkes så vidt muligt ved konstatering.
- Sandkassen tilses dagligt for kritisk affald (glasskår, kanyler, skodder, ringe fra dåser, kondomer, og andet som børn kan skære sig på/putte i munden) samt dyreefterladenskaber og andet kritisk affald, jfr. kapitel 1 *Renhold af grønne arealer*. Kritisk affald herunder dyreefterladenskaber forekommer ikke efter gennemgangen.

Meldepligt

- Legeinventaret m.v. lever ikke op til sikkerheds- og funktionskrav.
- Legeinventaret m.v. har været udsat for hærverk.
- Legeinventaret m.v. er beskadiget og trænger til vedligehold.
- Defekte hegn og låger.
- Defekte trampoliner, herunder dug og fjedre.
- Fritrumsprofiler for legeredskaber overholdes ikke jfr. indledning til kapitel 5 *Træer og bevoksninger*.

BESTILLINGSOPGAVER

-

13 LEGE OG AKTIVITETSELEMENTER

13.2 Gennemgang af sports- og motionsområder

Sports- og motionsområder er arealer hvor der er opsat forskellige former for udstyr til brug for voksnes fysiske udfoldelse. Selvom der ikke er de samme hensyn til sikkerhed, udsættes elementerne for stort slid og belastning, hvor fejl og mangler kan have store konsekvenser. En vigtig driftsopgave er derfor at sikre at inventaret er brugbart og sikkert.

Driftens gennemgange af sports- og motionsområderne skal sikre, at elementerne fungerer, og er i en sikkerhedsmæssig forsvarlig stand.

STANDARDOPGAVER

Tilstandskrav

- Hvis sports- og motionselementerne ikke er i sikkerhedsmæssig forsvarlig stand, skal der afspærres ved konstatering.
- Dyreefterladenskaber og andet kritisk affald må ikke forekomme på løse sportsbelægninger jfr. afsnit 1.1 *Fjernelse af affald og snavs.*

Udførelseskrav

GENNEMGANG AF LØSE SPORTSBELÆGNINGER

- Fra april til oktober fjernes affald inkl. kritisk affald herunder bl.a. dyreefterladenskaber mindst 1 gang om ugen jfr. lokal driftsplan.
- Fra november til marts fjernes affald inkl. kritisk affald herunder bl.a. dyreefterladenskaber mindst 1 gang om måneden jfr. lokal driftsplan.
- Synlige dyreefterladenskaber må ikke forekomme umiddelbart efter gennemgangen.

GENNEMGANG HVER 2. MÅNED AF MOTIONS-FITNESS- OG PARKOURREDSKABER SAMT SKATER- OG LØBEHJULSRAMPER

- Fejl der betegnes som farlige, f.eks. udstikkende søm og skruer, knækkede eller manglende dele, fare for brud på trosser og wirer m.v., udbedres eller redskabet afspærres.
- Udstikkende søm, skruer m.v. spændes, fjernes eller dykkes så vidt muligt ved konstatering.

GENNEMGANG HVERT KVARTAL AF SPORTSHEGN OG -LÅGER, BOLDMÅL OG -NET SAMT SPORTS- OG FALDGUMMI

- Fejl der betegnes som farlige, f.eks. udstikkende søm og skruer, knækkede eller manglende dele, fare for brud på trosser og wirer m.v., udbedres eller redskabet afspærres.
- Udstikkende søm, skruer m.v. spændes, fjernes eller dykkes så vidt muligt ved konstatering.

FRITSTÅENDE KLATREVÆGGE OVER 3 METER

- Driften beskrives i den lokale driftsplan.

Meldepligt

- Sports- og motionselementerne m.v. lever ikke op til sikkerheds- og funktionskrav.
- Sports- og motionselementerne m.v. har været udsat for hærværk.
- Sports- og motionselementerne m.v. er beskadiget og trænger til vedligehold.
- Defekte hegn og låger.
- Fritrumsprofiler for sports- og motionselementerne overholdes ikke.

BESTILLINGSOPGAVER

-

13 LEGE OG AKTIVITETSELEMENTER

13.3 Legeelementer

13.3.1 Legeredskaber

13.3.2 Trampoliner

13.3.3 Klatrevægge under 3 meter

13.3.4 Klatrevægge over 3 meter

13.3.5 Legepladsmål og -net

13.3.6 Sandkasser

13.3.7 Legepladshegn og -låger

Legeelementer er redskaber og andet som bruges til leg og bevægelse og derfor udsættes for stort slid og belastning og hvor fejl og mangler kan have store konsekvenser.

Driften sigter mod at inventaret er brugbart og sikkert samt at elementerne er indbydende og opfylder deres funktion.

Herudover får Teknik- og Miljøforvaltningen udført en sikkerhedsinspektion af den enkelte legeplads hvert 2. år.

STANDARDOPGAVER

Tilstandskrav

- Hvis legeelementerne ikke fremstår i en sikkerhedsmæssig forsvarlig stand jfr. afsnit 13.1 *Legepladsgennemgang*, skal de ved konstatering afspærres.

Udførelseskrav

SANDKASSER

- Sandkassesandet udskiftes 1 gang om året i april. Mængde anføres i den lokale driftsplan. Det gamle sand bortskaffes efter anvisning fra tilsynet.
- Behov for efterfyldning af sandkasser vurderes sammen med tilsynet i juli med efterfølgende eventuel efterfyldning i op til halvdelen af sandkasserne.

LEGEPLADSHEGN OG -LÅGER

- Hængsler og låse smøres 1 gang om året.
- Håndtag skal være funktionsdygtige.

Meldepligt

- Legeinventaret m.v. lever ikke op til sikkerheds- og funktionskrav.
- Legeinventaret m.v. har været udsat for hærværk eller graffiti.
- Legeinventaret m.v. er beskadiget og trænger til vedligehold.
- Defekte hegn og låger.
- Defekte trampoliner, herunder dug og fjedre.
- Defekte klatrevægge.
- Behov for afrensning.

BESTILLINGSOPGAVER

- Overfladebehandling.
- Afvaskning.
- Reparation.
- Genopretning.
- Yderligere opfyldning af sandkasser.

13 LEGE- OG AKTIVITETSELEMENTER

13.4 Sports- og motionselementer

13.4.1 Motions- fitness- og parkourredskaber

13.4.2 Skater- og løbehjulsramper

13.4.3 Boldmål og -net

13.4.4 Sportshegn og -låger

Sports- og motionselementer er redskaber m.v. som bruges til aktivitet og bevægelse og derfor udsættes for stort slid og belastning og hvor fejl og mangler kan have store konsekvenser.

Driften siger mod at inventaret er brugbart og sikkert samt at elementerne er indbydende og opfylder deres funktion.

STANDARDOPGAVER

Tilstandskrav

- Hvis sports-, motions- og legeinventaret ikke fremstår i sikkerhedsmæssig forsvarlig stand jfr. afsnit 13.2 *Gennemgang af sports- og motionsområder*, skal de ved konstatering afspærres.

SKATER- OG LØBEHJULSRAMPER

- Området fremstår rent og uden ukrudt, mos, alger, jord, sand eller nedfaldent løv.

Udførelseskrav

- Udstikkende søm, skruer m.v. spændes, fjernes eller dykkes så vidt muligt ved konstatering.

BOLDMÅL OG -NET

- Opsætning og indsamling af mål på boldbaner jfr. lokal driftsplan.
- Opstramning af net og bagsnorsamt supplering af netkroge 1 gang årligt.

HEGN OG LÅGER

- Hængsler og låse smøres 1 gang om året .
- Håndtag skal være funktionsdygtige.

Meldepligt

- Sports- og motionsinventaret lever ikke op til sikkerheds- og funktionskrav.
- Sports- og motionsinventaret har været udsat for hærværk.
- Sports- og motionsinventaret er beskadiget trænger til vedligehold.

BESTILLINGSOPGAVER

- Overfladebehandling.
- Afvaskning.
- Reparation.
- Genopretning.
- Isætning af nye net i basketballringe og håndbold/fodboldmål.

13 LEGE- OG AKTIVITETSELEMENTER

13.5 Sports- og faldgummi

Gummibelægninger er belægningsoverflader som primært består af gummi eller lignende materialer. Gummibelægninger bruges primært som faldunderlag og som sportsbelægninger på boldbaner og lignende.

Driften sigter mod at gummibelægningen er i sikkerhedsmæssig forsvarlig stand ved at, have den rette faldeffekt og være fri for ukrudt, snavs og alger.

STANDARDOPGAVER

Tilstandskrav

- Gummibelægningen skal fremstå uden ukrudt, mos, alger, jord, sand eller nedfaldent løv.

Udførelseskrav

- Der må ikke anvendes termiske metoder til ukrudtsbekæmpelse.
- Løse gummimåtter fastgøres.
- Kun nødvendig kørsel må forekomme på gummibelægningen og kun med lette maskiner som ikke skader belægningen.
- Åbne gummibelægninger renses 1 gang om året i marts med specialudstyr jfr. lokal driftsplan.
- Ringgummimåtter anvendt som faldunderlag løsnes for jord 1 gang om året i marts, jfr. lokal driftsplan.

Meldepligt

- Sikkerhedsmæssige problemer som ikke kan afhjælpes af standardopgaver, herunder manglende faldevne eller løse gummimåtter.
- Behov for reparation eller opretning f.eks. huller eller revner i belægningen.

BESTILLINGSOPGAVER

- Ekstra spuling.
- Ringgummimåtter løsnes og renses for jord.
- Reparation af ødelagt/afbrændt gummibelægning.

13 LEGE- OG AKTIVITETSELEMENTER

13.6 Løse faldunderlag

Løse faldunderlag består af grus, sand eller flis og bruges under legeredskaber og lignende. Løse faldunderlag bruges undertiden på et større areal end den egentlige faldzone af æstetiske eller praktiske hensyn. De faldabsorberende egenskaber skal kun opretholdes inden for faldzonen.

Driften sigter mod, at det løse faldunderlag er sikkerhedsmæssigt forsvarligt, herunder at det har den rette faldabsorberende effekt.

STANDARDOPGAVER

Tilstandskrav

- I faldzonen forekommer der ikke græsafklip, ukrudt, løvsamlinger eller fremmedlegemer i faldunderlaget.
- I faldzonen skal faldunderlaget have den jævnhed, tykkelse og udstrækning, som fremgår af den lokale driftsplan eller oplyses af tilsynet.
- I faldzonen skal faldunderlaget være løst i en dybde som anført i den lokale driftsplan, også under gynger, ved ruchebaner m.v.

Udførelseskrav

- Afretning af løse faldunderlag under f.eks. gynger og for enden af ruchebaner mindst 1 gang om ugen.
- Efterfyldning af tilsvarende materiale op til nulpunktet på redskabet eller i den angivne dybde i hele faldzonen efter aftale med tilsynet.
- Løsning af faldunderlag under gynger med videre i hele faldzonen mindst 1 gang årligt i marts eller april.

Meldepligt

- Sikkerhedsmæssige problemer som ikke kan afhjælpes af standardopgaver.
- Behov for udskiftning.

BESTILLINGSOPGAVER

- Efterfyldning ud over rekvireringsopgaver.
- Ekstra løsning af faldunderlag.
- Udskiftning af faldunderlag.

13 LEGE- OG AKTIVITETSELEMENTER

13.7 Løse sportsbelægninger

13.7.1 Petanquebane

13.7.2 Sandsportsareal

Løse sportsbelægninger er opbygget af sand, grus eller stenmel og kan have forskellige fremtrædelser. Petanquebaner er opbygget af grus eller stenmel og anvendes til petanque og andre boule-spil. Sandsportsarealer er arealer med løst strandsand der bruges til forskellige sportsaktiviteter, f.eks. beach volley.

Driften sigter mod at den løse sportsbelægning indbyder til brug og fremstår funktionelt.

STANDARDOPGAVER

Tilstandskrav

- Sandsportsarealer fremstår uden større huller.
- Petanquebaner fremstår jævne og uden ukrudt, lunker eller andet der hindrer kuglens frie løb.

Udførelseskrav

- Overfladen af petanquebaner overslæbes i april, jfr. den lokale driftsplan.

Meldepligt

- Behov for opretning.
- Behov for efterfyldning.

PETANQUEBANER

- Problemer med hårdt pakket petanquesand.

SANDSPORTSAREAL

- Problemer med tyndt sandlag.
- Problemer med nettet.
- Problemer med oversvømmelse eller stående fugt.

BESTILLINGSOPGAVER

- Efterfyldning med egnet materiale.
- Opretning.
- Ekstraordinær lugning.
- Udskiftning af net.

13 LEGE- OG AKTIVITETSELEMENTER

13.8 Kunstgræsbane

13.8.1 Kunstgræs med sand

13.8.2 Kunstgræs med gummigranulat

13.8.3 Kunstgræs uden indfyld

Kunstgræs er en kunstig græsmåtte som regel med et indfyld, som sørger for at græsset står oprejst og har de rette spilleegenskaber. Kunstgræsset har en længere sæson end traditionelle græsbaner. Driften varierer efter banens generation og skal tilrettelægges efter producentens anvisninger og beskrives altid i den lokale driftsplan.

Driften skal sikre, at kunstgræsset er jævnt med gode spilleegenskaber.

STANDARDOPGAVER

Tilstandskrav

- Der må ikke ligge løvsamlinger eller fremmedlegemer på kunstgræsbanen.
- Indfyld skal være jævnt fordelt på banen.
- Banen skal fremstå uden ukrudt.
- Evt. krav til vintertjeneste beskrives i den lokale driftsplan.

Udførelseskrav

- Materiel anvendt på banen skal tilpasses efter generation og leverandørens anvisninger, bl.a. af hensyn til garanti.

KUNSTGRÆS MED SANDINDFYLD OG KUNSTGRÆS MED GUMMIGRANULAT

- For baner med indfyld skal dette være tilstrækkeligt, jævnt fordelt og uden huller. Metode og frekvens specificeres i den lokale driftsplan.
- Krav til indfyld specificeres i den lokale driftsplan
- Rensning af banens fyld specificeres i den lokale driftsplan.

Meldepligt

- Huller eller revner i kunstgræsset.
- Hærværk.
- Defekt hegn eller låge.

BESTILLINGSOPGAVER

-

14

Gravsteds- elementer

14 GRAVSTEDSELEMENTER

Kirkegårdenes primære funktion er at være sidste hvilested for de afdøde, en værdig ramme om deres minde samt stedet for ritualer omkring begravelse og grav. Dette stiller krav til kirkegårdens udformning, men også til udførelsen af driften, som skal ske med stort hensyn til de pårørende som ofte er i sorg.

Særlige hensyn på kirkegårde

Der skal generelt være pænt og ryddeligt på kirkegården, også under gennemførsel af større arbejder. Det er vigtigt at have fokus på at der orienteres forud og under anlægsarbejder og ekstraordinære driftsopgaver f.eks. via breve til gravstedsejerne eller informationsskilte. Arbejdet må ikke være til gene for begravelseshandlinger eller for gravstedsbesøgende. Arbejdet skal planlægges og udføres så gravstedsbesøgende ikke generes unødigt. Arbejdet skal udføres med små el-drevne maskiner (motorsav, kratrydder, selvkørende græsklipper, hækklippere m.v.) med mindre, at andet aftales med tilsynet.

De enkelte arbejdsopgaver skal så vidt muligt udføres i én arbejdsgang og med løbende oprydning og renhold af arbejdsstedet, sådan at arbejdsstedet fremstår helt ryddeligt ved arbejdsdagens ophør. Eventuel lokal deponering af afklippet materiale aftales med tilsynet og etableres efter fornødne tilladelser og med etablering af nødvendige afspærringer.

Der må ikke anvendes kemiske bekæmpelsesmidler eller pesticider af nogen art på kommunale arealer.

Der må kun anvendes gødning, som er godkendt af EU/Danmark, ligesom EU/danske forskrifter for opbevaring, benyttelse og bortskaffelse af bl.a. brugt emballage skal følges.

Særlige elementer på kirkegården

De fleste elementer på kirkegården er i princippet de samme som i resten af byen, men de særlige forhold omkring gravstederne gør at disse kirkegårds- og begravelselementer beskrives særskilt.

Grave og gravsteder

Grave og gravsteder er det væsentligste ved kirkegårdene, som fylder meget både i styringen og i den praktiske drift. For at kunne overholde gravfreden er det vigtigt at have nøjagtige registreringer af hvor gravene er placeret samt hvem og hvornår der er begravet i dem. Disse oplysninger samt oplysninger om gravstedstype og tilkøbte ydelser er registreret i Kommunens kirkegårdssystem (p.t. Brandsoft). Gravstederne er markeringen af gravene på overfladen og strækker sig fra mausoleer over individuelle gravsteder med hæk eller anden indhegning, og kollektive gravformer som f.eks. urnefællesgrave til egentlige fællesgrave som askefællesgravene med fællesmonument og uden mulighed for individuelt gravminde. I udgangspunktet er elementerne på gravene registreret i GIS-systemets driftskort, dog med visse undtagelser.

Individuelle gravsteder

Individuelle gravsteder er den traditionelle gravstedsform hvor de pårørende enten selv har ansvar for indretning og vedligehold af gravsted med gravminde, eller der er servitutter på gravstedet, som beskriver indretningen af gravstedet og hvor der f.eks. er tvungen vedligehold af gravstedet. De pårørende har mulighed for at købe sig til ydelser i forhold til anlæg, vedligehold og pyntning af gravstederne af kirkegårdsforvaltningen. Københavns kommune tilbyder en række ydelser, de fleste beskrevet i afsnit 15. Oplysningerne om tilkøbte ydelser registreres i kirkegårdssystemet.

Skilte

På gravstederne står der små skilte, gravstedsskilte, som for eksempel oplyser om hvilken type vedligehold der evt. er tilkøbt til gravstedet eller om gravstedet har et bevaringsværdigt gravminde. Gran på gravsted og andre ydelser som kun udføres 1 gang årligt eller ved bestilling anføres på arbejdslistes og markeres ikke med skilte.

Begravelser og nedsættelser

En vigtig del af driftsopgaven på kirkegården drejer sig om begravelser og urnenedsættelser. De skal ofte ske med kort varsel, og det er vigtigt at de foregår værdigt, helt fra gravningen af graven til tildækningen.

Bevaringsværdige gravminder

I Lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde, som Københavns Kommunes fem kirkegårde hører under, er det et krav at bevaringsværdige gravminder registreres og bevares på kirkegårdene. Registreringen kan omfatte selve gravmindet eller kan udvides til indhegning m.v. Registreringen kan omfatte gravminder over fortjenstfulde personer, gravminder af høj kunstnerisk kvalitet eller gravminder som i udformning eller inskription er typiske for deres tid. Driften af Københavns Kommunes bevaringsværdige gravminder med tilknyttede gravsteder er differentieret ud fra gravmindernes vigtighed m.v.

Som udgangspunkt kontrollerer Københavns Kirkegårde bevaringsværdige gravminder mv hvert 5. år i forhold til sikkerhed.

Gravstedsafdelinger

Kirkegårdene er inddelt i afdelinger som en del af den lovpligtige registrering af grave og gravsteder. Gravstederne i afdelingerne kan være indrettet til urner eller kister, være underlagt forskellige servitutter, indrettet i

forhold til forskellige trosretninger og livssyn og have varierende, æstetisk udtryk. For gravstedsafdelinger med en særlig indretning, f.eks. Ny Svensk afdeling på Bispebjerg eller urnehave Malus på Assistens kirkegård, kan der foreligge en lokal driftsplan.

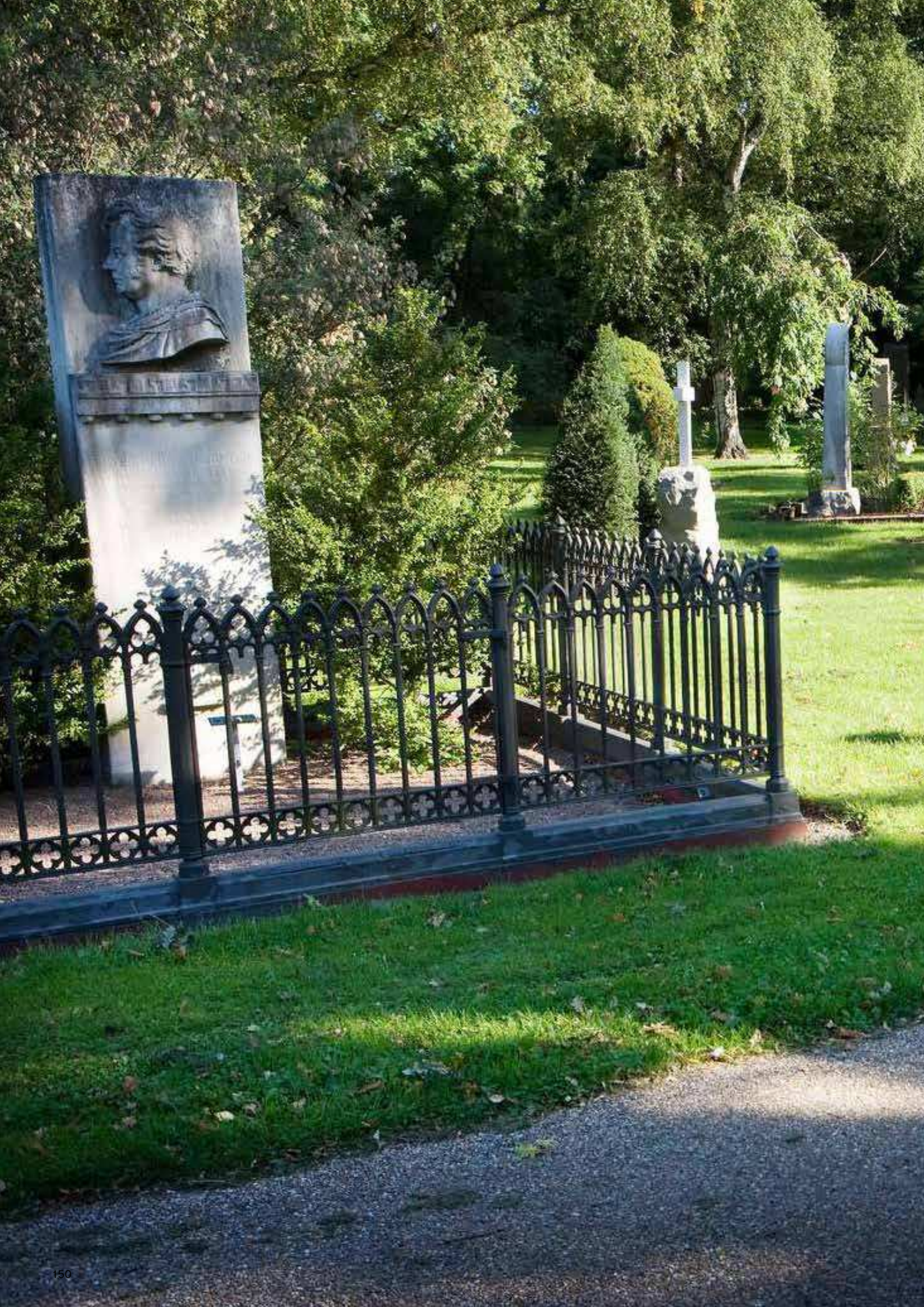
Historiske anlæg

Historiske anlæg er udpegede områder, hvor der er et særligt fokus på at bevare sporene af tidligere tiders begravelses- og gravstedskultur ud over de bevaringsværdige gravminder, f.eks. den ældste del af Assistens Kirkegård eller afdeling A på Vestre Kirkegård. For de historiske anlæg vil der som udgangspunkt altid foreligge en lokal driftsplan.

Henvisninger

I dette afsnit henvises til en række vejledninger og administrationsgrundlag for gravstedselementer, opgaver på gravsteder og gravning af grave, som kan hentes via forvalterredskabet på intranettet <https://tmf.kkintra.kk.dk/indhold/forvalterredskab>, samt oversigter over gravsteder på de enkelte kirkegårde fra [kk.dk](https://tmf.kkintra.kk.dk).

- Regler for monumentsikkerhed på Københavns Kommunes kirkegårde
- Manual for gravning, kontrol og tilkastning af kistebegravelser
- Manual for gravning og nedsættelser af urner
- Vedligehold af gravsteder
- Rydning af gravsteder i forbindelse med hjemfald
- Gravsteder Vestre Kirkegård
- Gravsteder Bispebjerg Kirkegård
- Gravsteder Assistens Kirkegård
- Gravsteder Sundby Kirkegård
- Gravsteder Brønshøj Kirkegård

14 GRAVSTEDSELEMENTER

14.1 Gravstedsrunder

14.1.1 Buketrunde

14.1.2 Renholdsrunder (gravsteder)

Gravstedsrunder er runderinger på tværs af gravstedselementer og andre elementer på kirkegården for at fjerne visne buketter mv fra de gravsteder kirkegården har ansvar for. Buketrunden omfatter også visne buketter udenfor gravsteder.

Opgaven skal sikre, at de gravsteder som kirkegården har ansvaret for, fremstår renholdt.

STANDARDOPGAVER

Tilstandskrav

-

Udførelseskrav

BUKETRUNDE

- Buketrunden udføres hver fredag. Hvis fredagen falder på en helligdag, udføres runden hverdagen før eller efter aftale med tilsynet.
- Visne buketter indsamles fra gravstedselementer som kirkegården har ansvaret for og fra kirkegårdens generelle arealer.
- Synligt affald indsamles fra gravstedselementer som kirkegården har ansvaret for.
- Pynt i strid med servitutter fjernes fra gravstedselementer.

RENHOLDSRUNDE

- Renholdsrunder udføres med den frekvens der er beskrevet for de enkelte gravstedselementer eller som beskrevet i den lokale driftsplan.
- Gravstedet luges for synligt ukrudt.
- Blade og nåle m.v. opsamles.
- Perlesten rives og jævnes.
- Blomstrende planter afpudses ved behov.

Meldepligt

-

BESTILLINGSOPGAVER

-

14 GRAVSTEDSELEMENTER

14.2 Individuelt gravsted i brug

14.2.1 Individuelt gravsted i brug uden vedligehold

14.2.2 Individuelt gravsted i brug med vedligeholdsaftale

14.2.3 Individuelt gravsted i brug med legataftale

Individuelle gravsteder i brug er små haveanlæg som pryder den enkelte grav, og som kan have forskellig størrelse, alt efter om det er urne- eller kistegrave, og hvor mange pladser der er i gravstedet. Gravstedet anlægges når graven erhverves og ryddes, når det hjemfalder til kirkegården. Nogle gravsteder vedligeholdes af de pårørende andre af kirkegården.

Kanter mod græselementer beskrives under 14.6 Prydplæne med grave.

Driften sigter mod at gravstederne fremtræder værdigt.

STANDARDOPGAVER

Tilstandskrav

- Kanter mod græselementer er jævne og afviger højst med 4 cm på 3 meter retskinne.

INDIVIDUELLE GRAVSTEDER I BRUG MED VEDLIGEHOLD SAMT MED LEGATAFTALE

- Beplantning fremstår beskåret så vækstform, blomstring og levetid optimeres under hensyntagen til fritrumsprofiler og gravminder.

Udførelseskrav

- Ved akut sikkerhedsrisiko, f.eks. i forbindelse med gravmindet afspærres i passende afstand.

INDIVIDUELLE GRAVSTEDER I BRUG MED VEDLIGEHOLD SAMT MED LEGATAFTALE

- Gravstedsrenhold jfr. afsnit 14.1.2 *Renholdelsesrunde* hver 2.-3. uge.
- Perlesten suppleres 1 gang om året, hvis der ikke kan opnås dække af jorden.
- Bevoksning beskæres af hensyn til fritrumsprofiler samt til gravminde og hæk samt døde partier 1 gang om året, vækstformen skal respekteres.
- Bevoksning beskæres af hensyn til blomstring og vækst 1 gang om året.
- Knibning eller klipning af formede elementer 1 gang om året.
- Forårsklargøring udføres før påske og omfatter bl.a. indsamling af evt. kranse, gran m.v.
- Efterårsklargøring udføres før granpålægning og omfatter bl.a. fjernelse af nedfaldet løv m.v.
- Rydning af udlevede udplantningsplanter.

- Vanding af udplantningsplanter og nyplantede planter plantet af kirkegården i vækstsæsonen.
- Evt. hække plejes som gravstedshække.
- Evt. græsplæner plejes som prydplæne.

Meldepligt

- Sikkerhedsrisiko, særligt ved gravminder samt hegn og borner.
- Hærværk.
- Forhold i strid med servitutter eller vedtægt som de brugsberettigede har ansvaret for.

INDIVIDUELLE GRAVSTEDER I BRUG UDEN VEDLIGEHOLD

- Meldepligt: Beplantning, der generer andre gravsteder, andre elementer eller fritrumsprofiler.

INDIVIDUELLE GRAVSTEDER MED LEGATAFTALE

- Meldepligt for behov for udskiftning af beplantning eller opretning af monument m.v. til tilsynet.

BESTILLINGSOPGAVER

- Rydning af gravsted.
- Håndtering af sikkerhedsrisiko.

14 GRAVSTEDSELEMENTER

14.3 Ryddet Individuelt gravsted (med afgrænsning oprethold, både ledige gravsteder og kommunegrave)

Ledige individuelle gravsteder er gravsteder som endnu ikke er taget i brug, men hvor hækken er anlagt, gravsteder hvor beplantning/gravminde er ryddet efter hjemfald eller gravsteder som stadig er i brug, men hvor beplantning/gravminder er ryddet pga. misligholdelse af gravsted (kommunegrave).

Ryddede individuelle gravsteder er ofte belagt med perlesten, men kan også være tilsået med græs eller tilplantet med stauder eller buske og fremstår altid som et individuelt gravsted adskilt fra omgivende elementer.

Driften sigter mod, at de ryddede individuelle gravsteder fremstår neutrale og værdige i anlæggene.

STANDARDOPGAVER

Tilstandskrav

- Gravstedet fremstår renholdt.

Udførelseskrav

- Gravstedsrenhold jfr. afsnit 14.1.2 *Renholdelsesrunde* hver 2.-3. uge i vækstsæsonen.
- Perlesten suppleres 1. gang om året, hvis der ikke kan opnås dække af jorden.
- Evt. græs eller bunddække plejes som relevant element i kvalitetshåndbogen ud over ovenstående.

Meldepligt

-

BESTILLINGSOPGAVER

-

14 GRAVSTEDSELEMENTER

14.4 Individuelt gravsted med bevaringsværdigt gravminde

14.4.1 Gravsted med bevaringsværdigt gravminde niveau A

14.4.2 Gravsted med bevaringsværdigt gravminde niveau B

14.4.3 Gravsted med bevaringsværdigt gravminde niveau C

Gravsteder med bevaringsværdigt gravminde er gravsteder, hvor gravmindet er bevaringsværdigt og derfor skal bevares, og hvor det fysiske gravsted er hjemfaldet men ikke fjernet. Kirkegården har ansvar for vedligehold af hele gravstedet.

Driften skal sikre værdige og passende rammer for det bevaringsværdige gravminde.

STANDARDOPGAVER

Tilstandskrav

- Kanter mod græselementer er jævne og afviger højst med 4 cm på 3 meter retskinne.

Udførelseskrav

- Perlesten suppleres 1 gang om året, hvis der ikke kan opnås dække af jorden.
- Bevoksning beskæres af hensyn til fritrumsprofiler og i forhold til minde og hæk samt døde partier 1 gang om året, vækstformen skal respekteres.
- Hække plejes som gravstedshække.
- Græsplæner plejes som prydplæne.
- Gravminder renholdes i henhold til gravmindets vedligeholdsniveau.

GRAVSTED MED BEVARINGSVÆRDIGT GRAVMINDE NIVEAU A

- Gravstedsrenhold jfr. afsnit 14.1.2 *Renholdelsesrunde*, 8 gange i vækstsæsonen ca. hver 4. uge.
- Bevoksning beskæres af hensyn til blomstring og vækst 1 gang om året.
- Knibning eller klipning af formede elementer 1 gang om året.
- Meldepligt, behov for udskiftning af beplantning eller opretning af gravminde m.v.
- Eventuel pyntning med årstidens blomster eller gran beskrives i den lokale driftsplan.

GRAVSTED MED BEVARINGSVÆRDIGT GRAVMINDE NIVEAU B

- Gravstedsrenhold jfr. afsnit 14.1.2 *Renholdelsesrunde*, 4 gange i vækstsæsonen ca. hver 2. måned.
- Bevoksning beskæres af hensyn til blomstring og vækst 1 gang om året.
- Meldepligt, behov for udskiftning af beplantning eller opretning af gravminde m.v.

GRAVSTED MED BEVARINGSVÆRDIGT GRAVMINDE NIVEAU C

- Gravstedsrenhold jfr. afsnit 14.1.2 *Renholdelsesrunde*, 2 gange i vækstsæsonen typisk maj og september.

Meldepligt

- Sikkerhedsrisiko, særligt ved gravminder, hegn og andet udstyr.
- Ved akut sikkerhedsrisiko afspærres.
- Hærværk.

BESTILLINGSOPGAVER

- Håndtering af sikkerhedsrisiko.

14 GRAVSTEDSELEMENTER

14.5 Blomsterbed med grave

14.5.1 Bed med individuelle gravminder

14.5.2 Bed med fælles monument

Blomsterbed med grave er fælles anlæg, hvor gravene er placeret i et prydbed, med f.eks. stauder. Grave med individuelt gravminde er særskilte gravsteder uden synlig afgrænsning, og som er eller kan være udstyret med et gravminde i eller ved bedet.

Grave med fælles monument er fællesgrave udlagt i prydbede uden mulighed for markering af den enkelte grav, men med ét fælles monument.

Driften sigter mod at gravstederne fremtræder værdige.

STANDARDOPGAVER

Tilstandskrav

- Blomsterbed med grave plejes som relevante blomsterelementer jfr. kapitel 3 *Blomster* samt nedenstående supplerende krav til elementet.
- Omgivende bevoksning m.v. fritrumsbeskæres så gravmindets inskription kan ses.

Udførelseskrav

- Visne buketter indsamles hver fredag jfr. afsnit 14.1.1 *Buketrunde*.
- Pynt i strid med servitutter indsamles hver uge.
- Ukrudtsbekæmpelse og renhold hver 2-3. uge.
- Forårsklargøring udføres før påske og omfatter også indsamling af evt. kranse m.v.
- Al nedfaldent løv m.v. er indsamlet før første søndag i advent.

GRAVE MED MULIGHED FOR INDIVIDUELT MINDE

- Friske buketter og andet lovligt pynt lægges tilbage ved gravmindet eller sættes i vase, hvis der er mulighed for udsmykning med buketter, eller andet sted anvist af tilsynet
- Bevoksning m.v. beskæres så der er udsyn til gravminde og særligt inskription.

GRAVE MED FÆLLES MONUMENT

- Friske buketter og andet lovligt pynt lægges på fællesgravens blomsterplads, eller andet sted anvist af tilsynet.

Meldepligt

- Forhold i strid med servitutter eller vedtægt.

BESTILLINGSOPGAVER

-

14 GRAVSTEDSELEMENTER

14.6 Prydplæne med grave

14.6.1 Prydplæne med individuelle grave

14.6.2 Prydplæne med individuelle gravminder

(herunder urne- og kistefællesgrave)

14.6.3 Prydplæne med fælles monument

(herunder askefællesgrave)

Prydplæne med grave er fælles anlæg hvor gravene er placeret i en prydplæne. Prydplæne med individuelle grave er plæner med afgrænsede grave. Prydplæner med individuelle gravminder er plæner med grave uden synlig afgrænsning men med mulighed for gravminde, f.eks. kiste og urnefællesgrave.

Kiste- og urnefællesgrave er grave hvor det individuelle gravminde er en liggelsen i græsset.

Prydplæner med fælles monument er plæner hvor den enkelte grav ikke har mulighed for individuel markering, men hvor der er et fælles monument i stedet. Askefællesgrave er fællesgrave med fællesmonument for urner udlagt i kort græs.

Driften sigter mod, at gravstederne fremtræder værdige.

STANDARDOPGAVER

Tilstandskrav

- Prydplæne med grave plejes som prydplæne, jfr. afsnit 2.1 *Prydplæne*, samt nedenstående udførelseskrav til elementet.
- Kanter mod andre gravstedselementer og gravminder er jævne og afviger højst med 4 cm. på 3 meter retskinne.
- Gravminder fremstår uden hjulaftryk, græsafklip eller nedfaldet løv.

Udførelseskrav

- Udenfor græsslåningssæsonen indsamles visne buketter og pynt i strid med servitutterne i forbindelse med buketrunden.
- I græsslåningssæsonen indsamles visne buketter og pynt i strid med servitutterne umiddelbart før klipning af plænen, bårebuketter henligger dog minimum 1 uge.
- Efter græsklipning og kraftigt løvfald blæses/fejles gravminderne.
- Forårsklargøring udføres før påske og omfatter også indsamling og bortskaffelse af kranse, puder og andet vinterpynt efter anvisning fra tilsynet, og gravminder blæses rene.
- Al nedfaldent løv m.v. er indsamlet før første søndag i advent.

PRYDPLÆNE MED GRAVE MED INDIVIDUELT MINDE

- Friske buketter og andet lovlig pynt indsamles og henlægges under klipningen, så de senest lige efter klipningen kan lægges tilbage eller sættes i en vase ved gravmindet.
- Prydplæne med grave med fælles monument.
- Friske buketter og andet lovligt pynt indsamles og lægges på fællesgravens blomsterplads, eller andet sted anvist af tilsynet før klipning.

Meldepligt

- Forhold i strid med servitutter eller vedtægt.

BESTILLINGSOPGAVER

-

14 GRAVSTEDSELEMENTER

14.7 Fælledgræs med grave

14.7.1 Fælledgræs med individuelle gravminder (Lunden)

14.7.2 Fælledgræs med fælles monument

Fælledgræs med grave er fælles anlæg hvor gravene er placeret i fælledgræs. Grave med mulighed for individuelt gravminde er særskilte gravsteder uden synlig afgrænsning og som er eller kan være udstyret med et gravminde. Grave med fælles monument er fællesgrave uden mulighed for nogen form for markering af den enkelte grav, men med et fælles monument.

Driften sigter mod at gravstederne fremtræder værdige.

STANDARDOPGAVER

Tilstandskrav

- Fælledgræs med grave plejes som fælledgræs, jfr. afsnit 2.5 *Fælledgræs*, samt nedenstående krav til elementet.
- Gravminder fremstår uden hjulaftryk eller græsafklip, andre tilstødende elementer fremstår uden græsafklip.
- Løv må ikke hæmme græssets vækst eller tildække gravminder.

Udførelseskrav

- Visne buketter og pynt i strid med servitutterne indsamles i forbindelse med buketrunden og før græsset slås.
- Forårsklargøring udføres før påske og omfatter indsamling og bortskaffelse af kranse, puder og andet vinterpynt efter anvisning fra tilsynet.
- Al nedfaldent løv m.v. er indsamlet før første søndag i advent.

FÆLLEDGRÆS MED INDIVIDUELLE GRAVMINDER

- Friske buketter og andet lovlig pynt indsamles og henlægges under klipningen, så de senest lige efter klipningen kan lægges tilbage ved gravmindet.

FÆLLEDGRÆS MED FÆLLES MONUMENT

- Friske buketter og andet lovligt pynt lægges på fællesgravens blomsterplads, eller andet sted anvist af tilsynet.

Meldepligt

- Forhold i strid med servitutter eller vedtægt.

BESTILLINGSOPGAVER

-

14 GRAVSTEDSELEMENTER

14.8 Blomsterpladser

14.8.1. Blomsterplads til bårebuketter

14.8.2 Blomsterplads til fællesgrave med fælles monument

Blomsterpladser er belagte arealer eller lignende i forbindelse med askefællesgrave og urnehaver hvor bedemænd og pårørende kan placere buketter m.v.

Driften sigter mod at blomsterpladserne fremtræder værdige og præsenterer de enkelte begravelsers bårebuketter.

STANDARDOPGAVER

Tilstandskrav

- Blomsterpladser driftes som belægningsselementer, med nedenstående supplerende krav til elementet.

Udførelseskrav

- Visne buketter m.v. indsamles hver fredag.
- Pynt i strid med servitutter indsamles hver uge.
- Ukrudtsbekæmpelse hver 2 uge i vækstsæsonen.
- Forårsklargøring udføres før påske og omfatter bl.a. indsamling af evt. kranse.
- Al nedfaldent løv m.v. er indsamlet før første søndag i advent.

BLOMSTERPLADS TIL BÅREBUKETTER

- Bårebuketter bortskaffes tidligst 1 uge efter placering på pladsen.

Meldepligt

- Gentagne kapacitetsproblemer.

BESTILLINGSOPGAVER

-

14 GRAVSTEDSELEMENTER

14.9 Urnemure

Urnemure er udendørs mure med tildækkede nicher til placering af en eller flere urner som alternativ til et urnegravsted.

Driften sigter mod at gravstederne fremtræder værdige.

STANDARDOPGAVER

Tilstandskrav

- Urnemure driftes som mur, med nedenstående supplerende krav til elementet.

Udførelseskrav

- Visne buketter og kranse lagt ved muren indsamles i forbindelse med buketrunden.
- Forårsklargøring udføres før påske og omfatter bl.a. indsamling af evt. kranse.

Meldepligt

- Behov for reparation eller renhold af nicheplader.
- Behov for reparation eller renhold af urnemuren.

BESTILLINGSOPGAVER

-

14 GRAVSTEDSELEMENTER

14.10 Kirkegårdsmonumenter og gravminder

14.10.1 Kirkegårdsmonumenter

14.10.2 Bevaringsværdigt gravminde niveau A

14.10.3 Bevaringsværdigt gravminde niveau B

14.10.4 Bevaringsværdigt gravminde niveau C

Kirkegårdsmonumenter er skulpturer og monumenter som står på kirkegårdene, herunder som fælles gravminder for askefællesgrave og andre fælles gravstedsformer. Bevaringsværdige gravminder er gravsten, indhegninger og andre gravminder som er erklæret bevaringsværdige jfr. lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde.

Bevaringsværdige gravminder ren- og friholdes i 3 niveauer afhængig af deres kunstneriske og historiske vigtighed. Fundamenter og sokler indgår som en del af elementet.

Driften sigter mod, at monumentet fremstår værdigt og med passende patina og er i sikkerhedsmæssig forsvarlig stand.

STANDARDOPGAVER

Tilstandskrav

-

Udførelseskrav

- Drift og pleje på tilstødende elementer må aldrig skæmme eller give anledning til skader på monumentet.
- Ved akut sikkerhedsrisiko afspærres monumentet.

KIRKEGÅRDSMONUMENTER

- Kirkegårdsmonumenter rengøres 1 gang pr. år i april måned med lunt vand og blød børste. Der må ikke anvendes kemikalier eller andre former for rengøringsmidler.

BEVARINGSVÆRDIGE GRAVMINDER NIVEAU A

- Afvaskning af bevaringsværdige gravminder defineres i den lokale driftsplan.
- Omgivende bevoksning beskæres og vegetation friholdes indtil 20 cm fra gravmindet og tilhørende hegn og borner.

BEVARINGSVÆRDIGE GRAVMINDER NIVEAU B

- Afvaskning af bevaringsværdige gravminder defineres i den lokale driftsplan.
- Omgivende bevoksning fritrumsbeskæres og vegetation friholdes indtil 20 cm fra mindet.

BEVARINGSVÆRDIGE GRAVMINDER NIVEAU C

- Omgivende bevoksning m.v. fritrumsbeskæres så gravmindets inskription kan ses.

Meldepligt

- Elementet er ikke i sikkerhedsmæssig forsvarlig stand.
- Hærværk eller andre opståede skader.

BESTILLINGSOPGAVER

- Ekstra afvaskning.
- Reparation.
- Genopretning.
- Flytning.
- Overfladebehandling.
- Opretning, algebekæmpelse.
- Opgaver i forbindelse med bevaringsværdige mausoleer.
- Sikkerhedskontrol af bevaringsværdigt gravminde.

15

Opgaver på gravsteder

Opgaver på gravsteder omhandler de opgaver som udføres på individuelle gravsteder efter aftale med de brugsberettigede (de pårørende).

Sammenhængen i og forholdene omkring driften på kirkegårdsene er beskrevet i indledningen til kapitel 14 Gravstedselementer.

EHRLICH KALYN
THOMAS
1895-1945

JOSEF MICHALSKI
GRABSTÄTTE
1872-1908 - 1945

EMIL KASCHERUS
GRABSTÄTTE
1872-1908 - 1945

15 OPGAVER PÅ GRAVSTEDER

15.1 Anlæg og andre opgaver på individuelt gravsted

(nyanlæg, reetablering, udskiftning af beplantning og andre elementer m.v.)

Anlæg af et individuelt gravsted er en ydelse, der leveres af kirkegården. I forbindelse med erhvervelsen af et gravsted kan gravstedsejer tilkøbe kirkegården til at anlægge gravstedet, ændre gravstedet eller reetablere gravstedet hvis en begravelse eller urnenedsættelse har nødvendiggjort en delvis rydning.

Forefaldende opgaver på et individuelt gravsted omfatter udskiftning af beplantning, pålægning af perlesten eller andre arbejder de pårørende ønsker udført.

Opgaven sigter mod at de brugsberettigede får udført det bestilte arbejde.

STANDARDOPGAVER

Tilstandskrav

-

Udførelseskrav

- Bortskaffelse af evt. overskydende jord i forbindelse med arbejdet.
- Jordforbedring ved plantning af planter.
- Oprydning samme dag.

Meldepligt

-

BESTILLINGSOPGAVER

- Planering af grav.
- Plantning af hæk inkl. etableringsvanding.
- Plantning af buske og andre vedplanter inkl. etableringsvanding.
- Plantning af stauder og roser inkl. etableringsvanding.
- Udlægning af perlesten.
- Supplering af perlesten.
- Opretning af gravminde.
- Ekstraordinært renhold af gravsted.
- Ekstraordinær beskæring af bevoksning.

15 OPGAVER PÅ GRAVSTEDER

15.2 Rydning af individuelt gravsted

15.2.1 Rydning ved hjemfald og efter ønske

Rydning af gravsted udføres typisk efter hjemfald af det individuelle gravsted.

Udførelsen af opgaven sigter mod at rydningen foregår så gravstedet fremtræder neutralt og værdigt efterfølgende og at gravsten og andre personlige effekter bortskaffes sømmeligt.

STANDARDOPGAVER

Tilstandskrav

-

Udførelseskrav

- Gravminder bevares på stedet, nedtages og henstilles eller bortskaffes alt efter tilsynets anvisninger.
- Rydning og bortskaffelse af beplantning inkl. hæk hvis denne hører til gravstedet.
- Bortskaffelse af evt. overskydende jord fra arbejdet.
- Planering af gravsted og evt. supplering med jord.
- Udlægning af perlesten eller udsåning af græs.

Meldepligt

-

BESTILLINGSOPGAVER

- Sikkerhedskontrol af bevaringsværdigt gravminde.

15 OPGAVER PÅ GRAVSTEDER

15.3 Årstidens blomster på gravsteder

Udplantning af årstidens blomster er en ydelse, som kirkegården leverer på vegne af de pårørende i en eller flere sæsoner. Årstidens blomster omfatter også løg og knolde samt flerårige planter, som udplantes og ryddes i hhv. begyndelsen og slutningen af en sæson.

Opgaven sigter mod at gravstederne bliver blomstersmykket som aftalt med de brugsberettigede.

STANDARDOPGAVER

Tilstandskrav

-

Udførelseskrav

- Etablering ved sæsonstart inkl. første vanding.
- Tilførsel af gødningsberiget spagnum 1 gang om året i forbindelse med udplantning af forårs- eller sommerblomster.

Meldepligt

-

BESTILLINGSOPGAVER

-

15 OPGAVER PÅ GRAVSTEDER

15.4 Gran på gravsteder

15.4.1 Granudsmykning

15.4.2 Granbuket

Udlægning af gran på gravsteder i vintersæsonen er en ydelse, som kirkegården leverer på vegne af de pårørende.

Udførslen af opgaven sigter mod at gravstederne bliver smykket med gran som aftalt med de brugsberettigede.

STANDARDOPGAVER

Tilstandskrav

- Pyntegrønt er af anførte sorter.
- Ved udlægning er pyntegrønt friskt og der er brugt afklipping.
- Pyntegrønt er udlagt retningsbestemt og så afklipningssteder ikke kan ses.
- Pyntegrøntet lægges så tæt at jorden ikke kan ses gennem.
- Ved dækning med flere sorter lægges i passende mønstre efter anvisning.
- Grene ved monument, dekorationer og buketter sættes eller placeres som anviste.

Udførelseskrav

- Udførelsen af gran på gravsteder beskrives i den lokale driftsplan.
- På individuelle gravsteder uden vedligehold fjernes gran udlagt af kirkegården samtidig med gran på gravsteder med vedligehold.

Meldepligt

-

BESTILLINGSOPGAVER

-

16

Gravning og tildækning af grave

Gravning og tildækning af grave omfatter de opgaver, der knytter sig til kistebegravelsen eller nedsættelsen af urnen efter kremering.

Sammenhængen i og forholdene omkring driften på kirkegårde er beskrevet i indledningen til kapitel 14 Gravstedselementer.

16 GRAVNING OG TILDÆKNING AF GRAVE

16.1 Gravning af kistegrave

16.1.1 Gravning af kistegrav

16.1.1 Kontrol af kistegrav

16.1.3 Klargøring af grav og omgivelser

16.1.4 Assistance ved kistenedsættelse

16.1.5 Tilkastning af kistegrav

16.1.6 Oprettning af kistegrave og midlertidig ordning af gravsted

16.1.7 Kisteopgravning eller -flytning

Gravning af kistegrave omfatter opgaverne i forbindelse med gravning og tilkastning af kistegrave inkl. forberedelse, pyntning af grav og assistance ved kistenedsættelse.

Udførelsen af opgaven sigter mod at kistebegravelsen sker værdigt og uden fejl.

STANDARDOPGAVER

16.1.1 Gravning af kistegrav (udføres af graver)

- Rydning af graveområdet og midlertidig opbevaring af elementer der skal genanvendes.
- Planter flyttet i forbindelse med en urnenedsættelse eller kistebegravelse, der kan bruges igen, opbevares midlertidigt på gravstedet eller andet sted på kirkegården.
- Graven graves med korrekte mål i alle dimensioner og sikkerhedsmæssig forsvarligt, herunder med det korrekte antal spænd. Konkrete mål bliver oplyst ved bestilling.
- Den opgravede jord håndteres efter aftale med tilsynet.
- Der etableres overlægning svarende til gravens dimensioner.
- Gravearbejdet udføres med minimale skader på nabogravsteder, hække m.v., ved skader orienteres tilsynet straks.
- Eventuelle ligrester håndteres efter aftale med tilsynet.
- Al transport samt placering af gravekasse må ikke ske på grave eller gravsteder. Om nødvendigt udlægges køreplader.
- Efter gravning ryddes op og løse belægninger rives.
- Graven dækkes efter aftale med tilsynet med pyntegrønt eller grønt tæppe. Jord i jordkassen afdækkes med presenning.

16.1.2 Kontrol af kistegrav før kistenedsættelsen (udføres af betjent)

- Kontrollen udføres dagen før nedsættelsen og i hvert fald så ændret gravning kan udføres.

- Det kontrolleres at der er gravet i den rigtige grav og det rigtige sted i graven.
- Det kontrolleres at graven med pyntegrønt eller tæppe har de nødvendige dimensioner.
- Det kontrolleres at sikkerheden er i orden, herunder korrekt antal spænd, at graven ikke er skredet og at overlægningen er stabil.

16.1.3 Klargøring af grav og omgivelser før kistenedsættelse (tilkaster)

- Udgravningens sider må ikke være sammen skredet.
- Tilløbet vand i graven bortpumpes og pumpen fjernes inden ligfølgets ankomst.
- Ved vedvarende tilløb af vand udlægges gran i bunden af graven.
- Gangarealet foran graven rives og gangarealer frem til rustvognens ankomststed rives let.
- På mudrede jordgange udlægges et passende lag grus.
- Materialer og redskaber til begravelsesritual anbringes efter aftale med tilsynet.
- Information om ligtogets rute fås fra betjent og placering af tilkaster og gravemaskine aftales med betjent.
- Gravemaskine og tilkaster placeres på et ikke-synligt sted i forhold til gravsted og rute for ligtog. Ophold under kistenedsættelsen foregår efter aftale med tilsynet.

16.1.4 Assistance ved kistenedsættelse (betjent)

- Information om ligtogets rute gives til tilkaster og placering af tilkaster og gravemaskine aftales med graver.
- Assistance under kistenedsættelse.
- Tilkaster gives tegn om igangsætning af tilkastning når de pårørende har forladt afdelingen efter anvisning i manual for gravning, kontrol og tilkastning af kistegrav.
- Hvis pårørende ønsker at overvære tilkastningen eller kommer tilbage forklarer betjenten proces og anviser sikkerhedsafstand.

16.1.5 Tilkastning af kistegrav (tilkaster)

- Tilkastning må først begyndes når begravelsesfølget er i passende afstand efter aftale med tilsynet.
- Graven tilkastes efter anvisningerne med løs jord uden sten og afsluttes med en puld uden knolde.
- Jorden må ikke komprimeres og kiste må ikke beskadiges.
- Tilkastningen skal ske med mindst mulig skade på omkringliggende gravsteder og arealer. Tilsynet orienteres straks ved skader og skaderne oprettes efter aftale hurtigst muligt.
- Overskydende jord, køreplader, håndværktøj m.v. bortkøres umiddelbart efter tilkastning.
- Materiel der bruges i forbindelse med selve begravelseshandlingen rengøres efter anvisning eller aftale med tilsynet.

16.1.6 Opretning af kistegrav og midlertidig ordning af gravsted indtil endeligt anlæg af gravsted

- Udføres indtil endeligt anlæg af gravsted dog maksimalt et år fra tilkastningen.
- Ved sætninger eller bevægelser oprettes jorden over kistegraven og der tilføres løs jord uden sten til omgivende terræn hvis jorden er sunket under dette.

16.1.7 Kisteopgravning eller -flytning

- Arbejdet tilrettelægges efter opgavens karakter med relevante punkter fra opgave 16.1.1-16.1.6 og med hensyn til hygiejniske forhold.

BESTILLINGSOPGAVER

-

16 GRAVNING OG TILDÆKNING AF GRAVE

16.2 Gravning af urnegrave

16.2.1 Gravning af urnegrav

16.2.2 Klargøring af køretøj

16.2.3 Kontrol af urnegrav

16.2.4 Nedsættelse af urne

16.2.5 Tilkastning af urnegrav

16.2.6 Urneopgravning eller -flytning

Gravning af urnegrave omfatter opgaverne i forbindelse med gravning og tilkastning af urnegrave inkl. forberedelse og nedsættelse af urnen.

Udførelsen af opgaven sigter mod at urnenedsættelsen foregår værdigt og uden fejl.

STANDARDOPGAVER

16.2.1 Gravning af urnegrav (udføres af graver)

- Udføres tidligt om morgenen efter aftale med tilsynet.
- Rydning af graveområdet og evt. midlertidig opbevaring af elementer der skal genanvendes. Der graves så vidt muligt i bar jord, perlesten eller græs.
- Planter flyttet i forbindelse med en urnenedsættelse eller kistebegravelse, der kan bruges igen, opbevares midlertidigt på gravstedet eller andet sted på kirkegården.
- Gravning af hul 25x25 cm og i en dybde så der kan være mindst 50 cm jord over urnen. Hullets dybde skal være 75 cm hvis ikke andet oplyses i bestillingen.
- Gravning foretages med skovl eller urnebor.
- Kanter skal stå så skarpe og sider være så lodrette som muligt.
- Græstørv skæres ud så det kan lægges igen, græstørven lægges græs mod græs på plænen.
- Den opgravede jord bortkøres til placering anvist af tilsynet.
- En jordkasse til urnenedsættelse placeres i passende afstand til urnehullet og så det ser præsentabelt ud og fyldes med en blanding af grus og jord i forholdet 1:1 og med kornstørrelsen 0-8 mm.
- Jordblandingen opbevares så vidt muligt frostfrit og overdækkes med presenning i tilfælde af regnvejr.
- Jordkasser til urnenedsættelser skal altid være pæne og rene.

16.2.2 klargøring af køretøj (udføres af betjent)

- Køretøj til transport af nødvendigt udstyr skal altid være udstyret med værktøj, ekstra jord, evt. perlesten m.v.

16.2.3 kontrol af urnegrav (udføres af betjent)

- Kontrol af at der er gravet det rigtige sted i den rigtige grav. Kontrollen udføres i så god tid, at der kan graves en ny grav hvis urnen skal nedsættes under overværelse af familien.

16.2.4 Nedsættelse af urne (udføres af betjent)

- Ved nedsættelse med overværelse af pårørende placeres køretøjet til transport af udstyr diskret.
- Urnen nedsættes i urnegraven.

16.2.5 Tilkastning af urnegrav (udføres af betjent)

- Udføres når evt. pårørende er gået.
- Graven tilkastes til niveauet for det omgivende areal.
- Ev. overflade af perlesten eller græs reetableres.
- Presenninger skal altid være rene og pæne.
- Køretøj og udstyr tages med tilbage.

16.2.6 Urneopgravning eller -flytning

- Arbejdet tilrettelægges efter opgavens karakter med relevante punkter fra opgave 16.2.1-16.2.5.

BESTILLINGSOPGAVER

-

17

Vintertjeneste

Opgaven omfatter vintertjenesten ud over den almindelige vintertjeneste på offentlige veje og stier.

17 VINTERTJENESTE

17.1 Vintertjeneste, parker og kirkegårde

17.1.1 Glatførebekæmpelse

17.1.2 Snerydning

Vintertjeneste omfatter glatførebekæmpelse, rydning af sne og andre opgaver relateret til vintervejret. Opgaven har til formål at opretholde fremkommelighed og sikkerhed på fortove samt udvalgte steder i parker og på kirkegårde, herunder i forbindelse med begravelser og urnenedsættelser om vinteren.

Udførslen af opgaven sigter mod at færdsel er mulig og kan foregå betryggende.

STANDARDOPGAVER

Tilstandskrav

- Belægninger er ikke skadet efter rydning, herunder er fuger ikke tømt mere end 1 cm under belægningsniveau.
- Beplantning og græs er ikke skadet efter rydning.

Udførelseskrav

- Den udførende skal stå til rådighed med klargjort og korrekt indstillet materiel i glatføresæsonen.
- Den udførende skal fremlægge vagtplan senest 1. oktober til tilsynets godkendelse.
- Udførelse, herunder sæson, metoder, midler til glatførebekæmpelse, tidsrum, frekvens, ruter og udkaldsbetingelser for glatførebekæmpelse og snerydning defineres i den lokale driftsplan.
- Metoder til glatførebekæmpelse skal vælges med hensyn til færdsel så vel som skadevirkning på beplantning, belægninger, inventar m.v.
- Sneen ryddes til den side hvor snevolde vil genere mindst og hvis muligt altid væk fra bygninger, træer, bevoksninger og bede.
- Saltholdigt sne og glatføregrus må ikke fejes ind i bede og ud på plæner.

Meldepligt

- Sikkerhedsmæssigt problematiske forhold ud over den almindelige vintertjeneste.

BESTILLINGSOPGAVER

- Aflastning af beplantninger, tage m.v. i forbindelse med kraftigt snefald eller isslag.
- Ekstraordinær rydning eller glatførebekæmpelse
- Bortkørsel af snevolde.

DEL C

Renhold af vejarealer

DEL C

Renhold af vejarealer

DEL C beskriver kvaliteten for renhold af vejarealer samt tømning af affaldskurve på disse arealer. Renhold forstås som fjernelse af forskellige former for affald, snavs, blade og ukrudt.

Tilstandskrav og udførelseskrav

Kvalitetsniveauet for renhold beskriver vi ved hjælp af to principper, nemlig tilstandskrav og udførelseskrav.

Tilstandskrav for renhold beskriver kvalitetskravene på en skala fra 1 til 5 (suppleret med tekst og fotos). Hvert trin på skalaen angiver hvor meget affald, der accepteres (bl.a. småt affald og kritisk affald).

Udførelseskrav for renhold beskriver, hvor tit der – som minimum – skal gøres rent (**minimumsfrekvens**). Minimumsfrekvensen sikrer, at alle elementer bliver renholdt – ikke blot tilset – et bestemt antal gange om året. Minimumsfrekvensen er sat lavt for at sikre, at vi ikke overproducerer eller løser unødvendige opgaver. Den lave frekvens betyder, at det vil være nødvendigt at gøre rent hyppigere end minimumsfrekvensen for at overholde tilstandskravet for hvert element.

Der er ikke minimumsfrekvenser for alle elementer, da affaldspresen er forskelligt rundt omkring i byen. F.eks. vil minimumsfrekvensen for at renholde en bestemt cykelsti i Indre By typisk være højere end en bestemt cykelsti i Vanløse.

Udførelseskrav kan i nogle tilfælde beskrive særlige krav til renholdsmetoden for det enkelte element. Men generelt er der dog metodefrihed.

Læsevejledning

Kvalitetsniveauet for renhold – altså tilstandskrav og udførelseskrav – beskrives i kapitler for hvert af de elementer, som indgår i vejarealer, bl.a. fortove, cykelstier, kørebaner, pladser og gågader.

Mange af elementernes tilstandskrav og udførelseskrav er de samme. Derfor beskrives de kun én gang, nemlig i kapitlerne 18 *Tværgående tilstandskrav for renhold af vejarealer* samt 19 *Tværgående udførelseskrav for renhold af vejarealer*. De to kapitler supplerer kvalitetsbeskrivelsen for det enkelte element.

To kapitler beskriver kvalitetsniveauet for henholdsvis spulestrækninger og ukrudtsbekæmpelse, fordi det går på tværs af elementtyper. Et kapitel beskriver de særlige tilstands- og udførelseskrav for tømning af affaldskurve.

Kapitlerne er opbygget ud fra denne skabelon. →

Forklaring

TEMA giver en samlet betegnelse for de elementer, som beskrives i kapitlet, f.eks. temaet 20 *Fortov*. Nogle gange er der dog kun ét element under et tema.

ELEMENT opremser det/de elementer, som er omfattet af kapitlet, f.eks. elementet *Fortov med Københavns Kommune som tilstødende grundejer* samt elementet *Fremskudt fortov*.

UNDERELEMENT underopdeler elementet/elementerne i forhold til karakteristika, som har betydning for hvilke renholdsmetoder, der kan anvendes. F.eks. *Fast belægning uden fuge* og *Løs belægning*.

INDLEDENDE TEKST beskriver temaet og de hensyn, som kvalitetsniveauet for elementernes renhold beskrives ud fra; typisk funktion, sikkerhed, æstetik og holdbarhed.

STANDARDOPGAVER er de opgaver, som skal udføres på elementet/elementerne, beskrevet som tilstandskrav, udførelseskrav og meldepligt.

TILSTANDSKRAV beskriver de tilstande, som skal opnås. Det er op til den driftsudførende at tilrettelægge driften, så tilstandskravene opfyldes inden for de rammer, der er opstillet for driften generelt og inden for de specifikke udførelseskrav. Tilstandskrav for renhold beskrives og fastlægges oftest vha. en skala over forskellige renholdsniveauer.

UDFØRELSESKRAV beskriver de indsatser, der skal udføres på en given måde og til en given frekvens eller tidspunkt. Udførelseskrav for renhold beskriver desuden et spænd af frekvenser, hvorfra det fastlægges, hvor ofte det enkelte element – som minimum – skal renholdes.

MELDEPLIGT beskriver de situationer, hvor uregelmæssigheder i forhold til elementet/elementerne skal meldes ind til tilsynet, som så tager stilling til, om og hvad der skal gøres. Bemærk desuden separat afsnit nedenfor om generel meldepligt inden for *DEL C Renhold af vejarealer*.

BESTILLINGSOPGAVER er ikke en del af standardopgaverne og udføres kun efter forudgående bestilling.

20 FORTOV ← TEMA

Fortov med Københavns Kommune som tilstødende grundejer ← ELEMENT

Fremskudt fortov (mellem cykelsti og kørebane)

Fast belægning uden fuge ← UNDERELEMENT

Fast belægning med fuge

Løs belægning

Fortove skal have en tilstand, hvor fortovene fremstår rene og er både fremkommelige og sikre at færdes på. Dertil er der hensynet til fortovenes belægning, idet snavs kan danne grobund for ukrudt, der skader belægningen. ← INDLEDENDE TEKST

Derudover er det unikke fortov (med en unik geografisk lokation) tildelt minimumsfrekvenser for renhold i henholdsvis højsæson og lavsæson.

STANDARDOPGAVER

Tilstandskrav

-

Udførelseskrav

-

Meldepligt

-

BESTILLINGSOPGAVER

- Bortskaffelse af henstillet storskrald, erhvervsaffald og husholdningsaffald på fortove, hvor private er tilstødende grundejer.

Meldepligt

Meldepligt betyder, at det skal meldes ind til tilsynet, hvis der konstateres særlige forhold af betydning for udførelsen af opgaven, som f.eks. ødelagt inventar eller elementer, der udgør en sikkerhedsrisiko.

Meldepligt inden for *DEL C Renhold af vejarealer* omfatter:

- Hærværk og skader på elementer.
- Forhold, der udgør en sikkerhedsrisiko (undermineringer, beskadigede rækværker, blottede elinstallationer, giftudslip, knækkede trin m.v.).
- Forurening (f.eks. olie og våd maling/cement).
- Henstillet storskrald, erhvervsaffald og husholdningsaffald i pose (alle tre typer affald skal dog fjernes, selv om de skal indmeldes, jfr. definitionen af stort affald i 18 *Tværgående tilstandskrav for renhold af vejarealer*).
- Rotter og andre skadedyr.
- Store nedfaldne grene (da der kan være tale om et risikotræ; grenen skal dog stadig fjernes, jfr. definitionen af større affald i kapitel 18 *Tværgående tilstandskrav for renhold af vejarealer*).
- Uretmæssig inddragelse og brug af kommunale arealer såsom teltslagning, henstilling af campingvogne, naboers inddragelse af kommunale arealer til have m.v.
- Uoverensstemmelser mellem GIS-kortgrundlag og elementernes faktiske udbredelse og indretning.

Under det enkelte element kan der herudover være særlige forhold, der skal meldes ind. Det står i kapitlet for det enkelte element under overskriften 'Meldepligt'.

I særligt kritiske situationer – f.eks. hvis der er risiko for personskade – skal medarbejderen sikre sig, at skade ikke forværres, og/eller at der spærres af, før tilsynet underrettes.

Forvalterredskabet

Forvalterredskabet er en række vejledninger og administrative grundlag for, hvordan forskellige driftsopgaver skal udføres. Det findes på Teknik- og Miljøforvaltningens intranet: <https://tmf.kkintra.kk.dk/indhold/forvalterredskab>. Udføres opgaver af tredje-part, får denne adgang til relevant materiale via bilag til kontrakten.

18 TVÆRGÅENDE TILSTANDSKRAV FOR RENHOLD AF VEJAREALER

Følgende definitioner og forhold i forbindelse med tilstandskrav for renhold går på tværs af de elementer, som indgår i vejarealer. Kvalitetsbeskrivelsen for det enkelte element skal derfor suppleres med nedenstående beskrivelser af tilstandskrav. Er der specifikke tilstandskrav for et element, fremgår de af kapitlet for elementet.

Elementer, der er omfattet af tværgående tilstandskrav for renhold af vejarealer er:

- Fortov
- Sti
- Areal udlagt til offentlig brug
- Cykelsti
- Kørebane
- Parkering
- Refuge/helle, rundkørsel og rabat
- Plads og gågade
- Bussluse
- Trappe
- Sti- og cykelbro
- Fodgængertunnel med trappe
- Fodgænger- og cykeltunnel uden trappe
- Gadetræsbed, plantebed og plantekumme
- Byinventar, der skal renholdes omkring

Affaldstyper

I forbindelse med tilstandskrav skelnes der imellem følgende typer af affald:

AFFALDSTYPE	BESKRIVELSE
Mindre affald	• Mindre end 20 cm². Til eksempel er en gammeldags tændstikæske 58 mm. x 34 mm., hvilket svarer til 19,7 cm². • Uorganisk og organisk materiale inkl. dødt eller løsrevet plantemateriale og nedfaldsfrugt. • For organisk materiale kun på belægninger.
Større affald	• Større end 20 cm². • Uorganisk og organisk materiale inkl. dødt eller løsrevet plantemateriale og nedfaldsfrugt. • For organisk materiale kun på belægninger, søer og vandløb, vandinstallationer inkl. monumenter med vand og prydbassiner, belægninger og bygværker.
Stort affald	• Så stort, at det ikke kan henkastes, men kun henstilles; f.eks., men ikke udelukkende, storskrald (sofa, køleskab, skab mm), erhvervsaffald, husholdningsaffald i pose og drivtømmer. • Cykler og indkøbsvogne i vand betragtes også som stort affald.
Kritisk affald	• Affald, som ved lov kræver særlig håndtering, eller som er til fare for menneskelig sikkerhed, herunder, men ikke udelukkende, glasskår, kanyler, kondomer, menneskelige afsondringer (opkast, urin, afføring), dyre-ekskremitter, døde dyr (musestørrelse og større), medicin, olie, kemikalier, våd cement og våd maling.
Løst og fast snavs	• F.eks., men ikke udelukkende, støv, sand, grus, pløre, småt organisk materiale, herunder alger og fugleklatter. • Kun på faste belægninger.
Blade	• Blade eller visuelt identificerbare dele af blade. • Kun på belægninger.

Skalaer til beskrivelse af affalds udbredelse

Tilstandskravene til ovenstående typer af affald er baseret på nedenstående skalaer til beskrivelse af affalds udbredelse for hver 50 m² element.

Se også *Bilag: Skala-fotos*.

SKALAER FOR AFFALDS UDBREDELSE FOR HVER 50 m ² ELEMENT						
Karakter	Mindre affald (antal)	Større affald (antal)	Stort affald (antal)	Kritisk affald (antal/forekomst)	Løst og fast snavs (cm ²)	Blade (cm ²)
5	≤ 5	0	0	0	≤ 600 (1 A4 ark)	≤ 2.400 (4 A4-ark)
4	6 – 10	1	0	0	≤ 1.800 (3 A4 ark)	≤ 4.800 (8 A4-ark)
3	11 – 20	2	0	0	≤ 3.000 (5 A4 ark)	≤ 7.200 (12 A4-ark)
2	21 – 40	3	1	1	≤ 6.000 (10 A4 ark)	≤ 9.600 (16 A4-ark)
1	≥ 41	≥ 4	≥ 2	≥ 2	≥ 6.600 (11 A4 ark)	≥ 10.200 (17 A4-ark)

SALTEDE BELÆGNINGER

Tilstandskrav i forbindelse med saltning og 24 timer derefter: Tilstandskrav gælder udelukkende større, stort og kritisk affald. Se også underafsnittet *Krav til renholdsmetoder* i kapitel 19 *Tværgående udførelseskrav for renhold af vejarealer*.

Tilsyn

Ved tilsyn tages udgangspunkt i 50 m² element, hvor der gives én karakter. Karakteren er baseret på ovenstående skalaer, idet affaldstypen med laveste karakter er udslagsgivende for den samlede karakter for elementet.

Elementer, der har et areal mindre end 50 m², f.eks. areal udlagt til offentlig brug, har et tilstandskrav, der er tilsvarende mindre. F.eks. et element med størrelsen 25 m²: Her divideres mængderne fra skalaen med 2!

Kørebanes og cykelstis tilstandskrav måles i udgangspunktet langs 50 meter i længderetningen og i 1 meters bredde fra kantsten. Affald, der ligger længere ude, og som er til gene for trafikken, medtages også i målingen.

Parallelparkerings og skrå-/vinkelparkerings tilstandskrav måles i fuldt areal på 50 m² men ikke under parke-rede biler.

Fodgængertunnel med trappe samt fodgænger- og cykeltunnel uden trappe måles i deres fulde udstrækning! Her er tilstandskravet tilsvarende større. F.eks. en tunnel på 200 m²: Her ganges mængderne i skalaen med 4!

Nyanlagt fast belægning med fuger samt nyligt genopfyldte fuger: Her omfatter tilsynet udelukkende mindre, større, stort og kritisk affald. Se også kapitel 19 *Tværgående udførelseskrav for renhold af vejarealer*.

Situationer, der typisk kræver ekstra renhold

Forskellige situationer må forventes at kræve ekstra renhold, for at tilstandskravene er overholdt:

- I løvfaldsperioden kommer der flere nedfaldne blade end sædvanligt.
- Når sne er tøet bort, kan der komme ophobet affald til syne.
- Det er arrangør, som har forpligtelsen til at renholde efter et arrangement. Ikke desto mindre kan et arrangement give mere affald på arealer, der støder op til arrangementsarealet.
- Godt vejr forøger affaldspresset, særligt på visse strækninger og arealer.

Denne opremsning af situationer, der kan give ekstra renhold, er eksempler og dermed ikke udtømmende.

19 TVÆRGÅENDE UDFØRELSESKRAV FOR RENHOLD AF VEJAREALER

Følgende udførelseskrav for renhold går på tværs af de elementer, som indgår i vejarealer. Kvalitetsbeskrivelsen for det enkelte element skal derfor suppleres med nedenstående udførelseskrav. Er der specifikke udførelseskrav for et element, fremgår de af kapitlet for elementet.

Elementer, der er omfattet af tværgående udførelseskrav for renhold af vejarealer er:

- Fortov
- Sti
- Areal udlagt til offentlig brug
- Cykelsti
- Kørebane
- Parkering
- Plads og gågade
- Bussluse
- Trappe
- Sti- og cykelbro
- Fodgængertunnel med trappe
- Fodgænger- og cykeltunnel uden trappe
- Gadetræsbed, plantebed og plantekumme
- Byinventar, der skal renholdes omkring

Minimumsfrekvenser

Det unikke element (med en unik geografisk lokation) er tildelt en frekvens for, hvor tit det – som minimum – skal renholdes. Der er med andre ord tale om en minimumsfrekvens. Det unikke element er tildelt en af følgende minimumsfrekvenser for renhold:

MINIMUMSFREKVENSER FOR RENHOLD	
Kategori	Frekvens
A	Ugens 7 dage
B	Alle hverdage
C	Ugens 2 hverdage + 1 weekenddag/helligdag
D	Ugens 3 hverdage
E	Ugens 2 hverdage
F	Ugentligt på en hverdag
G	Hver 14. dag på en hverdag
H	Månedligt på en hverdag
I	Hver tredje måned på en hverdag
J	Årligt på en hverdag

Det unikke element har én minimumsfrekvens i højsæsonen (fra og med påskeugen til og med uge 42 samt for nogle unikke arealer også i december) og en anden minimumsfrekvens i lavsæsonen. Dette fremgår af GIS-kort.

Der er som nævnt tale om minimumsfrekvenser. Derfor vil de reelle frekvenser for renhold af det unikke element være højere, for at tilstandskravet for elementet er efterlevet.

Krav til renholdsmetoder

SALTEDE BELÆGNINGER

Der må kun fjernes affald på en måde, som ikke fjerner saltet. Det betyder blandt andet, at der ikke må pustes og fejes i 24 timer efter saltning. Øvrige renholdsmetoder forventes stadig anvendt. Se også underafsnittet *Skalaer til beskrivelse af affalds udbredelse* i kapitel 18 *Tværgående tilstandskrav for renhold af vejarealer*.

FAST BELÆGNING MED FUGER

Fast belægning med fuger skal renholdes så skånsomt som muligt, sådan at fugemateriale så vidt muligt forbliver i fugen. Renholdes der maskinelt med børste, skal denne indstilles sådan, at den ikke trykker mere end højst nødvendigt.

NYANLAGT FAST BELÆGNING MED FUGER SAMT NYLIGT GENOPFYLDTE FUGER

Nyanlagt fast belægning med fuger samt nyligt genopfyldte fuger må ikke pustes og fejes de første tre måneder efter anlæggelse. Der skal anvendes andre renholdsmetoder, for at tilstandskravet opfyldes. Løst og fast snavs samt blade er i disse tilfælde ikke omfattet af tilstandskravet; se også kapitel 18 *Tværgående tilstandskrav for renhold af vejarealer*. Forhold kan gøre det nødvendigt at forlænge de tre måneder, hvor der ikke må pustes og fejes. En uge før de tre måneders udløb skal man derfor kontakte tilsynet. Hvis tilsynet ikke fremsender indsigelser mod renhold inden for fem dage, kan pustning og fejning af arealerne indledes.

KUNSTBELÆGNING

Kunstbelægning skal renholdes så skånsom som muligt. På nogle arealer med kunstbelægning må der gerne anvendes maskinel fejning med nylonbørste. Andre arealer er så sårbare, at der ikke må anvendes nogen form for fejning (hverken maskinel eller manuel) men gerne f.eks. pustning og sugning. Krav til renholdsmetode ift. kunstbelægning fremgår af GIS-kort.

20 FORTOV

Fortov med Københavns Kommune som tilstødende grundejer

Fremskudt fortov (mellem cykelsti og kørebane)

Fast belægning uden fuge

Fast belægning med fuge

Løs belægning

Fortove skal have en tilstand, hvor fortovene fremstår rene og er både fremkommelige og sikre at færdes på. Dertil er der hensynet til fortovenes belægning, idet snavs kan danne grobund for ukrudt, der skader belægningen.

Derudover er det unikke fortov (med en unik geografisk lokation) tildelt minimumsfrekvenser for renhold i henholdsvis højsæson og lavsæson.

STANDARDOPGAVER

Tilstandskrav

- Tilstandskrav fordeler sig på forskellige typer af affald ud fra forskellige hensyn. For det første er der hensynet til menneskers sikkerhed, men der er også hensynet til fremkommelighed, æstetik samt belægningens tilstand, idet snavs kan danne grobund for ukrudt, der skader belægningen.
- Se kapitel 18 *Tværgående tilstandskrav for renhold af vejarealer* samt Bilag: *Skalafotos*.

Udførelseskrav

- Det unikke fortov (med en unik geografisk lokation) er tildelt minimumsfrekvenser for renhold, fordelt på henholdsvis højsæson og lavsæson. Dette fremgår af GIS-kort. Kravet supplerer ovenstående tilstandskrav.
- Se oversigt over minimumsfrekvenskategorier samt øvrige udførelseskrav i kapitel 19 *Tværgående udførelseskrav for renhold af vejarealer*.

Meldepligt

-

BESTILLINGSOPGAVER

- Bortskaffelse af henstillet storskrald, erhvervsaffald og husholdningsaffald på fortove, hvor private er tilstødende grundejer.

21 STI

Offentlig sti med Københavns Kommune som tilstødende grundejer

Privat fællessti med Københavns Kommune som tilstødende grundejer

Fast belægning uden fuge

Fast belægning med fuge

Løs belægning

Stier skal have en tilstand, hvor stierne fremstår rene og er både fremkommelige og sikre at færdes på. Dertil er der hensynet til stiernes belægning, idet snavs kan danne grobund for ukrudt, der skader belægningen.

Derudover er den unikke sti (med en unik geografisk lokation) tildelt minimumsfrekvenser for renhold i henholdsvis højsæson og lavsæson.

STANDARDOPGAVER

Tilstandskrav

- Tilstandskrav fordeler sig på forskellige typer af affald ud fra forskellige hensyn. For det første er der hensynet til menneskers sikkerhed, men der er også hensynet til fremkommelighed, æstetik samt belægningens tilstand, idet snavs kan danne grobund for ukrudt, der skader belægningen.
- Se 18 *Tværgående tilstandskrav for renhold af vejarealer.*

Udførelseskrav

- Den unikke sti (med en unik geografisk lokation) er tildelt minimumsfrekvenser for renhold, fordelt på henholdsvis højsæson og lavsæson. Dette fremgår af GIS-kort. Kravet supplerer ovenstående tilstandskrav.
- Se oversigt over minimumsfrekvenskategorier samt øvrige udførelseskrav i kapitel 19 *Tværgående udførelseskrav for renhold af vejarealer.*

Meldepligt

-

BESTILLINGSOPGAVER

-

22 AREAL UDLAGT TIL OFFENTLIG BRUG

Areal udlagt til offentlig brug

Fast belægning uden fuge

Fast belægning med fuge

Løs belægning

Areal udlagt til offentlig brug skal have en tilstand, hvor arealet fremstår rent og er både fremkommeligt og sikkert at færdes på. Dertil er der hensynet til arealets belægning, idet snavs kan danne grobund for ukrudt, der skader belægningen.

Areal udlagt til offentlig brug har samme tilstands- og udførelseskrav som det kommunale element, som det ligger op ad. Tilstands- og udførelseskrav gælder til gengæld ikke areal udlagt til offentlig brug, som ligger i tilknytning til f.eks. fortov, hvor grundejer har renholdsforpligtelsen. Denne renholdsforpligtelse omfatter op til ti meter fra facade og dermed også areal udlagt til offentlig brug i tilknytning til fortov.

Omfattet areal udlagt til offentlig brug fremgår af GIS-kort.

STANDARDOPGAVER

Tilstandskrav

-

Udførelseskrav

-

Meldepligt

-

BESTILLINGSOPGAVER

-

23 CYKELSTI

Cykelsti på kommunal vej

Cykelsti med Københavns Kommune som tilstødende grundejer Cykelbane

Fast belægning uden fuge

Fast belægning med fuge

Cykelstier skal have en tilstand, hvor cykelstierne fremstår rene og er både fremkommelige og sikre at cykle på. Dertil er der hensynet til cykelstiernes belægning, idet snavs kan danne grobund for ukrudt, der skader belægningen.

Derudover er den unikke cykelsti (med en unik geografisk lokation) tildelt minimumsfrekvenser for renhold i henholdsvis højsæson og lavsæson.

STANDARDOPGAVER

Tilstandskrav

- Tilstandskrav fordeler sig på forskellige typer af affald ud fra forskellige hensyn. For det første er der hensynet til menneskers sikkerhed, men der er også hensynet til fremkommelighed, æstetik samt belægningens tilstand, idet snavs kan danne grobund for ukrudt, der skader belægningen.
- Se 18 Tværgående tilstandskrav for renhold af vejarealer samt Bilag: Skala-fotos.

Udførelseskrav

- Den unikke cykelsti (med en unik geografisk lokation) er tildelt minimumsfrekvenser for renhold, fordelt på henholdsvis højsæson og lavsæson. Dette fremgår af GIS-kort. Kravet supplerer ovenstående tilstandskrav.
- Se oversigt over minimumsfrekvenskategorier samt øvrige udførelseskrav i kapitel 19 Tværgående udførelseskrav for renhold af vejarealer.

Meldepligt

-

BESTILLINGSOPGAVER

-

24 KØREBANE

Kørebane på kommunal vej

Kørebane med Københavns Kommune som tilstødende grundejer

Fast belægning uden fuge

Fast belægning med fuge

Kørebane skal have en tilstand, hvor kørebanerne fremstår rene og er både fremkommelige og sikre at køre på. Dertil er der hensynet til kørebanernes belægning, idet snavs kan danne grobund for ukrudt, der skader belægningen.

Derudover er den unikke kørebane (med en unik geografisk lokation) tildelt minimumsfrekvenser for renhold i henholdsvis højsæson og lavsæson.

STANDARDOPGAVER

Tilstandskrav

- Tilstandskrav fordeler sig på forskellige typer af affald ud fra forskellige hensyn. For det første er der hensynet til menneskers sikkerhed, men der er også hensynet til fremkommelighed, æstetik samt belægningens tilstand, idet snavs kan danne grobund for ukrudt.
- Se kapitel 18 *Tværgående tilstandskrav for renhold af vejarealer* samt Bilag: Skalafotos.

Udførelseskrav

- Den unikke kørebane (med en unik geografisk lokation) er tildelt minimumsfrekvenser for renhold, fordelt på henholdsvis højsæson og lavsæson. Dette fremgår af GIS-kort. Kravet supplerer ovenstående tilstandskrav.
- Se oversigt over minimumsfrekvenskategorier samt øvrige udførelseskrav i 19 *Tværgående udførelseskrav for renhold af vejarealer*.

BAGKANT MELLEM GADETRÆSBED OG CYKELSTI
(se foto-illustration)

- Alle typer affald fjernes fra bagkanten ved hver udførelse, sådan at der er fri passage for regnvand.

Meldepligt

-

BESTILLINGSOPGAVER

-

BAGKANT MELLEM GADETRÆSBED OG CYKELSTI

25 PARKERING

Parallelparkering

Skrå- og vinkelparkering

Fast belægning uden fuge

Fast belægning med fuge

Parkering skal have en tilstand, hvor arealet fremstår rent og er både fremkommeligt og sikkert at parkere på. Dertil er der hensynet til arealets belægning, idet snavs kan danne grobund for ukrudt, der skader belægningen.

Parkering har samme tilstands- og udførelseskrav som den kørebane, som de ligger op ad. Parallelparkerings samt skrå- og vinkelparkerings placering fremgår af GIS-kort.

STANDARDOPGAVER

Tilstandskrav

-

Udførelseskrav

-

Meldepligt

-

BESTILLINGSOPGAVER

-

26 REFUGE/HELLE, RUNDKØRSEL OG RABAT

Midterrefuge/midterhelle

Siderefuge/sidehelle

Rundkørsel og Rabat

Fast belægning uden fuge

Fast belægning med fuge

Løs belægning; Græs

Refuger/heller, rundkørsler og rabatter skal have en tilstand, hvor arealet fremstår rent og er både fremkommeligt og sikkert at færdes på. Dertil er der hensynet til arealets belægning, idet snavs kan danne grobund for ukrudt, der skader belægningen.

Refuger/heller, rundkørsler og rabatter har samme tilstandskrav som den kørebane, som de ligger op ad. Til gengæld har refuger/heller, rundkørsler og rabatter specifikke udførelseskrav, hvilket fremgår nedenfor. Midterrefugers/midterhellers, siderefugers/sidehellers, rundkørslers og rabatters placering fremgår af GIS-kort.

STANDARDOPGAVER

Tilstandskrav

- Tilstandskravet omfatter også elementernes yderside:
Tilstandskravet for midterrefuger/midterheller, siderefuger/sideheller, rundkørsler og rabatter omfatter også disse elementers ydersider, som typisk er en kantsten.

Udførelseskrav

- Midterrefuger/midterheller, siderefuger/sideheller, rundkørsler og rabatter renholdes på overflade og yderside (typisk en kantsten) – minimum – hver anden måned. Dog ikke hyppigere end minimumsfrekvens for den kørebane, som de ligger op ad.

Meldepligt

-

BESTILLINGSOPGAVER

-

27 PLADS OG GÅGADE

Plads/torv

Forplads

Gågade

Fast belægning uden fuge

Fast belægning med fuge

Løs belægning

Pladser og gågader skal have en tilstand, hvor arealerne fremstår rene, er fremkommelige og sikre at færdes på samt indbyder til ophold. Dertil er der hensynet til pladsernes og gågadernes belægning, idet snavs kan danne grobund for ukrudt, der skader belægningen.

Derudover er den unikke plads og den unikke gågade (med unikke geografiske lokationer) tildelt minimumsfrekvenser for renhold i henholdsvis højsæson og lavsæson.

STANDARDOPGAVER

Tilstandskrav

- Tilstandskrav fordeler sig på forskellige typer af affald ud fra forskellige hensyn. For det første er der hensynet til menneskers sikkerhed, men der er også hensynet til fremkommelighed, æstetik samt belægningens tilstand, idet snavs kan danne grobund for ukrudt, der skader belægningen.
- Se 18 *Tværgående tilstandskrav for renhold af vejarealer.*

Udførelseskrav

- Den unikke plads og den unikke gågade (med unikke geografiske lokationer) er tildelt minimumsfrekvenser for renhold, fordelt på henholdsvis højsæson og lavsæson. Dette fremgår af GIS-kort. Kravet supplerer ovenstående tilstandskrav.
- Se oversigt over minimumsfrekvenskategorier samt øvrige udførelseskrav i 19 *Tværgående udførelseskrav for renhold af vejarealer.*

Meldepligt

-

BESTILLINGSOPGAVER

-

28 BUSSLUSE

Bussluse

Fast belægning uden fuge

Fast belægning med fuge

Busssluser skal have en tilstand, hvor busssluserne fremstår rene og er både fremkommelige og sikre at køre på. Dertil er der hensynet til bussslusernes belægning, idet snavs kan danne grobund for ukrudt, der skader belægningen.

Derudover er den unikke bussluse (med en unik geografisk lokation) tildelt minimumsfrekvenser for renhold i henholdsvis højsæson og lavsæson.

STANDARDOPGAVER

Tilstandskrav

- Tilstandskrav fordeler sig på forskellige typer af affald ud fra forskellige hensyn. For det første er der hensynet til menneskers sikkerhed, men der er også hensynet til fremkommelighed, æstetik samt belægningens tilstand, idet snavs kan danne grobund for ukrudt, der skader belægningen.
- Se 18 Tværgående tilstandskrav for renhold af vejarealer.

Udførelseskrav

- Den unikke bussluse (med en unik geografisk lokation) er tildelt minimumsfrekvenser for renhold, fordelt på henholdsvis højsæson og lavsæson. Dette fremgår af GIS-kort. Kravet supplerer ovenstående tilstandskrav.
- Se oversigt over minimumsfrekvenskategorier samt øvrige udførelseskrav i 19 Tværgående udførelseskrav for renhold af vejarealer.

Meldepligt

-

BESTILLINGSOPGAVER

-

29 TRAPPE

Trappe

Fast belægning uden fuge

Fast belægning med fuge

Trapper skal have en tilstand, hvor trapperne fremstår rene og er både fremkommelige og sikre at færdes på. Dertil er der hensynet til trappernes belægning, idet snavs kan danne grobund for ukrudt, der skader belægningen.

Derudover er den unikke trappe (med en unik geografisk lokation) tildelt minimumsfrekvenser for renhold i henholdsvis højsæson og lavsæson.

STANDARDOPGAVER

Tilstandskrav

- Tilstandskrav fordeler sig på forskellige typer af affald ud fra forskellige hensyn. For det første er der hensynet til menneskers sikkerhed, men der er også hensynet til fremkommelighed, æstetik samt belægningens tilstand, idet snavs kan danne grobund for ukrudt, der skader belægningen.
- Se 18 Tværgående tilstandskrav for renhold af vejarealer.

Udførelseskrav

- Den unikke trappe (med en unik geografisk lokation) er tildelt minimumsfrekvenser for renhold, fordelt på henholdsvis højsæson og lavsæson. Dette fremgår af GIS-kort. Kravet supplerer ovenstående tilstands-krav.
- Se oversigt over minimumsfrekvenskategorier samt øvrige udførelseskrav i kapitel 19 Tværgående udførelseskrav for renhold af vejarealer.

Meldepligt

-

BESTILLINGSOPGAVER

-

30 STI- OG CYKELBRO

Sti- og cykelbro

Fast belægning uden fuge

Sti- og cykelbroer skal have en tilstand, hvor sti- og cykelbroerne fremstår rene og er både fremkommelige og sikre at færdes og cykle på. Dertil er der hensynet til sti- og cykelbroernes belægning, idet snavs kan danne grobund for ukrudt, der skader belægningen.

Derudover er den unikke sti- og cykelbro (med en unik geografisk lokation) tildelt minimumsfrekvenser for renhold i henholdsvis højsæson og lavsæson.

STANDARDOPGAVER

Tilstandskrav

- Tilstandskrav fordeler sig på forskellige typer af affald ud fra forskellige hensyn. For det første er der hensynet til menneskers sikkerhed, men der er også hensynet til fremkommelighed, æstetik samt belægningens tilstand, idet snavs kan danne grobund for ukrudt, der skader belægningen.
- Se kapitel 18 *Tværgående tilstandskrav for renhold af vejarealer*.

Udførelseskrav

- Den unikke sti- og cykelbro (med en unik geografisk lokation) er tildelt minimumsfrekvenser for renhold, fordelt på henholdsvis højsæson og lavsæson. Dette fremgår af GIS-kort. Kravet supplerer ovenstående tilstandskrav.
- Se oversigt over minimumsfrekvenskategorier samt øvrige udførelseskrav i kapitel 19 *Tværgående udførelseskrav for renhold af vejarealer*.

Meldepligt

-

BESTILLINGSOPGAVER

-

31 FODGÆNGERTUNNEL MED TRAPPE

Fodgængertunnel med trappe

Fast belægning uden fuge

Fast belægning med fuge

Fodgængertunneler med trappe skal have en tilstand, hvor de fremstår rene og er både fremkommelige og sikre at færdes på. Dertil er der hensynet til tunnellerne og trappernes belægning, idet snavs kan danne grobund for ukrudt, der skader belægningen.

Derudover er den unikke fodgængertunnel med trappe (med en unik geografisk lokation) tildelt minimumsfrekvenser for renhold i henholdsvis højsæson og lavsæson.

STANDARDOPGAVER

Tilstandskrav

- Tilstandskrav fordeler sig på forskellige typer af affald ud fra forskellige hensyn. For det første er der hensynet til menneskers sikkerhed, men der er også hensynet til fremkommelighed, æstetik samt belægningens tilstand, idet snavs kan danne grobund for ukrudt, der skader belægningen.
- Se kapitel 18 *Tværgående tilstandskrav for renhold af vejarealer*.

Udførelseskrav

- Den unikke fodgængertunnel med trappe (med en unik geografisk lokation) er tildelt minimumsfrekvenser for renhold, fordelt på henholdsvis højsæson og lavsæson. Dette fremgår af GIS-kort. Kravet supplerer ovenstående tilstandskrav.
- Se oversigt over minimumsfrekvenskategorier samt øvrige udførelseskrav i kapitel 19 *Tværgående udførelseskrav for renhold af vejarealer*.

Meldepligt

-

BESTILLINGSOPGAVER

-

32 FODGÆNGER- OG CYKELTUNNEL UDEN TRAPPE

Fodgænger- og cykeltunnel uden trappe

Fast belægning uden fuge

Fast belægning med fuge

Fodgænger- og cykeltunneller uden trappe skal have en tilstand, hvor de fremstår rene og er både fremkommelige og sikre at færdes og cykle i. Dertil er der hensynet til tunnellernes belægning, idet snavs kan danne grobund for ukrudt, der skader belægningen.

Derudover er den unikke fodgænger- og cykeltunnel uden trappe (med en unik geografisk lokation) tildelt minimumsfrekvenser for renhold i henholdsvis højsæson og lavsæson.

STANDARDOPGAVER

Tilstandskrav

- Tilstandskrav fordeler sig på forskellige typer af affald ud fra forskellige hensyn. For det første er der hensynet til menneskers sikkerhed, men der er også hensynet til fremkommelighed, æstetik samt belægningens tilstand, idet snavs kan danne grobund for ukrudt.
- Se kapitel 18 *Tværgående tilstandskrav for renhold af vejarealer*.

Udførelseskrav

- Den unikke fodgænger- og cykeltunnel uden trappe (med en unik geografisk lokation) er tildelt minimumsfrekvenser for renhold, fordelt på henholdsvis højsæson og lavsæson. Dette fremgår af GIS-kort. Kravet supplerer ovenstående tilstandskrav.
- Se oversigt over minimumsfrekvenskategorier samt øvrige udførelseskrav i kapitel 19 *Tværgående udførelseskrav for renhold af vejarealer*.

Meldepligt

-

BESTILLINGSOPGAVER

-

33 GADETRÆSBED, PLANTEBED OG PLANTEKUMME

Gadetræsbed

Plantebed

Plantekumme

Gadetræsbede, plantebede og plantekummer på vejareal skal fremstå rene og indbydende, og dermed fri for henkastet affald.

Elementerne har samme tilstands- og udførelseskrav som det element, som de ligger i/på. Ved tilsyn vurderes det enkelte gadetræsbed/plantebed/plantekumme som en del af det element, som gadetræsbedet/plantebedet/plantekummen ligger i/på. Gadetræsbed, plantebed og plantekummer fremgår af GIS-kort.

STANDARDOPGAVER

Tilstandskrav

-

Udførelseskrav

HENSYN TIL TRÆER OG PLANTER

- Renhold skal foregå på en sådan måde, at der ikke sker skade på træer og planter, som står i gadetræsbed/plantebed/plantekummer.

TRÆHULSRIST PÅ GADETRÆSBEDE

- Er der træhulsrist på gadetræsbed, anvendes de metoder, som mest effektivt og skånsomt fjerner affald, f.eks., men ikke udelukkende, pustning og hapsning.

Meldepligt

-

BESTILLINGSOPGAVER

-

34 BYINVENTAR

34.1 Byinventar, der skal rengøres

Rist (på afvandingsbrønd, linjedræn, drikkepost), **bænk**,
bord-bænke-sæt, askebæger, monument med vand

Byinventaret skal have en tilstand, hvor det fremstår rent, indbydende og funktionelt i forhold til sit formål. Askebægre skal desuden være sikre at benytte og med plads til mere affald.

Derudover er hver type byinventar tildelt minimumsfrekvenser for renhold. Monumenter med vand renholdes med den frekvens, som foreligger for det omgivende areal. Byinventars placering fremgår af GIS-kort.

STANDARDOPGAVER

Tilstandskrav

Se kapitel 18 *Tværgående tilstandskrav for renhold af vejarealer* for definition af affaldstyper.

RISTE

Riste på afvandingsbrønde, linjedræn og drikkeposter skal være fri for affald på/mellem lamellerne, så vand kan løbe bort. Centralt i dette hensyn er at undgå oversvømmelse, blandt andet i forbindelse med kraftigt regnvejr.

Der er fokus på, hvor stor en del af ristens lameller, som er dækket af eller tilstoppet med affald (her er affaldets type underordnet).

På den baggrund kan tilstandskravet for affald på/mellem ristes lameller beskrives som følger for den enkelte rist:

SKALA FOR AFFALDS UDBREDELSE PÅ/MELLEM LAMELLER PÅ DEN ENKELTE RIST		
Karakter	Affald (%)	Beskrivelse
5	≤ 5	Der er så lidt affald på/mellem ristens lameller, så risten er fuldt funktionsdygtig i forhold til bortledning af vand.
4	≤ 25	Op til en fjerdedel af ristens lameller er dækket af affald. Risten er næsten funktionsdygtig i forhold til bortledning af vand.
3	≤ 50	Op til halvdelen af ristens lameller er dækket af affald. Risten er delvist funktionsdygtig i forhold til bortledning af vand.
2	≤ 75	Op til tre fjerdedele af ristens lameller er dækket af affald. Risten er tæt på ikke at være funktionsdygtig i forhold til bortledning af vand.
1	≥ 100	Der er så meget affald på/mellem ristens lameller, så risten næsten eller slet ikke er fuldt funktionsdygtig i forhold til bortledning af vand.

Ved tilsyn tages udgangspunkt i den enkelte rist.

Forskellige situationer må forventes at kræve ekstra renhold, for at tilstandskravene er overholdt. I løvfaldsperiode er der således særligt mange blade.

BÆNKE OG BORD-BÆNKE-SÆT

Bænkes og borde-bænke-sæts rengøring skal imødekomme hensynet til, at byinventaret fremstår indbydende og brugbart. For det andet er der hensynet til

bænkes og borde-bænke-sæts overflade, idet snavs kan skade overfladen. Der er fokus på fast snavs:

Affaldstype	Beskrivelse
Fast snavs	F.eks., men ikke udelukkende, småt organisk materiale, herunder alger og fugleklatter.

Tilstandskravene til ovenstående type affald er baseret på følgende skala til beskrivelse af fast snavs' udbredelse for hver bænks og borde-bænke-sæts brugsflade:

SKALA FOR FAST SNAVS' UDBREDELSE FOR HVER BÆNKS/BORDE-BÆNKE-SÆTS BRUGSFLADE		
Karakter	Fast snavs (%)	Beskrivelse
5	≤ 5	Der er så lidt fast snavs, at bænken/bordet fremstår indbydende og fuldt brugbar. Samtidig er snavset ikke årsag til skade af overfladen.
4	≤ 10	Op til en tiendedel af bænken/bordet har fast snavs; resten af bænken/bordet er brugbar. Samtidig er snavset stort set ikke årsag til skade af overfladen.
3	≤ 25	Op til en fjerdedel af bænken/bordet har fast snavs; resten af bænken/bordet er brugbar. Samtidig er snavset i mindre grad årsag til skade af overfladen.
2	≤ 50	Op til halvdelen af bænken/bordet har fast snavs; resten af bænken/bordet er brugbar. Samtidig er snavset til en vis grad årsag til skade af overfladen.
1	≥ 51	Over halvdelen af bænken/bordet er dækket af fast snavs og kan ikke benyttes. Samtidig er snavset i betydelig grad årsag til skade af overfladen.

Ved tilsyn tages udgangspunkt i den enkelte bæk/bord-bænke-sæt. Ved tildeling af karakter vejer hensynet til brugbarhed højere end hensynet til skade af overfladen som følge af snavs.

Forskellige situationer må forventes at kræve ekstra rengøring, for at tilstandskravene er overholdt. I fuglenes yngletid er der således høj forekomst af fugleklatter på bænke og bord-bænke-sæt, der står under træer.

MONUMENTER MED VAND

Monumenter med vand, herunder springvandskummer (stående med/uden vand), skal fremstå indbydende og æstetiske.

På den baggrund kan tilstandskravet for renhold af monumenter med vand beskrives som følger per kumme eller per 50 m² kumme (sidstnævnte hvis kummen er større end 50 m²):

SKALA FOR AFFALDS UDBREDELSE PER KUMME ELLER FOR HVER 50 m ² KUMME					
Karakter	Mindre affald (antal)	Større affald (antal)	Stort affald (antal)	Kritisk affald (antal/forekomst)	Blade (cm ²)
5	≤ 5	0	0	0	≤ 2.400 (4 A4-ark)
4	6 – 10	1	0	0	≤ 4.800 (8 A4-ark)
3	11 – 20	2	0	0	≤ 7.200 (12 A4-ark)
2	21 – 40	3	1	1	≤ 9.600 (16 A4-ark)
1	≥ 41	≥ 4	≥ 2	≥ 2	≥ 10.200 (17 A4-ark)

Ved tilsyn tages udgangspunkt i den enkelte kumme.

Forskellige situationer må forventes at kræve ekstra renhold, for at tilstandskravene er overholdt. I løvfaldsperiode er der således særligt mange blade.

Udførelseskrav

RISTE

- Riste på afvandingsbrønde, linjedræn og drikkeposter skal – som minimum – renses to gange årligt for affald på/mellem lamellerne. Den ene gang skal være umiddelbart forud for løvfaldssæsonen. Der skal gå et passende antal måneder mellem rensningerne.

LINJEDRÆNS AFLØBSRENDER

- Linjedræns afløbsrender renses årligt. F.eks. vha. spuling.

BÆNKE OG BORDE-BÆNKE-SÆT

- Bænke og borde-bænke-sæt skal – som minimum – rengøres to gange årligt, nemlig i april og juli.

ASKEBÆGRE

- Askebægre tømmes dagligt.

MONUMENTER MED VAND

- Monumenter med vand, herunder springvandskummer (stående med/uden vand), renholdes for mindre, større og stort affald samt kritisk affald og blade – som minimum – med den frekvens, som der er for det omgivende areal.

Meldepligt

- Tilstoppede afvandingsbrønde og linjedræn samt defekt byinventar bedes indmeldt til tilsynet.

BESTILLINGSOPGAVER

-

34 BYINVENTAR

34.2 Byinventar, der skal renholdes omkring

Rist (afvandingsbrønd, linjedræn, drikkepost), **buslæskærm**, **cykelstativ**, **tredje mands cykelstativ**, **askebæger**, **bænk**, **bord**, **tredje mands el-skab**, **flaskecontainer**, **kanyleboks**, **øvrigt byinventar** (cykelpumpe, skilt, P-automat, tredjemands tøjcontainer), **springvand**, **monument**, **affaldskurv**

Der skal renholdes omkring byinventar, så elementet under og omkring byinventaret har en tilstand, hvor det fremstår rent, indbydende og funktionelt i forhold til sit formål. Dertil er der hensynet til elementets belægning, idet snavs kan danne grobund for ukrudt, der skader belægningen.

Tilstandskrav og udførelseskrav for elementet under og omkring byinventar er beskrevet for de pågældende elementer, som byinventaret står på. Se desuden særlige udførelseskrav nedenfor. Byinventars placering fremgår af GIS-kort.

STANDARDOPGAVER

Tilstandskrav

-

Udførelseskrav

BUSLÆSKÆRME

- Affald i tilknytning til hærverk af buslæskærme, typisk glasskår fra ituslået buslæskærm, fjernes af ekstern leverandør af reklamefinansieret byudstyr.

AFFALD PÅ BYINVENTAR

- Affald på byinventar, f.eks. henstillet på tredjemands el-skab, skal fjernes i forbindelse med renhold af det areal, som byinventaret står på.

RESSOURCEFORBRUG IFM. RENHOLD OMKRING TAKSTFINANSIERET BYUDSTYR

- Noget byudstyr er takstfinansieret, hvorfor ressourceforbruget på renhold knyttet til dette byudstyr skal registreres, enten i form af tidsregistrering og materialeforbrug eller i form af registrering af samlede omkostninger per takstfinansieret byudstyr.
- Takstfinansieret renhold omkring flaskecontainere omfatter alle typer affald, inklusive henstillede flasker. Et andet eksempel på takstfinansieret renhold knytter sig til HOFOR linjedræn driftet af Teknik- og Miljøforvaltningen. Flaskecontainere såvel som HOFOR linjedræn driftet af Teknik- og Miljøforvaltningen fremgår af GIS-kort.

Meldepligt

- Defekt byinventar bedes indmeldt til tilsynet.

BESTILLINGSOPGAVER

-

35 SPULESTRÆKNINGER

Spulestrækninger består af et eller flere af elementerne fortov, cykelsti, kørebane samt plads og gågade. På disse strækninger er der behov for spuling for at fjerne hyppige forekomster af menneskelige afsondringer (opkast, urin og afføring). Spuling skal sikre, at strækningen fremstår ren, lugtfri, indbydende, fremkommelig og sikker at færdes på.

Spuling af disse strækninger sikres gennem udførelseskrav samt tilstands-krav umiddelbart efter udførelse. Der er tale om faste frekvenser.

Spuling på disse strækninger supplerer det renhold, som i øvrigt foretages på den enkelte strækings elementer for at efterleve tilstandskrav og udførelseskrav for disse elementer.

STANDARDOPGAVER

Tilstandskrav

Tilstandskrav umiddelbart efter spuling er for det første baseret på hensynet til menneskers sikkerhed, men der er også hensynet til fremkommelighed og æstetik.

Der fokuseres på følgende affaldskategori:

Affaldstype	Beskrivelse
Kritisk affald	Affald, som ved lov kræver særlig håndtering, eller som er til fare for menneskelig sikkerhed, især menneskelige afsondringer (opkast, urin, afføring).

TILSTANDSKRAV UMIDDELBART EFTER SPULING

Lugt: Ingen lugt fra menneskelige afsondringer på spulestrækningen.

Afføring: Ingen synlig afføring på spulestrækningen.

Opkast: Ingen synlig opkast på spulestrækningen.

Ved tilsyn – umiddelbart efter spuling – tages udgangspunkt i hele arealet. Hvor der gives 'Ja' eller 'Nej' til tilstandskravet.

Udførelseskrav

Spulestrækninger (herunder et eller flere af elementerne fortov, cykelsti, kørebane samt plads og gågade) er inddelt i to kategorier for, hvor tit de skal spules.

Spulestrækninger (herunder et eller flere af elementerne fortov, cykelsti, kørebane, plads) fremgår af GIS-kort.

Der er følgende frekvenskategorier for spuling:

FREKVENSER FOR SPULING

Kategori	Frekvens
A+	Alle årets 365 dage med en vedligeholdende spuling op ad dagen.
A	Alle årets 365 dage.

A+ STRÆKNINGER

- 1. spuling af A+ strækninger skal foretages før kl. 12.
- 2. spuling skal foretages efter kl. 12, idet der skal gå et passende antal timer efter første spuling.

LUGTFJERNER

- Spulevandet skal være tilsat lugtfjerner af fabrikat aftalt med Teknik- og Miljøforvaltningen.

DER MÅ IKKE SPULES UNDER FØLGENDE FORHOLD

- Frostvejr.
- Snevejr.
- Hvis elementet er saltet og i 24 timer derefter.

BROSTENS-BEFÆSTET AREAL

- Der skal også rengøres for menneskelige afsondringer i fuger. Dette skal foregå så skånsomt som muligt, så fugematerialet i videst muligt omfang ikke beskadiges eller fjernes.

Meldepligt

- Behov for spuling på en helt ny strækning på grund af ændret adfærd og brug af byen.

BESTILLINGSOPGAVER

•

Eros
RESTAURANT

Sten Thomsen

HAIR UCE

GALLERY
AND
GOLDEN

naked

EROS
RESTAURANT

GG 44937

36 UKRUDTSBEKÆMPELSE

Kommunale elementer

Elementer med Københavns Kommune som tilstødende grundejer

Fast belægning uden fuge

Fast belægning med fuge

Løs belægning

Kvalitetsniveauet for ukrudt på vejarealers elementer tager afsæt i, at elementerne skal være indbydende samt fremkommelige og sikre at færdes på. Dertil er der hensynet til elementets overflade, som kan blive beskadiget af ukrudt.

Kvalitetsniveauet for ukrudt på vejarealers elementer er udelukkende baseret på tilstandskrav.

Omfattede elementer, herunder gadetræsbede, fremgår af GIS-kort.

STANDARDOPGAVER

Tilstandskrav

Tilstandskravet for ukrudtsbekæmpelse er baseret på følgende definition af ukrudt: Planter, urter, firling, alger og mos, som gror på steder og måder, som ikke er planlagt. Kulturplanter, som har spredt sig uønsket, er også omfattet.

Tilstandskravet for ukrudtsbekæmpelse fordeler sig på tre overfladetyper (se foto-illustration på modstående side), hvor der er nedenstående skalaer til beskrivelse af ukrudts udbredelse. Tilstandskravet gælder for hver 50 m² belægning. For belægning på trapper gælder tilstandskravet for hvert trappetrin.

SKALAER FOR UKRUDTS UDBREDELSE FOR HVER 50 m² ELEMENT

Karakter	Fast belægning med fuge inkl. fuge mod kantsten		Fast belægning uden fuge men inkl. fuge mod kantsten		Løs belægning	
	Omfang fuger (%)	Højde (cm)	Omfang fuge (%)	Højde (cm)	Omfang areal (%)	Højde (cm)
5	≤ 5	≤ 1	≤ 5	≤ 1	≤ 1	≤ 1
4	≤ 10	≤ 3	≤ 10	≤ 3	≤ 5	≤ 3
3	≤ 25	≤ 10	≤ 25	≤ 10	≤ 10	≤ 10
2	≤ 50	≤ 20	≤ 50	≤ 20	≤ 25	≤ 20
1	> 50	> 20	> 50	> 20	> 25	> 20

Tilstandskrav gælder også flade under og omkring byinventar, der i øvrigt skal renholdes omkring (se afsnit 34.2 Byinventar der skal renholdes omkring).

TILSYN

Ved tilsyn tages udgangspunkt i 50 m² belægning, hvor der gives én karakter for arealet. Karakteren er baseret på ovenstående skalaer, idet belægningen med laveste karakter er udslagsgivende for den samlede karakter for arealet.

Elementer, der har et areal mindre end 50 m², f.eks. areal udlagt til offentlig brug, har et tilstandskrav, der er tilsvarende mindre. F.eks. et element med størrelsen 25 m²: Her divideres mængderne fra skalaen med 2!

Kørebanes og cykelstis tilstandskrav måles i udgangspunktet langs 50 meter i længderetningen og i 1 meters bredde fra kantsten. Ukrudt, der befinder sig længere ude, og som er til gene for trafikken, medtages også i målingen.

Parallelparkerings og skrå-/vinkelparkerings tilstandskrav måles i fuldt areal på 50 m² men ikke under parkerede biler.

Fodgængertunnel med trappe samt fodgænger- og cykeltunnel uden trappe måles i deres fulde udstrækning! Her er tilstandskravet tilsvarende større. F.eks. en tunnel på 200 m²: Her ganges mængderne i skalaen med 4!

Ved tilsyn af trapper, gives én karakter for trappen, idet trappetrinnet med den laveste karakter er udslagsgivende for den samlede karakter for trappen.

Udførelseskrav

UKRUDT I FORBINDELSE MED FAST BELÆGNING MED/UDEN FUGE

- Ukrudt skal så vidt muligt fjernes uden at beskadige belægning, fuger og fugemateriale, sådan at der ikke kommer yderligere grobund for ukrudt.

UKRUDT OMKRING TRÆER

- Der skal udvises forsigtighed ved både termiske og mekaniske metoder til ukrudtsbekæmpelse omkring træer.

Meldepligt

- Invasive arter.

BESTILLINGSOPGAVER

-

FAST BELÆGNING MED FUGE
INKL. FUGE MOD KANTSTEN

FAST BELÆGNING UDEN FUGE
MEN INKL. FUGE MOD KANTSTEN

LØS BELÆGNING

37 AFFALDSKURVE

Manuelt tømte affaldskurve

60 liter (københavnerkurv, richard møller kurv, lotuskurv)

110 liter (lamel-/tremme-/trådkurv, pariserstativ)

265 liter (mobilt stativ)

Maskinelt tømte affaldskurve

120 liter (fælledparkkurv)

140 liter (kvadratisk tårnkurv)

240 liter (pizzakurv, maxikurv)

660 liter (container)

Affaldskurve skal have en tilstand, hvor de fremstår indbydende, sikre at benytte og med plads til mere affald.

Derudover er den unikke affaldskurve (med en unik geografisk lokation) tildelt minimumsfrekvenser for tømning i henholdsvis højsæson og lavsæson.

STANDARDOPGAVER

Tilstandskrav

Tilstandskrav er baseret på hensynet til, at københavn-erne kan komme af med deres affald, og at dette kan foregå på en sikker og indbydende måde.

Tilstandskravene er baseret på nedenstående skala til beskrivelse af affaldskurves fyldningsgrad.

Se også *Bilag: Skala-fotos*.

SKALA FOR AFFALDSKURVES FYLDNINGSGRAD	
Karakter	Fyldningsgrad i procent
5	≤ 49 (op til halvfuld)
4	50–75 (mellem halvfuld og tre fjerdedele fuld)
3	> 76 (over tre fjerdedele fuld)
2	> 100 (der er ikke plads til mere affald)
1	> 100 (der er ikke plads til mere affald) + affald på jorden der stammer fra affaldskurven

TILSYN

Ved tilsyn gives der en karakter for hver affaldskurv baseret på skalaen i venstre spalte.

SITUATIONER, DER KAN GIVE EKSTRA TØMNING ELLER EKSTRA RENHOLD PÅ AREAL I TILKNYTNING TIL AFFALDSKURVE

- Det er arrangør, som har forpligtelsen til at renholde efter sit arrangement. Ikke desto mindre kan et arrangement give mere affald i affaldskurve på arealer, der støder op til arrangementsarealet. Arrangementer kan altså give en ekstra arbejdsbyrde, for at tilstandskravene for affaldskurve er overholdt.
- Erhvervsdrivende og borgere placerer af og til erhvervs- og husholdningsaffald i eller ved siden af affaldskurve. Dette kan også give en ekstra arbejdsbyrde, for at tilstandskravene for affaldskurve er overholdt, eller for at tilstandskravene for henkastet affald på det pågældende areal er overholdt – se kapitlerne for fortove, stier, cykelstier, kørebaner, pladser og gader m.v.
- Fugle hiver ofte affald fra affaldskurve ud på det omkringliggende areal. Fugle og andre dyr kan også lave hul på affaldsposer, som sidder i stativer, sådan at der falder affald ud på det omkringliggende areal. Begge forhold kan give en ekstra arbejdsbyrde, for at tilstandskravene for henkastet affald på det

pågældende areal er overholdt – se kapitlerne for fortove, stier, cykelstier, kørebaner, pladser og gågader m.v.

Denne opremsning af situationer, der kan give ekstra tømning eller ekstra renhold på areal i tilknytning til affaldskurve, er eksempler og dermed ikke udtømmende.

Udførelseskrav

Den unikke affaldskurv (med en unik geografisk lokation) er tildelt minimumsfrekvenser for tømning, fordelt på henholdsvis højsæson (fra og med påskeugen til og med uge 42 samt for nogle affaldskurve også i december) og lavsæson. Dette fremgår af GIS-kort. Kravet supplerer ovenstående tilstandskrav.

Der er følgende minimumsfrekvenser for tømning af affaldskurve, inklusive den enkelte affaldskurvs eventuelle askebæger:

MINIMUMSFREKVENSER FOR AFFALDSKURVES TØMNING	
Kategori	Tømmefrekvens
A	5 daglige tømninger ugens 7 dage. - Tømningerne fordeles ligeligt hen over tidsrummet 04.00-02.00, idet den første tømning skal foretages i tidsrummet 04.00-08.00, og den sidste tømning skal foretages i tidsrummet 20.00-02.00. - De 3 øvrige tømninger fordeles ligeligt mellem kl. 08.00 og 20.00.
B	4 daglige tømninger ugens 7 dage. - Tømningerne fordeles ligeligt hen over tidsrummet 04.00-02.00, idet den første tømning skal foretages i tidsrummet 04.00-08.00, og den sidste tømning skal foretages i tidsrummet 20.00-02.00. - De 2 øvrige tømninger fordeles ligeligt mellem kl. 08.00 og 20.00.
C	3 daglige tømninger ugens 7 dage. - Tømningerne fordeles ligeligt hen over tidsrummet 04.00-02.00, idet den første tømning skal foretages i tidsrummet 04.00-08.00, og den sidste tømning skal foretages i tidsrummet 20.00-02.00. - Den tredje tømning fordeles ligeligt mellem kl. 08.00 og 20.00.

D	2 daglige tømninger ugens 7 dage. - Den første tømning skal foretages i tidsrummet 04.00-13.00. Den anden tømning skal foretages i tidsrummet 13.00-02.00.
E	1 daglig tømning ugens 7 dage. - Tømningen skal foretages i tidsrummet 04.00-13.00.
F	4 ugentlige tømninger fordelt på 3 hverdage og 1 weekenddag. - De 4 tømninger skal være ligeligt fordelt hen over ugen.
G	2 ugentlige hverdagstømninger. - De 2 tømninger skal fordeles ligeligt hen over ugens hverdage.
H	1 ugentlig hverdagstømning. - Der skal gå et passende antal dage mellem tømningerne.

Der er som nævnt tale om minimumsfrekvenser. De reelle frekvenser for tømning af den unikke kurv vil være højere, for at tilstandskravet for kurven er efterlevet.

AFFALD, DER KNYTTER SIG TIL AFFALDSKURVEN

- Affald, der knytter sig til affaldskurven, samles op i forbindelse med tømning, f.eks. affald, som er hevet op af kurven af fugle, samt affald som er faldet ned fra overfyldt kurv.

Meldepligt

- Kurve inkl. låg/tag, som er skæve, defekte, afbrændte eller med flosset foliering.
- Kurve inkl. låg/tag er meget beskidte og lugter.
- Sensorer som sidder løst, er væk, er beskidte, er afbrændte m.v.
- Storskrald, erhvervsaffald og husholdningsaffald, som er stillet umiddelbart op af affaldskurven (samt fjernes, hvis det står på fortov med Københavns Kommune som tilstødende grundejer).
- Behov for at flytte kurven eller opstille en ekstra eller anden (større) kurv på grund af ændret adfærd og brug af byen.

BESTILLINGSOPGAVER

-

DEL D

Renhold af ubemandede toiletter

DEL D

Rengøring af ubemandede toiletter

Der findes mange forskellige typer af ubemandede toiletter. Pissioirs er også en del af de ubemandede toiletter. Nogle er placeret i gadebillede, mens andre findes i parker og på legepladserne. Belastningsgraden er også meget forskellig, hvorfor rengøringsfrekvensen løbende bør tilpasses.

Kommunens ubemandede toiletter skal være rene og funktionsdygtige. Antal daglige rengøringer afhænger af, hvor meget de ubemandede toiletterne bliver brugt, og hvilket serviceniveau der er fastlagt for toilettet. Der skal altid være håndsæbe, toiletpapir og håndtørring på toiletterne.

Antallet af daglige rengøringer er typisk lavere om vinteren end om sommeren. F.eks. kan et toilet gå fra 3 daglige rengøringer i sommerhalvåret (1. april-30. sept.) til 1 daglig rengøring i vinterhalvåret (1. okt.-31. marts). Nogle ubemandede toiletter er lukket i vinterhalvåret. Københavns Kommune udfører hvert år kvalitetsmålinger af rengøringen på udvalgte ubemandede toiletter.

Niveauet for toilettets rengøring beskriver vi med en karakter fra 1 til 5. Karakteren 5 bliver givet for det meget høje og nærmest perfekte niveau, mens karakteren 1 gives for det meget lave og uacceptabelt dårlige niveau.

SERVICENIVEAUER FOR TOILETTER

RENGØRING		
Karakter	Beskrivelse	Bemærkninger
5	MEGET RENT OG INDBYDENDE toiletrummet er pænt og rent. Der er ingen affald, snavs, toiletpapir m.m.	
4	RENT OG INDBYDENDE toiletrummet er overordnet pænt og rent. Der kan være ganske lidt affald, toiletpapir, snavs m.m. Det er ikke iøjefaldende.	
3	ACCEPTABELT RENHOLDT toiletrummet er nogenlunde rent. Der kan være lidt affald, snavs, toiletpapir m.m. i rummet, men toilettet kan sagtens bruges.	
2	BESKIDT OG UINDBYDENDE toiletrummet er beskidt. Der er affald, snavs, toiletpapir m.m. i rummet, som er iøjefaldende.	
1	MEGET UHUMSK toiletrummet er meget ulækkert og snavset. Der kan være afføring, urin blod eller kanyler i rummet. toilettet er ubrugeligt.	

Kapitlet er opbygget ud fra denne skabelon. →

Forklaring

TEMA giver en samlet betegnelse for de elementer, som beskrives i kapitlet, f.eks. temaet *Rengøring af ubemandede toiletter*.

ELEMENT opremser det/de elementer, som er omfattet af kapitlet, f.eks. elementet *Ubemandede toiletter*.

INDLEDENDE TEKST beskriver temaet og de hensyn, som kvalitetsniveauet for elementernes rengøring beskrives ud fra; typisk funktion, sikkerhed, æstetik og holdbarhed.

STANDARDOPGAVER er de opgaver, som skal udføres på elementet/elementerne, beskrevet som tilstandskrav, udførelseskrav og meldepligt.

TILSTANDSKRAV beskriver de tilstande, som skal opnås. Det er op til den driftsudførende at tilrettelægge driften, så tilstandskravene opfyldes inden for de rammer, der er opstillet for driften generelt og inden for de specifikke udførelseskrav.

Tilstandskrav for rengøring af ubemandede toiletter beskrives og fastlægges ved hjælp af en karakter fra 1 til 5.

UDFØRELSESKRAV beskriver de indsatser, der skal udføres på en given måde og til en given frekvens eller tidspunkt.

Udførelseskrav for rengøring af ubemandede toiletter beskriver et spænd af frekvenser, hvorfra det fastlægges, hvor ofte det unikke element – som minimum – skal rengøres.

MELDEPLIGT beskriver de situationer, hvor uregelmæssigheder i forhold til elementet/elementerne skal meldes ind til tilsynet, som så tager stilling til, om og hvad der skal gøres.

BESTILLINGSOPGAVER er ikke en del af standard-opgaverne og udføres kun efter forudgående bestilling.

38 RENGØRING AF UBEMANDEDE TOILETTER ← TEMA

38.1 Ubemandede toiletter ← ELEMENT / UNDERELEMENT

Københavns Kommunes ubemandede toiletter benyttes i stigende grad af byens borgere og besøgende udefra. Derfor er det vigtigt, at toiletterne rengøres, så de opfordrer til brug.

De ubemandede toiletter er placeret overalt i Københavns Kommune, lige fra travle gader og pladser til stille parker og kirkegårde. Der er derfor stor forskel på belastningsgraden af toiletterne og dermed også på rengøringsfrekvensen. Det stiller derfor krav til rengøringen af toiletterne. Det er vigtigt, at toiletterne er rene og indbydende, for at de vil blive brugt.

← INDLEDENDE
TEKST

STANDARDOPGAVER

Tilstandskrav

-

Udførelseskrav

-

Meldepligt

-

BESTILLINGSOPGAVER

-

38 RENGØRING AF UBEMANDEDE TOILETTER

38.1 Ubemandede toiletter

Københavns Kommunes ubemandede toiletter benyttes i stigende grad af byens borgere og besøgende udefra. Derfor er det vigtigt, at toiletterne rengøres, så de opfordrer til brug.

De ubemandede toiletter er placeret overalt i Københavns Kommune, lige fra travle gader og pladser til stille parker og kirkegårde. Der er derfor stor forskel på belastningsgraden af toiletterne og dermed også på rengøringsfrekvensen. Det stiller derfor krav til rengøringen af toiletterne. Det er vigtigt, at toiletterne er rene og indbydende, for at de vil blive brugt.

STANDARDOPGAVER

Tilstandskrav

- Når rengøringen er afsluttet skal toilettet være meget rent og indbydende svarende til karakter 5. Rengøringsfrekvensen tilpasses så toilettet mellem rengøringerne lever op til det fastsatte serviceniveau.
- Der skal være håndsæbe, toiletpapir og håndtørring tilgængelig.

Udførelseskrav

- Toiletter skal minimum rengøres 1 gang dagligt.
- Skraldespande skal tømmes dagligt.
- Kanylebokse tømmes mindst en gang om ugen og bortskaffes på miljø og sikkerhedsmæssig korrekt måde.
- Mindst en sommer- og en vinterhovedrengøring (inkl. kalkfjerning og stålpleje) af alle overflader, vægge, inventar, riste, vinduer og karme.
- Hvis der er afføring, urin eller blod udvendig på toiletenheden skal det fjernes, når toiletrummet rengøres.
- Der må ikke anvendes højtrykspuling til rengøring.

Meldepligt

Følgende meldes hurtigst muligt til Københavns Kommune

- Hvis toilet er blokeret eller optaget i mere end én dag.
- Indvendig og udvendig skader/hærværk
- Defekt inventar som toilet, vandhane/håndvask, sæbedispenser m.m.
- Sprunget vandvær el.lign.
- Anstødelig graffiti, f.eks. racistisk eller nedgørende/mobbende budskaber.
- Forekomst af rotter og andre skadedyr.

BESTILLINGSOPGAVER

- Reparationer af defekt inventar såsom sæbe-dispenser, skraldespand, dørlås, vandhane og selve toilettet.

BILAG

Skalafotos

Grønt areal

SKALA FOR AFFALDS UDBREDELSE FOR HVER 50 m² GRØNT AREAL

									
KARAKTER	5	KARAKTER	4	KARAKTER	3	KARAKTER	2	KARAKTER	1
Mindre affald (antal)	≤ 5	Mindre affald (antal)	6-10	Mindre affald (antal)	11-20	Mindre affald (antal)	21-40	Mindre affald (antal)	≥ 41
Større affald (antal)	0	Større affald (antal)	1	Større affald (antal)	2	Større affald (antal)	3	Større affald (antal)	≥ 4
Stort affald (antal)	0	Stort affald (antal)	0	Stort affald (antal)	0	Stort affald (antal)	1	Stort affald (antal)	≥ 2
Kritisk affald (antal)	0	Kritisk affald (antal)	0	Kritisk affald (antal)	0	Kritisk affald (antal)	1	Kritisk affald (antal)	≥ 2

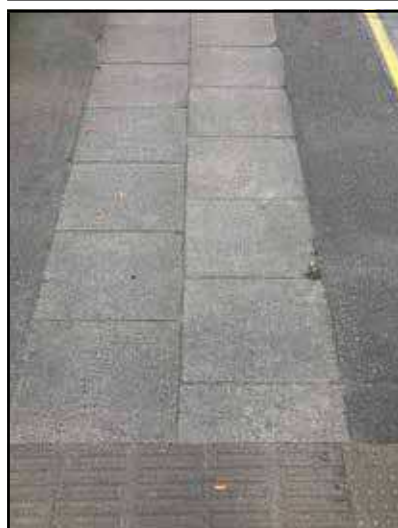
Affaldskurve

SKALA FOR AFFALDSKURVES FYLDNINGSGRAD

									
KARAKTER	5	KARAKTER	4	KARAKTER	3	KARAKTER	2	KARAKTER	1
Mindre affald (antal)	≤ 5	Mindre affald (antal)	6-10	Mindre affald (antal)	11-20	Mindre affald (antal)	21-40	Mindre affald (antal)	≥ 41
Større affald (antal)	0	Større affald (antal)	1	Større affald (antal)	2	Større affald (antal)	3	Større affald (antal)	≥ 4
Stort affald (antal)	0	Stort affald (antal)	0	Stort affald (antal)	0	Stort affald (antal)	1	Stort affald (antal)	≥ 2
Kritisk affald (antal)	0	Kritisk affald (antal)	0	Kritisk affald (antal)	0	Kritisk affald (antal)	1	Kritisk affald (antal)	≥ 2

Fortov

SKALA FOR AFFALDS UDBREDELSE FOR HVER 50 m² FORTOV

KARAKTER	5
Mindre affald (antal)	≤ 5
Større affald (antal)	0
Stort affald (antal)	0
Kritisk affald (antal)	0

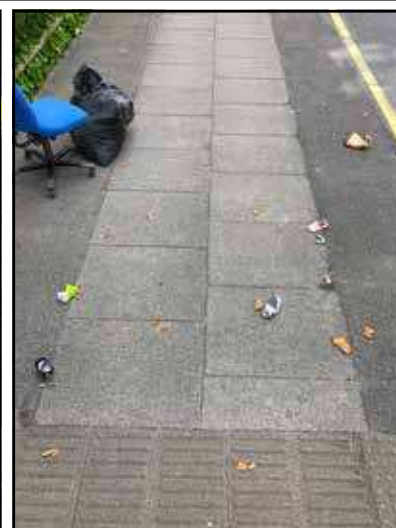
KARAKTER	4
Mindre affald (antal)	6-10
Større affald (antal)	1
Stort affald (antal)	0
Kritisk affald (antal)	0

KARAKTER	3
Mindre affald (antal)	11-20
Større affald (antal)	2
Stort affald (antal)	0
Kritisk affald (antal)	0

KARAKTER	2
Mindre affald (antal)	21-40
Større affald (antal)	3
Stort affald (antal)	1
Kritisk affald (antal)	1

KARAKTER	1
Mindre affald (antal)	≥ 41
Større affald (antal)	≥ 4
Stort affald (antal)	≥ 2
Kritisk affald (antal)	≥ 2

Cykelsti/Kørebane

SKALA FOR AFFALDS UDBREDELSE FOR HVER 50 m² CYKELSTI / KØREBANE

									
KARAKTER	5	KARAKTER	4	KARAKTER	3	KARAKTER	2	KARAKTER	1
Mindre affald (antal)	≤ 5	Mindre affald (antal)	6-10	Mindre affald (antal)	11-20	Mindre affald (antal)	21-40	Mindre affald (antal)	≥ 41
Større affald (antal)	0	Større affald (antal)	1	Større affald (antal)	2	Større affald (antal)	3	Større affald (antal)	≥ 4
Stort affald (antal)	0	Stort affald (antal)	0	Stort affald (antal)	0	Stort affald (antal)	1	Stort affald (antal)	≥ 2
Kritisk affald (antal)	0	Kritisk affald (antal)	0	Kritisk affald (antal)	0	Kritisk affald (antal)	1	Kritisk affald (antal)	≥ 2

Udgivet af:
PARKER, KIRKEGÅRDE OG RENHOLD
TEKNIK- OG MILJØFORVALTNINGEN
KØBENHAVNS KOMMUNE
2020

Foto:
Copenhagen Media Center:
Astrid Maria Rasmussen, Dianne Pavletich,
Daniel Jensen, Ty Stange, Martin Heiberg,
Simeon Baker, Simon Bang
Københavns Kommune:
Troels Heien, Ursula Bach, Klaus Hjerrild m.fl.
Colourbox

Layout: TMF-design
Tryk: Rosendahl

Relevante IT-systemer i TMF ifm. ressortoverdragelse til KFF

Astrow

Er et tidsregistreringssystem, der bruges til at registrere og administrere arbejdstider og fravær for driftsmedarbejdere. Det hjælper med at holde styr på komme og gå tider, og flexsaldo.

Systemet anvendes af driftsenhederne på kirkegårdene og under TMFs udførsel af arbejde i de blå parker.

Bliver omfattet af nyt tværgående KK system.

Buanco

Er et tidsregistreringssystem, der bruges til at registrere og administrere arbejdstider og fravær for administrativt personale og på krematoriet.

Bliver omfattet af nyt tværgående KK system.

Opus Rollebaseret indgang

Er et administrative IT-system, som bruges til økonomistyring, personaleadministration, indkøb lagerstyring. Systemet er udviklet af SAP og er integreret med flere andre systemer i KK.

På lignende måde anvendes **Kvantum** som et KK system.

Alle enheder, der flyttes til KFF, anvender disse systemer.

PUMA

Er et værktøj som primært understøtter driften i TMF med opgavestyring, håndtering af sager og henvendelser, registrering af tid på driftsopgaver, sikkerhedstjek af materiel, materieldata, håndtering af Giv et Praj.

Yderligere anvendes PUMA af tryghedsvagterne til registrering af hændelser for at rapportere til Politi og politisk udvalg.

Særligt i forhold til Giv et Praj (GEP) og PUMA:

- KFF skal være opmærksom på, at PUMA giver mulighed for registrering af materiel. Her er ikke planlagt integration til øvrige systemer. Hvis KFF har behov for det, kræver det midler i forhold til integration til main-manager.
- I forhold til GEP, så forventer TMF, at der vil være stor politisk fokus på håndtering af praj, også når disse overgår til KFF. TMF kan sætte GEP op til at sende mails til KFF eller et automatsvar. Heller ikke her er der ikke en integration til main-manager. Dette skal i givet fald finansieres af KFF.

KK-kort

Er et interaktivt kortsystem, der giver adgang til en bred vifte af geodata og oplysninger om forskellige emner i København, såsom byudvikling, infrastruktur, miljøforhold og meget mere. KK-kort er et værktøj, der ofte bruges af både ansatte i kommunen og borgere, der ønsker at få detaljerede oplysninger om forholdene i byen. KK kort kan tilgås via Københavns Kommunes intranet.

TMF fastholder GIS-kompetencer til denne opgave og kan understøtte KFF, ligesom TMF understøtter øvrige forvaltninger i KK med dette.

ChemiControl

Er et system, der bruges til at håndtere og overvåge kemiske stoffer og produkter. I Københavns Kommunes sammenhæng anvendes systemet for at sikre, at alle kemikalier håndteres ansvarligt og i overensstemmelse med gældende regler. Dette er væsentligt for at kunne leve op til Miljøcertificeringen i KK samt dokumentere et godt arbejdsmiljø. Du finder vejledninger på Arbejdsmiljø København via dette link: [Kemiske stoffer | Arbejdsmiljø København](#), eller find roller og ansvar i TMF via dette link: [Roller og opgaver i arbejdsmiljøorganisationen \(TMF\) | Intra](#). Systemet anvendes især af driftsenhederne på kirkegårdene, arbejdet i de blå parker og er også understøttende system for de bemandede legepladser.

Brandsoft Kirkegårdssystem

EG Kirkegårdssystem også kendt som Brandsoft Kirkegårdssystem kan du få adgang til via din pc eller som en app på din telefon.

I EG Kirkegårdssystem har du mulighed for at tilgå forskellige data på Kirkegårdsområdet, såsom renholdelsesaftaler, kontrol af monumenter, data på afdøde, prislister, mispdyd, debitor, kortfunktion mm.

Det er enheden Kirkegårde og Krematorier, som giver dig adgang og appen vil automatisk hentes ned via firmaportal på din telefon.

Systemet anvendes af de 3 kirkegårdsenheder.

Materiel i de blå parker, der ikke overgår til KFF

Amager Strandpark:

Køretøjer:

- Corvus Terrain (strandkøretøj)
- Mandskabsbil (transporter)

Græsklipning:

- Toro (stor græsklipper)
- Profihopper (slagleklipper med opsamling)
- Buskrydder

Ukrudtsbekæmpelse:

- Elmo (skum)
- Håndbrænder

Diverse værktøj:

- Løvblæser
- Minilæsser
- Motorsav
- Hækkeklipper
- Gravemaskine (bekæmpelse af hybenroser) 1-2 gange årligt
- Fejemaskine
- Volleyballnet (opbevaring/opsætning/nedtagning)

Havneparken:

- Profihopper (slagleklipper med opsamler)
- Klippo (lille græsklipper))
- Mandskabsbil (transport, renhold)
- Buskrydder (græs, kanter mm)
- Løvblæser (soignering)

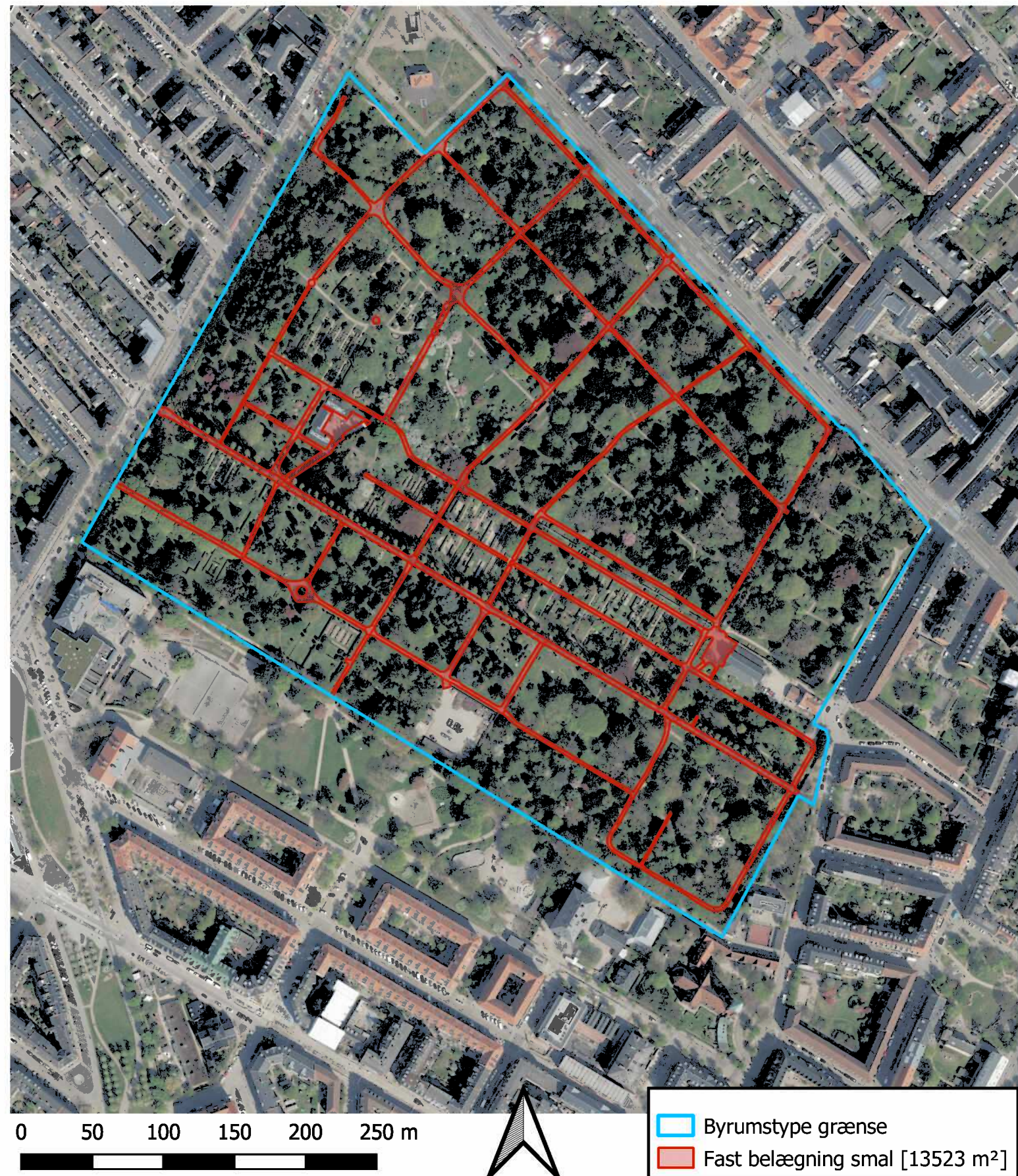
Svanemøllen Strandpark:

Diverse værktøj:

- Almindeligt håndværktøj som snapper osv.

Assistens Kirkegård - Fast belægning

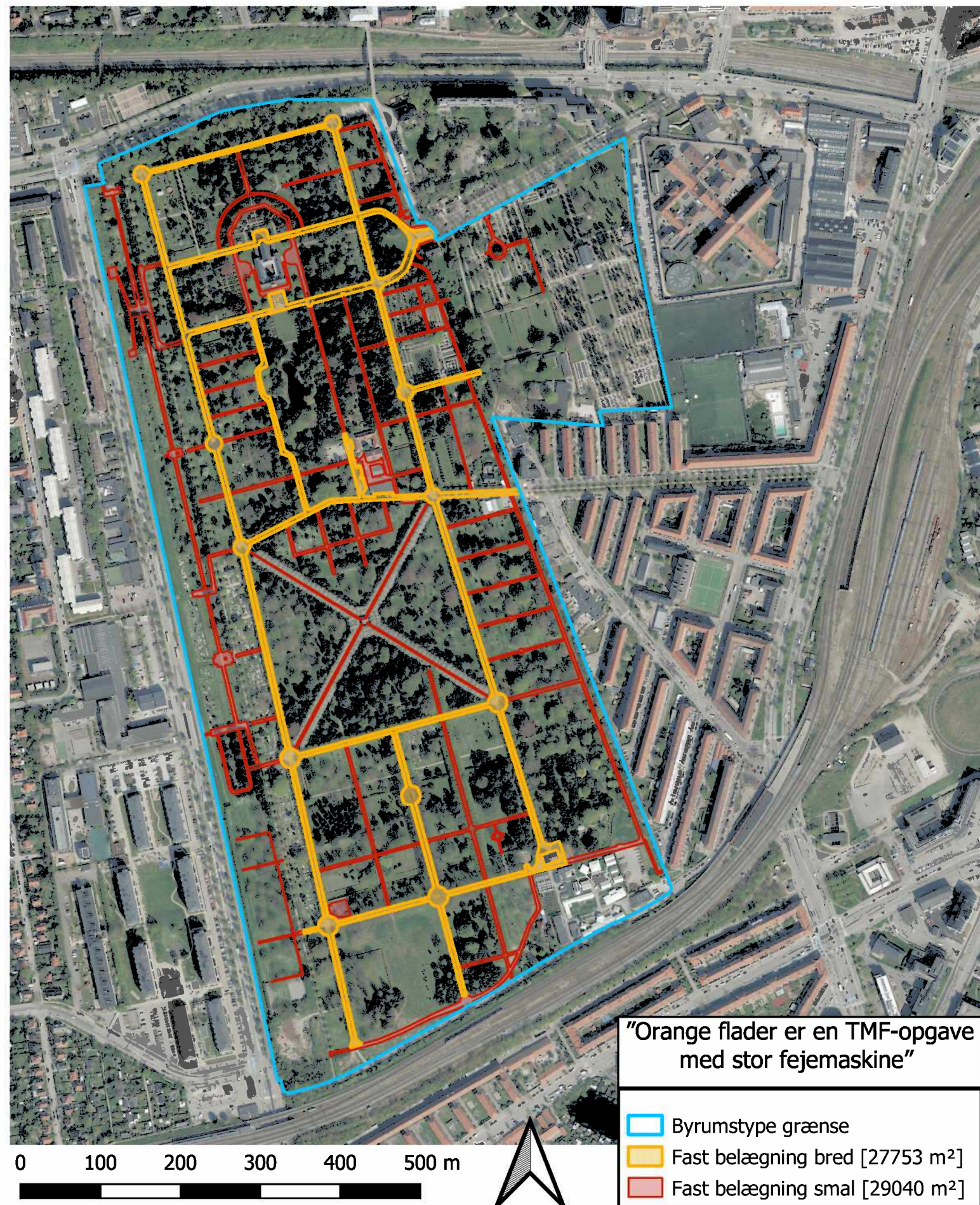
"TMF udfører ingen fejning"

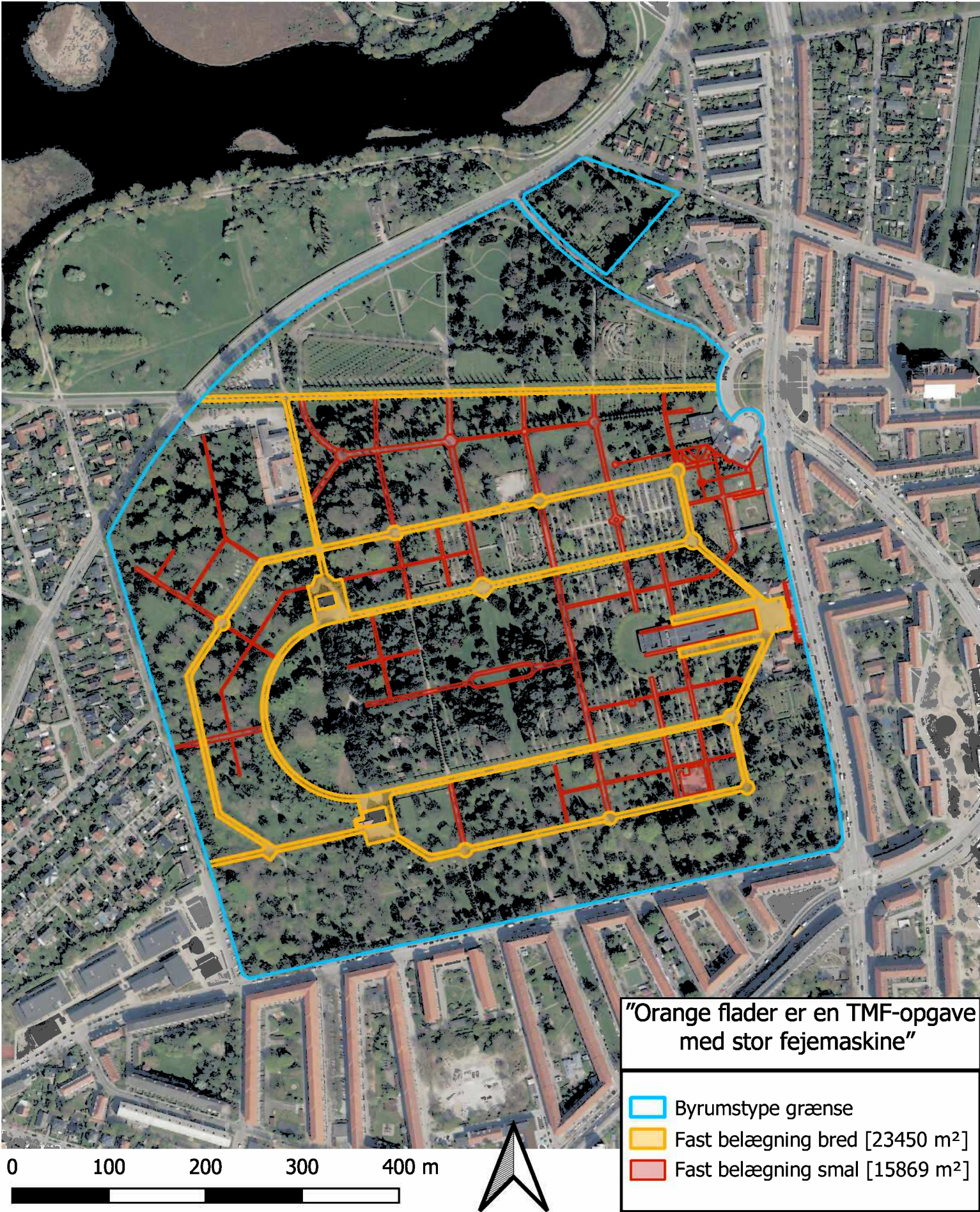
Sundby Kirkegård - Fast belægning

Vestre Kirkegård - Fast belægning

Bispebjerg Kirkegård - Fast belægning

Brønshøj Kirkegård

"Udlicesteret Kirkegård - ingen TMF-opgaver"

Rammerne for drift af Københavns kirkegårde

For alle kristent indviede begravelsespladser i Danmark gælder *Lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde*. Denne lov har bl.a. til formål at sikre, at "der er tilstrækkelig plads til begravelser på folkekirkens kirkegårde, og at disse fungerer som værdige og vel vedligeholdte begravelsespladser".

Langt de fleste kirkegårde i Danmark er folkekirkelige i den forstand, at de er kristent indviede. Det gælder også de fem kommunalt administrerede kirkegårde i København. Alle har ret til begravelse på de folkekirkelige kirkegårde uagtet religiøst tilhørsforhold.

Københavns Kommune har drevet kirkegårde siden 1880, i alle årene med udgangspunkt i det omgivende samfunds behov. Det er bl.a. kommet til udtryk i en lang række særlige afdelinger for nationale og religiøse mindretal og i nyere tid også for sociale fællesskaber, samt i en udvikling af tidssvarende gravstedsformer. I takt med, at der som følge af kremationens dominans er blevet god plads på kirkegårdene, har de også åbnet sig for andre anvendelser af arealerne end de begravelsesrettede. Københavns Kirkegårde har i de seneste årtier samarbejdet med omgivelserne om bl.a. sikre skoleveje, bryllupper, skybrudsanlæg, terapihave samt hhv. teater- og ungekulturhus i tidligere kapelbygninger. Senest har Københavns Kirkegårde forsøgt at skabe opbakning til opsætningen af en skulptur på Assistens Kirkegård, dog indtil videre uden held.

Der er et stort potentiale på kirkegårdene for at lancere initiativer, som passer godt ind i en kultur- og fritidsdagsorden uden at spænde ben for mulighederne for at drive værdige begravelsespladser. Det kan fx være øget brug af kapellerne til korsang eller lignende foreningsaktivitet, eller en forøget indsats ift. den kulturformidling, som kirkegårdene i forvejen tilbyder københavnere.

Udviklingen af de københavnske kirkegårde er ud over gældende lovgivning underlagt en række politisk-/administrative beslutninger og retningslinjer. I 2015 blev den 50-årige plan *Politik for udviklings af Københavns Kommunes fem kirkegårde frem mod 2065* vedtaget. I kølvandet på den er der udarbejdet udviklingsplaner for alle fem kirkegårde, hvor den for Assistens Kirkegård har en særlig karakter, da kirkegården er fredet. Derudover er driften af kirkegårdene underlagt en politisk vedtaget vedtægt, som skal godkendes i Kirkeministeriet, samt et ligeledes politisk vedtaget takst- og tidsregulativ.

At den i 2015 vedtagne politik for kirkegårdene har et 50-årigt perspektiv afspejler, at forandringer på kirkegårdene tager lang tid, primært pga. gravsteders lovbestemte fredningstid. Kistegrave skal således opretholdes i minimum 20 år; urnegravsteder i 10 år. Desuden står det som udgangspunkt gravstedsejere frit for at forlænge gravstedernes løbetid endnu mere. Derfor tager gennemgribende transformationer af områder på kirkegårde typisk 50 år.

Referencer:

- *Lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde*, LBK nr. 1156 af 01/09/2016
<https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2016/1156>
- *Politik for udviklings af Københavns Kommunes fem kirkegårde frem mod 2065* (2015)
https://kk.sites.itera.dk/apps/kk_pub2/index.asp?mode=detalje&id=1454
- *Vedtægt for Københavns Kirkegårde og Krematorier* (2022)
https://kk.sites.itera.dk/apps/kk_pub2/index.asp?mode=detalje&id=2506
- *Tidsregulativ for Københavns Kirkegårde og Krematorier* (2025)
https://kk.sites.itera.dk/apps/kk_pub2/index.asp?mode=detalje&id=2505
- *Takstregulativ for Københavns Kirkegårde og Krematorier* (2025)
https://kk.sites.itera.dk/apps/kk_pub2/index.asp?mode=detalje&id=2676

Bilag 7. Overblik over bygninger, der overgår til KEJD

Område	Anvendelse	Adresse
BLÅ PARKER		
Ubemandede toiletter Strandstation 3 Amager Strand Promenaden 3 Handicaptoliet Kat. 2	Toilet	Amager Strand
Ubemandede toiletter Vågestien Amager Strandvej 11Y Unisex Kat. 1	Toilet	Amager Strandvej 11Y
Ubemandede toiletter Amager Strandvej 125 Zenzotoliet	Toilet	Amager Strandvej 125
Ubemandede toiletter Amager Strandvej 175 Zenzotoliet	Toilet	Amager Strandvej 175
Ubemandede toiletter Tiøren Amager Strandvej 275	Toilet	Amager Strandvej 275
Ubemandede toiletter Amager strandvej 55, toilet i forbindelse med café lager	Toilet	Amager Strandvej 55
Ubemandede toiletter Strandstation 5 Havkajakvej 14 Handicaptoliet Kat. 2	Toilet	Havkajakvej 14
Ubemandede toiletter Islands Brygge Handicaptoliet	Toilet	Islands Brygge
Ubemandede toiletter Islands Brygge Københavnertoliet	Toilet	Islands Brygge
Ubemandede toiletter Strandstation 2 Kilometerbroen 3 Handicaptoliet Kat. 2	Toilet	Kilometerbroen 3
Ubemandede toiletter Strandpromenaden 30 Handicaptoliet	Toilet	Strandpromenaden 30
Ubemandede toiletter Strandstation 1 Øresundsstien 5 Handicaptoliet Keidbygning Kat. 2	Toilet	Øresundsstien 5
KIRKEGÅRDE OG KREMATORIER		
Kirkegårde Backersvej 50 jordplads Halvtag	Halvtag	Backersvej 50
Kirkegårde Backersvej 50 Pumpehus	Halvtag	Backersvej 50
Kirkegårde Brønshøj Kirkevej 10 Rød bygning Lager	Bygning	Brønshøj Kirkevej 10
Kirkegårde Brønshøj kirkevej 6B Kapel	Bygning	Brønshøj Kirkevej 6B
Kirkegårde Brønshøj kirkevej 6B Mandskabsbygning med offentligt toilet	Bygning	Brønshøj Kirkevej 6B

Kirkegårde Brønshøj kirkevej 6B materielgård Garage	Garage	Brønshøj Kirkevej 6B
Kirkegård Toilet i forlængelse af bygningsdrift Frederiksborgvej 125	Toilet	Frederiksborgvej 125
Kirkegårde Bygningsdrift Frederiksborgvej 125 Kontor	Bygning	Frederiksborgvej 125
Kirkegårde Frederiksborgvej 125 Garage	Garage	Frederiksborgvej 125
Kirkegårde Frederiksborgvej 125 Halvtag	Halvtag	Frederiksborgvej 125
Kirkegårde Frederiksborgvej 125 Kolumbarie lager	Bygning	Frederiksborgvej 125
Kirkegårde Frederiksborgvej 125 Krematorie	Bygning	Frederiksborgvej 125
Kirkegårde Frederiksborgvej 125 Nordre Kapel	Bygning	Frederiksborgvej 125
Kirkegårde Frederiksborgvej 125 Søndre Kapel	Bygning	Frederiksborgvej 125
Kirkegårde Jordplads 3 Frederiksborgvej 125 Halvtag	Halvtag	Frederiksborgvej 125
Kirkegårde Møderum Stort og lille Frederiksborgvej 125 Møderum	Bygning	Frederiksborgvej 125
Kirkegårde Frederiksborgvej 125 Kirkegårdskontor	Bygning	Frederiksborgvej 15
Kirkegårde Frederiksborgvej 64 jordplads 4 Halvtag	Halvtag	Frederiksborgvej 64
Kirkegårde Jagtvej Materielgård Garage/Værksted	Garage	Jagtvej
Kirkegårde Jagtvej 38 Betjentskur	Skur	Jagtvej 38
Kirkegårde Jagtvej 38 Materielgård Halvtag 1	Halvtag	Jagtvej 38
Kirkegårde Jagtvej 38 Materielgård Halvtag 2	Halvtag	Jagtvej 38
Kirkegårde Jagtvej 38 materielgård Lager	Bygning	Jagtvej 38
Kirkegårde Kapelvej 2 Betjentskur	Skur	Kapelvej 2
Kirkegårde Kapelvej 2 Jordplads Skur	Skur	Kapelvej 2
Kirkegårde Kapelvej 2 Mandskabsbygning	Bygning	Kapelvej 2
Kirkegårde Kapelvej 2 offentligt Toilet	Toilet	Kapelvej 2

Kirkegårde Kastrupvej 51 Garage	Garage	Kastrupvej 51
Kirkegårde Kastrupvej 51 Krematoriet	Bygning	Kastrupvej 51
Kirkegårde Kastrupvej 51 Materielgård Container	Container	Kastrupvej 51
Kirkegårde Kastrupvej 51 Materielgård Halvtag 1	Halvtag	Kastrupvej 51
Kirkegårde Kastrupvej 51 Materielgård Halvtag 2	Halvtag	Kastrupvej 51
Kirkegårde Kastrupvej 51 materielgård Mandskabsbygning	Bygning	Kastrupvej 51
Kirkegårde Kastrupvej 51 Værksted/Lager/Kontor	Bygning	Kastrupvej 51
Kirkegårde Nørrebrogade 67 Betjentskur	Skur	Nørrebrogade 67
Kirkegårde Rådvalsvej 64 Container	Container	Rådvalsvej 64
Kirkegårde Rådvalsvej 64 Container/Kemikalier	Container	Rådvalsvej 64
Kirkegårde Rådvalsvej 64 Container/Værksted	Container	Rådvalsvej 64
Kirkegårde Rådvalsvej 64 Cykelhalvtag	Halvtag	Rådvalsvej 64
Kirkegårde Rådvalsvej 64 Halvtag/Kemikalier	Halvtag	Rådvalsvej 64
Kirkegårde Rådvalsvej 64 Lagerbygning	Bygning	Rådvalsvej 64
Kirkegårde Rådvalsvej 64 Materielgård Garage 1	Garage	Rådvalsvej 64
Kirkegårde Rådvalsvej 64 materielgård Garage 2	Garage	Rådvalsvej 64
Kirkegårde Rådvalsvej 64 Materielgård Garage 3	Garage	Rådvalsvej 64
Kirkegårde Rådvalsvej 64 Materielgård Garage/Værksted	Garage	Rådvalsvej 64
Kirkegårde Rådvalsvej 64 Materielgård Halvtag 1	Halvtag	Rådvalsvej 64
Kirkegårde Rådvalsvej 64 Materielgård Halvtag 2	Halvtag	Rådvalsvej 64
Kirkegårde Rådvalsvej 64 Materielgård Halvtag 3	Halvtag	Rådvalsvej 64
Kirkegårde Rådvalsvej 64 Materielgård Mandskabsbygning	Bygning	Rådvalsvej 64

Kirkegårde Rådvalsvej 64 materielgård Pavillon	Pavillon	Rådvalsvej 64
Kirkegårde Rådvalsvej 64 Materielgård skur ventilation lager	Skur	Rådvalsvej 64
Kirkegårde Rådvalsvej 64 Materielgård Værkstedbygning/Kontor	Bygning	Rådvalsvej 64
Kirkegårde Rådvalsvej 64 skur	Skur	Rådvalsvej 64
Kirkegårde Rådvalsvej 64 Springvand Container	Container	Rådvalsvej 64
Kirkegårde Sydbanestien 30 jordplads 3 Halvtag	Halvtag	Sydbanestien 30
Kirkegårde Sydbanestien 8 Terapihave Drivhus	Drivhus	Sydbanestien 8
Kirkegårde Sydbanestien 8 Terapihave Skur	Skur	Sydbanestien 8
Kirkegårde Vestre Kirkegård Udsigtsposter	Udsigtspost	Vestre Kirkegård Udsigtsposter
Kirkegårde Vestre Kirkegårds Allé materielgård/jordplads overdækning	Skur	Vestre Kirkegårds Allé
Kirkegårde Vestre kirkegårds alle 13D Katolsk kapel	Bygning	Vestre Kirkegårds Alle 13D
Kirkegårde Vestre kirkegårds alle 15 Nordre Kapel	Bygning	Vestre Kirkegårds Alle 15
Kirkegårde Vestre Kirkegårds Allé 15 Jordplads 18 Skur	Skur	Vestre Kirkegårds Alle 15
Kirkegårde Vestre Kirkegårds Allé 15 Kirkegårdskontor	Bygning	Vestre Kirkegårds Alle 15
Kirkegårde Vestre Kirkegårds Allé 15 Materielgård Halvtag	Halvtag	Vestre Kirkegårds Alle 15
Kirkegårde Vestre Kirkegårds Allé 15 Materielgård Kontor	Bygning	Vestre Kirkegårds Alle 15
Kirkegårde Vestre Kirkegårds Allé 15 Materielgård Mandskabsbygning	Bygning	Vestre Kirkegårds Alle 15
Kirkegårde Vestre Kirkegårds Allé 15 Materielgård Muret Skur	Skur	Vestre Kirkegårds Alle 15
Kirkegårde Vestre Kirkegårds Allé 15 Materielgård Skur	Skur	Vestre Kirkegårds Alle 15
Kirkegårde Vestre Kirkegårds Allé 15 Materielgård Værksted	Værksted	Vestre Kirkegårds Alle 15
Kirkegårde Vestre Kirkegårds Allé 15 materielgård/jordplads langt Skur	Skur	Vestre Kirkegårds Alle 15
Kirkegårde Vestre Kirkegårds Allé 15 Materielgård/jordplads Lille Skur	Skur	Vestre Kirkegårds Alle 15

Kirkegårde Vestre Kirkegårds Allé 15 Materielgård/jordplads Rød Skur	Skur	Vestre Kirkegårds Alle 15
Kirkegårde Vestre Kirkegårds Allé 15 Offentlig Toilet	Toilet	Vestre Kirkegårds Alle 15
Kirkegårde Vestre Kirkegårds Allé 15 Plads 13 Garage 1	Garage	Vestre Kirkegårds Alle 15
Kirkegårde Vestre Kirkegårds Allé 15 Plads 13 Garage 3	Garage	Vestre Kirkegårds Alle 15
Kirkegårde Vestre Kirkegårds Allé 15 Stjernekapellet	Bygning	Vestre Kirkegårds Alle 15
Kirkegårde Vestre Kirkegårds Allé 15 Værksted Materielgård Garage/Værksted	Garage	Vestre Kirkegårds Alle 15
Kirkegårde Vestre Kirkegårds Allé plads 13 Garage 2	Garage	Vestre Kirkegårds Alle Plads 13
Kirkegårde Vestre Kirkegårds Allé plads 13 Garage 4	Garage	Vestre Kirkegårds Alle Plads 13
BEMANDEDE LEGEPLADSER		
Bemandet legeplads Skydebanen	Bygning	Absalonsgade 12
Bemandet legeplads Skydebanen	Skur	Absalonsgade 12
Bemandet legeplads Remisen Blegdamsremisen Hovedbygning	Bygning	Blegdamsremisen
Bemandet legeplads Blegdamsremisen Blegdamsvej 132A Bygning/depot	Bygning	Blegdamsvej 132A
Bemandet legeplads Bredegrund 8 Container	Container	Bredegrund 8
Bemandet legeplads Bredegrund 8 Hovedbygning/pavillon	Bygning	Bredegrund 8
Bemandet legeplads Bredegrund 8 Skur 1	Skur	Bredegrund 8
Bemandet legeplads Bredegrund 8 Skur 2	Skur	Bredegrund 8
Bemandet legeplads Bredegrund 8 Skur 3	Skur	Bredegrund 8
Bemandet legeplads Enghaven Enghaveparken Ejderstedgade 1 Hovedbygning	Bygning	Ejderstedgade 1
Bemandet legeplads Enghaven Enghaveparken Ejderstedgade 1 Skur	Skur	Ejderstedgade 1

Bemandet legeplads Tårnlegepladsen Frederik V's Vej 4 Hovedbygning	Bygning	Frederik V's Vej 4
Bemandet legeplads Gunløgsgade 26 Container	Container	Gunløgsgade 26
Bemandet legeplads Gunløgsgade 26 Hovedbygning	Bygning	Gunløgsgade 26
Bemandet legeplads Gunnar Nu Hansens plads 10 Trafiklegeplads Hovedbygning	Bygning	Gunnar Nu Hansens Plads 10
Bemandet legeplads Gunnar Nu Hansens plads 10 Trafiklegeplads Undervisning/toiletter	Toilet	Gunnar Nu Hansens Plads 10
Bemandet legeplads Naturlegeplads Valbyparken Hammelstrupvej 41 Hovedbygning	Bygning	Hammelstrupvej 41
Bemandet legeplads Naturlegeplads Valbyparken Hammelstrupvej 41 Pavillon	Pavillon	Hammelstrupvej 41
Bemandet legeplads H T Parken Vest Hans Tavsens Gade 40 Hovedbygning/pavillon	Bygning	Hans Tavsens Gade 40
Bemandet legeplads H T Parken Øst Hans Tavsens Gade 40 Hovedbygning/pavillon	Bygning	Hans Tavsens Gade 40
Bemandet legeplads H T Parken Øst Hans Tavsens Gade 40 Skur	Skur	Hans Tavsens Gade 40
Bemandet legeplads Bispeengen Hillerødgade 23B Hovedbygning	Bygning	Hillerødgade 23B
Bemandet legeplads Bispeengen Hillerødgade 23B Skur	Skur	Hillerødgade 23B
Bemandet legeplads Hulgårds Plads 6 Container	Container	Hulgårds Plads 6
Bemandet legeplads Hulgårds Plads 6 Hovedbygning	Bygning	Hulgårds Plads 6
Bemandet legeplads Husumparken Nordrupvej 16 Hovedbygning	Bygning	Nordrupvej 16
Bemandet legeplads Husumparken Nordrupvej 16 Skur 1	Skur	Nordrupvej 16
Bemandet legeplads Husumparken Nordrupvej 16 Skur 2	Skur	Nordrupvej 16
Bemandet legeplads Kulbanen og Lanternen Kulbanevej 16 Container	Container	Kulbanevej 16
Bemandet legeplads Kulbanen og Lanternen Kulbanevej 16 Hovedbygning/pavilloner	Bygning	Kulbanevej 16
Bemandet legeplads Kulbanen og Lanternen Kulbanevej 16 Skur 1	Skur	Kulbanevej 16
Bemandet legeplads Kulbanen og Lanternen Kulbanevej 16 Skur 2	Skur	Kulbanevej 16
Bemandet legeplads Lergravsparken Lergravsvej 16 Hovedbygning	Bygning	Lergravsvej 16

Bemandet legeplads Lergravsparken Lergravsvej 16 Skur	Skur	Lergravsvej 16
Bemandet legeplads ByOasen Møllegade 25 pavillon	Pavillon	Møllegade 25
Bemandet legeplads ByOasen Møllegade 25 Skure 4 stk.	Skur	Møllegade 25
Bemandet legeplads Nørager Plads Halvtag	Halvtag	Nørager Plads 23
Bemandet legeplads Nørager Plads 23 Hovedbygning	Bygning	Nørager Plads 23
Bemandet legeplads Ørstedparken Nørre Farimagsgade 2 Hovedbygning	Bygning	Nørre Farimagsgade 2
Bemandet legeplads Ørstedparken Nørre Farimagsgade 2 Skur 1	Skur	Nørre Farimagsgade 2
Bemandet legeplads Ørstedparken Nørre Farimagsgade 2 Skur 2	Skur	Nørre Farimagsgade 2
Bemandet legeplads Philipsparken Parmagade 45 Hovedbygning	Bygning	Parmagade 45
Bemandet legeplads Philipsparken Parmagade 45 overtaget bygning fra byfornyelse	Bygning	Parmagade 45
Bemandet legeplads Philipsparken Parmagade 45 Skur	Skur	Parmagade 45
Bemandet legeplads Bondegården Peder Lykkesvej 71-73 Cykelskur	Skur	Peder Lykkesvej 71-73
Bemandet legeplads Bondegården Peder Lykkesvej 71-73 Drivhus	Drivhus	Peder Lykkesvej 71-73
Bemandet legeplads Bondegården Peder Lykkesvej 71-73 Foderhus/Container	Skur	Peder Lykkesvej 71-73
Bemandet legeplads Bondegården Peder Lykkesvej 71-73 Geder/Halvtag	Halvtag	Peder Lykkesvej 71-73
Bemandet legeplads Bondegården Peder Lykkesvej 71-73 Halvtag 2 stk.	Halvtag	Peder Lykkesvej 71-73
Bemandet legeplads Bondegården Peder Lykkesvej 71-73 Hestestalden	Stald	Peder Lykkesvej 71-73
Bemandet legeplads Bondegården Peder Lykkesvej 71-73 Hovedbygning	Bygning	Peder Lykkesvej 71-73
Bemandet legeplads Bondegården Peder Lykkesvej 71-73 Hønsegård/halvtag	Halvtag	Peder Lykkesvej 71-73
Bemandet legeplads Bondegården Peder Lykkesvej 71-73 Kaninbygning	Skur	Peder Lykkesvej 71-73
Bemandet legeplads Bondegården Peder Lykkesvej 71-73 Små Skure Samlet	Skur	Peder Lykkesvej 71-73
Bemandet legeplads Bondegården Peder Lykkesvej 71-73 Stort Skur, Værksted	Skur	Peder Lykkesvej 71-73

Bemandet legeplads Bondegården Peder Lykkesvej 71-73 Svinestald	Stald	Peder Lykkesvej 71-73
Bemandet legeplads Byggelegeplads Remisen Remiseparken Peder Lykkesvej 71-73 Halvtag 2 stk.	Halvtag	Peder Lykkesvej 71-73
Bemandet legeplads Byggelegeplads Remisen Remiseparken Peder Lykkesvej 71-73 Sekundær bygning	Bygning	Peder Lykkesvej 71-73
Bemandet legeplads Byggelegeplads Remisen Remiseparken Peder Lykkesvej 71-73 Containere	Bygning	Peder Lykkesvej 71-73
Bemandet legeplads Byggelegeplads Remisen Remiseparken Peder Lykkesvej 71-73 Hovedbygning	Bygning	Peder Lykkesvej 71-73
Bemandet legeplads Byggelegeplads Remisen Remiseparken Peder Lykkesvej 71-73 Skur	Skur	Peder Lykkesvej 71-73
Bemandet legeplads Nørrebroparken Stefansgade 28-30 Hovedbygning	Bygning	Stefansgade 28-30
Bemandet legeplads Nørrebroparken Stefansgade 30 lille Skur	Skur	Stefansgade 30
Bemandet legeplads Nørrebroparken Stefansgade 30 Skur	Skur	Stefansgade 30
Bemandet legeplads Kildevældsparken Vognmandsmarken 69 Hovedbygning	Bygning	Vognmandsparken 69
Bemandet legeplads Kildevældsparken Vognmandsmarken 69 Skur	Skur	Vognmandsparken 69
Bemandet legeplads Elefantens Bastion Christianshavns Voldgade 36 Brændeskur	Skur	Christianshavns Voldgade 36
Bemandet legeplads Elefantens Bastion Christianshavns Voldgade 36 Hovedbygning	Bygning	Christianshavns Voldgade 36
Bemandet legeplads Elefantens Bastion Christianshavns Voldgade 36 Skur 1	Skur	Christianshavns Voldgade 36
Bemandet legeplads Elefantens Bastion Christianshavns Voldgade 36 Skur 2	Skur	Christianshavns Voldgade 36
Bemandet legeplads Elefantens Bastion Christianshavns Voldgade 36 Skur 3	Skur	Christianshavns Voldgade 36
Bemandet legeplads Wesselsgade 12 Hovedbygning	Bygning	Wesselsgade 12

Administrationsgrundlag for monumentområdet i Københavns Kommune

Principper

Herunder er anført en liste over de principper, der er udslagsgivende ved en udvælgelse af monumenter til opstilling i det offentlige byrum:

- **Monumentets/skulpturens væsentlighed og betydning**

Et monuments/en skulpturs væsentlighed skal overordnet have en relation til København som by, kommune, national hovedstad eller europæisk metropol og kan have et lokalt, nationalt eller internationalt sigte. Monumentet/skulpturen kan afspejle en berømt dansker eller københavnere, en national, historisk begivenhed, eller det kan skildre en person eller begivenhed, der er specielt knyttet til København. Hvis kommunen eller nationen i forvejen har et monument for det samme emne, skal ansøger argumentere for, hvorfor endnu et opstilles. I vurderingen af værket vil der blive lagt vægt på forslag, der forholder sig til aktuelle strømninger i samfundet. Det kan fx være mindesmærker for kvinder, minoriteter eller skelsættende begivenheder i samtiden.

- **Kunstværkets kvalitet**

Et kunstværk bør knytte an til praksisser inden for europæisk nutidskunst og have en lødighed og karat, der som minimum står mål med det bedste, der kan præsteres i den danske kunstverden. Kunstværker, der udviser mod til også at gå ud over den traditionelle kunstopfattelse og gå nye veje, vil blive prioriteret, ligesom det efterstræbes at støtte en mangfoldighed af kunstnere frem for altid at benytte de samme få. Er der tale om en portrætskulptur, skal den skildrede person være umiddelbart genkendelig.

- **Materialevalg**

Værkerne skal være udført af materialer, der er egnede til at stå udendørs i det offentlige byrum og til at modstå det vekslende danske vejr, folks almindelige færden ved og på værket samt mildere hærverk som fx graffiti. Værkerne skal derfor være anti-graffitibehandlede. Det valgte materiale skal gå i spænd med det, kunstværket forestiller eller betyder.

- **Monumentets placering**

Afgørende for placeringen er stedets ånd og historie. Også her skal der i forslaget tages hensyn til, om monumentet er af lokal, national eller international karakter. I nogle tilfælde vil et monument kunne passes ind i områder, som gennem årene har fået identitet gennem opsætning af en bestemt type monumenter og kunstværker. Det gælder Churchillparkens monumenter med relation til krigene i det 20. århundrede, Langelinies monumenter, der refererer til handel, søfart og Grønland, samt promenaden langs Søerne med nyere, nonfigurativ kunst. Ved et monuments placering skal der endvidere tages hensyn til en æstetisk indpasning i byrummet, fredningsbestemmelser, ledningsføring og tilgængelighed.

- **Helhedsbetragtning**

Værket vil blive vurderet ud fra en helhedsbetragtning i forhold til eksisterende værker, deres placeringer og udtryk, så der skabes en balance mellem og fordeling i kunstoplevelserne i byen.

Proces for indgivelse af forslag

Forslag om opsætning af et monument i det offentlige rum stiles til Teknik- og Miljøforvaltningen. Det bør indeholde oplysninger om monumentets fysiske udformning, om kunstneren og en begrundelse for, hvorfor det er væsentligt at rejse monumentet. Endvidere bør den ønskede placering være angivet på et kort. For at Teknik- og Miljøudvalget samt Borgerrepræsentationen kan vurdere de indsendte forslag bedst muligt, skal forslagsstillere vedlægge en skitse eller model af kunstværket.

I tvivlstilfælde anbefales det, at forslagsstiller tager kontakt til Teknik- og Miljøforvaltningen for råd og vejledning om processen, inden forslaget indsendes.

De indkomne forslag vil blive behandlet i en årlig indstilling. Når forvaltningen modtager forslagene, sendes de i høringsrunde i Rådet for Visuel Kunst og i de lokaludvalg, i hvis bydele monumenterne ønskes opstillet. Rådet udtaler sig om værkets kunstneriske værdi og dets æstetiske udtryk i forhold til omgivelserne. Lokaludvalgene forholder sig til, hvor i byrummet monumentet med fordel kan placeres, monumentets lokale forankring og fungerer samtidig som talerør for de lokales holdninger.

Når høringsprocessen er tilendebragt, foretager Teknik- og Miljøforvaltningen en samlet vurdering af de indkomne forslag ud fra høringsvarene og de opstillede kriterier i administrationsgrundlaget, og sender forvaltningens anbefaling og begrundede prioritering til Teknik- og Miljøudvalget. Når Teknik- og Miljøudvalget har

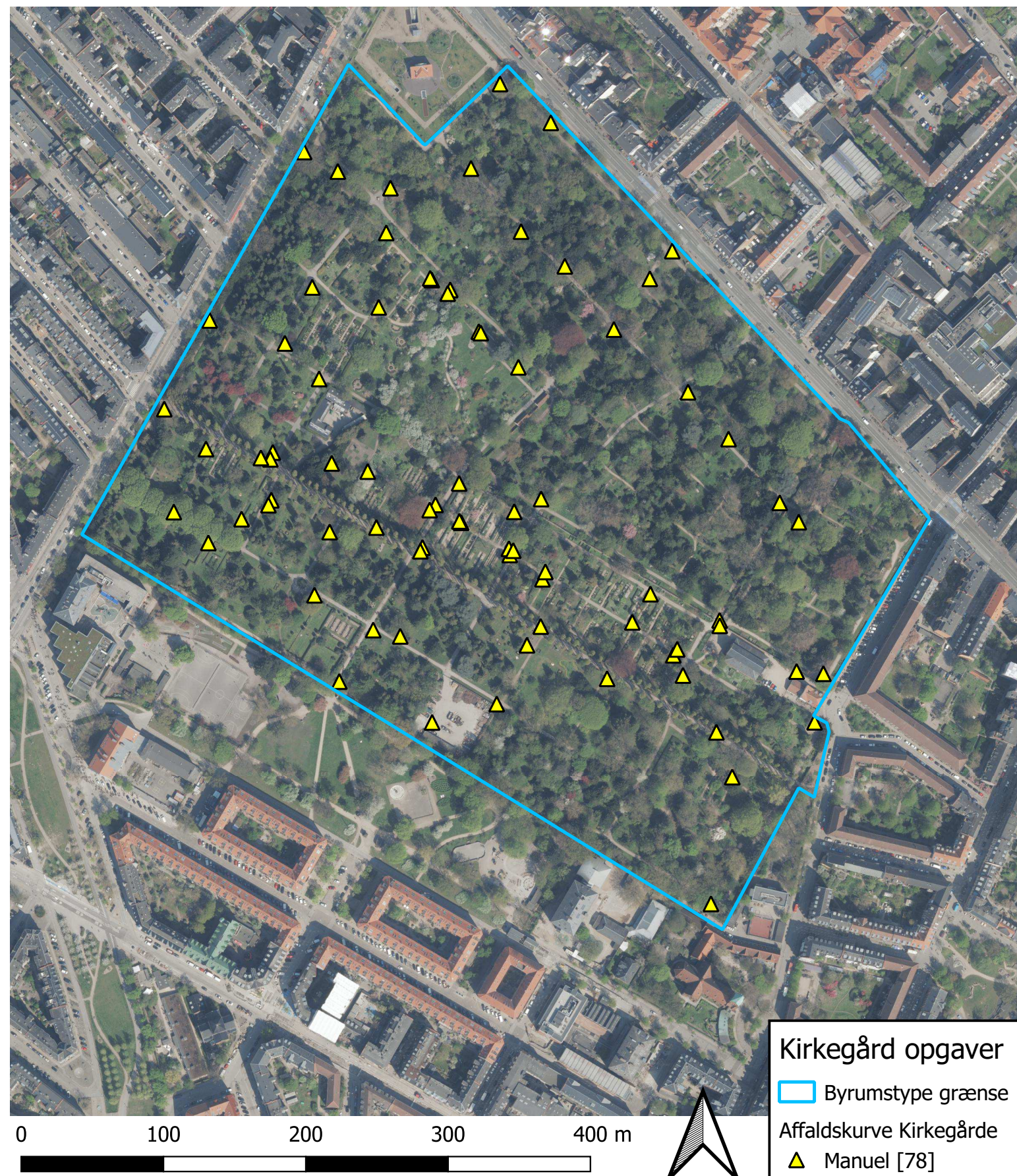
godkendt indstillingen, og såfremt der er tale om modtagelse af en gave, sendes den til Borgerrepræsentationen til endelig vedtagelse af, hvilke monumenter der kan modtages og opstilles i det københavnske byrum.

Forslagsstiller er ansvarlig for at finde den nødvendige finansiering til alle udgifter i forbindelse med opstilling af monumentet, herunder fremstilling, honorering af kunstner samt udgifter til støbning af fundament, antigrffitibehandling og transport. Finansieringen behøver ikke være på plads, når forslaget indsendes til kommunen. Hvis Teknik- og Miljøudvalget og Borgerrepræsentationen træffer beslutning om modtagelse og opstilling af et monument, hvor finansieringen ikke er på plads, vil beslutningen være betinget af, at forslagsstiller skaffer finansieringen.

I forbindelse med afsløringen af monumentet overdrager giveren det til Københavns Kommune, som herefter påtager sig ejerskabet og vedligeholdelsespligten.

Assistens Kirkegård - Manuelle affaldskurve

”Manuel tømte affaldskurve tømmes af personalet på Kirkegårdene”

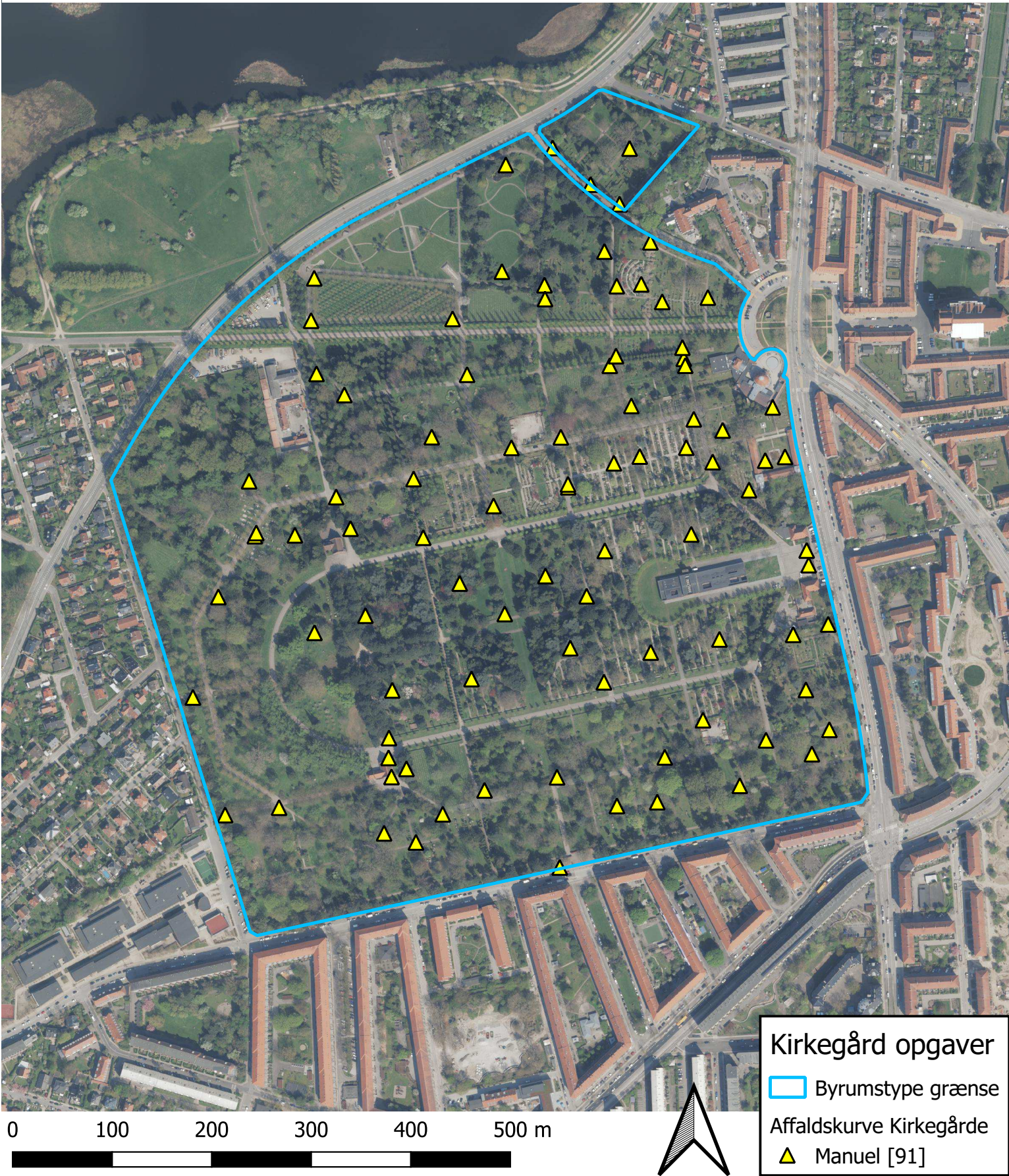
Assistens Kirkegård - Maskinelle affaldskurve og toiletter

"Maskinelt tømte affaldskurve og offentlige toiletter driftes af TMF"

Bispebjerg Kirkegård - Manuelle affaldskurve

"Manuel tømte affaldskurve tømmes af personalet på Kirkegårdene"

Bispebjerg Kirkegård - Maskinelle affaldskurve og toiletter

”Maskinelt tømte affaldskurve og offentlige toiletter driftes af TMF”

Sundby Kirkegård - Manuelle affaldskurve

”Manuel tømte affaldskurve tømmes af personalet på Kirkegårdene”

Sundby Kirkegård - Maskinelle affaldskurve og toiletter

"Maskinelt tømte affaldskurve og offentlige toiletter driftes af TMF"

Vestre Kirkegård - Manuelle affaldskurve

"Manuel tømte affaldskurve tømmes af personalet på Kirkegårdene"

Vestre Kirkegård - Maskinelle affaldskurve og toiletter

"Maskinelt tømte affaldskurve og offentlige toiletter driftes af TMF"

Brønshøj Kirkegård

"Udlicesteret Kirkegård - ingen TMF-opgaver"

Høringssvar

Til KFF og TMF

Høringssvar på implementeringsplanen for sporet Byens Rum

Resumé

I dette høringssvar fremlægger Københavns Ejendomme (KEJD) den økonomi og de generelle principper, som er forbundet med at ejerskabet på en række ejendomme og offentlige arealer, skal overgå fra TMF til KEJD og derpå udlejes til KFF og TMF inden for kommunens huslejemodel. Indholdet af KEJDs høringssvar er kommunikeret til KFF og TMF, men da økonomien for området efter aftale mellem KEJD, KFF og TMF ikke indgår i implementeringsplanen for Byens Rum, har KEJD uddybet økonomien i dette høringssvar, som kan vedlægges som bilag til implementeringsplanen.

Bemærkninger til økonomi, der følger af brug af de gældende modeller på ejendomsområdet:

KEJD tager udgangspunkt i, at alle lejeforhold for KFF og TMF vil følge de modeller, som er besluttet af BR og som benyttes, når KEJD administrerer og udlejer ejendomme/lejemål internt i kommunen. Dvs. Huslejemodellen, Styringsmodel for vedligeholdelse samt ansvarsfordelingen for vedligeholdelse. Det følger heraf, at KFF og TMF begge vil få status af lejere med KEJD som udlejer.

KEJD anbefaler, at de ejendomme, som nu overføres, skal administreres efter de eksisterende modeller, da det reducerer kompleksiteten og øger administrerbarheden. Det skal dog bemærkes, at modellerne ift. de overførte ejendomme isoleret set underfinansierer KEJD.

Den finansiering KEJD opnår til hhv. administration og vedligeholdelse via huslejemodellen og Styringsmodel for Vedligehold, forventes ikke at stå mål med de forventede udgifter til disse opgaver. Modellerne tager udgangspunkt i bygningskvadratmeter, og da der er meget få bygningskvadratmeter på matriklerne, men til gengæld meget store arealer med murværk og fast belægning, vil kompensationen, som KEJD modtager til administration og vedligehold, næppe kunne dække omkostningerne isoleret set.

26-09-2025

Sagsnummer i F2
2025 - 19993

Dokumentnummer i F2
9027960

Sagsnummer eDoc

Sagsbehandler
Clara Dueholm Jensen

KEJD vil ved brug af modellerne modtage et samlet årligt administrationsbidrag på 368.070 kr. og et samlet årligt vedligeholdelsesbidrag på 3.948.747 kr., jf. tabel 1.

Udgifter til leje som følger af huslejemodellen

I implementeringsplanen er det angivet, at lejeforholdet af de overdragede ejendomme vil følge huslejemodellen, hvilket KEJD er enig i. De økonomiske konsekvenser heraf er beskrevet herunder:

Husleje: Lejer får et udgiftsbudget, som svarer til den basishusleje, de vil blive opkrævet af KEJD. KEJD får et tilsvarende indtægtsbudget (indtægtskrav). Det betyder, at udgiften til basishuslejen er udgiftsneutral for lejer.

Det er fastsat i Huslejemodellen, at den årlige husleje skal udregnes som 7,5 % af ejendomsværdien, som opgøres som den offentlige ejendomsvurdering fra 2004 eller købs- eller anlægssummen fremskrevet til aktuelt p/l-niveau.

For flere af de overførte ejendomme foreligger der ikke ejendomsværdier, og derfor er der efter aftale med Økonomiforvaltningens Center for Økonomi brugt følgende metodik for beregning af husleje på disse ejendomme:

- Den seneste offentlige grundværdi i de tilfælde, hvor den er direkte tilgængelig.
- En gennemsnitlig m²-pris for kirkegårde og bemandede legepladser baseret på de tilgængelige offentlige ejendomsvurdering fra 2004

Basislejen udgør årligt 12.618.256,82 kr. for KFF og 392.671,26 kr. for TMF, jf. tabel 1.

Som led i huslejemodellen opkræves endvidere øvrige driftsudgifter: De omfatter aconto driftsudgifter, forsikring og ejendomsbidrag. Her viderefakturerer KEJD 1:1 udgifterne svarende til de faktiske afholdt udgifter. Et estimat herpå er fremsendt til KFF og TMF, jf. bilag 1.

Administrationsbidrag: Administrationsbidraget er prisen for, at KEJD administrerer og forvalter ejendom i kommunen. Administrationsbidraget vil årligt udgøre 342.749,96 kr. for KFF og 25.319,96 kr. for TMF, jf. tabel 1.

KEJD har gjort KFF og TMF opmærksom på, at det er et anliggende mellem KFF og TMF at sikre, at der i budgetflytningen mellem de to forvaltninger som led i ressortflytningen er tilstrækkelige midler til at dække de omkostninger, KEJD vil opkræve.

Udgifter til vedligehold som følge af Huslejemodellen og Styringsmodel for Vedligehold

I implementeringsplanen er det som nævnt beskrevet, at lejeforholdene følger huslejemodellen. Udover at fastsætte udgifterne til ejendomsleje, beskriver huslejemodellen også ansvarsfordelingen for vedligehold (Ansvarskataloget). Det betyder f.eks., at det hovedsageligt er KEJD, der har ansvaret for vedligeholdelse af klimaskærm, mens lejer har ansvaret for det indvendige vedligehold. Huslejemodellen beskriver også, at finansieringen af KEJDs vedligeholdelsesforpligtigelse skal ske gennem Styringsmodel for Vedligehold. De økonomiske konsekvenser af dette er beskrevet herunder:

Vedligeholdelsesbidrag til løbende vedligeholdelse: KEJD konstaterer, at TMF aktuelt ikke har afsat tilstrækkeligt budget til den løbende vedligeholdelse af ejendommene, og at der på ejendommene er et betydeligt vedligeholdelsesefterslæb. I stedet har TMF søgt bevillinger til vedligeholdelse i budgetforhandlingerne.

Når KEJD overtager nye ejendomme, får KEJD et budget til vedligeholdelse, som er beregnet pba. vedligeholdelsessatsen, som i 2026-priser er 232,17 kr. pr. m² bygningsareal (undtaget kælderarealer, hvor satsen er 1/3 heraf). Satsen bør i princippet over tid nogenlunde dække vedligeholdelsesbehovet på en gennemsnitlig ejendom, men kan i udgangspunktet ikke håndtere, når der er et betydeligt vedligeholdelsesefterslæb.

Satsen er ikke en, som lejer løbende betaler til KEJD, men en varig budgetoverførsel, der i dette tilfælde principielt skal finansieres af TMFs aktuelle budget til vedligeholdelse. Så vidt KEJD er oplyst, er det tvivlsomt, om TMFs nuværende budget til de pågældende ejendomme både kan dække udgifter til vedligehold og øvrige ejendomsudgifter.

Det skal afklares, hvordan den forventede underfinansiering skal håndteres.

Vedligeholdelsesbidraget vil årligt udgøre 3.677.108,46 kr. for de ejendomme, KFF skal leje, og 271.638,90 kr. for de ejendomme, TMF skal leje, jf. tabel 1.

TMF har oplyst, at de oprundet anvender 2,0 ÅV til vedligehold af de ejendomme, der overføres til KEJD/KFF. Det er på baggrund af drøftelserne mellem TMF, KEJD og KFF aftalt, at der overføres 1 medarbejder til KFF og 1 medarbejder til KEJD. Medarbejderen, der overføres til KEJD, skal efter gældende model finansieres af vedligeholdelsesbidraget.

Det fremgår ikke af implementeringsplanen, at KEJD skal modtage budget hertil, som det ellers er beskrevet i Styringsmodel for Vedligehold. KEJD er opmærksom på, at der i TMFs model for vedligehold formentlig ikke er afsat tilstrækkelige vedligeholdelsesmidler til både at dække, KFF og KEJDs vedligeholdelsesforpligtigelse, da TMF primært har finansieret vedligeholdet gennem budgetnotater.

Husleje (huslejemodel)	Øvrige driftsudgifter (huslejemodel)	Administrationsbidrag (huslejemodel)	Vedligeholdelsesbidrag (styringsmodellen)
Huslejemodellen udregner husleje pba. den ejendomsvurdering, anlægs- eller købsprisen	Udgifter til f.eks. rottebekæmpelse, snerydning, forbrug, m.m.	Huslejemodellen foreskriver, at KEJD får et administrationsbidrag på 21,14 kr./m ²	Model for vedligehold foreskriver, at KEJD får 232,17 kr./m ² . Budgetflyt.
Lejer får et udgiftsbudget til disse udgifter. Det vil være udgiftsneutralt for lejer.	Udgifterne svarer 1:1 til de afholdte udgifter. Aconto driftsudgifter opgøres én gang årligt. Ejendomsbidrag viderefaktureres løbende. Udgifterne bør i stort omfang svare til TMFs udgifter	Bør direkte eller indirekte svare til udgifter, TMF har haft til støttefunktioner som fx økonomi, budget, administrative funktioner, jurister.	Dette skal finansieres gennem de midler, som overleveres fra TMF. Eventuelt budget til medarbejder, der flytter til KEJD, skal fratrækkes beløbet.
KFF: 12.618.256,82 kr. TMF: 392.671,26 kr.	Afregnes ift. til faktisk forbrug. Estimat er fremsendt til KFF og TMF	KFF: 342.749,96 kr. TMF: 25.319,96 kr.	KFF: 3.677.108,46 kr. TMF: 271.638,90 kr.

Tabel 1: Økonomi iht. Huslejemodellen og Model for Vedligehold.

Ufinansieret vedligeholdelsesbehov

TMF har opgjort et samlet vedligeholdelsesbehov (både til genopretning og manglende vedligehold) på deres område på 1,3 mia. kr. Heraf overtager KFF og KEJD et samlet vedligeholdelsesbehov (på tværs af udvendigt og indvendigt vedligehold) på 190 mio. kr. i rene entreprenør- og materialeudgifter i 2023-priser (TMF's opgørelse). Vedligeholdelsesbehovet på de 190 mio. kr. skal P/L-fremskrives, hvilket betyder, at det samlede opgjorte vedligeholdelsesbehov i 2026 udgør 205.4 mio. kr., jf. tabel 2.

De 190 mio. kr. er opgjort i rene entreprenør- og materialeudgifter, hvilket vil altså sige, at der ikke er medregnet udgifter til f.eks. rådgivning og projektledelse. Udgifter hertil vil skulle medregnes i det samlede vedligeholdelsesbehov. KEJD vurderer erfaringsmæssigt, at udgifterne hertil vil udgøre op mod 60 %. Dermed estimeres KEJDs andel af det samlede vedligeholdelsesbehov til 262.9 mio. kr., jf. tabel 2.

Ud over det opgjorte vedligeholdelsesbehov, er der et ukendt vedligeholdelsesbehov på de underjordiske værdier (kloaker, dræn, faskiner, forsyning mv.). TMF forventer at kunne opgøre dette i løbet af oktober 2025. Dette udgør en væsentlig usikkerhedsfaktor for KEJD.

Derudover er eventuel forværring, der er opstået siden 2023, heller ikke medregnet. Modsat er eventuelle forbedringer, TMF har lavet siden opgørelsen, heller ikke modregnet.

Budgetnotater fra budget 26: KEJD overtager midlerne fra budgetnotaterne, hvilket udgør 10,1 mio. kr. til kirkegårdsområdet og 18,8 mio. kr. til Amager Strandpark.

I budget 26 blev der afsat 100 mio. kr. hertil (til "grøn genopretning") samlet for perioden 2026-2029. De 100 mio. kr. skal dække både ejendomme, som overføres til KEJD/KFF, og ejendomme, som forbliver i TMF.

De 100 mio. kr. skal fordeles mellem TMF, KFF og KEJD efter nærmere aftale, hvilket ikke fremgår af implementeringsplanen.

KEJD er i dialog med TMF om den videre proces for dette, hvor KEJD forventer en proces, hvor bevillingen bliver fordelt med baggrund i de beregninger, der er lavet i forbindelse med udarbejdelsen af det oprindelige budgetnotat på 1,3 mia. fra TMF.

Udgifter til "grøn genopretning" for 2030 og frem skal indarbejdes i indkaldelsescirkulæret for budget 2027.

Et estimat for fordelingen af det kendte vedligeholdelsesbehov baseret på KLs model for registrering af vedligeholdelsestilstand¹ tilsiger:

- Indvendigt vedligehold 20 % (Lejers ansvar)
- Udvendigt vedligehold 50 % (KEJDs ansvar)
- Teknik 30 % (KEJDs ansvar)

Dermed bliver procentfordelingen mellem KEJD og KFF 80/20. Når de underjordiske værdier er opgjort, vil de forventeligt være 100 % KEJDs vedligeholdelsesansvar.

Økonomi	Kr.
Opgjort vedligeholdsbehov (gæld)	
Opgjort samlet behov i 2026 P/L og fremskrevet	205.403.604
KEJDs skønnede andel af det samlede behov (20/80, jf. KLs opgørelse for vedligehold)	164.322.883
Estimerede udgifter til bl.a. projektledelse, rådgivning og uforudsete udgifter (estimat på 60 %)	262.916.613
Vedtaget budgetforslag (arv)	
Kirkegårdsområde (Vestre Kirkegård og Assistens Kirkegård)	10.100.000
Blå Parker (Amager Strandpark)	18.800.000

¹ Det Fælleskommunale nøgletalssamarbejde på ejendomsområdet

Grøn genopretning – samlet	100.000.000
KEJDs skønnede andel af Grøn Genopretning (der er taget udgangspunkt i 30-35 pct.)**	32.500.000
Samlet vedligeholdelsesbehov uden finansiering	201.516.613

Tabel 2: Ufinansieret vedligeholdelsesbehov

** 30-35 pct. er et skøn. Der er ikke foretaget en egentlig fordeling. KEJD anbefaler, at der gennemføres en proces, der sikrer den korrekte fordeling mellem TMF og KEJD pba. grundlaget for budgetnotat om Grøn Genopretning (TM002) fra Budget 2026.

Den manglende finansiering til vedligehold er ikke fyldestgørende beskrevet i implementeringsplanen. Derfor anbefaler KEJD, at der gøres særskilt opmærksom på, at KEJD og KFF mangler væsentligt finansiering til vedligeholdelsesbehov, jf. tabel 2. Dertil mangler fortsat en endelig opgørelse af vedligeholdelsesbehovet på de underjordiske værdier.

Øvrige bemærkninger:

Nedenfor beskrives både generelle bemærkninger til implementeringsplanen og en række formuleringer i implementeringsplanen, som eventuelt kan tydeliggøres:

Generelle bemærkninger:

- Når ejendommene overgår til KEJD, vil de løbende blive opmålt. KEJDs normale praksis, er, at lejerens budget bliver tilpasset for eventuelle stigninger eller fald i husleje, administrationsbidrag, mm., som følge af opmålinger, så tilpasning af lejekontrakter som følge af genopmålinger er budgetneutrale for forvaltningerne.
- Det er aftalt, at der flytter ét årsværk til vedligehold fra TMF til KEJD. Budgettet til denne medarbejder skal fratrækkes vedligeholdelsesbidraget, som dog ikke er nævnt i implementeringsplanen.

Formuleringer, der bør tydeliggøres:

KEJD er af den opfattelse, at der på arbejdsgruppeniveau er generel enighed mellem TMF og KFF om de indgåede aftaler. Dog ønsker KEJD at følgende formuleringer præciseres mhp., at der ikke opstår uoverensstemmelser i fremtiden.

Side 1: "Alle bygninger, der overdrages fra TMF til KFF, vil integreres i den generelle huslejemodel, der gælder for KFF's øvrige bygninger. Ejerskabet vil derfor overgå til KEJD. Det forudsættes, at modellen er udgiftsneutral for KFF. TMF bemærker, at der ikke er afsat budget til fremtidige huslejudgifter."

- KEJD bemærker: Basislejen i huslejemodellen er udgiftsneutral for lejer (både TMF og KFF), men der er andre udgifter i huslejemodellen, f.eks. til administration og drift, som ikke er udgiftsneutral, da lejer ikke budgetkompenseres for disse udgifter.

Side 15: Af tabellen fremgår det at KFF i relation til kirkegårde og krematorier har ansvaret for "Drift og vedligeholdelse af bygninger".

- KEJD bemærker: Det er det gældende ansvarskatalog for vedligehold, der er fastsat i huslejemodellen, der beskriver lejer og udlejers ansvar for vedligehold. Det betyder f.eks. at KEJD, som udgangspunkt har ansvaret for det udvendige vedligehold.

Side 19: " KEJD's indtægter tilgår ikke TMF, ligesom KEJD afholder udgifter til drift og vedligehold af ovenstående."

- KEJD bemærker: KEJD ønsker, at det specificeres, at der er tale om drift og vedligehold iht. huslejemodellen og den gældende ansvarsfordeling. Derudover er KEJD usikker på, hvilke indtægter der henvises til.

Side 23: Af tabellen fremgår det, at KFF i relation til bemandede legepladser har ansvaret for *"Drift og vedligehold af bygninger på area-lerne, herunder klimaskærm (tage, vægge, døre og vinduer), tagren-detømning, varme og ventilation, terrasser, afløb og vand samt indre vedligehold (maling, slibning, skift af gulv og køkkenfaciliteter)."*

- KEJD bemærker: Det er det gældende ansvarskatalog for vedligehold, der er fastsat i huslejemodellen, der beskriver lejer og udlejers ansvar for vedligehold. F.eks. er vedligehold af klimaskærm på bygninger KEJDs ansvar.

Bilag

Bilag 1: Beregninger af husleje for TMF og KFF ifm. ressortimplementeringen

Medarbejderbemærkninger til TMF MED vedr. Implementeringsplan for byens rum

Medarbejdersiden mener ikke at processen for medarbejderinddragelse jf. Rammeaftale for medindflydelse og medbestemmelse er opfyldt.

Dette skyldes at der i forbindelse med behandlingen af implementeringsnotat, ikke har været hverken tilstrækkelig tid eller tid til at inddrage baglandet og dermed afgive kvalificerende input til hoved MED i KFF og TMF, inden direktørgodkendelse d. 22. september.

Når vi ikke får den nødvendige tid til at vende materialet med de medarbejdere og baglande, som vi repræsenterer, svækkes både kvaliteten af vores drøftelser og legitimiteten af de beslutninger, der træffes på baggrund af høringen. Det kan betyde, at væsentlige perspektiver, bekymringer eller forslag til forbedringer ikke når at komme med i processen. På længere sigt kan det føre til, at implementeringen får sværere ved at få opbakning, fordi medarbejdere oplever, at deres input ikke er blevet ordentligt hørt eller taget i betragtning.

Ad) ressortflyt af administration af De Bemandede Legepladser, PKR Sekretariat, og administration på kirkegårde og krematorier:

- En evt. overflytning af bemanning i administrationen fra decentrale funktioner i TMF til centrale funktioner i KFF betyder, at medarbejderne skilles fra det tætte arbejdsfællesskab med deres kolleger. Det er en proces, der har været meget langstrakt, krævet mange ressourcer og fortsat opleves som tung og nedbrydende for de involverede.

- Medarbejderne oplever en manglende opfølgning og dialog i processen omkring placering og rammer. Det skaber utryghed og en følelse af ikke at blive taget alvorligt som mennesker i en situation, der i forvejen er præget af usikkerhed.

- I forhold til den fremtidige placering i KFF og den tilhørende opgaveportefølje opleves der ingen reel medarbejderinddragelse, selvom dette tidligere er blevet stillet i udsigt.

- Det er pt uvist, pga. af manglende inddragelse, om det er samme oplevelse administrationen på kirkegårde og krematorier sidder med, men umiddelbart tænkes det at processen har været ens for alle.

Ad) ressortflyt af de tre blå parker

- Det skal stå tydeligt at ubemandede legepladser i disse parker skal overgå med hverdagsdrift.

- En række opgaver håndteres af eksterne entreprenører finansieret via den halve million, der er overført i byrumsforvalterens budget. Det omfatter både opgaver på land og til vands, herunder op- og nedtagning af badezoneafgrænsningen, tilsyn på dykkerbane samt forvaltning af handicapriften på Helgoland. Badezonen strækker sig 100 meter ud i vandet og rummer dykkerbanen.

- I oversigten over opgaver på side 7-8 skal det fremgå, at opgaver til vands håndteres og overgår til KFF

Ad) resortflyt af de bemandede legepladser:

-Økonomien som følger med Degnestavnen legeplads er ikke tilstrækkelig i forhold til hvordan legepladser i udsat by bemandes. Der følger 425.000kr. med fra BUF, det rækker ikke engang til en fuldtidspædagog. Som et eksempel har de bemandede legepladser følgende bemanning i udsat by: 2 pædagoger og 2 legepladsmedarbejdere som samlet koster omkring 2 millioner.

-Der er bekymringer for, om hvorvidt de bemandede legepladser forbliver samlet som en enhed efter overflytningen.

Ad) arbejdsmiljø (redskaber (fx it), kontorforhold, etc.) til implementeringen TMF/KFF og til implementeringsnotatet.

Nedenstående er pga. den manglende inddragelse uden baglandsinddragelse, men umiddelbare betragtninger vedr. manglende informationer eller uklarheder.

Der er tre anbefalinger:

- Få gerne et tværgående overblik over ændringer i system- og databrug fra både afgivende og modtagende forvaltning.
- Analyse af hvilke integrationer og dataoverførsler der er nødvendige, samt om der er juridiske bindinger.
- Overblik over hvad ændringer i system- og databrug evt. kræver af træning og hypercare, hos de implicerede kolleger.

Der mangler en samlet stillingtagen til og risikovurdering af, hvordan og hvornår systemporteføljen håndteres for diverse ændringer, for at kunne bestemme hvor meget det vil påvirke driften, kolleger som opgaver, og behovet for hypercare. Der påpeges at arbejdsgrupper skal etableres, bl.a. for at få it-systemer til at spille til d 1/1-26, men er det realistisk, hvis det er noget der skal laves ved siden af ens normale opgaver og ingen endnu har etableret et samlet overblik over hvad der skal ske og med hvilke prioritering?

Vedr. Stab/kontorkolleger

- I skrivende stund vides ikke hvem eller hvor mange, der skal overflyttes fra Stab til KFF, men kollegerne kan have særlige/egne behov, fx hvis de overflyttes til et ABI-miljø. Det bør derfor være muligt at få indfriet ønsker/krav man i dag har fået opfyldt med sin nuværende arbejdsstation – fx eget/roligt kontor, særlige stole, skærme etc.
- Desuden – som også påpeget på mødet i overgangs-MED i uge 38 – bør det tydeliggøres hvem er buddy/modtager for hvem (evt. en gruppe) og hvordan et onboarding-forløb vil se ud? Og

kan de snarest tjekke deres nye faciliteter ud? (kontorer, parkeringsforhold cykel/bil, badefaciliteter etc.)

- Til os der afgiver nære/tætte kolleger, hvor der måske også skal varetages ekstra opgaver inden det hele er 'normaliseret' igen eller kolleger sidder i arbejdsgrupper – hvordan håndteres dette hensigtsmæssigt?

Mht. central/decentral placering

- Hvordan ser kompetenceprofiler og arbejdsopgaver ud som medfører at man helt sikkert bør sidde centralt i KFF? Det er utydeligt om kolleger fra fx kirkegårdskontorerne alligevel kan flyttes til 'KFF central'.
- Hvis disse kompetencer og opgaver er fordelt ud på mange i en given gruppe, kan man så evt. prøve at gøre det frivilligt, hvis nu én/flere ønsker at blive overflyttet til centralt hold? Og altså tager 'alle de centrale opgaver' med sig.